

Dale Pendell
předmluva Gary Snyder

Pharmako/Poeia

přeložil Miroslav Krůta

Poznámka překladatele

Když jsem knihu poprvé prolistoval, ničeho jsem si nevšiml. Ale když jsem ji začal překládat, zjistil jsem, že není dokončena. U některých obrázků chybějí popisky, některé úvahy jsou uvedeny jen heslovitě, literatura, poznámky a rejstřík nejsou sjednoceny a dodělány. Kniha začíná obsahem, který zahrnuje druhý díl v tomto svazku neobsažený. Zavinil to spěch či nechuť autora celé dílo dokončit? Možná, ale pak jsem si všiml nápisu vytištěného přímo na obálce knihy: Neopravený stránkový obtah. A tak mě napadlo, že se možná jedná o autorův záměr. Že tím třeba naznačuje, že téma, kterým se v knize zabývá, je natolik obsažné, že práci na něm nelze nikdy dokončit, nebo že snaha o naprostou dokonalost by podráždila Zeleného muže, o němž se v knize dočtete. Že celé téma je příliš ambivalentní na to, aby bylo podáno jednoznačně, a že mezi fakty se stejně potlouká kojot, o kterém se v knize dočtete také, který je stejně úmyslně poplete. Zkrátka berete tuto nedokončenost jako integrální součást autorovy poněkud obškurtní osobnosti.

Chtěl bych též poprosit o shovívavost všechny odborníky v oborech chemie, neurologie, botaniky, literatury, alchymie a dalších. Kniha zcela plynule přechází ze špičkové chemie do frivolních říkanek, z podrobné botanické morfologie do citací německých básníků a z neurologie mozku do patřičně alegoricky podané alchymie. A to vše je prokládáno autorovými básničkami hemžícími se anglickými slovními hříčkami. Prostě dělal jsem, co jsem mohl. Leccos jsem stihl, o leccems vím, že jsem to nepochopil, a jistě mi některé věci nepozorovaně utekly. Ale stejně si vlastně myslím, že odborník, který by byl hnidopich, se do této knihy buď nepustí vůbec, nebo ji po několika stránkách odloží. Jak praví sám autor, pokud tuto knihu čtete, stejně už jste podivíni.

Na závěr bych rád řekl asi toto. Dostává se vám do rukou podivuhodně živá kniha. Je plná překvapivě nově formulovaných starých pravd a moudrostí. Je však velmi škodolibá a jistě vám provede i nějakou zlomyslnost.

Miroslav Krůta

Poznámka amerického vydavatele

Když nám Dale Pendell předložil rukopis Farmakopoeticonu, jeho strhující práce nás zcela uchvátila, ale současně nás naplnila obavami. Obavami z toho, že autor zkoumá nepochybně nebezpečný terén a lehkomyšlný čtenář by mohl jeho knihu považovat za pozvání na cesty v ní odhalené (ačkoliv to zdaleka není autorův záměr). Úžas nakonec překonal obavy - byli jsme zaskočeni mimořádnou kvalitou výjimečného rukopisu: hloubkou vyjádřených botanických znalostí, rozsáhlým vědeckým výzkumem a znalostmi v něm obsaženým, roky alchymické praxe a zkušeností jimiž je zaštitěn, jeho poetikou, dokonalostí jeho něžně proměnlivých vnitřních dialogů, fascinací nad jeho nezvyklými a klamnými stanovisky a temným čarodějnickým zaklínačské osoby autora (moudrého, nicméně zároveň i lehce ohrožujícího). Před námi ležel brilantní příspěvek k moderní poetice a interdisciplinárnímu bádání v úctyhodné tradici botaniky (tradici vznesené už Dioscoridem v době klásiky (viz obr. 91.) a dosahující svého rozkvětu během renesance - tradici, která dodnes ovlivňuje náš způsob chápání této záležitosti). Neměli jsme žádné pochybnosti o tom, že se jedná o rukopis mimořádné literární kvality a obsahu, který volá po otištění.

Poznámka pro čtenáře naprosto nezbytná

Pozor, nebezpečí! A proto pečlivě čtěte:

Varování: Tato kniha se zabývá zkoumáním „cesty jedu“. Všechny rostlinné substance zde popsané působí na lidské tělo jako drogy a tudíž jako jedy. Ve většině případů je známo, ale může být i neznámo, nebezpečí jejich užití pro lidské zdraví. Nakladatel a autor doporučují, aby se čtenář vyhnul jakýmkoliv nebezpečným či nedovoleným praktikám.

Toto je literární studie, která se zabývá odjakživa známými vztahy mezi „mocnými rostlinami“ a šamanskou praxí či literární tvorbou. Autorský hlas, který zde zaznívá, je nutno považovat za hlas fiktivní osoby. Návody k přípravě, recepty a dávkování obsažené ve studii je nutno chápat jako vyjádření tohoto fiktivního hlasu a ne jako skutečný návod k použití.

Ani vydavatel, ani autor nepřebírají zodpovědnost za nemoudrá či nebezpečná počínání čtenářů předložené knihy.

*Tato kniha je věnována
Izákovi Black Elk Goodkindovi (1970 - 1993),
jeho přátelům a jeho generaci.*

*Tolik rostlin
a tak málo času...*

PŘEDMLUVA GARYHO SNYDERA

Toto je kniha o rostlinách. Zelených, sladkých a mírumilovných rostlinách – neškodných bytostech, které nám poskytují květy, oříšky, ovoce, kořeny, mízu, kůru, vlákninu a stín. Některé z nich však nejsou tak dobré k jídlu – jsou kyselé, hořké, nebo ještě hůře. Všechny rostliny jsou v podstatě chemici. Neúnavně shromažďují molekuly světa a v rámci vztahů s ostatními rostlinami, živočichy a houbami vyvíjejí složité způsoby jak se bránit, jak přitáhnout a svést opylovače, jak klamat. Takže toto je i kniha o vzájemných hrách rostlin, hmyzu, zvířat a lidí, a o tom, jak toxiny pomáhají utvářet ekologický systém. Jak moc toho o rostlinách předpokládáme a jak málo je známe. Pendell obrazně říká: „Jen rostliny mají vědomí. Zvířata je získala od nich.“

Je to i kniha o lidech, o bylinářích a bylinářkách, kteří po tisíciletí zkoumali vlastnosti rostlin a učili se využívat jejich léčivých vlastností, jejich vlivu na lidskou psychiku a jejich jedů. Tito dávní experti a tradiční odborníci znali tajemství rostlin a strážili je po generace. Je to kniha o jejich vědomostech a o tajemství.

Během posledních století byli ti, kteří znají moc rostlin, často stigmatizováni, jako by pouhé nebezpečí či nepředvídatelnost byly samy o sobě zlem. Toto je kniha o lidských kulturách a o tom, jak ti, kteří démonizují smrt, bolest a nemoc, mají sníženou schopnost snášet hořkou stránku života (intoxikaci) a stávají se tak nemocnými dvojnásob.

Buddha učil, že veškerý život je utrpení. Můžeme také říct, že život, který je současně lákavý i nebezpečný, je intoxikující, ba toxický. Kupido vystřelil svůj šíp a jeho zásah tě může navždy změnit, protože láska je toxická. Jak tvrdí Pendell, „toxic“ pochází z *toxicon*, což původně znamenalo jedovatý šíp. Celý organický život je bombardován šípy skutečných či psychických jedů. Tak to chápu všechny pravé, rozuměj nikoliv sebeklamné, duchovní cesty.

A tak Pendell mluví o „cestě jedů“. Tato cesta (moderní i starý šamanismus a bylinářství přecházející do etnobotaniky a etnofarmakologie) shromáždila pozoruhodné množství empirických i vědeckých znalostí, které postavila proti obecné nevědomosti a proti odporu k odvážnému a jasnému zkoumání drog a jejich vlastností.

Je to i kniha o nebezpečí: o nebezpečných znalostech a ještě nebezpečnější nevědomosti, o nebezpečném pokušení návyku, ať už psychického nebo buněčného. Je to kniha, která vyžaduje, aby čtenář nebyl nakloněn romantickým ideám sebezničení. Doufám a věřím, že bude ku prospěchu jak lidským bytostem, tak i rostlinnému světu. Není pro každého, ale například o horolezectví lze říct totéž.

Pendell cituje Williama Blakea, že „básníci jsou z družiny ďáblovy“. Básníci však přece nejsou satanisté, tak co měl Blake na mysli? Myslím si, že říká, že těm, kteří jsou ochotni prozkoumat beze zbytku svou představivost, svou mysl a své smysly, hrozí nebezpečí přinejmenším výrazného vyšínutí. Dál už je jen šílenství. To není vtip. Ale když odhlédneme od ďábla, básníci a podobní poutníci přinášejí domů i určité ozdravení. Zde vizte pohled na pravdy jen napůl porozuměné a na oblasti dosud nepoznaného mysteria. Je to i kniha o představivosti a o poezii.

Průmyslové jedy a odpady jsou ve vzduchu i oceánech, hromadí se v zemi i pod zemí. Ba i naše potrava je podezřelá. Podnikatelská a vše organizující společnost nám přináší „využitím chemie lepší život“. Naše rozvinutá společnost musí tyto otázky řešit. V sázce je nevidaná destrukce přírodního prostředí. Kdo jsou tedy ti nejhorší blázni dvacátého století? Zoufale se potřebujeme dozvědět více o rostlinách, o vědomí a o jedech. Tato kniha je předběžná mapa, obsahující zápisky průzkumníků z hraniční oblasti. Přináší naději ozdravení.

G. S.

AUTOROVA PŘEDMLUVA

Pharmako/Poeia byla původně zamýšlena jako jediná kniha. Vzhledem k tomu, jak narostla, vzhledem k načasování některých předkládaných témat jsme se rozhodli vydat ji ve dvou dílech.

Kniha první se týká levé hemisféry mandaly *Pharmako/Poei*: *Thanatopatika*, *Euforika*, *Inebrianty* a stezek, které je propojují. *Rauwolfia* se objeví v druhém díle. Pelyňky jsou v díle tomto a stejně tak *Salvia divinorum*, kava kava, oxid dusný a konopí.

Všechna *Fantastika* se objeví ve knize druhé, včetně severoamerických druhů *Phalaris*, *Desmanthus*, *Peganum*, *Arundo a Stipa*. Druhá kniha bude také obsahovat *Excitanty* (stimulanty), *Démonika* (durmanovité rostliny s tropanovými alkaloidy), ibog, muchomůrku červenou, betel, muškátový oříšek a krátké pojednání o některých fenethylaminech.

A mnoho dalšího o jedech a cestách, kamenech a místech, rostlinných učitelích a rostlinných „spojencích“.

Myšlenka na tuto knihu, nebo knihu jí podobnou, mi přišla na mysl na sklonku šedesátých let. Můj zájem byl v té době obrácen spíše farmaceuticky než botanicky a pracovní název byl něco jako *Básníkův průvodce drogami*. Další dvacet let jsem se věnoval naléhavějším (a více intoxikujícím) věcem, ale na původní nápad jsem nikdy nezapomněl. Když jsem se posléze vrátil k projektu, který bych nazval spíše aetobotanikou než etnobotanikou, bylo to už na základě nových výzkumů. Nebylo jasné, kde či jak tato cesta skončí, ani jak budou vyřešeny základní duchovní, tvořivé či politické otázky a problémy, které budou psychoaktivním rostlinám předloženy. V některých případech to není jasné dosud. Nakonec podíl práce, která zůstává nedokončena, je vždy větší než ta část, která dokončena byla.

Naše metoda vyžaduje diskusi, dialog, ale ne dialog striktně dialektický. Chceme se zcela volně pohybovat časem i prostorem a nechat zaznít i názory těch, jejichž jediná možnost promluvit spočívá v tom, že si vypůjčí hlas člověka.

Byl jsem v pokušení typograficky - především kurzívou - odlišit hlasy některých z těchto do bran se vlamujících hostů. Oni totiž brány rozlamují i v pří-

padě, kdy jsou formálně a rituálně pozváni. Ale kurzíva je potřebná i pro jiné hosty - lidské hlasy z minulosti i dneška - a pro má vlastní poetická snění. Takže je to choulostivá práce - ruka snažící se chytit sebe samu - a jestliže výsledně hlasy mluví jeden přes druhý, nemám, čím bych to mohl obhájit.

Z „Bible en Francoys“, l. p. 1505

(Hej!)

Slyším tě.

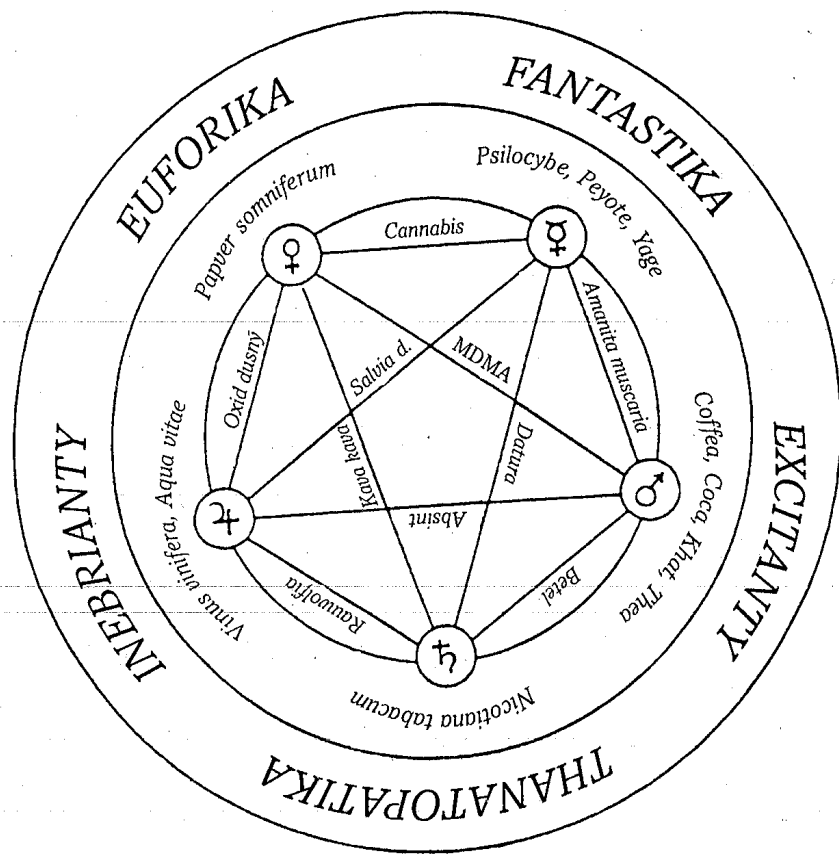
(nejsou kolem nějaký fízlové?)

Co tím myslíš?

(tak jo... někdo, komu bys mě prásknul?)

Nemám zapotřebí to poslouchat.

(tak proč jsi mě zavolal?)

MOCNÉ ROSTLINY

NOSTE JE NA STŮL TY MOCNÉ BYLINY

Všechny, co mají listy členité jak dlaně,
co mají listy zpeřené i jiné -
růžičky z Havaje i pomatenou mátu
a otrávenou trávu indiánů.
Přistupte blíže vy indoly a terpeny,
alkaloidy i jiné drogy z bylin.
Vítejte hvězdooké rostliny ronící betel,
pnoucí se liány z Amazonie i kaktusy z Chihuahuy.
Buď pozdraveno modrooké býlí čarodějných sletů
i vy ostatní šprýmovní milovníci hnoje.

Přistupte harmonické harmaly
i vy lilkovití s vaší těžkou vůní.
Vpřed vyrovnané šiky tabáků a koky,
proklínané makovice máku
i chvalozpěvy opěvané hrozny vinné révy.
Vy, co jste už upadly v zapomenutí
i vy na výsluní módy.
Jen sem, vy pestrá cháska -
na nikoho z vás není spolehnoutí.
Všichni tak trochu lžete, švindlujete a podvádíte.
Jen všichni sem, vy zelenorváči.
Množte se a buďte plodní.
Vašeho jedu je nám třeba!

O PŘIROZENOSTI JEDŮ

V jedu je lék.
- Shakespeare, Jindřich IV

Naše cesta je cestou jedů. Rtuť,
to jedovaté kukaččí mládě.
Některé rostliny
rády člověka schlamstnou jako pes.
Jiné ho udeří jak kladivo.
A jak se do tebe dostanou, už tě mají.
Od toho okamžiku jsou bylinné jedy součástí tebe sama.
Naše cesta je cestou jedů. Bažíš-li po svatosti,
vysoce vyvinutém vědomí, duchovní velikosti,
blaženosti, kráse a pravdě,
DOBŘE!
Touha je sama o sobě polovicí cesty.
Ale naše cesta je cestou jedů. Cestou síry.

Všecko je jed, nic není jed.
- Paracelsus

Za starých časů říkali doktorům jedoznalci. Byli to lidé *osudu*. Dodnes lidem přejeme „*šťastný osud*“.

Tvůj osud je tvou mocí, tvým jedem.

Ale i někteří osudoví lidé dělají špatné věci. A tak i mnohé léčení, jsi-li dobrý, je jenom rozmotávání zmatku zanechaného špatnými šamany.

*Špatní šamani... jejich zbraní je Lež.
A lži jsou někdy jako šípy,
které lehce unikají dvnitř, ale ztuha
jdou vytáhnout ven.*

Někdy byli špatní šamani trávící za peníze lidi tolerováni, protože byli jedinou záchranou pro toho, kdo byl jedovatým šípem zasažen. Někdy se zaříkávali či oblečení do zvířecích kůží, jako je třeba kožešina grizzlyho, stali příliš hanební. A pak se lidé museli semknout a špatné šamany zabít. Někdy však ti špatní byli vyloučeni už během svého učednictví.

Slepý Hall nazýval svou medicínu „můj jed“. Což indiánsky zní damaagome. Někteří indiáni to překládali jako „medicína“ nebo „moc“ a někdy jako „pes“ (ve smyslu ochočený, vycvičený pes).
- Jaime de Angulo, Indians in Overalls

Pro naše účely postačí, povzneseme-li se nad hodnocení „dobrý“ a „nedobrý“ a budeme pokračovat v našem vědeckém či lépe řečeno poetickém výzkumu.

Nechť ti, kdo milují Boha, rozumí nám správně. Ani nelpíme jen na pohanských dohadách, ani se neomezujeme na světlo vnějšího světa. Obě ta slunce nám svítí stejně.
- Jacob Böhme, Signatura Rerum

Začni s jedem. Svým vlastním.
Černou kapkou,
olejnatou a blikotající.
Začni s jedem a nech ho fermentovat
(Dej jed na jed. Je možno jed otrávit?
Zde v místě, kde klíčí semena.)
Je lépe začít
s vlastním jedem.
Pak přidej vavříny
od přátel či z vlastních snů -
ty první udají základ,
ty druhé vyladí tón.

V ropuše, zmiji či podobných jedovatých zvířatech, červech či hmyzu, může být nalezena nejvyšší tinktura, pakliže je zredukujeme na olejnatou hmotu a oddělíme od nich Merkurův hněv: protože všechny život, ať vnější či vnitřní, skládá se z jedu a světla....všechny život, který je prost jeduplného Merkura je mrtvý, odporný a považován za neživý.
- Jacob Böhme, Signatura Rerum

Není třeba si plést cokoliv z toho, co bylo řečeno, s duchovním cvičením.

(Přístup, můj jede...)

*Martin Johann Schmidt,
„Alchymista“, 18. stol.*

ROSTLINNÍ LIDÉ

Ti, co následují „Cestu Jedů“, musí poznat rostliny. A jak budete poznávat rostliny, potkáte tu a tam rostlinné lidi.

Je třeba říct to jasně: většina rostlinných lidí, které potkáte, nekráčí Cestou Jedů, nicméně všichni rostlinní lidé jsou učitelé. Jsou současně i léčitelé, i když někteří z nich léčí nepozorovaně.

Skoro každý zahradník je rostlinný člověk, a taky botanik a sadař. Naopak někteří existencialisté jimi nejsou.

Bojím se měst. Ale opustit je nelze. Jdeš-li dost daleko, narazíš na pás vegetace. Plazila se dlouhé míle, až dosáhla měst. Čeká. Jakmile město zemře, vegetace je pokryje, vyšplhá na kameny, sevře je, prozkoumá je a roztrhá svými dlouhými a černými klepety. Zaslepí otvory a vše ověsí svými zelenými pařáty.

- Jean-Paul Sartre, Nausea

Jacqueline Bellon
„Daphne“

Navzdory všem pučícím fraktálovým kapradinám a algoritmickým růžím, v prostorách virtuální reality žádné rostliny nerostou. Alespoň žádné, které by se daly jíst. A stejně je tomu v noosféře.

Navrhujeme jednoduchý test pro výzkum oněch světů: jsou tam nějaké rostliny? A jestliže ano, jaké zaujmají postavení? Bylo by divné, kdyby postavení rostlin, jakožto zástupců JINÉHO, nesouzvučelo s postavením ostatních menšin - náboženských, etnických, savčích - a také možná s postavením žen.

Některé oblasti jsou plné rostlin. Adonis se zrodil přímo z kmene myrhy. Buddha, podle tradice, dosáhl svého osvícení pod stromem a jeho matka, Maya, je na obrázcích znázorňována, jak se během porodu drží větve posvátného stromu šalového. I Ježíš, protože svou kletbou kdysi zahubil fíkovník, zemřel na stromě. A to už něco ve světě rost-

lin znamená. A vzpomeňte jak Sokrates, který se Phaedrovi vychloubal, že není nic, co by se mohl naučit od stromů na venkově, musel nakonec spolknout mnohem víc než jenom svá slova. A to, že se o George Washingtonovi říkalo, že porazil třešni, nabude smysl až v kapitole o slivoni vykrajované (*Prunus emarginata*).

Mikuláš Koperník

Za starých časů nebylo neobvyklé, že se lidé proměnili v rostliny. Staří bylináři o tom znali mnohé příběhy. Tito staří bylináři mluvili s rostlinami přímo. Věděli. To, že tento strom byl dívkou a tamta květina zase chlapec. A tyto věci jsou pravda pořád.

V přirozených, bioregionálních společnostech je rostlinným člověkem každý. Pochopitelně existují výjimky - Eskymáci se živí výhradně tím, že pojídají ostatní duše - ale to jsou výjimky. Cestovat amazonským pralesem s lidmi hovořícími kečua či waorani, znamená ponořit se zcela do říše rostlin: bylinu za bylinou a strom za stromem slyšíte jména, použití a legendy.

Existují i tací, kteří si myslí, že můžeme žít bez rostlin. Takže problém, kterým se zabýváme je velice naléhavý.

*Ryjící a slintící buldozer
klouzající a krkající
na hromadě ještě živých
a z kůže stažených keřů
v žoldu člověka z města.*

- Gary Snyder, „Front Lines“ („Přední linie“)

Potkal jsem rostlinné lidi na výrazně nerostlinných místech. Jeden z nich byl šéf počítačové společnosti. A známý mykolog Gordon Wasson (který, jen tak mimochodem, nikdy nepřijal Keynesovu ekonomickou teorii) byl viceprezident trustu J.P. Morgana. Někteří rostlinní lidé skončili jako profesionálové: botanici, etnobotanici, farmáři či zahradní architekti. Někteří rostlinní lidé změnili svá jména na rostlinná: jako Yerba Santa - klenotník a kovoryjec, nebo Red Pine - překladatel a básník či Ponderosa Pine - přírodovědec. Jedna z nejdůležitějších knih básníka Gary Snydera (ze které pochází výše uvedený citát) se jmenuje *Jablčko*. Robert Aitken, zenový mistr linie Sanbo Kyoden, na-

psal knihu o etice a zenu nazvanou *Jetelová mysl*. D. H. Lawrence nazval knihu poezie *Macešky*.

Rostlinní lidé umí být neviditelní, umí se rozpustit v krajině nebo se učinit viditelnými jen pro ostatní rostlinné lidi. Nicméně, naše cesta není cestou, jak se stát rostlinným člověkem. Naše cesta je „cestou jedů“.

*Poté, co jsem spatřil zahradníky všehet jmenovky na rostliny,
slíbil jsem všem bytostem,
že budu pěstovat staré umění zahradnické
a nechám na rostlinách, aby ony daly jméno mně.
- Robert Aitken, Drak, který nikdy nespí*

ROSTLINY JAKO UČITELÉ

*Každá rostlina je učitelem.
Ale jako v každém davu
i mezi nimi
se sem tam někdo trochu vytahuje.*

Na horní Amazonce hned pod úpatím And žijí v provincii Oriente v Ecuadoru lidé zvaní *yachaqs*. Naučili se šamanismu přímo od *doctores* – rostlinných učitelů. Těmto *yachaqs* se také říká *vegetalistas*. V onom povodí se vyskytují i jiní šamani, zřeci i léčitelé, kteří nepatří mezi *vegetalistas* – *yachaqs*. Pracují s modlitbami, nebo s virguli, nebo s duchy. Ale *vegetalistas* jsou specialisté na rostliny.

Vegetalisté mají rozdílná mínění o tom, kterou rostlinu je nutno studovat nejdřív a kterou naposledy, ba i o tom, které rostliny je možno jako učitele využít. Někteří *vegetalisté* používají jenom jedinou rostlinu, například tabák, zatímco jiní jsou ve spojení se třemi až čtyřmi. Někteří to dotáhnou až na tucet, ale počet možných magických rostlin je i v omezených regionech daleko větší. Zdá se, že různí léčitelé podle své povahy volí různé učitele a různé metody.

Šamanismus se často dědí v klanech či rodinách a není zvláštností, že šamani spojení krví či ženitbou vzájemně sdílejí svá rostlinná království. Ale každý skutečný *vegetalista* se musí tvářit v tvář setkat s Lesní Osobou zvanou *Sacha Runa*. Přímo v džungli.

*Sacha Runa je jako my. S tím rozdílem, že žije v lese.
Sacha Runa je ten, který se stará o zvířata –
je tím, který je každé ráno vypouští ven.*

Když mluvím o džungli, mám na mysli skutečný prvotní prales, který nebyl nikdy kácen. Tam žije *Sacha Runa*. A jedině přes něj může být člověk představen rostlinným učitelům zvaným *doctoritos*. *Sacha Runa* se může klidně vynořit zpoza stromu zvaného vlnovec a pozdravit kolemjdoucího člověka. I takového, který ho nehledá. Ale není to obvyklé. Většinou se člověk, který ho chce potkat, musí napřed postit, očistit se přísnou dietou bez soli a masa domácích

zvířat, a pak se teprv vydat do lesa. Tam na něj musí čekat, což může trvat hodně dlouho. Říkám na něj, ale Lesní Osoba se objeví spíše jako ona, ovšem pokud hledající není sám žena.

*Jaguár, krokodýl
anakonda, puma.*

Velice často se Lesní Žena, *Sacha Huarmi*, objeví v podobě vašeho známého nebo příbuzného a když nepoznáte, o co se jedná, řeknete jí jenom: „Ahoj,“ nebo možná: „To je ale překvapení tě tu potkat,“ a jdete dál svou cestou. Když to uděláte, můžete ztratit svou šanci. *Sacha Huarmi* může také vypadat jako váš kamarád a od jednoho mladého *vegetalisty* jsem slyšel, že ji potkal jako

krásnou zelenovlasou a zelenookou ženu se zelenou pletí.

Lesní Osoba může někdy sedět v křesle, které je ve skutečnosti spletenou anakondou a ptát se vás, jestli se chcete něco naučit. Pak stačí jen přitakat.

*Skvoucí diadém z papouščího peří
a náhrdelníky z per tukana.
Má dvanáct náhrdelníků
košili utkanou z kůry
a opeřenou šipku
se zbrusu novou foukačkou.
Možná na tebe.
A možná malý železný kotlík
naplněný léky.*

Lesní Osoba vás pečlivě prozkoumá. Možná i očichá. A možná taky ne. Ale určitě vás skrz naskrz prokoukne. *Sacha Huarmi* chce vědět, jestli jste *kompletní*, jestli máte na to, abyste trénink vydrželi až do konce.

Třeba jste nedrželi dietu a třeba se moc bojíte. To je v pořádku, patrně dostanete další příležitost. Pokud ovšem budete ještě chtít! Jestliže vás *Sacha Ru* na přijme, nejdříve vás očistí svazkem listů ze *sutu panga*. A pak vám dá nějakou užitečnou věc, třeba pár vojáků na vaši ochranu, a pak vás začne učit. Dá vám bylinu a píseň.

A ještě víc, ale k tomu se dostaneme.

*Kresba indiána kmene
Guambiano, jižní Kolumbie*

POVAHA SPOJENCE

V prostoru spojenectví je mnoho os propojení a osa farmakologická je jenom jednou z mnoha. Staří doktoři měli pomocníky jako třeba

horského lva, sovu.

Mocná rostlina snad působila jako přírodní potrubí. Nebo rostliny fungovaly jako dodavatelská služba. Ale spojenec byl něco jiného než rostlina sama.

*Možná, že spojenec bydlel v rostlině,
nebo možná bydlel v jiném světě
a rostlina mu sloužila jako most...*

Starým bylinoznalcům bylo známo, že rostliny mají virtues či vlastně virtues (virtue lat. ctnost; verde šp. zelený pozn. překl.). Virtues, ctnosti, byly rostlině pravdou, její silou. Snad to vystihuje slovo integrita. Nebo moc. Nebo jed.

Tímhle způsobem se také rostliny používaly. Trpěl-li někdo pocitem horka v zádech, našli bylináři bylinu, jejíž jed vyvolával tytéž účinky a podali pacientovi jenom *malé množství* této rostliny.

Similia similibus curantur.

Bojovat ohněm proti ohni. A je tu *homeopatie*.

Anebo *curandero* použije určitou rostlinu na kožní vyrážku nikoliv proto, že rostlina způsobuje stejnou vyrážku, ale protože šťáva z rostliny vyrážku tiší. Třeba je vyrážka způsobena plísní a rostlina obsahuje fungicid. To je *alopatie*.

A ještě existuje jeden druh léku, který neodpovídá ani jednomu z uvedených příkladů. Lék, který si vezme doktor a ne pacient. Ignorujeme radu velkého básníka a nazvěmež tento druh léčení *iatropatií*. A už jsme se ocitli v oblasti *spojence*.

Spojenec je ten, kdo vám pomáhá. To je to, co se od spojence očekává. Spojenci si musí jeden druhému pomáhat při řešení nějakého problému.

Spojenci nicméně mohou mít své vlastní věci na práci. To znamená, že spojenec není jen nějaká pohádková babička. Je to i mocná síla sama pro sebe.

Spojenec je jako polozkrocený kůň, kůň s vlastním duchem. Kůň, který vás ponese několik dnů jenom proto, aby vás náhle ze sebe srazil o nízkou větev. Někteří spojenci jsou jemní. Třeba jste možná měli za spojence ayahuasku. Je velmi přátelská. Přináší vám věci. Nevypadá ani trochu zlomyslně. Nebo jste měli spojenkyni žijící v opiu. Je více než přátelská. Zavolá vám a pozve vás na návštěvu. Je smyslně lákavá, a tak tam jdete. Je na vás tak hodná, že se cítíte jako v nebi. Myslím, že víte, co mám na mysli.

Bohyně je uvedla dounitř, požádala je aby usedli a namíchala jim nápoj z mletého ječmene, sýra, světlého medu a pramnejského vína. Do směsi však přidala i temný lék, po kterém každý zapomene na svůj skutečný domov. - Homér, Odyssea

Ale kdyby Spojenec neměl žádnou moc, proč byste ho vyhledávali?

*Zabijáci:
je jich proklatě mnoho -*

Spojenci žijí v divočině. To je dobré místo, kde je hledat. Nesoustřeďte se příliš na jaguáry. Spojenci mohou být hory, dobrým spojencem je i dešť a spojenci jsou i v minerálech. Někteří jsou víc aktivní, jiní spíše pasivnější. Některým můžete důvěřovat, s jinými je třeba vyjednávat. A někteří jsou tak mocní, že je úplně jedno, zda jim důvěřujete či nikoliv. Jsou to samotáři.

*odejdu dnes v noci do hor!
přijde, on se objeví!
a vyděsí mě.
- Jaime de Angulo*

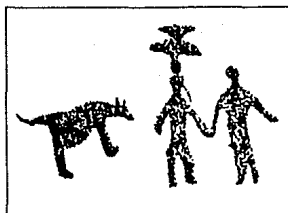
Vyrůstáme s rostlinnými jedy. Skutečnost, že se rostlinné jedy podobají chemikáliím našeho vlastního nervového systému, není náhodná. Vzájemně jsme se vybrali - vybojovali velké bitvy v mikrobiálním hlenu - obchodní partneři a paraziti v prvotní orgii.

*Stali jsme se stopaři odmotávajícími červenou nit v labyrintu skal,
plazmy a jedovaté mízy. Nukleové kyseliny rozdělené pohlavním dimorfismem:*

*železo proti hořčiku, chitin proti celulóze.
Jdeme po stopách zpátky.
Vysoko v útesech hledej převis.
Na pískovci tam blednou stopy okru.
Skalní kresby a silná vůně svaté byliny.*

Má mnoho nohou a má dvě hlavy.

Sibiřský petroglýf

Jakmile máte spojence, musíte se s ním naučit mluvit. Spojenec většinou sám pochopí, co se od něj chcete dozvědět, ale je přesto dobré mu to povědět přesně. A někdy vám spojenec poví něco, co potřebujete vědět daleko víc než to, na co jste se ptali. Což není vždycky příjemné.

*Dej hlasům jména. A nesud'. Bud' připraven zaplatit.
A snaž se za to získat něco pro sebe.*

Nikdy vám nedají nic zadarmo. Ani ty naprosto a úplně nejhodnější. Ani samo sluníčko.

Myslíš si, že o tomhle můžeš psát?

Ano.

(Smích)

Když nechci, nemusím tě poslouchat!

Tak se budeme bavit o tvé práci.

Tak jo.

Vyjasňuje se to, ne?

Podívej se kolem sebe!

*Jestli tohle má být tvoje pracovna, tak ať to tu alespoň vypadá,
jako že se tu pracuje.*

Tak jo, na tý schůzi dneska to trochu přitáhnu.

Ale ne. Neber to tak. Tvůj styl je vůbec nezajímá.

Nechtěj žádný formalitky, chtěj jenom tebe.

Jo.

*A ještě něco. Nemyslíš, že když vyprávíš všem o svém spojenci,
je to jako bys svý ženě povídal o milence?*

Spojenkyně vždy říká, že je patřičné ji čas od času navštívit. Jako třeba jednou týdně, nebo jednou měsíčně. Zvláště když se člověk chystá provést nějaké rozhodnutí.

Ale to je přece jasné, že něco takového bude říkat. Jak jí má člověk důvěřovat?

Někteří léčitelé mají své spojence pořád kolem sebe. Jsou s nimi spojeni tak těsně a důvěrně, jako se svým dechem.

SLIVOŇ VYKRAJOVANÁ (*PRUNUS EMARGINATA*)

Příbuzné druhy Střemcha pozdní (*Prunus serotina*),
Střemcha virginická (*Prunus virginiana*), *Prunus ilicifolia*,

Systematika čeleď růžovité (*Rosaceae*)

Používané části Listy, suchá svrchní kůra (stem bark)

Farmakognosie

Po chemické stránce nebyla slivoň vykrajovaná nijak podrobně studována, ale pravděpodobně se příliš neliší od příbuzného druhu střemcha pozdní. Velmi pravděpodobně obsahuje kyanid, takže nepojídejte její listy!

Střemcha pozdní obsahuje kyanogenní glykosid zvaný prunasin, který vzniká částečnou hydrolyzou amygdalinu. Je běžný u všech zástupců tohoto rodu, zvláště u mandloně. Koncentrace kyanovodíku (HCN) kolísá od 0,32 % ve vnitřní kůře až k nule v kůře vnější. Obsah kyanidu patrně odpovídá stupni fotosyntézy probíhající v té či oné oblasti kůry - zelenější oblasti obsahují kyanidu více než oblasti červenavé či hnědé. Zde je důležité upozornit, že kůra druhu slivoň vykrajovaná je na celém kmeni stejně červenavě hnědá.

Kyanid se z glykosidů uvolňuje působením enzymů. To se děje například, když listy vadnou, nebo když, což je důležitější, procházejí zaživacím traktem zvířat či lidí. V usušených listech je obsah HCN velmi nízký. Takže je možné, že se HCN uvolňuje teplem, nebo i to, že se jevy pozorované při rozkladu živé hmoty řídí dosud neznámými principy.

Způsob užívání

Listy otrháme z větviček a necháme je na vzduchu uschnout. Několik suchých listů rozdrtíme a vykouríme v dýmce. Jeden až dva šluky stačí.

SLIVOŇ VYKRAJOVANÁ (*PRUNUS EMARGINATA*)

Účinky

Sedativum, které neoslazuje duševní čilost. Nebo též duševní stimulant, který nevybudí tělo.

Střemcha pozdní se hojně používá do sirupů, ve kterých působí jako sedativum i expektorant.

Spojenc

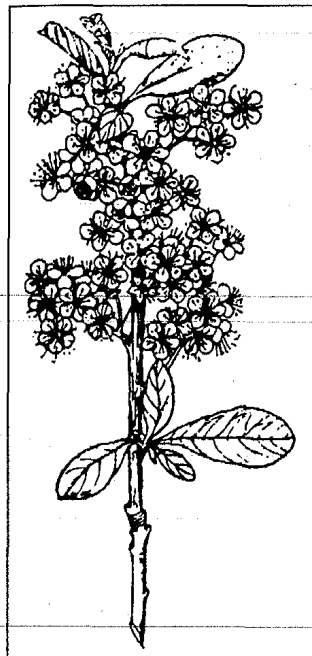
Spojenc sídlící ve slivoni vykrajované je pro netrpělivé umělce a pro ty, kteří musí dělat pořad tolik věcí najednou, že nejsou schopni se na chvíli klidně posadit a skutečně něco dodělat.

Kouř z této rostliny sice nevyvolává euforii, ale lahodností se mu jen tak nějaký jiný kouř nevyrovná.

Rostlina

S touto rostlinou mě seznámila pletačka košíků v Hoopě. Byla rostlinným člověkem, a to jak přes znalosti rostlin vhodných na pletení košíků, tak i přes kořenářství. Hned u domku si pěstovala několik domácích kalifornských léčivých rostlin i pár exotů. Jedné zajímavé rostlině s dlanitě členitými listy říkala *indiánský tabák*. Nikdy předtím jsem tuto rostlinu mnoha jmen neslyšel takto nazývat.

Řekl jsem jí, že hledám rostlinu, která by mě uvolnila, která by utišila moje nervy a ona mně, poté, co si mě chvíli prohlížela, pověděla o rostlině, která roste v okolí mostu přes Mad River v humboldtském okrese v Kalifornii. Nakreslila mi, jak vypadají její listy a jak přisedají na větvičku a řekla mi, že ji poznám podle hořké chuti její kůry.

Slivoň vykrajovaná
(*Prunus emarginata*)

*Je to právě hořkost, řekla mi,
podle které poznáš medicínu.*

Rod *Prunus* je mezi znalci jedů znám hlavně pro jádra obsažená v peckách mnoha jeho druhů. Tam je nejsilnější koncentrace kyanidu. Laetril pochází z pecek meruňky, která je příbuzná slivoním. Moje učitelka z Hoopy mi sdělila, že meruňkové pecky jsou „jenom pro šamany“. Neochutnal jsem je.

V horách Trinity jsem našel slivoň vykrajovanou ve výšce 1 500 m, ale v Sieře Nevadě roste většinou výše, většinou až od 2 000 m. Někdy roste okolo horských jezírek a jindy nahoře na hřebenech. Má výraznou těžkou vůni - hořkomandlovou a sladkou zároveň. Jakmile ji jednou poznáte, budete schopni tuto rostlinu poznat i na dálku.

VELIKÉ DÍLO

Veliké Dílo se uskuteční pomocí *Velikého Kamene*.

Proč se taky pouštět do něčeho menšího?

Veliký Kámen, to je *lapis philosophorum*, zázračný kámen mudrců a Grál našeho putování. Ten kámen, to je něco, co musíte vyrobit, ne něco, co najdete někde u cesty. Veliké Dílo spočívá právě ve výrobě tohoto Kamene, a teprve pak v jeho použití. Alchymicky je u tohoto kamene nejdůležitější jeho výroba. Kamenů je konec konců kolem spousta a je snadné sebrat. Aplikace kamene je posledním krokem v celém procesu a někteří alchymisté jej nazývají *rudnutím*, zatímco jiní *žloutnutím*. Jak už to řekl Paracelsus, Mudrc musí kámen vést od potenciality k uskutečnění. Velmi důležité je zde správné temperování. Po individuální aplikaci Kamene následuje jeho aplikace veřejná, aplikace na tržišti. Je velmi důležité tento politický aspekt celého procesu neopominout, protože jinak onen politický aspekt určitě neopomine vás!

Kdo máš uši ke slyšení, slyš!

V tradiční západní alchymii jsou jako základní prvky používány síra a rtuť - síra, rtuť a sůl tvoří základní alchymickou triádu. (A tato triáda je Hegelovská v tom smyslu, že sůl přechází znovu do síry.) O síře se říká, že dech či ducha poutá, zatímco rtuť ho uvolňuje. Rtuť je *pneuma*, to, co taoisté nazývají *jin*. Rozpouštědlo, které uvolňuje ztuhlou složku, síru. Tu složku, která je v pasti. A to vše se stále znovu opakuje. Je to jako alembik - nádoba s dlouhým hrdlem, které se ohýbá a znovu se k nádobě připojuje. To, co je vydestilováno, se vrací zpátky do varné nádoby. To proto, že síra má vlastní nezlomný ohnivý aspekt, který nepotlačí sebevětší množství rtuti. (Radši se to nepokoušejte vyvrátit!) Takže Jacob Böhme říká:

Ve vnějším světě je síra, viz., v mysteriu Božích manifestací, první matkou všech stvoření... Rtuť je pak to, co sírou pohybuje.

Jacob Böhme, Signatura Rerum

A co se týče rtuti, nikdy nezapomeňte, že i když je pro naši práci naprosto nezbytná a jako taková milovaná, obsahuje zákeřný jed. Jak Böhme tak i Paracelsus se na tom shodují. Paracelsus dodává, že právě v oddělení jedovatého od tajemného spočívá práce alchymisty.

Jed napadá zafixované (a tudíž i zároveň samy o sobě smrtelně jedovaté) vlastnosti a rozpouští je. Jed je zde protijedem a protijed je jedovatý. Je-li vše pevné a nerozpustné rozpuštěno, získáme dalším vařením sůl. Sůl je popel, je to základní složka, je to Sal Philosophorum.

*Sůl je to, co tu vždy bylo. Je to ta složka, kterou nespátříte,
dokud se všeho ostatního nezbavíte.
Je vaším dědičným právem.*

Jestliže pevná složka stoupá vzhůru a tam se sráží na stěnách baňky, nazývá to Geber *sublimací*. Paracelsus říká, že sublimace je výlučnou a jedinou operací Velikého Díla.

Až sůl uvaříte, zbavte se jí! Třeba za pomoci rtuti. Sůl už je stejně zkažená. Stala se něčím jiným, stala se něčím. Není v tom žádný problém. Sůl získala žlutý nádech, protože síra je samoplodící. A jak už jsem říkal, na tom není nic špatného. Sám *proces* je důležitý k tomu, aby se transmutace nezastavila. Nesmíte nechat alembik vychladnout, jinak se metafora změní v pověru.

*Tohle psychologům
někdy nedochází.
Ale básníkům musí.*

Takže, co je to rtuť pro rostlinného člověka? Existuje mnoho úrovní. Na jedné z nich je to rostlina sama. Na jiné úrovni představuje rtuť aktivní princip. A pak, pochopitelně, je to i vědomí, které se stalo tekutým. Nebo jinak, je to sám *čin*, či ještě subtilněji, je to *touha*, která k činu vede. A už se nám objevuje jedovatý ocásek.

Victor Hammer, 1938

Na tělesné úrovni se rtuť ztotožňuje s krví a semenem. A síra je voda, ve které hoří.

Síra je lůno, do kterého musíme vejít, chceme-li se znovu naroditi.

Jacob Böhme, Signatura Rerum

Takže síra je forma, je to to *materiální*. To by nám mělo být jasné. A taky by bylo, kdyby ti alchymisté nepoužívali jedno slovo tak, aby v různých větech znamenalo různé věci.

A tak se mi stalo, že když jsem meditoval o věcech jak jsou samy o sobě, má mysl se stala jemnou a moje smysly se uklidnily, jako kdybych byl vyčerpán únavou či ukojen rozkošemi. V mé mysli se pak objevila bytost, která byla obrovská a bez hranic a která neměla žádnou určitou podobu. Nazvala mě jménem a zeptala se: „Co to chceš vědět? Co to chceš vidět?“

- Hermes Trismegistos, první řádky z Poimandra

Dodat popisku

Tradičně byla práce s rostlinami považována za podružnou ve srovnání s prací s kovy. Možná, že na tom tvrzení něco je, zvláště když se týká práce s *elementy*, pokud je ovšem podobný relativismus ještě patřičný. Nicméně alchymisté pracující s kovy mohou donekonečna bloudit ve spirálách involuce, stejně jako kterýkoliv *vegetalista*. Nakonec historie to potvrzuje. V práci s rostlinami se alespoň vyskytují takové vazby na zemi, jako jsou podzemní, ukořeněná až pod nehlubšími doly. Hovořím zde samozřejmě obecným jazykem. Nicméně pro puristy jsem se pokusil i o alchymické korespondence.

*Splyň s dílem v jedno.
Skutečný alchymista není oddělen
od své práce.*

SLUNEČNÍ MEDICÍNA / MĚSÍČNÍ MEDICÍNA

Na Stezce jedů rozlišujeme *sluneční lék* a *měsíční lék*. A tomu odpovídá i rozdělení na *sluneční léčitelky* a *měsíční léčitele*. Na Veliké Dílo je třeba obou, bez rozdílu.

Život člověka je řízen rytmy slunce a měsíce. Proto se slunce a měsíc staly prvními symboly, pomocí kterých se lidská mysl snažila pochopit vesmír, ve kterém žije.

- Lama Anagarika Govinda, Psycho-cosmic Symbolism of the Buddhist Stupa (Psychokosmický symbolismus buddhistické stúpy).

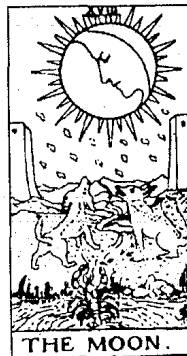
Sluneční léčitelky se světem pohybují s lehkostí a beze zmatků. Kam se jim zachce, tam se před nimi otevrou dveře. Sluneční léčitelky znají své místo, jsou spolehlivé, mají smysl pro detaily a žijí život naplněný zdravím a rutinou.

Měsíční léčitelé žádné ukotvení nepotřebují. Skutečnost se před nimi rozletí jako tarotové karty ve větru. Létať až ke hvězdám a jsou jako doma v nebeském paláci královny nebe. Jezdí na dracích a znají cestu peklem. Sluneční léčitelky vědí, jak se peklu vyhnout a také to činí.

Pro sluneční léčitelku je každý den jedinečný, každý den je první. Měsíční léčitelé dny neznají. Žijí pouze v přítomném okamžiku a bez ustání připravují měsíční lék.

V rámci obou praktik, jak sluneční, tak i měsíční, je základem léku sůl. Je třeba začít se sírou a připravit sůl se rtutí.

Odvážuji se říci, že to je to nejuplněnější shrnutí podstaty alchymie, jaké jen můžete uslyšet.

Pro jedoznalce, pro práci s rostlinami, je velice důležité mít silný sluneční lék. Silný sluneční lék vám umožní postupovat hlouběji do noci - v oblastech ležících za Arkturem pro vás bude kotvou i majákem - může vás zachránit i od nízkého znovuzrození. Někdy je jednodušší tělo opustit, než je znovu nalézt.

Sluneční lék je očividný. Objevíte ho už ve způsobu, jakým někdo stojí. Svým stylem je sluneční léčitelka konvenční nebo naopak bizarní. Ale když je bizarní, tak je bizarní doopravdy. Měsíční lék je subtilnější. Měsíční léčitel přežije i tam, kde ostatní zahynou. Ať už v hedvábí či v hadrech, nahý a pokrytý popelem bude jíst červy nebo zvíře zabitě autem, pokud jsou červi či zabitá zvířata podávána k večeři. Někteří říkají, že měsíční mistr nepotřebuje sluneční lék. Ale tak tomu není. Vždy je potřeba obou dohromady.

V této zemi existují dva Bodhisattvové. Jeden se jmenuje Záření slunce a ten druhý Záření měsíce... Spolu hlídají pokladnici správné doktríny Mistra léčitele, azurového záření Tathágy.

- Bhaishadžaguru Vaidurjaprabha Tathágyata, Sutra Pána uzdravování

Sluneční síra hoří, hvězda s nohama. Uhlovodíky rozkvétají do oxidů: dlouhý život, zdraví. Architekti rýsují Sluneční Město; země se hemží roboty.

V měsíční řiši síra vlhne a genitálie se překrvují. Jedovatá síra bojuje s vlastní inertí. V těle to odpovídá jeho chtíčům. Ale z hlediska statiky se projevuje spíše jako pythagorejský dodekaedr než jako, řekněme, tužka, nebo krystal nějakého minerálu, či kus živoucího masa.

*Síra upevňuje
a rtuť je podvodník*

Sluneční rtuť poskytuje šanci, měsíční rtuť se pídí po štěstí. Ve sluneční rtuti nacházíme *Vůli Boží*, v měsíční rtuti pak čarodějníka.

Dva pantáčky. Síla. Mág.

Sluneční rtuť je tragéd a měsíční rtuť nosí strakatý šat. Měsíční rtuť rozpouští nekonečnost - je to jóga a ne filosofie. Mysl, tělo, myšlenky a touhy odvané orgaistický vír.

Každá rtuť mate a ničí - otráví i nejrafinovanější lstivost - avšak také podporává. Ona je rytmem krve a diafragmy, je Universálním rozpouštědlem, které pomalu sráží měsíční sůl. Měsíční sůl je znamením Díla a pozná se spíše podle toho, co chybí, než podle toho, co bylo dosaženo.

Jejím otcem je Slunce a její matkou je Luna. Vítr ji nosil v lůně a Země ji vychovala.
- Trismegistos, Praecepty

Protože rtuť obsahuje zárodek síry a síra zárodek rtuti, je sluneční lék zčásti měsíční a měsíční lék zčásti sluneční.

V nepřítomnosti Slunce Luna ubývá.

Sluneční lék by bez měsíčního léku vyvolal na zemi velké škody. Co je ostatně vodíková bomba jiného, než sluneční oheň zbavený hmoty?

Radiolárie? Horské astry? Ta velká květina, tak unavena časem?

Čistě měsíční léčitel je černokněžník, nekromant. Sliznatí a neostnatí se měsíční doktoři snaží vkrást se dovnitř. Staré mýty nafukují smrdutým životem a prodávají je jako medicínu. S prázdnými očními důlky se na samém okraji života živí strachem. A někdy i napíší knihu. Měsíční/sluneční, jeden se motá ve snech, druhý se plete do hmoty; který z nich je ten jedovatější?

Nech dešť smýt sůl.

V rostlinném díle je sluneční alchymie spojována s uhlovodíky a volným kyslíkem, zatímco lunární alchymie je spojována s dusíkem a kyslíčkem uhlíčitým.

SKŘÍPINA

(*SCIRPUS ATROVIRENS*)

Lidový název rákosí

Systematika

S. atrovirens patří do velké čeledi sitinovitých (*Juncaceae*), což jsou vodní rostliny, jejichž stonek má charakteristický trojúhelníkový průřez. Dalšími rody této skupiny jsou i ostřice (*Carex*) a šáchor (*Cyperus*), malé vytrvalé rostliny, které rostou v příkopech a proti jejichž květenství ční dlouhé vznosné listy. Jedním z druhů rodu šáchor je i papyrus, ale i mnoho dalších příslušníků této čeledi je v celém světě využíváno na výrobu rohoží či košíků.

Používané části Oddenky a hlízy.

Chemie Není známa, nicméně lze předpokládat přítomnost alkaloidů.

Scirpus atrovirens je dobrým příkladem toho, jak mnoho výzkumů je ještě třeba dokončit. Máme tu rostlinu, která je očividně psychoaktivní, která patří

Scirpus californicus,
„california bulrush“

do velmi známé čeledi a o které toho vlastně velice málo víme. Vlastně jen několik ze stovek druhů tohoto rodu byly studovány s přihlédnutím k jejich psychoaktivitě. Indiáni Tarahumarové tuto rostlinu obdivují, ale zároveň se jí obávají. Říkají, že tato rostlina má moc každého, kdo by byl natolik nerozumný, aby ji pěstoval, přivést k šílenství.

Skřípina (*Scirpus*) je velice rozšířený rod a přestože se obsah chemikálií může druh od druhu a někdy dokonce i uvnitř jednoho druhu výrazně lišit, výzkum lokálních druhů by mohl být vždy užitečný.

A jak tento výzkum provádět? Ocitáme se na poli metodologie. Jedním ze způsobů je naslouchat folkloru či zkoumat využití této rostliny etniky, která území obývají. Nachází se zkoumaná rostlina na nějakém seznamu léčivých bylin? Objevuje se v mýtech? Je užitečné si prohlédnout i seznamy jedovatých rostlin. *Scirpus americanus* je v podezření, že vyvolává ve Wyomingu u dobytka plicní rozedmu. Nicméně pamatujte, že nikdo nezná všechny byliny. Stále je ještě dost bylinných spojenců, kteří čekají na svého objevitele.

Účinky

Tarahumarové říkají, že druh rákosí, kterému říkají *bakana*, způsobuje nádherně barevné vize, umožňuje cestování na veliké vzdálenosti a dovoluje mluvit s mrtvými.

Rostlina

Skřípina (*Scirpus*) neboli rákos je kosmopolitní, ale dává přednost teplým a subarktickým oblastem. V Indii se dva druhy tohoto rodu používají k léčení. *S. grossus* na průjem a *S. articulatus* jako projímadlo. Horské druhy rodu skřípina (*Scirpus*) jsou většinou vysoké půl metru až jeden metr, ale v Kalifornii roste druh zvaný „tule rush“ do výšky pěti metrů. Indiáni z něj dělali čluny.

Tak pluli na rákosí mezi rákosím...

Rákosový jelínek wapiti, rákosové chatrče s rákosovými došky navázanými na ohnutá vrbová žebra.

Vysušení bažin v údolí And Joaquin v Kalifornii představovalo patrně největší destrukci přírodního prostředí, která se udála v rámci tažení na západ. Snad jen vybití bizonů bylo horší.

Chýše z rákosu. Kabáty z rákosu. Seno z rákosu.

Rákosová hlava.

Příbuzné druhy

Jsou jich tisíce po celém světě. Amazonský šáchor, nazývaný *piri-piri*, je používán jako lék i jako příměs do ayahuasky. Houba, která údajně infikuje každou kulturní rostlinu, produkuje námelové alkaloidy.

Příslušníci rodu šáchor jsou obecně kratší než ti z rodu skřípina. I oni mají charakteristický trojúhelníkový průřez stonku.

METODOLOGIE I

Etnobotaniku je nutno považovat za jeden z oborů našeho Díla. Etnobotanikové jsou většinou jak botanici, tak i antropologové a pro alchymičku je důležité ovládnout alespoň rámcově oba obory, pokud se chce vyhnout nebezpečným selháním na cestě. Například šaškovské pošetlosti či předčasné smrti.

Je třeba si plně uvědomit vážnost našeho úsilí a nebezpečí, která z něj vyplývají. Vzpomínám si, jak jsem kdysi našel na louce pod starým dubem skupinku jedlých žampionů. Uprostřed tohoto shromáždění trůnila muchomůrka zelená, jejíž závoj byl omyt deštěm a jejíž klobouček ztratil charakteristickou žlutozelenou barvu a vybledl do smetanové barvy, která přesně odpovídala barvě jedlých hub kolem. Vzpomínám si, jak jsem si tehdy uvědomil, že kdyby byla tato houba lehkomyšlně vhozena do košíku s ostatními, smaženice z těchto hub by obsahovala dost jedu na to, aby se otrávil nejen nepozorný sběratel, ale i jeho rodina a všichni pozvaní hosté.

... na tomto světě není nebezpečnějšího sportu

Etnobotanika, a etnologie obecně, jsou pro naši. Pouť důležité z několika příčin. Zaprvé jedoznalci nikdy nežili ve vzduchoprázdnu. Pracovali v rámci kulturního kontextu, který jim, pokud je přímo aktivně nepodporoval a nedával jim v jejich úsilí kuráže, alespoň poskytoval „zvláštní konsenzus“, abychom si vypůjčili termín Carlose Castanedy, který potřebovali pro svou duchovní, sociální a psychickou integraci. Využití tohoto konsenzu může vymezovat hranici mezi excentrikem a podvodníkem.

Poznání tradičních kultur může vyvrátit či opravit pohádky a holywoodské představy týkající se postavení jeduznalých léčitelů v rámci společenství, do kterého náleželi. Domorodci studovali jedy po nesčetné generace a stali se tak odborníky. A učit se bylinné magii je nejlepší u odborníků. Nicméně, pokud se nechcete stát domorodci a žít i studovat bylinné léčení v rámci adoptované kultury, nejlepším místem ke studiu etnologie zůstává knihovna. Pokud se naskytne možnost terénního výzkumu, je dobré ji využít, ale terénní výzkum sám práci v knihovně nenahradí. Ve vědeckých knihách a časopisech jsou nashromážděny roky etnobotanického výzkumu.

Vraťme se však zpátky k nebezpečí - rostliny, které nás zajímají, už z tohoto titulu obsahují jedy. Jednotliví lidé i celé národy už některé rostliny otestovali daleko hlouběji, než to mohla udělat FFDA (Federal Food and Drug Administration - pozn. překl.) během jedné generace. Když se setkáte v reálu či v literatuře s národy, které používaly určitou rostlinu po staletí, staví to její vyhlášenou toxicitu do jiného světla. (Což pochopitelně neznamená, že tato rostlina je naprosto bezpečná - viz. tabák. Ale jenom hlupák může přece považovat nějaký jed za bezpečný!)

Nejcennější stanovisko je vždy nalezeno jako poslední, nicméně nejdůležitější stanoviska spočívají v metodě.
- Friedrich Wilhelm Nietzsche

Bódhidharma s čajovníkem

VYVAŽOVÁNÍ ZÁKLADNÍHO STAVU

Výcvik uzemnění začíná ve stavu *nigreda* a vyvažování pak pokračuje až do stavu *albeda*, kdy náhle rozkvetne paví ocas. *Nigredo* znamená sestoupení dolů. A sestoupit dolů, až úplně dolů, to vyžaduje nějaký čas. Neuděláte to za jednu noc a nemůžete to udělat tak, že se zfetujete. Ani se vám to nepodaří, jak si myslí mnozí mudrci, čtením a přemýšlením. Tělo a mysl se musí zastavit.

*Neprovede-li správně uzemnění, jak potom
při ozvučení oddělíte signál od šumu?*

Známe uzemnění pomocí síry a uzemnění pomocí rtuti. Při uzemnění sírou je užitečné věnovat pozornost dietě, ba i půst může být užitečný. A slovo *dieta* chápeme v tom nejširším slova smyslu.

Hledáme sůl, která je skryta pod patinou.

Uzemnění rtutí neznamená, že přestanete dýchat - to by znamenalo, že jste mrtvi - a to je jiná věc. Naše rtuťové uzemnění je „Neuzemnění“, zdroj svobody a vůle.

Neuzemnění je věčná Nicota, která je zdrojem věčného začínání, tedy toužení. Protože Nicota je toužení po Něčem. - Jacob Böhme, Šest bodů theosofie

Celá metoda spočívá v tom, že necháme rtuť kolovat. Kolující rtuť zbaví síru produktů rozpadu. Když je dosaženo Neuzemnění, objeví se sůl.

Se solí už je všechno jasné. Neexistuje žádné zmatení. Už víte, co je to uzemnění. Už víte, co je to Kámen a kde se nachází. A víte, jak pokračovat. Takže mě zajímá jiná věc, když už máte sůl, proč se ještě pořád zajímáte o jedy?

Správné vyvažování.

METODOLOGIE II

Během temného věku, jako je například ten náš, je obtížné pravou stezku jedů najít. Je obtížné najít její živou tradici, je obtížné získat žijícího učitele. Tradičním způsobem pracuje jen několik náboženských skupin: Církev původních Američanů (Native American Church), *Santo Daime* a *União de Vegetal* v Brazílii. To jsou tři případy, které mě napadají. Pokud máte možnost, navštivte je. Jinak je možností málo. A „předělání se na domorodce“ je metoda, která je účinná jen pro pár skutečných podivínů. Jinak vede většinou spíše k odbočení než k nalezení harmonie. Proto pátrejme po kořenech a návodech v samotném Královském umění, až na sámém okraji věcí. Tam se ostatně toto umění nacházelo i v dobách své největší slávy. Počátky alchymické tradice jsou synkretické: řecké náboženství, egyptská technologie a židovská kabbala. Svou samou podstatou je tedy heterodoxní, což odpovídá zcela našim potřebám.

Alchymie zahrnuje čtení a studium, ale i experimentování. V určitém bodě musí každý alchymista zkusit něco, co před ním nebylo nikdy vyzkoušeno - něco, o čem se nedoče v žádné knize.

Proces, kterým v alchymické výhni extrahujeme rtuť ze síry nazýváme *pyrolace* a proces rozpouštění rtuti v alchymické láhvi nazýváme *ingesce*. Je to dost jasné?

Dále pak, protože, jak nejtrefněji prohlásil náčelník modockých indiánů moudrý Kintpuaš, zvaný též Kapitán Jack,

život je sladký,

postupujte při experimentování s neznámou sítou skutečně pomalu. Hleďte pochopení povahy rtuti v literatuře či ve zprávách o jejích příbuzných (o jiných členech její rodiny), nebo ve folkloru.

Nevstupujte do našeho umění slepě. Jestliže chceš, ó alchymisto, prožít celý svůj život a neskončit ho buď náhle smrtelným jedem, nezkrátit ho jedem pomalým či zmutovat ho karcinogeny, zcela určitě dříve, než se pustíš do experimentů,

POZNEJ JEDY!

Markýz De Force - Nature v pracovně, 1716

Čím víc toho o jedech víš, tím snáze se jim vyhneš.

*A nepotrvá dlouho a zka-
zíš zkoušku na alkaloi-
dy některým Dragendor-
fským reagentem. O tom
si však povíme později.*

Takže, alchymista zná jedy a ví, že jeho síra je v rámci tolerovatelné dávky. V tomto bodě, za předpokladu, že mám všechn materiál po ruce, začínám většinou zkoušet rtuť pyrolací - a opět, začínám s malým množstvím. Jste-li dobře uzemněni, je možno odhadnout základní vlastnosti látky, aniž by se bylo nutno uchýlit k pozití, což je obvykle nebezpečnější.

Čtete. Je to celé stejně nezodpovědné, jak to jen já dokážu (v dobrém úmyslu):

Ve snaze dopátrat se skutečné podstaty celé věci jsem se rozhodl, že provedu experiment sám na sobě. Kvůli opatrnosti jsem začal sérii experimentů s nejmenším množstvím, u kterého bylo možno jen stěží očekávat nějaký efekt. Vycházel jsem z tehdy známé účinnosti námelových alkaloidů a zvolil jsem 0,25 mg diethylamidu kyseliny lysergové...

- Albert Hofmann, „Jak vznikla LSD“

THANATOPATIKA

THANATOPATIKA

Zde jsme u bran. U křižovatek.

Krásná bohyně bez váhání odpověděla: vzchop se vynalézavý Odyssee, synu Laertův. Nemusíš zůstat déle v mém domě proti své vůli. Ale dříve než tě mohu poslat domů, musíš vykonat ještě jednu pouť. Musíš jít do podzemní říše, kde vládne Hádes a strašná Persefona. Tam se dozvíš pravdu od Tiresia, slepého věštce z Théb, jehož mysl i sama smrt ušetřila. – Homér, Odyssea

Budete potřebovat most. A něco na výměnu.

Abyste se spojili s Duchovním, s jádrem problému. Abyste se spojili s Oním, v samém srdci dění. Na křižovatce Os, na samém Počátku věcí.

*Přichází Exú,
půlnoční Exú,
Exú křižovatek!*

*Přichází Exú se svou ženou,
s milovanou Pomba-Girou!
Na hlavě má černou čepici,
na hlavě má černý klobouk
a jeho boty jsou vyleštěny.*

V ruce třímá železný trojzubec.

*Přichází Exú, půlnoční Exú,
Exú křižovatek!*

– Macumbská píseň (Bramly, 1927)

Exú miluje doutníky.

Nigredo

Z alchymického hlediska je to to pravé místo, kde začít. Aby bylo možno připravit materiál, mnoho toho musí zemřít, mnoho toho musí být zabito. Toto stadium je také nazýváno *putrefakcí*. V šamanismu odpovídá iniciaci, nemoci,

smrti, rozčtvrcení. Případně návštěvě v Podsvětí. *Thanatopatika* jsou spojenci, kteří znovu vytvoří iniciační nemoc. *Thanatopatika* vás v různém stupni nechají ochutnat smrt.

Veliké Dílo je v podstatě léčení. Jestli pochopíte jak vyléčit sebe, budete alespoň něco vědet jistě. Musíte to zvládnout. A tak musíte onemocnět. Třeba se to léčení chcete naučit opravdu dobře, a tak musíte cvičit. A jak byste to chtěli cvičit bez pomoci jedů?

Intoxikace znamená „otrávení“, „zdrogování“. Řecké *toxicon* znamená doslova „šípový jed“ a je příbuzné sumérskému *tukul*, které znamená zbraň. Všechna *thanatopatika* jsou určena k zabíjení zvířat. Nebo i lidí.

Dotyk smrti stimuluje.

Těsný dotyk spíše uklidní.

Někteří adepti se opírají o jedy, které už mají.

A za tím vším: stíny, řeky, převozníci.

Věčný mír či nekonečná hrůza.

Thanatopatika.

Smrt jedoucí na koni, 1463

TABÁK VIRGINSKÝ (*NICOTIANA TABACUM*) A PŘÍBUZNÉ DRUHY

Systematika

Dva vyšlechtěné druhy se nazývají tabák virginský (*Nicotiana tabacum*) a tabák selský (*N. rustica*). Oba tyto druhy jsou tetraploidní, což vzniklo tím, že byl ze dvou divoce žijících druhů vytvořen fertillní kříženec. Stalo se to dávno, patrně někde v Jižní Americe v oblasti And. Skoro všechny tabákové rostliny pěstované v Americe i Evropě patří k druhu tabák virginský.

Rod tabák zahrnuje asi pět tuctů divoce žijících druhů. Tři čtvrtiny z nich jsou domovem v obou Amerikách. Mezi jinými sem patří *N. glauca*, *N. sylvestris*, *N. trigonophylla*, *N. attenuata*, *N. bigelovii* a *N. petunoides*. Obsah nikotinu je nejvyšší u obou kultivovaných druhů (nejvyšší u tabáku selkého).

Používané části Listy.

Chemický obsah

Alkaloidy: hlavně nikotin, dále jsou přítomny nornikotin a anabasin, které se vyskytují hlavně u ostatních druhů rodu tabák. V kouři některých tabáků byly nalezeny i harnalové alkaloidy. Účinky různých druhů i variet mohou velice kolísat.

Způsob požívání

Tabák je přijímán ve formě nápojů, kouřením, šňupáním, žvýkáním, sáním i olizováním. Ve formě mazání je vstřebáván pokožkou a jako klystýr je aplikován i rektálně. Nejstarší metodou je patrně pití silného nálevu. Tento nálev se často pije nosem a říká se o něm, že způsobuje temnotu a rudé záblesky v očích. Šňupání je také stará metoda, při které byl tabák často míchán s jinými halucinogenními rostlinami.

Tabákové klystýry jsou potvrzeny i archeologickým výzkumem. Kouření je asi nejmodernější, i když nejstarší vykopané trubicovité dýmky byly datovány

TABÁK VIRGINSKÝ (*NICOTIANA TABACUM*) A PŘÍBUZNÉ DRUHY

do prvního tisíciletí př.n.l. Tabák je možná nejstarší kulturní rostlinou Ameriky. Byl pěstován už před osmi tisíci lety a předcházel tak pěstování rostlin poskytujících potravu. Některé indiánské kmeny, jako třeba Sinkyonové v Kalifornii, jiné kulturní rostliny ani nepěstovaly.

Rostlina

V této rostlině se projevuje veškerá zrádnost našich milovaných jedů. Působí jako stimulant, trankvilizér i narkotikum a, můžeme-li věřit některým etnobotanickým zprávám, i jako halucinogen. Tabák je ze všech rostlin, které lidé běžně používají, nejedovatější. Může posloužit i jako vzor dvojakosti, je totiž léčitel i zabiják, spojenec i svůdce. Je to jed par excellence.

Odtrhni se, drž je v šachu.

Ztiš můj strach. Promluvím.

V Novém světě je tabák především šamanskou bylinou. Tato rostlina v sobě skrývá všechny základní lekce, kterým je nutno na stezce jedů čelit. Všechny se je můžete naučit od jediné rostliny... pokud vás ovšem dříve sama nezabije.

Když si s tím budete zahrávat, dostane vás to.

I když s tím budete jenom koketovat a klouzat se po pourchu.

Pokud nepřestanete, jednou vás to dostane.

Pokud nedokážete překonat zvyk kouření, nejste žádný *rostlinný doktor* a měl byste se přestat snažit jím být. Podívejte se skutečnosti do tváře, chybí vám sluneční sůl. A také si uvědomte, že vepředu číhají ještě mnohem větší nebezpečí. Navíc bych byl nerad zodpovědný za váš pozdější ústup z cesty, který by patrně byl velmi žalostný. Budete kašlat a lapat po dechu. Budete se dusit na úrovni mořské hladiny, což je dno vzdušného oceánu.

Nápis na zdi: „Kouření je umírající umění.“

Propadnete panice jako umírající člověk, budete se chytat těch kolem, proklínat své přátele a rodinu a ubližovat těm, co máte nejraději. Proč si myslíte, že uspějete tam, kde jich už tolik prohrálo? Nakonec, vždyť je vám docela dobře tam, co právě jste. Tím, že půjdete dále, ničeho nedosáhnete.

Přestaňte kouřit právě teď. Freud toho nebyl nikdy schopen. Nejdéle to vydržel čtrnáct měsíců a „každý z nich představoval muka“.

A taky si nemyslete, že když budete k tabáku přistupovat jako ke svátosti, že dostanete nějakou výjimku. Andrew Weil se domnívá, že důvodem, proč jihoameričtí indiáni prožívají po tabáku halucinace, zatímco my ne, je skutečnost, že oni tabák používají jen při určitých příležitostech jako posvátnou bylinu. Mám na to jiný názor. To, že tradiční šamanské kultury používaly tabák rituálně a ne rekreačně, neznamená, že ho nepoužívaly často. Jihoameričtí šamani si naprosto metodicky vytvářeli závislost na tabáku, aby byli schopni tolerovat stále větší dávky.

Když Rocio nastoupila cestu svého učednictví, její učitel jí dával po celý měsíc denně pít tabákový odvar. Zvracela až do krve. Na konci měsíce ji zavedl do džungle a dal jí napít guanta. Pak ji tam opustil poté, co řekl, že guanta jí ukáže cestu zpátky.

Tabák velice očisťuje. Je totiž trochu jako zbraň. Když už se chcete plést mezi jedy, může být tabák dobrým přítelem. Jako spojenec dává oheň za oheň a zemi za zemi.

Rostlinní spojenci se někdy začnou chovat drze. Zvláště někteří z nich. Věštecká šalvěj někdy vyrazí ze země právě v místě, kde spočívají vaše chodidla, a pak prorazí vašimi nohama a tělem. Vytvoří někdy příliš mnoho stonků, a ty se pak otáčejí, prolétají a kříví. Listy vám vyrážejí před očima a zakrývají oči – a tehdy potřebujete oddech. Trošku tabáčku odstrčí spojence na vzdálenost paže. Pochopitelně, že jen dočasně.

V naší kultuře, s našimi cigaretami a jemným tabákem, jsme už zapomněli na údernou sílu *Nicotiany*. Čteme staré zprávy a pochybujeme o tom, že se týkají stejné rostliny, jejíž kouř nás obtěžuje v restauracích. A nakonec, ve většině případů to skutečně není ta stejná rostlina.

Indiáni tvrdí, že tento kouř je velmi blahodárny na vyčištění a pohlcení přebytečných tekutin v mozku. Navíc, je-li přijímán uvedeným způsobem, utiší na určitou

dobu hlad i žízeň. Používají ho také, jestliže si mezi sebou potřebují něco vyjasnit. Nadechnou se kouře, a pak teprve hovoří...

- André Thevet (uvedeno v Schleifferovi, 1973)

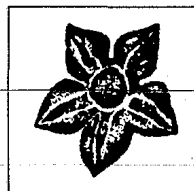
Thevet byl františkánský mnich. A byl to on, a ne Nicot, kdo uvedl tabák virginský (*Nicotiana tabacum*) v polovině šestnáctého století do Evropy. Semena, která přivezl Nicot, patřila evidentně druhu tabák selský (*N. rustica*). Když Thevet uvedl do Francie tabák virginský (*N. tabacum*), byl tabák selský (*N. rustica*) ve Španělsku znám už po několik generací, ale byl tam používán pouze k léčení, a ne jako rekreační droga.

Poměry alkaloidů se druh od druhu a varieta od variety liší. V některých varietách druhu tabák selský (*N. rusticana*) dosahuje obsah nikotinu v listech až 20%. Protože jedna až dvě kapky čistého nikotinu představují smrtelnou dávku, je naprosto jasné, že, jak říkají gangsteři, hrajeme natvrdo.

Tibetané označují tabák jako jedovatou, zabíjející dákiní. Říkají, že tabákový kouř, podobně jako kouř ze spáleného masa, přitahuje špatné duchy a že tabák roste tam, kam dopadly kapky menstruační krve.

Kouř z tabáku selského (*N. rustica*) je neobyčejně silný. Někteří šamané vyvinuli při jeho požívání zvláštní hyperventilační techniku. Současně s kouřem z velkého cigára vdechují i značné množství vzduchu. Tím způsobem jsou schopni dostat do plic velké množství dusivého dýmu. V kouření pokračují, dokud nepadnou do bezvědomí – což je to, o co ve skutečnosti jde. Tato metoda je patrně o něco bezpečnější, než pití tabákového odvaru. Toto pití, pokud adept poté, co upadne do bezvědomí, lektvar nevyzvrací, může způsobit smrt nebo trvalé následky. A nejhazardnější technika požití tabáku je tabákový klystýr. Při něm je nebezpečí předávkování největší.

Tabák virginský (*Nicotiana tabacum*) obsahuje většinou jako druhotný alkaloid i nornikotin. Říká se o něm, že má podobné účinky jako nikotin. *Nicotiana glauca*, stromový tabák, který zdomácněl v jižní Kalifornii, obsahuje alkaloid anabasin, což je izomer nikotinu. Jeden můj známý rostlinný člověk má tento stromový tabák rád a kouří ho, ale mně se zdál vždycky hrubý. Pokud je sněden, může zabít stejně jako obyčejný tabák, a taky to dělá. Z divokých tabáků západu Severní Ameriky je za

nejjemnější považována *N. attenuata*, zvaná kojotí tabák. Ale za zkoušku stojí i *N. acuminata*, nakonec oba druhy jsou vzájemně často zaměňovány.

Černé tabáky se někdy dělají z tabáku selského (*N. rustica*), například v Turecku, ale hlavní průmyslové využití tohoto druhu tabáku spočívá ve výrobě insekticidů.

Žil jsem po několik let v horách Sierry v dřevě a poněkud nedokončené boudě. Tato bouda zřejmě ležela poblíž jakéhosi vosího ekvivalentu „sloní stezky“. Vosy všech druhů a varet se neustále prodíraly dovnitř či ven a shromažďovaly se na oknech. Některé zůstaly a vytvořily v podkroví papírové vosí hnízdo. V noci, když jsme spali, spaly vosy také. Byly v hnízdě tak klidné, že ho bylo možno i bez nebezpečí přemístit. Ale vzpomínám si, jak reagovaly na tabákový kouř, když jsme si v posteli zakouřili. Hnízdo okamžitě začalo bzučet, vosy se napřimovaly na svých tenkých nožkách a hněvivě máchaly křídly...

V pralesích severozápadní Amazonie se z tabáku selského (*N. rustica*) vyrábějí těžké černé válce, zvané *masu* nebo *mapuchu*. Tyto smotky jsou velké a tlusté asi jako sanfranciské klobásky. Nožem z nich odříznete kus tabáku, nacpete ho do fájky nebo zabalíte do kukuřičného listu, zapálíte, a *bacha!*

Farmakologie

Nikotin se svou strukturou podobá acetylcholinu, neurotransmitteru, který působí jak v sympatické, tak i parasympatické větvi nervového systému. Vyskytuje se i v somatickém nervovém systému a v neuromuskulárních spojeních. Nové výzkumy našly acetylcholin i v centrální nervové soustavě (CNS), což z neurochemického hlediska podporuje zjištění, že nikotin ovlivňuje učení.

Skutečnost, že cholinergní receptory reagují na nikotinovou molekulu, vyplývá patrně z toho, že vzdálenost mezi pozitivním nábojem její amoniové skupiny a negativním nábojem pyridinového kruhu odpovídá přesně vzdálenosti elektrických nábojů molekuly acetylcholinu.

– Johannes Wilbert (1987)

Nikotin v CNS zvyšuje nabuzení a usnadňuje učení a zvládání jednoduchých problémů. Řešení složitějších problémů zůstává podle výzkumu George Spilicha (Brower, 1993) neovlivněno. Nicméně celý proces zůstává nepochopen a jiní badatelé jsou ke Spilichovým výsledkům skeptičtí. Všichni však souhlasí s tím, že to, jestli je učení usnadněno, závisí od dávkování.

To, že nikotin vyvolává jak stimulující, tak i sedativní účinky je patrně způsobeno tím, že se nikotin na nervová zakončení váže pevněji než acetylcholin. Takže, i když zpočátku nervové přenosy urychluje, později zůstává na místě a blokuje další akce.

Je velmi dobře známo, že nikotin cestou parasympatiku stimuluje hladké svalstvo trávicího ústrojí. Jeho působení na nervový systém sympatiku je známo méně. Ale vedle přímého působení, které vzniká v důsledku jeho převlečení za acetylcholin, nikotin podporuje vylučování adrenalinu a dopaminu, v menší míře pak i noradrenalinu a serotoninu. Norepinefrin je neurohormon, který je chemicky příbuzný mekalinu. Jaký význam mají tyto neurotransmitery pro případné halucinogenní vlastnosti nikotinu, není dosud jasné.

Toxické účinky zahrnují obecnou slabost, pocení, třes, křeče, závratě a zástavu dechu. Tabák může vyvolat tupozrakost, což znamená, že denní vidění je omezeno a noční posíleno. Jaguáři šamani mají tabák rádi. Silné užívání tabáku vyvolává výrazný tělesný pach, drsný hlas a hrubý a rozbrázděný jazyk.

Analogie

aktivita	politika/diplomacie
zvíře	jaguár, bizon
archetyp	opuštěná čekající žena
umění	divadlo
tělesná funkce	pocení
část těla	zadní část lebky
Buddhovská oblast	vadžra
akord	subdominanta
barva	žlutá
berlička	při nervozitě
dimenze	bod
disciplína	rétorika
prvek	země
forma energie	pára
forma nevědomosti	lstivost
drahý kámen	křemen, zirkon
geometrie	euklidovská
gramatika	deterministická gramatika konečných stavů

historická epocha	paleolit
symbol	dýmka míru
krajina	mýtina
logický	operátor konjunkce

Historie

V dobách, kdy došlo k prvním kontaktům mezi Evropou a Novým světem, bylo pěstování tabáku v Americe rozšířenější než pěstování kukuřice. Poté, co se s ním Evropané seznámili v Karibiku, se tabák rozšířil po celém světě s rychlostí, jakou před ním žádná kulturní rostlina nedosáhla. Jedním z důvodů tohoto bleskového rozšíření je bezpochyby skutečnost, že nikotin je jedna z nejnávykovějších známých drog. A další důvod patrně spočívá v tom, že se tabák spřátelil s námořníky a ti ho vzali s sebou do celého světa.

Prohlašuji, aniž bych se obával protestů Avonského skřivana, že tabák je nejcennější, nejosobitější a nejkonejšivější plevel, který kdy naše drahá matka Země ku potřebám člověka vyplála!

- Ben Jonson k Walteru Raleighovi v Taverně u Mořské panny

Staří námořníci vyprávěli neuvěřitelné historky o kvalitách tabáku jako afrodiziaka - jak jsou ženy po jeho požití vášnivější a aktivnější... V naší kultuře je nicméně tabák spojován spíše s postkoitálními spočinutím.

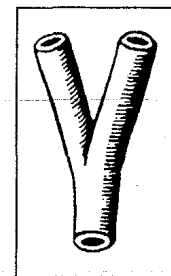
Howard se žije jako rybář na Aljašce. Venku na lodi se kouří špatně. Ani ne tak kvůli tomu, že je všude vlhko, jako spíš proto, že člověk potřebuje ruce na práci. Proto si Howard bere „bago“ kodaňského. Špetku přímo pod pysk. Ale pozor na šťávu, ta se nepolyká, ale vyplivuje. Na malé lodi na širém moři to nepředstavuje žádný problém. V rámci městského života však ano. V obyvacím pokoji či jídelně to problém být může.

Pro tyto účely sebou Howard nosí láhev nebo plechovku od piva a používá ji jako plivátko. Po pár hodinách používání obsahuje taková láhev pozoruhodné množství kapaliny. Někdy, zvláště když probíhá nějaký mejdan, používá Howard takovýchto lahví současně několik. Má je strategicky rozestaveny a používá vždy tu nejbližší. Plivnout přesně do ústí láhve od piva je sice ožehavá záležitost, ale o tom to celé není. Pointa je v tom, že po více pivkách se může přihodit strašná věc. Howard, či dokonce někdo jiný, uchopí láhev stojící na stole a místo piva se napije vyplivnuté tabákové močky...

Nikotin je kůží absorbován skoro stejně rychle jako sliznicemi. Přesvědčil jsem se o tom, když jsem si vložil špetku žvýkacího tabáku mezi prsty na noze. Účinek byl velmi subtilní a trval dlouho. Zvykl jsem si na to, a když jsem na přednášce nebo schůzi začal usínat, vytáhl jsem malou plechovou krabičku a dal si šňupeček, abych se vzbudil. Problém je v tom, že si lidé někdy myslí, že šňupete kokain (na tomto místě je třeba říct, že špetička kokainu k tomuto účelu též velice dobře poslouží). Nicméně, pokud vám nevadí, že získáte pověst výstředníka, je vždy možné namísto šňupečku sundat botu a ponožku a zasunout špetku tabáku mezi prsty u nohy. A pak se bez ostychu znovu obout. Nakonec pokud čtete tuto knihu, jste už patrně lidmi za výstředníka považován dávno.

(Já sám však dnes za podobných okolností většinou vstanu a začnu se procházet po pokoji. Chůze je bezesporu lepší než stimulanty. Nejenže probudí krevní oběh, ale navíc odstraní koncepční bloky a povzbudí uvědomění si přítomnosti, což člověku pomůže osvobodit se ze zajetí myšlenek ostatních lidí).

Bago je stokrát bezpečnější než cigareta. Odhaduje se, že kdyby 40 milionů amerických kuřáků přešlo na žvýkání, umíralo by jich ročně jen kolem šesti tisíc. Žvýkání sice může způsobit rakovinu úst, ale naděje na přežití při rakovině úst dosahuje až sedmdesát pět procent, zatímco při rakovině plic přežívá jenom třináct procent.

Nosní dýmka,
Oviedo y Valdes,
1547

Ten ušlechtilý tabák!

*Od východu až k západu pomáhá plavcům v práci
a zlepšuje Turkům náladu.*

- Lord Byron, „Ušlechtilý tabák“

Nicotiana, podle
„Stirpium adversaria
nova“ od l'Ovela, 1576

Když tabák dobyl Evropu, zvedly se proti němu mnohé protesty. V Rusku bylo držení tabáku v sedmáctém století hrdelním zločinem. Byl zakázán v mnohých částech Německa a v Ottomanské říši mohlo být jeho vlastnictví trestáno mučením, stětím, čtvrcením či rozdrcením. V Anglii uveřejnil král Jakub I roku 1604 *Důrazný protest proti tabáku*. Jeho pokus omezit užívání tabáku byl jednak neúspěšný, jednak prokázal, že se král nebál psacího pera.

Svým ohavným zlovykem hřešíš proti Bohu, ubližuješ si na těle i na statcích a způsobiluješ si stigma marnosti. Oním zlovykem přivoláváš na sebe podiv domácích a pohrdání a proklínání veliké všech cizinců, se kterými zkřížíš své kročeje. Je to zvyk urážející oko, odporný nosu, rozkládající mozek, nebezpečný plicím a vytvářející černý páchnoucí kouř, který se v mnohém podobá strašnému kouři vydechovaného bezednou propastí Styxu.

Král Jakub se nebál psacího pera ani popravčího špaluku, a tak dal Waltera Raleigha popravít. Sir Raleigh se patrně o popularizaci kouření tabáku zasloužil více než kterýkoliv jiný Angličan. Když stál u popravčího špaluku, zvedl sekyru, okusil palcem ostří a poznamenal: „Je to ostrá medicína. Vyléčí však všechny choroby.“ Svou dýmku odložit odmítl. Měl ji v ústech i v okamžiku, když sekyra dopadla.

Angličtí osadníci v Jamestownu se o tabáku dozvěděli od Powhatana a Opechancanougha. Roku 1612, rok před svou svatbou s Mantowakou (Pocahontas), opatřil John Rolfe pár semen tabáku virginského. Panuje domněnka, že tato semena dostal od Španělů či Portugalců, protože všechen tabák, který pěstovali indiáni na východě Severní Ameriky, pocházel z tabáku selského (*Nicotiana rustica*). Tabák se okamžitě stal plodinou, jejíž pěstování bylo komerčně neobyčejně úspěšné. Dá se dokonce říci, že by bez něj kolonie nepřežila a že tabák lze nazvat otcovskou rostlinou Spojených států amerických (mateřskou rostlinou severních kolonií by pak byla kukuřice).

V devatenáctém století nastartoval vynález stroje na kroucení cigaret a nové metody kultivace tabáku vítězné tažení cigaret k jejich současné dominanci. Nové metody kultivace umožňovaly pěstování jemného tabáku, jehož kouř mohl být vtažen až do plic, a to i kuřáky začátečníky. Tato metoda užívání tabáku se ukázala jako bezpečně nejrychlejší cesta, jak si vytvořit návyk.

Použití tabáku v šamanismu

Tabák pracuje s energií. Přenáší ji a vyladuje. A jako takový je, protože energie patřila odjakživa do božské oblasti, potravou bohů. Nakonec i bozi se musí něčím živit. A uvědomte si, že tabák má s jídlem mnoho společného. Třeba zahání hlad, podobně jako jídlo. Navíc roste v zahrádkách jako zelenina. Má zahrádky rád. Má rád bohatou slunečnou půdu a když mu připravíte vhodné místo, rád se nechá ochočit. Už jsme se zmínili o tom, že tabák je patrně nejstarší kulturní rostlinou Severní Ameriky. Je docela dobře možné, že pěstování a domestikace rostlin začala od dobrovolníků jako je tabák, kteří se sami

nabídlí tím, že rostli na sluncem vyprahlých půdách hned vedle lidských obydlí. Stalo se to před deseti až dvaceti tisíci lety na úsvitu holocénu.

Takže tu máme rostlinu, který vypadá jako potrava, roste na stejném místě jako potrava a zahání hlad. Tabák ovšem zahání hlad pouze dočasně, pořád se ještě musíte najíst skutečného jídla. Navíc tabák vytváří svůj vlastní hlad. Toužení, které se hladu po jídle velmi podobá. Když to vše vezmeme v úvahu, není přehnané uzavřít, že tabák je skutečně jídlo, tedy spíše jídlo ducha než jídlo lidí. Johannes Wilbert ve své skvělé knize *Tabák a šamanismus v Jižní Americe* upozorňuje, že opuštěná lidská sídla, kde hojně rostly dobrodružné rostliny tabáku, byla často používána jako pohřebiště, což upevňovalo svazky mezi tabákem a Oním světem.

Tabákový šaman kmene Campa se považuje za manžela Jaguáří ženy a svou nádobku s ambilem (tabákovou pastou) nazývá „moje žena“. Normální lidská potrava jaguáry neuspokojí. Aby se nepustil do svých přátel a příbuzných, cestuje šaman ke svým lovům ve formě jaguára na velké vzdálenosti.

Problém bohů leží mimo jiné i v tom, že ačkoliv potřebují jíst stejně jako my, v jejich duchovním světě žádné jídlo neroste. A tak musí jednat s lidmi, kteří vlastní tabákový monopol. Musí obchodovat. Výměnou za to, že je živíme a snášíme protivenství, která toto krmení způsobuje, se nám snaží z jejich světa pomáhat: odvracejí nehody, odkláníjí katastrofy, prásknou místo pobytu lovné zvěře či zloděje, který vykradl ryby z naší vrše a jako diplomaté ovlivňují různé, většinou škodící duchy.

Pláceme si?

Když mají duchové hlad, dají nám to znát. Touha po nikotinu abstinujícího kuřáka je vlastně kručením žaludku hladového ducha. Krmíme je tím, že tabák pozijeme sami. Pak proběhne výměna. Někteří šamané kouří tabák více méně nepřetržitě.

Někdy se tvorové duchovního světa napijí z některého z tabákových jezírek příliš a ocitnou se v našem světě.

Tabák způsobuje to, čím musí projít každý šaman: nevolnost, smrt a znovuzrození. Symptomy otravy nikotinem souhlasí téměř dokonale se stupni šamanské iniciace. Nevolnost a zvracení jsou vystřídány třasem, křečemi a nakonec katatonii. Je to smrt šamana, brána do světa, kde žijí duchové a bozi. Když se

šamanovi vrátí vědomí, zůstanou mu sny a vize světa duchů, rozhovory s bohy a znalost tajemství cestování mezi oběma světy.

Tabák je síla. Houbičky či lističky pastýřky umožní vidění. Ale na zahánění slabosti je třeba síly tabáku.

A co je pro šamana nejlepší, je skutečnost, že tabák nemarní čas. Člověk, který toho má spoustu na práci, takové jednání potřebuje. Potřebuje spojence, který s odpovědí na otázku neotálí celý den.

Chceš jed? Máš ho mít.

Věštectví

Téměř všechny rané zmínky o indiánském tabáku, které tehdy Evropané uveřejnili, uváděly jeho využívání k věštbám. Ke kapnomancii, spodomancii a přes navození transu i k oneiromancii (hádání z kouře, z popela a ze snů - pozn. překl.) Jedna z metod spodomancie spočívá ve zkoumání popela na konci velkého hořícího cigára. Jde hlavně o to, je-li sloupek popela rovný či se naklání. Kapnomancie zahrnuje pozorování kouře stoupajícího z kupky hořícího tabáku, především sledování směru, kterým se ubírá. Nicméně zdaleka nejrozšířenější formou věštby byla oneiromancie. Věštba pomocí snů a vizí zažitých během tabákem způsobeného transu či kómatu. Z těch, kteří se vraceli z tabákového transu, zaznívá přímo hlas bohů.

Nicolas Monarde z publikace „Joyfulle newes out of the Newe Worlde“ (Radostné zprávy z Nového světa), 1577.

Analogie

kov	železo
metafora	energie
hornina	břidlice
mýtus	ukradení ohně

mýtický hrdina	havran
číslo	racionální číslo/zlomky
povolání	válečník
skupina periodické tabulky	zeminy alkalických kovů
fáze soulože	proniknutí
forma hmoty	krystalická
fyzikální konstanta	elementární náboj, <i>e</i>
planeta	Mars
platonské těleso	tetrahedron
jed	nejistota
kvark	dno

Poesis

Pěstování tabáku je jednoduché, i když fáze klíčení je velmi choulostivá. Semínka jsou tak drobná, že opominutí jednoho zalití může být osudové. Navíc se zdá, že klíčící rostlinky mají v oblibě mnozí škůdci. Jeden slimák jich za noc může sežrat veliké množství. Jak se však usadí, je rostlina tabáku odolná a odhodlaná sloužit po řadu let.

Příprava dobrého tabáku je však něco jiného. Pouhým usušením listů získáme překvapivě slabě chutnající kouř (což neznamená automaticky, že je slabý!). Aby tabák získal chuť, je nutno ho fermentovat. Musí se nejdříve „dusit ve vlastní šťávě“. Pralesní tabák, jako je např. *mapúchu*, vzniká tak, že se odvarem některých tabákových listů přelívá jiné, které byly předtím usušeny. Mokré listy se pak smotá do velkého válce a pevně se sváže lianami. V průmyslových zemích za tím účelem používají hydraulického lisu.

Vypěstovat tabák s vysokým obsahem nikotinu je velmi obtížné. Pěstitel z ministerstva zemědělství USA, který se o to pokoušel v sedmdesátých letech, úspěchu nedosáhl. Později se o to úspěšně pokusila americká tabáková společnost Brown & Williamson. Pomocí pokročilé pěstitelské technologie vypěstovali ze semen, získaných od ministerstva zemědělství, odrůdu nazvanou „Y-1“, která obsahuje 6 procent nikotinu. Je to až dvojnásobek průměrného obsahu většiny tabáků. I když silnější tabáky umožňují kuřákům příjem stejné dávky nikotinu s menší dávkou dehtu, který je bezesporu nejnebezpečnější složkou cigaretového kouře, považoval FFDA (federální úřad pro potraviny a drogy - pozn. překl.) tento případ za důkaz snahy tabákových společností manipulovat obsah nikotinu v cigaretách tak, aby dosáhly vyšší návykovosti. Jako kdyby to bylo třeba!

Analogie

kvantová síla	gravitace
oblast potěšení	svaly
rituální úkon	křest/očistění
hornina	čedič
roční období	léto
smysl	čich
sexuální pozice	muž zezadu
hřích	lakota
sociální událost	generální stávka
tarotová karta	knězka
denní doba	odpoledne
nástroj	kladivo
ctnost	opatrnost
samohláska	široká středová

„Širokolisté petum“,
L'Ecluse, 1579

FENOMENOLOGICKÁ TAXONOMIE PSYCHOTROPNÍCH ROSTLIN

Každá rostlina je individuum.

Zase špatně. Nikdo z nás není individuum. Všichni jsme propojeni. Jsme jednotlivci asi tak, jako jimi jsou jednotlivé květy na stejné jabloni.

Každý pokus spoutat přirozený systém do hranic systému formálního je nutně nepřirozený. Přirozené systémy a umělé systémy existují v oddělených dimenzích. A i když se tyto dimenze prolínají v mlžné a neostře hraniční zóně, jejich propojení zůstává provždy jen metaforické. Logicky (je těžké vyhnout se logice) jsou tyto dimenze nepropojeny. Tak si to alespoň myslí Eddington. Fyzika je hraniční zóna umělého systému matematiky a přirozeného systému přírodních jevů.

Eddington nepovažuje rozdíl mezi vědeckou a mimovědeckou oblastí za rozdíl mezi konkrétním a transcendentálním, ale spíše za rozdíl mezi měřitelným a neměřitelným. Jevy, které jsou ve své podstatě neměřitelné, se nemohou nikdy stát předmětem vědy.

Řekněme si nemilosrdnou pravdu – látka tvořící tento svět je látka psychická... něco obecnějšího, než je naše osobní vědomá mysl. Nicméně můžeme její povahu považovat za ne zcela nepodobnou citění probíhajícímu uvnitř našeho vědomí. Reálná hmota a silová pole původní fyziky jsou zcela irrelevantní – až na to, že jsou konstrukcí právě této psychické látky.
- Arthur Eddington

Formální systémy jsou dobře definovány, je možné je popsat. Vlastně už sama pravidla tvoří sama o sobě systém. Náhodu je možno simulovat. Existuje však náhoda v rámci formálního systému? Fyzici, matematici i Schrödingerova kočka se o to přou. (Stejně tak není jasné, zda náhoda existuje v přirozených systémech, ale to je jiná věc.)

Tak třeba jazyk je přirozený systém, zatímco gramatika je systémem formálním. Generativní gramatika může více či méně přesně popsat gramatiku přiro-

zeného jazyka. Ale jenom více či méně. A právě toto „více či méně“ nás zajímá.

Přirozený systém obsahuje jedy. Formální systém je jedovatý také, ale navíc mu chybí hravost přirozených zvířat, řekněme divokých kojotů.

Kojot je ten, kdo porušuje pravidla.

Tento základní rozdíl budeme nazývat *kojotím principem*. Pregnantně řečeno: „Ať už si to naplánujete sebelépe, kojot už si najde způsob, jak vám to posrat“. Jako všechny jedy je kojotí princip současně prokletím i pozhelnáním. Někdy se tento princip také označuje jako *lidský faktor*.

Botanická taxonomie není algebra. Neobsahuje žádnou formální gramatiku (i když je si to možno představit). Nicméně všechny taxonomie mají formální strukturu. Taxonomie se snaží oddělit kočky od psů. Není to tak těžké, myslíte si, a pak se dostanete k hyenám. Všichni poznáme růže a trávu a jsme schopni vidět, že růže lze dělit na červené a žluté. A trávu umíme rozdělit na vysokou a nízkou či na tu s osinami (jako je např. psárka) a na tu bez osin. A jsme schopni vidět, že růže se trochu podobají kaméliím, zatímco tráva rákosí. A tak tráva, rákosí a ostřice vytvářejí skupinu, stejně tak jako růže, kamélie a pivoňky.

Ve vědecké taxonomii se snažíme nalézt vztahy, ať už morfologické, cytologické či chemické, které vyjadřují vývoj. Že tomu tak nebylo vždy, je vidět na lidových jménech rostlin, ať už v jazyce anglickém či jiném. Tyto staré taxonomie se také někdy opírají o morfologickou podobnost, ale často odrážejí i jiná kritéria, jako třeba farmakologické využití. Tak máme v angličtině na jedné straně „yarrow“ (řebříček) a „golden yarrow“, které se podobají tvarem a na druhé straně „sage“ (šalvěj) a „sagebrush“ (pelyněk), které se podobají vůní. „Dwale-berry“ (rulík) je pak jméno farmakologické, stejně jako *teonanacatl* (Boží maso - lysohlávka).

Účelem této sáhodlouhé apologie je zdůraznit metaforickou - tzn. *magickou* - a umělou povahu každého taxonomického schématu. Naším cílem je srovnat účinky různých rostlin na vědomí a srovnat je podle tohoto hlediska. A zde se nám voda začíná kalit. Za prvé jsou účinky velmi ovlivňovány velikostí dávky. Tabák je v malých množstvích stimulant, ale ve větších dávkách sedativum či deliriant.

Je možné rostliny klasifikovat také na základě jejich chemismu. Ale rostliny většinou obsahují velmi složitou směs substancí, které nejsou vždy chemicky

příbuzné, ale které se všechny podílejí na pozorovaném efektu. Navíc by podobné klasifikace byly velmi početné a často by se jim nepodařilo vyjádřit podobné experimentální výsledky u chemicky odlišných rostlin.

Farmakologické kategorie jsou ovšem velmi staré a stále se používají jak v medicíně, tak v tradičním bylinářství. Jsou to třeba kategorie jako: analgetika, anodyna, sedativa, soporifika, expektoranty, katartika, cerebrální stimulanty, analeptika, konvulzanty, delirianty apod.

V současné době navrhl mexický etnobotanik José Luis Díaz systém, který se strukturou podobá linnaevskému a který je založen na starších klasifikacích navržených J. Dealym a P. Denikerem. V tomto systému jsou tři hlavní třídy: *psychoanaleptika* - drogy, které navozují excitaci, *psycholeptika* - drogy, které navozují zklidnění a *psychodysleptika* - drogy, které mohou navodit oboje. Díaz tyto tři třídy pak dále dělí do „čeledí“, čeledi do skupin a ty posléze do botanických druhů. V rámci „druhů“ dělí rostliny podle chemického složení.

Díazův systém

TŘÍDA	ČELEĎ
psychoanaleptika	psychostimulanty euforianty antidepresiva konvulzanty navozovače úzkosti
psycholeptika	hypnotika-sedativa mírné trankvilizéry antispasmodika antimanika
psychodysleptika	halucinogeny navozovače tranzu kognodysleptika delirianty neurotoxiny narkotika

Příklad: šalvěj včesťecká (*Salvia divinorum*) patří do třídy Psychodysleptika, čeledi Kognodysleptika a do skupiny terpenové pyskaté.

Evoluční vztahy, tedy vztahy opírající se o dědičné řady, se dají nejlépe vyjádřit diagramy ve tvaru stromu. Pokud se budeme dále odvolávat na Díazův systém, nebude to z hlediska genealogie, ale z hlediska cíle stezky. To znamená z hlediska toho, kam se chceme dostat. Začali jsme se systémem uvedeným Louisem Lewinem. Pokud je mi známo, je to první systém, který se zabýval speciálně rostlinami, působícími na psychiku. Ve své podnětné knize *Phantastica* rozdělil Louis Lewin rostliny měnící psychiku do pěti kategorií: *euforika*, *hypnotika*, *excitanty*, *inebrianty* a *fantastika*. Toto pětičetné dělení je velmi hrubé, ale má na své straně sílu tradice. William Emboden převzal ve své knize *Narcotic Plants* systém navržený Lewinem, pouze spojil *euforika* a *hypnotika* dohromady. Lewin zařadil opium mezi *euforika* a drogy navozující spánek mezi *hypnotika*. Emboden skupinu *hypnotika* rozšířil tak, aby zahrnovala i sedativa a trankvilizéry, stejně jako pravá soporifika, a zařadil sem i opiáty.

Převzal jsem Lewinovo pětičetné dělení, ale navrhl jsem novou skupinu *thanatopatika* pro tabák. Pět je v rostlinném světě dobré číslo a je podezřelé, že se v minerálním světě nevyskytuje.

*Jsou věci mužské a věci ženské -
některá zasnění chutnají jako ovoce.
Ta ostatní zas jako oříšky,
tamta pak jak zelenina a ona jako zrní.*

Nebo možná změnéné stavy vědomí odpovídají kovům planet či astrologickým znakům. Či bychom mohli vynalézt systém vycházející z tělesných orgánů či jiný, založený na Jungovské psychologii. Pak by tento systém někteří nazvali „vědeckým“.

Je to veliké pokušení stvořit karteziánský systém s jednou či více osami. Jednu osu by třeba mohlo tvořit kontinuum směřující od sedativa k stimulantu. A druhou přechod od těžce tělesného ke zcela duševnímu. A už by tu byl diagram, do něhož by bylo možné umístit celou řadu substancí. Roland Fischer navrhl v *Science* kontinuum „vnímání-halucinace“, o němž tvrdil, že je ho možno korelovat se stavy EEG.

Můj systém se spíše než o Descarta opírá o Leonharda Eulera. Těším se na někoho, kdo uspořádá rostlinné spojence do enneagramu namísto do pentagramu, jak jsem učinil já. Nebo do pětivrčkové osmičetné mandaly I-ťingu, kterou vysvětloval lama Govinda. Nebo do systému odpovídajícímu kabbale.

*Bystrý milovník moudrosti odsouhlasí,
že neřadím věci do pořádku fenomenologického,
leč Pythagorejského.*

Malý doušek jedu. Přesně tenhle.

Vyžere malou díрку v našem magickém kruhu.

V jakémkoliv systému se hned začnou drát dopředu čísla. Třeba deset a pak jednadvacet. Nebo sedm. Je snadné se utopit v racionalismu. Magikové i fyzici jsou často jedna ruka s pythagorejci. A když už jsme všechno řekli, je tu nicméně spojenec, objektivní korelátor, který by chtěl všechno říct na rovinu. Jeho rovina je však poněkud hrbolatá.

Bojují se Systémy, aby z těchto Systémů osvobodili jedince...

- William Blake, „Jerusalem“

DUBOISIE

(*DUBOISIA HOPWOODII*)

Příbuzné druhy *Duboisia myoporides*, *Duboisia leichhartii*.

Taxonomie Čeleď lilkovité (*Solanaceae*). Keř, někdy malý stromek. Australský endemický rod.

Používané části listy.

Chemie

Duboisia myoporides a *D. leichhartii* obsahují tropanové alkaloidy skopolamin a hyosciamin. Většinou se proto stejné chemické složení přisuzuje i druhu *Duboisia hopwoodii*. Podle Pamelý Watsonové (1983) však *D. hopwoodii* obsahuje nikotin a d-nornikotin. Navíc australští aborigini zřejmě oba ostatní druhy nepoužívají. V rodovém zařazení je tedy patrně nějaký chemický a možná i taxonomický zmatek.

Chemické studie odhalily, že jak kvantita, tak i poměrné zastoupení obou nikotinových alkaloidů vykazuje u individuálních rostlin druhu *D. hopwoodii* velikou variabilitu. Je pravděpodobné, že rostliny druhu *D. hopwoodii* obsahují i jiné alkaloidy. Například tropanové, které se vyskytují u ostatních druhů tohoto rodu. Některé druhy dubosie se pro svůj obsah skopolaminu pěstují komerčně.

Způsob požívání

Listy jsou upečeny a sežvýkány, často společně s popelem ze spálené akácie. Vzniklé bago pak koluje kolem z úst do úst, dokud si každý dostatečně nezažvýká. Poslední muž v kruhu pak umístí bago za ucho toho prvního. Pamela Watsonová upozorňuje, že kůže za uchem je protkaná kapilárami a nachází se blízko u mozku. Představuje tudíž ideální místo pro vstřebávání kůží. Aboriginové to nakonec potvrzují. Tvrdí, že umístění bago za uši zesiluje účinky drogy. Dnes jsou skopolaminové náplasti umísťovány za ucho, aby zabránily nevolnosti z pohybu dopravních prostředků.

Listy se také někdy kouří. Možná, že kouření *pituri* bylo využíváno jako postkontaktní technika.

Účinky

V malých dávkách *pituri* potlačuje hlad a posiluje výdrž. Ve větších dávkách způsobuje vystoupení z času a prostoru, halucinace a iluze. V tom se velmi podobá tabáku. Stejně jako on i *pituri* je v malých dávkách využíváno jako stimulant a mírný trankvilizér. A stejně jako tabák, představuje sociální rostlinu využívanou při setkáních, koncilech a diplomatických jednáních. Nicméně některé popisované účinky *pituri* nejsou u tabáku obvyklé.

Spousta starých australských badatelů a vědců dostalo od domorodců příležitost *pituri* okusit. Zde jsou útržkovité zprávy o účincích *pituri*:

„Vždy vzbudí úsměvy a navodí dobré přátelství...“

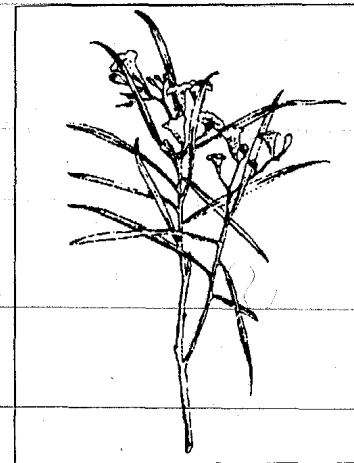
„Koluje dokola od jednoho k druhému jako symbol přátelství...“

„Odcházejí do mlhy...“

„Vyvolává snově smyslné pocity...“

Farmakologie

Nornikotin je toxičtější než nikotin, takže rozdíl mezi psychoaktivující a letální dávkou je ještě menší než u nikotinu. Účinek se podobá dvoufázovému účinku nikotinu. Působí na spojení mezi nervy. Není dosud jasné, zda pozorované reakce spadají na vrub pouze pyridinovým alkaloidům. Bylo by potřeba provést nový analytický výzkum tohoto rodu.

Duboisia hopwoodii

Historie

Protože v současnosti mezi australskými aboriginy tabák zcela vytlačil *pituri*, jsou etnobotanici a etnofarmakologové zcela odkázáni na starší zapsané zprávy. A ty všechny souhlasí v tom, že *pituri* bylo u aboriginů předmětem čilého obchodu. Staré cesty a stezky označují místa výskytu *pituriových* stromů. Význam této plodiny podtrhuje i skutečnost, že jedině záznamy,

které si aborigini vedli, byly označené větvičky, které se týkaly obchodování s *pituri*.

Jako jed bylo *pituri* používáno k tomu, aby omámilo ptáky emu pijící z louží. Větve z keře *Duboisia hopwoodii* byly roztlučeny a vhozeny do vody. Když se ptáci emu napili, byli natolik zdrogovaní, že je aborigini snadno chytli.

Rostlina

Dubosie je suchomilná rostlina přizpůsobená aridním podmínkám střední Austrálie. Volně se větví hned od země a vytváří polokulovité keře vysoké tři až čtyři metry. Přestože *pituri* roste na značné rozloze střední Austrálie, je zřejmé, že *pituri*, se kterým se obchodovalo, pocházelo jen z určitých lokalit. Toto *pituri* bylo ošetřováno a sbíráno dědičnými klany.

Léčení bylo tajemstvím starců - mladí muži k němu nebyli připuštěni. Jedna kusá antropologická zpráva hovoří o tom, že na písčitém podkladě byl rozdělán oheň a když už dohasínal, byly oharky odmeteny pryč. Větve a kmínky Dubosie ulámané právě v tomto okamžiku byly položeny na žhavý písek, pokryty a ponechány v páře po zcela určitou dobu. Paří-li se rostlina příliš dlouho stane se příliš lámavá, po krátkém paření snadno zplesniví. Umění správně pařit bylo, jak už jsme uvedli, dovedností starců.

Napařování pravděpodobně zastavilo činnost enzymů, které by po utržení rostliny pokračovaly v rozkládání alkaloidů. Správně připravené *pituri* nebylo nikdy analyzováno. Víme však, že domorodci opalovali z keřů staré větve, aby podpořili růst nových, jejichž obsah alkaloidů je vyšší. Možná přednostně napomáhali rozmnožování rostlin s patřičným obsahem alkaloidů a eliminovali ty, jejichž obsah alkaloidů byl nízký či naopak příliš toxický.

Muži, kteří se vraceli z výpravy za *pituri*, s sebou podle zpráv nesli kolem pětaticeti kilo sušeného *pituri* ve zvláštních tkaných vacích.

ZABÍJENÍ ČASU

*Abych zabil čas čekání na smrt,
kouřím elegantní cigarety a na bohy dělám dlouhý nos.*

- Jules Laforgue, „Cigareta“

Jose Guadalupe
Posada, cca 1895

Cigareta - to je zamyšlení. Reflexe a kontempace předcházející čin, dokud se samo kouření a cigareta nestane činem. A pak se stane tím, čím skutečně je - kouřením.

*Zabalím její duši do své
a pak ji houpám v modré měsíci se síti...*

- Charles Baudelaire, „Dýmka“

Cigareta je berlička, vlající veverčín ocásek, Chaplinova špacírka, vždy připravena uhnout.

Nebo chladnokrevný postoj. Cigareta visící z koutku úst, tilko bez rukávů a pach potu.

*Láska a prostopášnost. Uvolněná morálka
a uvolněná blůzka smekající se z ramen -*

Zlobivý holčičky a zlobiví chlapečci kašlou na pravidla.
Dokonce asi i šukaj. Vzpoura. Kouzlo zakázaného.

Jenom vojáci, trestanci a čarodějové získávají návyk až v dospělosti.

Kluci kouří, aby se cítili dospělí a dospělí kouří proto, aby se cítili jako kluci.

Cigareta je dokonalý typ dokonalého potěšení. Je úžasná a zanechává nás neuspokojeny. Co si více můžeme přát?

- Oscar Wilde, Obraz Doriana Graye

Žena je jenom žena. Ale dobré cigáro, to je pokouřeníčko.

Tvůj loajální alchymista objevil v kouřících hlubinách svého *athanoru* pomocí jednoduchých prostředků patrně nejrychlejší cestu, jak se stát závislým na tabáku.

Udělal to nezištně pro veřejné dobro.

Potřebuješ cigaretovou špičku, žiletku a nějakou velmi silnou cigaretu. Třeba Players Navy Cut. Odřízni z cigarety žiletkou jeden centimetr, nacpi ho do špičky a zhluboka vdechni. Podrž kouř uvnitř. Začátečník se může i jediným šlukem předávkovat.

Jak může něco, co vzbuzuje takovou nevolnost, člověka uspokojovat?

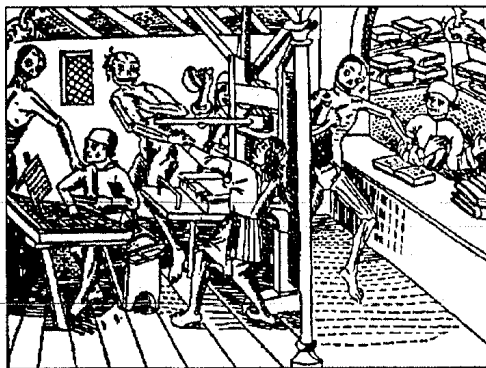
Až to budeš zkoušet, tak si předem sedni. A opři se pořádně do polštářů. Srazí tě to pořádně, jestli býti sražen je věc, na kterou si potrpíš. A bude to trvat asi půl hodiny. Pak to můžeš zopakovat.

Droga chudých.

Můžeš to vše považovat za saturnské. Nicméně se tě ptám: kdo jiný než blázen se dobrovolně stane závislým na nikotinu? Takže se zde zabýváme spodní vrstvou lidstva, vrstvou pošetilců. A protože se zabýváme bláznů, každá moudrá rada je stejně na nic. Nepomůže ani legislativa a tresty. Tak proč si rovnou nepřiznat, jak to všechno je.

Ha ha ha. Abyste si pomalu začali odvykat.

Cigareta je velmi nákladný spojenec. Ten posvátný plevel nás stojí dokonce více než peníze. Má na svědomí předčasná úmrtí a nemoce. Uvádí se, že ve Spojených státech umírá ročně na přímé či nepřímé následky požívání tabáku půl milionu lidí. Chudí kuřáci si navíc

Z „Tance smrti,“ 1500

mohou koupit méně jídla, protože „daň z neřesti“, kterou je tabák zatížen, neustále stoupá. Lidé už by si měli ujasnit, co je podstatné a co není. Léčíme šilhání tím, že uřízneme dítěti hlavu.

*Než kouřit cigarety,
je lepší líbat kočku a žvýkat přitom její uši.*

Například dvojité fraška z roku 1994. Tabákové společnosti stále ještě popírají, že nikotin je návykový a FFDA (federální úřad pro potraviny a drogy) současně přichází na to, že tabák je patrně droga. Aby tabákové společnosti dosáhli stejnoměrnou kvalitu, nejdříve z tabáku nikotin extrahují a pak ho tam dodávají zpátky. A ti, kteří nás mají chránit, jsou touto praxí šokováni. A žalují tabákové společnosti za to, že do svých produktů vědomě přidávají návykovou látku.

Copak by to pak někdo bez toho kouřil?

*Jó,
tabáček, tabáček.
Přináší vrásku mi na čelo.*

*Jó, tabáček.
Přináší úšklebek mi na rty.*

Vdechování kouře je patrně nejrychlejší způsob, jak získat návyk, i když tento návyk patrně není ten nejtěžší k prolomení. Zdá se, že obzvláště šňupání je velmi těžké opustit.

Na grafu návykovosti je tabák nejvytrvalejší. Skoro každé feták toho po deseti letech nechá. Skoro každé nechá kokain nebo crack.

*To magické prolnutí ohně a vzduchu a ducha a smrti
zhmotní tvůj dech.
Zde je tvůj život, tvůj čas, čas vtělený v tělo.
Můžeš ho vidět.*

A přesto. Pořád jsou tací, co jsou schopni si hrát s ohněm. Kouří, když kouří ostatní, nebo když jsou opilí či zřetovaní marjánkou. Nikdy jen tak. To jsou

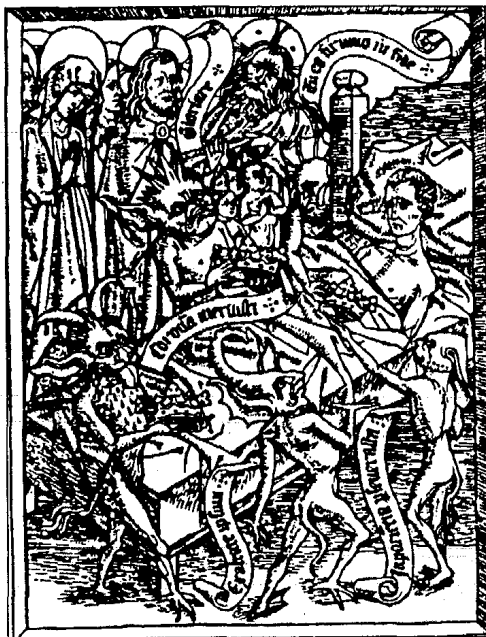
lidé, které je třeba studovat. Mohli bychom se od nich dozvědět mnohem víc než od závislých či abstinentů.

*Když si chceš dát svačinku,
vytáhni si tyčinku.*

- reklama na Lucky Strike někdy kolem 1920

Jed je zvyk, náměsíčník. Kuř vědomě, nikdy jen tak či z nudy. Je důležité kouřit z nějakého určitého a jedovatého důvodu, ne proto, že nemáš nic jiného na práci. Držíš v ruce prastarou mocnost a ta musí být spálena se vši úctou, jež její dědičné linii náleží.

*Život je cigareta:
Popel, uhlík a kouř.
Někteří kouří ho rychle
a jiní s porozuměním.
- Manuel Machado,
„Chants Andalous“*

Z „Učení umírání,“ 1450

Nikdy jsem nezapřel cigarety. Nikdy jsem se své lásky nezřekl. Jen jsem své pozitivky tříbil. Kupoval jsem si rozličné směsi k ručnímu balení, kupoval jsem si balicí strojky. Experimentoval jsem s bylinnými směsmi. Míchal jsem tabáky. A postupně snižoval počet vykouřených cigaret. Až na jednu denně. Pak jsem ve své směsi ke kouření snižoval množství tabáku. A nakonec jsem přestal kouřit docela. Ne proto, že bych chtěl přestat. Prostě proto, že se mi už nechtělo.

*Jen hýčkaná cigareta,
stejně jako „poslední slova“ a Svatý Kříž,
má privilej účasti
na posledním rituálu
odsouzenec.*

*Tabák je temnota. Černá tma.
Zavři své oči.*

INEBRIANTY
(OPILÁTY)

INEBRIANTY

(OPILÁTY)

Skutečné já se vynoří jen z vína.

Když mysl je prázdná jak jeskyně a zbaví se pochyb.

- Su Tung-Po

Když Otec s Matkou nejsou doma.

Nebo pokud doma jsou, když je inebrianty pošlou nahoru do ložnice jako malé děti. Bratři a sestry následují rodiče. Celá rodina odpadne. Snoubenky i děti. Přátelé.

Poslední bašta, hájící to, co se sluší, je opuštěna.

Takže inebrianty jsou původním spojencem rebelů. Vzpouora na nebesích a návrat k potu a krvi.

Návrat k tomu „prostě to udělat“. Návrat k tomu, po čem toužíme. Cesta až za to, co nám bylo řečeno, že chceme, až k tomu, co chceme doopravdy. Udělat to. Teď. Skočit. Povolení k bezuzdnosti.

Střízlivost umenšuje, odděluje a zakazuje. Opilost rozšiřuje, sjednocuje a povoluje. Opilost posiluje v člověku jeho vnitřní ANO. Přivádí stoupence tohoto ANO z chladných hraničních oblastí do žhavého a zářícího jádra osobnosti. Na okamžik sjednocuje člověka s pravdou.

- William James, Rozličnost náboženské zkušenosti

Aubrey
Beardsley,
1893

Thomas De Quincey za použití citátu z Athenaea tvrdí, že „většina lidí chodí za střízlivá v převleku, ve výrazném převleku“ a že to jsou inebrianty, které odkrývají „pravou složitost charakteru“. Když porovnává opilství z vína s opilstvím z opia, zdůrazňuje De Quincey lidské kvality vína (jako odlišné od božských kvalit účinků opia).

Všechny inebrianty jsou zároveň rozpouštědla a anestetika. Všechna navozují bezvědomí. Ale každý z nich má svůj postup, koho poslat do postele nejdřív.

Alkohol posílá nejdříve spát superego. Oxid dusný zase to, co můžeme nazvat *prostorovým hlídačem brány*, mentorující nápis na nástěnce, který praví „dobré ploty dělají dobré přátele“.

K opilosti patří závratě a ztráta vědomí. Opilost představuje většinou náš první zážitek s tekutou a podkluzující podstatou vědomí. Točíme se, dokud neupadneme. Držíme se podlahy, která se náhle otáčí, a otáčíme se spolu s ní. Točí se i země, naklání se obzor a houpá obloha.

Máme vrtuli, dýcháme do pytlíku kvůli hyperventilaci, přátelé nás objímají dokud neztratíme vědomí. A pak se vrátíme do naprosto cizí země, která navozuje vzpomínky napůl mýtické, napůl pohádkové. Z temnoty připomínající tunel se něco stá-le opakuje, něco pulsuje, je to Čas. Čas je první dimenze. Seshora nás pozoruje cizí a neuvěřitelná tvář, tvář odněkud z dějin, tvář připomínající nějaké minulé a barvitě století. Jsou minulé století, je Svět, jsme my, takže musí být i nějaké já. Já leží na podlaze. Tvář se stává známou. Paměť, vrať se. Už si vzpomínám. Omdlel jsem, ztratil jsem vědomí. Až doteď. Na druhou stranu, mimo tělesnost, planety a zemskou přitažlivost. Mimo vši představu.

A pak návrat. Dlouhá okrouhlá chodba ze spojených skruží, trubcovité průchody, z nichž každý představuje jednu úroveň fylogeneze vědomí. Nejdřív Světlo a pak Forma. Tělo, Čas a Místo. Následují jednotlivosti: Jména, Vztahy a Vztah sama k sobě.

Některé ezoterní skupiny přijaly staré iniciační rituály spojené s opilostí. Když se opijí, jsou potenciální adepti podrobně zkoumáni. Zasněnci si všimají určitého chování, z kterého usuzují na schopnost adeptů přijmout vyšší či nižší zasněnění.

Osvobození – zpěv a tanec.

Či alespoň smích a pěst hrozící slunci.

Putujeme říší inebriantů jako po Křížové cestě a zanecháváme odpadlíky v každé navštívené nálevně. Naše vhledy kolísají mezi extází a hrůzou. Poslední štace je Golgota, Hora Lebek.

Opilé vědomí obsahuje kousek vědomí mystického. A naše úplná představa toho vědomí se pak musí stát součástí naší představy celku.

- William James, Rozličnost náboženské zkušenosti

KVASINKA PIVNÍ (*SACCHAROMYCES CEREVISIAE*)

KVASINKA VINNÁ (*SACHAROMYCES ELLIPSOIDEUS*)

Obecné názvy	Kvasinky.
Příbuzné druhy	Jiné kvasinky.
Taxonomie	Kvasinky jsou houby. Tedy abychom byli přesní, jsou to houby vřeckaté (<i>Ascomycetes</i>).
Používaná část	Výkaly.
Chemie	C_2H_5OH , ethylhydroxid, AKA ethanol, ethylalkohol.

Způsob užívání

Do těla se vpravuje ústy a to ve formě vína, piva, ležáku, medoviny, kvasu, cidru, kumysu, saké, pulque a dále ve formě nespočetných míchaných drinků z destilátů, zejména z brandy, koňaku, whisky, rumu, ginu, vodky, bourbonu, tequila a meskalu.

Účinky

Účinkuje jako anodynum, analgetikum, stimulant, sedativum, anestetikum a inebriant. Zdá se, že se reakce mění v závislosti na tělesném typu a psychice, možná i v závislosti na hladině cukru v krvi a na jiných hormonálních rovnováhách. Lidé s přirozeností mezomorfní jsou agresivní a bouřlivě nespoutaní, kdežto ti s přirozeností endomorfní jsou rozpínaví, sentimentální či sebelítostiví. O lidech přirozenosti ektomorfní se pak říká, že prostě upadnou do deprese.

Rostlina

Vyskytuje se všude. Zmocnila se celého světa. Cestuje vzduchem na částech prachu. V chladných oblastech je schopna přežít zimu. Nebo, je-li to po-

třeba, dokáže přezimovat v zemi a vydat se na další cestu příští jaro, a to na čemkoliv, co létá. Mnohé odrůdy byly domestikovány a jsou hýčkány pekaři a pivovarníky. Jedna z divoce žijících kvasinek obývá přímo ojíněnou vrstvičku na kuličkách vinných hroznů. Jsou jako poselství samotného boha...

Za časů svého prospektorování jsem s sebou i v ruksaku nosil kvásek. Nesl jsem i spoustu mouky a každý večer jsem si pekl čerstvý chléb. Myslím tím malé bochníčky chleba, skutečného chleba, žádné placky. Pekl jsem je v jakési peci na odražené teplo, kterou jsem vytvářel z aluminiové folie a stavěl ji k táborovému ohni. Nikdy jsem nepoužil hotové koupené droždí. Pokud jsem svůj kvásek ztratil, jednoduše jsem promíchal v misce mouku s vodou a nechal ji ležet venku. Během několika dní v ní bublalo droždí.

Kvašení či fermentace

Z alchymického pohledu znamená kvašení pochod, kterým se bazální kovy mění v kámen. Kvašením nám byla dána kniha duchovní fyziky, fyziky jedů. Je třeba pouze správně přečíst návod k použití.

Potravou pro kvašení je cukr, který je současně i potravou naší. Vedlejšími produkty jsou oxid uhličitý a alkohol. Uzavřeme-li kvasinky v zavřeném prostředí, zahynou ve svých vlastních exkrementech. Můžeme to využít.

A kdo využije nás?

Bylo by velmi obtížné najít starší lidmi používanou rostlinu, rostlinu se starobylejším rodokmenem či rostlinu s jednodušším jedem. Hranice mezi Rostlinou prací a Prací s elementály je zde velmi neztělná.

Mnoho velkých doktorů zkoumalo kvašení. Demokritus, Plinius, Priestley a Pasteur. Rilke, když čekal na poesii a Bódhidharma, když nečekal na nic.

Bůh stvořil kvasnice, stejně jako těsto a kvašení miluje právě tak, jako miluje rostlinstvo. — Ralph-Waldo Emerson, Eseje

Rostlina

Nemá listy. Nemá květy. Nemá stonek a nemá žádné sexuální orgány. Není ženská, ani mužská. Je ji možno považovat za dokonalou. Nebo za parazita.

Ingold
„Zlatá hra“,
1472

Kvašení je okysličování. Je to oheň. Vrací do ovzduší kysličník uhličitý. Parazituje: ty jsi to složil a já to zase rozložím. Jed zvaný nafta vytvořily houby. Naše průmyslová civilizace na ní kvasí jako parazit.

Příprava

Zkvašené ovocné šťávy jsou většinou nazývány vína, zatímco zkvašené nápoje z obilí se jmenují piva. Kdysi byl název pivo používán jen pro nápoje z ječmene, do kterých byl přidán chmel. Pro ostatní obilné nápoje se v anglosasky mluvících zemích používal název *ale*. Ze zkvašeného medu vzniká medovina, která možná patří mezi nejstarší inebrianty. Někteří etymologové se domnívají, že indoevropský kořen *medhu-* (medovina) je příbuzný s podobným kmenem v akadštině, hamitštině a jiných jazycích Středomoří. To by dokládalo jeho velikou starobylost.

Kvašené nápoje se vyrábějí z toho, co je po ruce. Sibiřský kumys z kvašeného kobyliho mléka, mexické pulque ze šťávy agave. Tyto rostliny a tekutiny můžeme označit jako *přísady*. Označení, se kterým se potkáme i v pozdější kapitole o ayahuasce.

Přísady, přidávané ke kvasinkám (*Saccharomyces*), tvoří neobyčejně početnou skupinu, která zahrnuje jak přední občany antropofilní komunity, tak i obskurní rostliny mající pouze lokální věhlas. Mezi ty známější patří vinná réva (*Vitis*), ječmen (*Hordeum*), pšenice (*Triticum*), jablko (*Malus*), maliny a ostružiny (*Rubus*), švestka (*Prunus*), kukuřice (*Zea*), rýže (*Oryza*), cukrová třtina (*Saccharum*), agáve (*Agave*), žito (*Secale*), brambory (*Solanum tuberosum*), proso (*Eleusine*), pampeliška (*Taraxacum*), maniok (*Manihot*) a merlík (*Chenopodium*).

Analogie

činnost	karneval
zvíře	had, koza
archetyp	upír

Amman, hrací karty
„Charta lusoria“, 1588

forma umění	epická poezie
tělesná funkce	trávení
část těla	játra
Buddha	Ratnasambhava
akord	dominanta
barva	safírově modrá
kosmická entita	otevřené kláštery
pomáhá	proti zábranám
dimenze	rovina
obor	poezie
prvek	voda
forma energie	oheň ze dřeva
forma hlouposti	vyhýbání se, zapominání
polodrahokam	opál
geometrie	anuloid prvního řádu
bůh	Bakchus
bohyně	Hátora/Ištara, Ama-Gestin
gramatika	nedeterministický nekoncepční stav
hrdina	Gilgameš
historická doba	doba železná

Rostlina

Kvasinky jsou tak všudypřítomné, že ostatní rostliny před nimi musejí své cukry bránit blánou, kůrou, buničinou či molekulární strukturou (ukládáním cukru ve formě škrobu). Nicméně kvasinky mají své vlastní spojence, jakými jsou třeba enzymy a správná teplota, která těmto enzymům umožní přeměnu škrobu v cukr.

Účinky

*Kolující pohár. Komu z nás nedaroval výmluvnost?
Komu z nás nedaroval svobodu, třeba i uprostřed palčivé chudoby?*

- Horác

*Marně jsem uvěřil v kolující číši,
že duši mi rozšíří a bolesti mé ztiší.
Poté, co v pitkách jsem do noci pil,
snů jsem se nezbavil a jen neklid mi zbyl.*

- Mathew Prior

Státnické záležitosti a svoboda

*Opilec není vhodný
pro žádnou veřejnou službu.*

- Platón

Zákony odsuzující opilost na veřejnosti jsou patrně nejstarší a zároveň nejrozšířenější protidrogové zákony. Pro Aztéky byla opilost u aristokracie hrdelním zločinem, protože jejím členům znemožňovala plnit jejich oficiální povinnosti. Prostému lidu byla v tomto ohledu dána větší volnost.

Spojenec

Skrýtou tvář tohoto spojence je Hruza. Alkoholový spojenec je jako sliz, jako pomalu se pohybující, pomalu tě pokrývající. Zpočátku jen jako třpytivé pozlátka, jako lesklá stopa slimáka. Později přibývá vrstva za vrstvou a najednou se cítíš nečistý. Tvoje kroky jsou svázány. V každou denní hodinu cítíš, jak tě něco houževnatě táhne stranou. Cítíš utrpení, a tak všechno rychle doděláš a spěcháš na místo ve skalách, kde se spojenci daří a kde je štasten.

Spojenec miluje tmu. Nerad se potuluje kolem. Chce jenom trochu nakrmit. Nejvíc má rád tebe, tvé tělo, tvůj mozek, tvoje sny. Má rád i lenošku, jestli nějakou máš.

Když je nakrmen a zalit, řekne ti, že můžeš opustit to místo ve skalách, že můžeš vstát od mechům porostlých balvanů a vydat se do světa lidí. Ale to ty uděláš jen zřídkakdy. Když to uděláš, tíha vrstviček, kterými tě spojenec postupně pokryl, zdánlivě zmizí. Celá ta vrstva je měkká a poddajná a ty se cítíš svoboden.

Bolest zmizí či je zapomenuta.

Svět je plný světla. Cítíš se zcela přirozený. Problémy jsou řešitelné nebo nejsou vůbec. Můžeš v tom žít dlouho. Skutečně velice dlouho. Možná až do smrti.

Možná taky ne.

Možná, že masa vrstviček, kterými tě alkoholová rostlinka pokryla, počne tvrdnout. Možná, že už ji nebudeš schopen dost krmit a vrstva pozlátka začne prskat. Je to podobné, jako když víno samo zabíjí kvasinky, které ho vytvořily. Zabíjí svou matku, když jed je dohotoven. Pro tvého spolustolovníka nastává čas odložit masku. Odloží ji a ty spatříš, že už tam není, že už odešel. Ve skutečnosti už tam není řadu let. Ať už to byl on či ona. Společnost u stolu ti dělala jenom skořápka složená ze slupek, které jed den po dni ukládal jednu na druhou.

Po pravdě řečeno, jsi naprosto sám, úplně a hrůzyplně sám. A zrovna dneska večer, ze všech možných večerů, ti došla potrava. Zrovna tuťo noc, když jsi sám a lidé, se kterými nechceš mluvit, klepou na dveře i okna. Máš pocit, že za nějakou chvíli odhodíš civilizované chování a vynutíš si vstup silou.

Tak už tě to dostalo. Má tě to v hrsti, drží tě to za koule, vtáhlo ti to kozy do ždímačky. Pevně tě to drží. Má to malé mokré a přísavné prstíky, zelené prstíky – je to slizké a dostalo tě to.

Říká to, že nastal čas, abys zaplatil své dluhy. Říká to, že je čas pocítit veškerou bolest, která se ve formě vrstviček na tobě nahromadila jako krunýř. Říká to, že je čas vrátit se k práci. Uvolnit slova. Podívat se do tváře dětem, ženě, svému rozvodu a ruinám svého života. Nebo možná úspěchu. Čas zabývat se ďáblem, kterého jsi stvořil. To vše kolem jsi stvořil ty! Jsou to tvé děti, které tě volají.

Je to pěkně proradná rostlina, pěkně trpělivá rostlina. Ráda čeká a nechává tě vládnout. Je vždy připravena k rozmluvě, vyjednávání či diskuzi. Ale dej si pozor, ta rostlina je obratným vyjednávčem! Ráda uzavírá obchody, ale také si ráda pro sebe zajišťuje právo první noci. Říkáš jí: „OK, dneska večer strávím s tebou, ale zítra zůstaneš zamčena v baru a já budu se svou rodinou.“ Na podobné návrhy vždy přitaká. Ale nikdy nedovolí, abys navrhl opačné pořadí.

Je to noční můra. Je to studánka slizu. Všechny cesty vedou vzhůru a jsou pokryty ledem.

Spojenec ti řekne, že je čas zabývat se ďáblem, kterého jsi stvořil. Je to tvé vlastní stvoření, tvé vlastní umění. Je možná barbarský, ale má vnitřní integritu. Jenom tvůj génus byl schopen stvořit tak dokonalé vězení pro tvé vlastní já. Spojenec ti sděluje, že jsi už vybudoval dost. Dost zámek, dost mříží, dost záclon a přiček, dost překážek. Teď je na tobě, abys je spálil.

Pohlížej na ně jako na ďáblovu palivo a máš hned plný dřevník. Nazvi je svým „materiálem“ v alchymickém slova smyslu. Takže je zde pro tebe ještě naděje. Máš své cvičení, svou disciplínu a cestu – skutečnou a každodenní cestu – což je to, co jsi patrně od samého začátku hledal.

Sluneční doktorů se ovšem této úžasné možnosti tvořit vyhnou. Pokud mohou.

Dal jsem se na whisky abych utopil své smutky.

Stalo se však jen to, že se naučily líp plavat.

- Steve Sanfield, Nová cesta

RÉVA VINNÁ

(VITIS VINIFERA)

Příbuzné druhy	Skoro každé sladké a šťavnaté ovoce či bobule.
Používaná část	Zkvašená šťáva ovoce.
Chemie	Ethanol, ethylalkohol.
Způsob požití	Nelépe pít ho k jídlu. Nicméně opilci ho pijí kdykoliv.

Účinky

První sklenice zahřeje a potěší. Ta druhá přináší inspiraci a svádí. Třetí sklenice vyvolává hluchost, čtvrtá koktání a pátá přinese ztuhlost a spánek.

Rostlina

Vybrali jsme víno, jako přímo symbolický *inebriant* a vinná réva se tak stala jeho typovou rostlinou. Tím nemíníme žádnou urážku Démétér a jejího zrní. Je totiž pravděpodobné, že pivo představuje nejstarší opojný nápoj. Ale víno má mýtickou kvalitu, kterou pivo postrádá. Krev Ježíše Krista je víno a víno je i krví Dionýsovou. Víno je i tajným lékem Osirise. Sklenice na víno je pohár a jestliže Grál kdysi obsahoval medovinu, cokoliv jiného než víno by nás v něm dnes překvapilo. Barva vína je tak bohatá a výrazná, že ji používáme při popisu ostatních barev, a pokud musíme barvu červeného vína k něčemu přirovnat, saháme k drahokamům. Připijíme vínem životu a v latině je dokonce život (*vita*) s vínem homofonický.

Prvním Ježíšovým zázrakem byla přeměna vody ve víno.

Historie

Nejstarší zbytky vína pocházejí z reziduí z nádob nalezených v oblastech jižního Kavkazu a Anatólie na místě dnešní Gruzie. Pocházejí ze čtvrtého tisíciletí př. n.l. Žalobníček vinný kámen je doložen infračervenou absorpční spek-

trometrií ve zbytcích usazenin, které stále lnou ke dnu velikých nádob. Tři a půl tisíce let před Kristem pěstovali Sumerové v Mezopotámii vinnou révu a vyráběli víno. A v těchto sumerských začátcích třídního boje se víno pilo jen v bohatých domech. Opojným nápojem chudiny bylo pivo.

Anglická slova *wine* (víno) a *vine* (vinná réva) jsou těsně příbuzná, stejně jako z řečtiny pocházející *oenology* (nauka o vinařství). Podle Erika Partridge nepocházejí latinské ani řecké názvy vína z indoevropských kořenů. Spíše sdílejí se středomošskými semitskými a hamitskými výrazy společné kořeny, které patrně směřují na Kavkaz. V gruzínštině, což je kavkazský jazyk, jehož jediným příbuzným je baskičtina, se víno jmenuje *quino*. A tradičním symbolem Matky Gruzie je vinná réva. V sumerské mythologii představuje vinná réva Strom Života.

Jakkoliv je víno prastaré, pivo je patrně starší. Dokazují to nálezy pivovarnických zbytků na neolitických smetištích. Jak řekl Edgar Anderson, člověk byl dříve než pekař sládek. Někteří se domnívají, že hlavní popud k domácímu pěstování obilí dalo právě vaření piva. Ochočení obilí umožnilo i městský život a městský život umožnil imperialismus, policii a otrokářství, což na druhou stranu vedlo k vynálezu psaní, které pak dále vedlo, jak všichni víme, až k našemu současnému dilema.

Znalost písma také zapříčinila napsání zákonů proti drogám. Chamurabiho zákoník označuje za hrdelní zločin, když si kněžky otevřou hospodu, nebo když do nějaké vejdu proto, aby se opily. Hrdelním zločinem bylo i vlastnit tavernu, ve které se kuly pikle. Ovšem jen tehdy, pokud tyto pikle nebyly označeny na patřičných místech. Trochu silný tabák i na současné poměry.

Egyptské písemné památky z této doby zobrazují hosty, jak na banketech zvracejí do nádob přidržovaných jim sluhy. Jsou zaznamenána slova otce, který varuje syna před zlem následování láhve namísto kariéry a zároveň slova ženy, která v rámci svého nároku na odměnu žádá o osmáct pohárů vína, protože „miluje opilost“. Víno, stejně jako pivo, bylo zasvěceno Hathoře, bohyni s hlavou krávy, která vraždila rasu smrtelníků tak dlouho, dokud ji bůh Ra nezklidnil alkoholem. Tato událost byla každý měsíc oslavována a připomínána Dnem Opilosti.

Egyptané byli národem piva, i když ze zachovaných rukopisů, maleb a archeologických nálezů víme hodně i o jejich vínech. Již v páté dynastii, ne-li dřívě, produkovali jak bílé, tak i červené víno, která nazývali levým respektive pravým okem boha Hora. Bílé víno bylo považováno za kvalitnější. Navíc již před pěti tisíci lety byly láhve, stejně jako dnes, opatřeny rozlišujícími pečeti.

Příprava vína byla patrně objevena ženou. V Sumeru byla ochránkyní vinné révy bohyně Ama-Gestin. Egyptská Isis počala Hora tím, že pojedla hrozny. V *Eposu o Gilgamešovi* dostane divoký muž Enidu své první víno od „chrámové ženy“. Když pak Gilgameš při svém hledání Stromu Života dorazí do zahrady bohů, nalezne tam stromy, které nesou „ovoce z karneolu, ze kterého visí hrozny vína“. Siduri, výrobkyně vína a kněžka Ištarina, sedí zahalena závojem v zahradě a opatruje zlaté poháry a sudy, které jí věnovali bozi.

Podle Peršanů bylo víno objeveno ženou, která pátrala po jedu. Král Džemšid zjistil, že se mu zkazila hroznová šťáva, a tak ji označil nálepkou „jed“. Žena, kterou úporné bolesti hlavy dohnaly až k rozhodnutí se zabít, označnou nádobu nalezla a v očekávání smrti vypila z jejího obsahu veliký pohár. Místo smrti usnula a probudila se značně osvěžena.

První víno pocházelo patrně z datlí nebo rozinek. Plané datle totiž obsahují dostatek cukru na kvašení, zatímco plané hrozny révy *Vitis sylvestris* nikoliv. Dostatečný obsah cukru obsahují až poté, co jsou usušeny. Rozšíření vína pak bylo závislé na rozšíření skladovacích i transportních nádob, a to ať už keramických či bronzových.

Způsob používání.

Noc poctivého pití vyžaduje určitý plán. Vyžaduje i určitou zásobu potravin.

Začíná se předkrmem. Pak pár skleniček a večeri, třeba kuře. Následuje pití a povídání dlouho do noci. Sdílení duše i srdce a postupné propracování se až ke zpovědím, zjevením, vhlédům a drbům, což uše prýští ze zázračně číše...

Crescenzi „Kniha o zemědělství“, 1511

K čemu by byl život, když ne ke sdílení slov jdoucích od srdce k srdci. A co je může uvolnit lépe než správná společnost a správné víno na správném místě.

Víno nechává ožít to, co je potlačeno a pohybuje se na

okraji. Stíny a strašidelné přízraky bytující na prahu vědomí. Víno neprobouzí magická roztácející se dynama, jako to činí *fantastika*, ale dotýká se *lidských* hlubin, osobních palčivostí a je schopno uvolnit žaly vězící hluboko v žaludku.

Je možné říct, že víno uzdravuje? Samo o sobě ne, ale sdílení srdce s přítelem není špatný začátek.

... a víno, jež obveseluje srdce člověka...

- Žalm 104:15

Analogie

povaha	flegmatická
symbol	pohár
krajina	údolí
logický operátor	disjunkce
stroj	spalovací motor
kov	cín
metafora	básnická licence
minerál	lazurit
hudební nástroj	flétna
mýtus	umírající bůh
mýtický hrdina	Orfeus
číslo	iracionální čísla
povolání	prostitutka, hetéra
oblast bytí	mimo tělo oblast neklidného zřeknutí se
skupina periodické tabulky	skupina kyslíku
fáze soulože	svádění
fáze hmoty	kapalná
fyzikální konstanta	gravitační konstanta, <i>g</i>
planeta	Jupiter
platonské těleso	oktohedron
jed	žárlivost
hodnota	aritmetický průměr
kvark	působ

Texty

*Cennost kovů se testuje ohněm
a vínem se zkouší jakkost duše.*
- Theognis

*Špatné víno je jako špatný člověk,
v útoku nebezpečnější než šípy nebo nože.*

Na dvorek jsem se zřítíl.

Ve vítězství nedoufám, příměří bude stačit.

Starý básník srdnatě pokračuje

a slova mistra zenu se nesou jemná a hluboká.

Jsem však opilý a jejich slova

jsou jako rozpité spirály

červené a zelené barvy.

- Su Tung-po, „Špatné víno je jako špatný člověk“

*Kdyby lidé přestali vyrábět víno, vznikla by,
jak pevně věřím, prázdnota a puklina daleko děsivější,
než všechny úchylky a výstřelky, za které víno odpovídá.*

- Charles Baudelaire, Umělý ráj

Živí mě péro, inkoust, loutna s knihou.

K čemu je věhlas, k čemu sláva.

Tak žvaním s rybáři a dřevorubci,

a připíjím mrakům, co se nebem trouší.

A dokud střízliv nejdu domů.

- anonym, dynastie Juan

Ve víně jsem zakopl o nevidanou radost.

- Su Tung-Po

*Rozsvítím oči tvé stárnoucí ženy. Letitého druha
tvých denních starostí a nehlubších nadějí.*

*Učiním její pohled měkkým a do jejích zorniček
vrátím jiskru jejího mládí.*

Vsáknou se do tvých prsou jako rostlinná ambrosie.

Mattioli,
„Komentáře“, 1579

*Stanu se semenem oplodňujícím pracně vyrytou brázdu.
Z našeho vzájemného objetí vypučí poezie.*

- Charles Baudelaire, Umělý ráj

Historie

Je možné, že jsme pití alkoholu pochytili od zvířat. Věřili tomu i staří Řekové a jejich báje mluvily o tom, že se lidé pít naučili od opic. Výzkum nakonec ukázal, že šimpanzi i ostatní lidoopi mají alkohol ve velké oblibě a rádi se opijí. Mnohá zvířata vyhledávají intoxikující látky a většina z nich je, pokud k tomu dostanou příležitost, nadužije až k výstřelkům. Snad nejznámějším příkladem jsou ptáci, kteří v teplejších krajích pijí šťávu ze zkvašených bobulí a pak poletují kolem, padají na zem a vůbec ze sebe dělají veliké bláznů. A přestože Ronald Siegel nedávno naznačil, že tato intoxikace má svou příčinu spíše v jiných látkách než alkoholu, každý, kdo toto divadlo spatřil, může bobule vyzkoušet sám na sobě.

David Livingstone uváděl, jak afričtí sloni vyhledávají zkvašené palmové plody a jak jsou ochotni za nimi putovat neuvěřitelné vzdálenosti. A pak se ztrácejí, potácejí se, nahlas troubí a ztrácejí své stádo.

Milenci a blázen na
vinohradu, podle Alarta du
Hameela, druhá půle XV. stol.

Analogie

kvantová síla	proton
oblast potěšení	genitálie
rituální událost	svatba
hornina	vápenec
roční období	podzim
smysl	hmat

poloha při souloži	břichem k břichu
znak	lyra
hřích	smilstvo
společenská akce	orgie a tanec
tarotová karta	papežka
denní doba	večer
nástroj	luk
ctnost	křesťanská láska
samohláska úzká	přední, i

Etnografie

Římané uváděli, že Galové měli víno v lásce do té míry, že za něj byli ochotni vyměnit své děti. A když ho vypili, zešileli. Horečně pobíhali a bojovali jeden proti druhému.

Vedle nás žil se svou rodinou jeden Ital. Po celá padesátá léta vyráběl své vlastní víno. Pamatuji se, jak přes plot bylo občas cítit kvasící hrozny. V naší rodině byli všichni abstinenti, takže to vše bylo velmi tajemné. Děti jeho dceři říkali „červenoboska“.

Římané sami byli původně umírnění a ženám zcela zakazovali pití na místech, kde by to mohlo vést k chlípčnosti a znásilnění. Později během historie si jak Římané, tak i Římanky začali v nadměrném pití libovat a v průběhu roku dokázali spotřebovat pětadvacet milionů galonů vína.

*Vinný sklep a dobrý dub spolu s vanilkou a jablky -
prvotřídní mangold, ananas a meloun...
a klasické zeli, bohaté a košaté;
vyzrálé ale bez taninů; višně a hřebíček,
neskutečné.*

*Koření, správná kyselina, náznak švestek,
kalifornský zin či jako basa znějící merlot*

Stáří Řekové byli patrně, navzdory své pověsti umírněných lidí, také těžcí spívaři. Když skýtský filosof Anacharsis navštívil v roce 600 př. Kr. Athény, byl mravy, které tam spatřil, poněkud zaražen. Zaznamenal, že existovaly tři druhy vína. Jedno pro potěšení, druhé pro opití a třetí pro zhnusení.

I když svou nevědomost skryješ jako my, večer s vínem ji odhalí.
- Heraclitus (Davenport 1981)

Když se Anacharsise ptali, jak se vyhnout nadužívání vína, doporučil pozorování těch, kteří tak činí. Skýtové sami víno neměli. Kouřili konopí.

Cresenzi, „Opus commodorum ruralium“, 1493

JEČMEN OBECNÝ (*HORDEUM VULGARE*)

Obecné názvy Ječmen nebo slad. A když je zkvašen, pak pivo nebo ležák.

Příbuzné druhy Kterékoliv zrní obsahující škrob. Zvláště pak rýže, kukuřice, pšenice nebo maniok.

Taxonomie

Ječmen je představitelem důležité skupiny ječmenovité (*Hordeae*), která patří do čeledi lipnicovité (*Poaceae*) a která zahrnuje i pšenici a žito. Z pohledu rostlin je rozvoj této čeledi velmi novodobou záležitostí. Travám se dařilo už v miocénu.

Používaná část Semena: pražená, rozlámaná, rozmačkaná a zkvašená.

Chemie

škrob $\xrightarrow{\text{(enzymy)}}$ cukr $\xrightarrow{\text{(droždí)}}$ alkohol

Způsob použití Vypít. S chutí.

Účinky

Osvěží a uvolní. Je to dobrý katalyzátor podporující legraci i trable. Jak se ostatně říká v Jižní Louisiáně:

Na tomhle světě za to stojí jen tři věci. Pít pivo, rvát se v hospodě a poslouchat cajunskou muziku.

Aristoteles si všimnul, že pijáci vína padají na obličej, zatímco pivaři se skáčí na záda.

*Inspirace bojů dávných válečníků,
veršů poetů i slibů milovníků*

JEČMEN OBECNÝ (*HORDEUM VULGARE*)

v časech, kdy tu ještě bylo živo.

I dnes na ostrovech Británie

srdce patriota pyšně bije,

když povznese ho staré dobré pivo.

- John Gay „Balada o pivu“ (v Digby a Digby 1988)

Farmakologie

Vedle alkoholu obsahuje pivo jako příměs i chmel obecný (*Humulus lupulus*). Bylináři používají chmel na podporu trávení a spánku. Pivovarníci ho používají pro jeho baktericidní účinky, aby zabránili rozmnožování bakterií v pivě. Na to vše je chmel velmi dobrý. Je také *velmi* hořký.

Rostlina

Ječmen patrně představuje nejstarší zdomácnělé obilí. Podle Edgara Andersona se ječmen šířil ze dvou center. Jedno bylo v Abyssínii a druhé v Nepálu či Tibetu. Paleoetnobotanici zjistili domestikovaný ječmen a pšenici v předkeramické neolitické vrstvě v Jerichu (Palestina), která byla datována do roku 8000 př. Kr. Je to patrně nejstarší datovaný nález obilí. Ostatní blízkovýchodní vykopávky z této doby poskytly pouze zbytky divoce rostoucího obilí (nicméně z Nového Světa existují určité důkazy, že laskavec (*Amaranthus*) byl kultivován, nebo přinejmenším sbírán, ještě před touto dobou).

Většina paleoetnobotaniků dnes souhlasí s Andersonem, že nejstarší kulturní rostliny byly původně ty, které se táhly za člověkem k jeho tábořištím. Lidé zanechávali na místech, kde žili, zřetelné jizvy, a tak se brzy vyvinula skupina rostlin, která tyto jizvy využívala. Mezi členy této agresivní antropofilní komunity, kterou dnes nazýváme plevely, patří i příbuzní ječmene, jako je například psárka.

účchrajasva bahúr bhava

svéna mahasá java

Nechť vzrosteš a staneš se hojným

ve své vlastní velikosti, ó ječmeni.

- Atharavavéda

Historie

Pivo je nápojem dělné třídy nejméně po padesát století. Římané, kteří byli spíše páni než kmáni, se o něj moc nestarali a na ty, co se o něj starali, se dí-

Ochutnavači piva,
Chamurabiho pečeť, 1913 př. n.l.

vali skrze prsty. Tak o Galech prohlášovali, že to jsou ti, co se opíjejí „zkaženým zrním“. Kromě Keltů si pivo od nepaměti oblíbovali i germánské kmeny, včetně Anglů a Sasů. Beowulf pil pivo a pivnice, včetně královny sloužící jako číšnice, byla místem mnoha rozprav a žertování. Galové svá piva nazývali *cerevisia*, což znamenalo „z přízně boha Cere-

se“. Etymologie slov *beer* a *ale* není tak zřetelná. (V celé této partii se potýkáme s dvojím britským pojmenováním piva. Pojmenování *beer* náleží spíše ležákům, kdežto *ale* znamená lehké, stále ještě kvasící pivo, určené k rychle spotřebě. – pozn. překl.) Zdá se, že *beer* má své kořeny ve staronorském *bygg*, což je označení ječmene.

Ale pochází z indoevropského kořene – *alu*, vztahujícím se k magii, čarodějnictví, zakletí a vizím. Je tak příbuzné s námi používaným slovem *halucinogen*. Charakteristická svíravá hořkost piva se připomíná i v jiném příbuzném slově – *alum*, což znamená kamenec. Prostě hořkost a pivo patří k sobě.

Jako přísady do zkvašeného sladového nápoje byly používány mnohé hořké byliny. Například plazivý břechtan, rozmarýna, řebříček, pelyněk a blín. Mnohé z nich jsou psychoaktivní. Obzvláště potentní je blín, který obsahuje halucinogenní tropanové alkaloidy. Německy se blín řekne *Bilsenkraut* neboli *pilsener krut*. Tedy rostlina, ze které se vaří „pilsner“. Piva s blínem byla až do nedávna ve Švédsku velmi populární.

Známý německý pivovarnický zákon z roku 1516 byl zaměřen především proti blínu a představuje první protidrogový zákon moderní doby.

Egyptané měli zvláštní výrazy pro více než osmdesát druhů piva, které se od sebe lišily rostlinnými přísadami. Většina těchto piv byla léčivá. Pivo se patrně používalo jako prostředek k podávání léčivých rostlin.

Tak víc než Milton zvládnul slad
ve snaze cesty Boží prozkoumat.

– A.E. Housman, „Terrenci, to je ale hrozná věc“

Historie

Calvert Watkins (1978) objevil filologické důkazy o existenci starobylého indoevropského rituálu ječmene v Odysseji, v homérském hymnu k Démétré (a tudíž i v eleusinských mystériích), ve Védách, v chetitských pramenech a v Avestě. Společné rysy uváděné ve všech zmíněných pramenech spočívají v pití ječného odvaru, ve skutečnosti, že tento odvar je připravován či podáván ženami a že obsahuje další příměsi. Mimo ječmene, vody a alespoň jedné další byliny obsahuje i mléko, ať už sladké či kyselé. Často se přidával med a víno. Pití tohoto nápoje přinášelo podle uvedených pramenů pocit pohody, ve které hádky byly srovnány a zapomenuty.

David Flattery (Flattery & Schwartz 1989) se domnívá, že ona „další rostlina“ v nápoji je harmala mnohodílná (*Peganum harmala*), známá jako *haoma* či *soma*. Zaznamenané detaily přípravy nápoje naznačují, že nebyl zkvašen. Jeho příprava se spíše velmi významně podobala něčemu, co Albert Hofmann označil jako postup vhodný k přípravě etheogenního nápoje z amidu kyseliny lysergové obsaženého v zrní napadeném námelem.

Jsem jógín pijící pivo.

Pivo prosvětluje tělo z diamantu,

dotváří tělo blaženosti

a poskytuje formu všem tělům vyzářeným.

– Milarepa

Poesis

Vaření piva je složitější než výroba vína. Příčina tkví v tom, že zatímco víno obsahuje přímo cukr, který může kvasit hned jak jsou hrozny rozmačkány, ječmen obsahuje škrob. A škrob, aby mohl kvasit, musí být nejdříve převeden na cukr. Tento proces se nazývá sladování.

Během tohoto procesu je zrní nejdříve nakličeno a pak praženo. Delší pražení vytváří základ pro černá piva. Poté, co je zrní

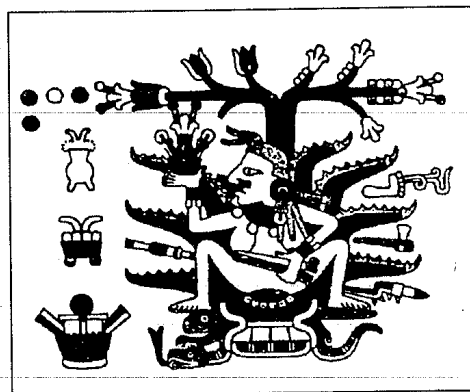
Chmelová zahrada, ze Scota,
„A Perfite Platforme“

upraženo, je drceno na malé kousky. Tyto kousky jsou nasypány do horké vody, jejíž teplota je po několik hodin udržována mezi 63° a 68° C. Tato teplota je kritická pro dva enzymy: diastázu a cytázu. Cytáza rozkládá celulózu, která zrna škrobu pokrývá a diastáza přeměňuje obnažený škrob v cukr maltózu. Pokud by tyto enzymy byl schopen vylučovat člověk, mohl by se, podobně jako Nabuchodonozor, pást na trávě a ušetřit si mnohé problémy.

Když je zápara vyluhována, rozmačkané zrní se odstraní a vyluh se procedí. Pak se vaří s příměsí, většinou chmelem. Různé příměsi mohou vytvářet zajímavé a zvláštní odvary. Před chmelem byl používán plazivý břečťan a termín

„beer“ původně sloužil k tomu, aby se chmelové odvary odlišily od ostatních piv. Užívání chmele do piva bylo ostatně anglickým parlamentem v roce 1528 zakázáno, a to pouhé čtyři roky poté, co byl do Anglie uveden z Holandska. Zákaz však nebyl úspěšný.

Mimo výše uvedené přísady je možno zmínit ještě houby, bobkový list a mák setý (*Papaver somniferum*) - zrníčka a možná i něco více. Uvařil jsem si úžasné pivo se sedativními a uspávacími

Bohyně pulque, z Laudského kodexu

účinky z rostliny *Brickellia californica*, hořké trnité rostliny, jejíž kvítky naplňují letní měsíční noci sladkou vůní. Uvařil jsem si i jehličnaté pivo z jedle douglasovky. Bylo osvěžující a stimuluje. Na místě je však drobné varování. Nepřeženěte to s jehličnými silicemi. Přítel si kdysi uvařil velice silné jehličnaté pivo a dostal z něj obrovské podkožní svrbění a pálení, které trvalo několik velmi nepohodlných hodin.

Další novátorské přísady do piva, o nichž jsem slyšel, zahrnují pampelišky, kopřivy a konopí seté (*Cannabis sativa*), což je ovšem blízký příbuzný chmele. Člověka mohou napadnout i exotické rostliny, jako je třeba koka, ale nehleďte na skutečnost, že jejich používání je dnes nelegální, zkušenost ukazuje, že se koka hodí spíše do limonád a vína než do piva. Nakonec nejdůležitější je chuť. Je třeba dostatečná hořkost, která vyrovnává sladkost a bylinné příchutě.

A protože většina alkaloidů je hořká, je možno s trochou fantazie uvařit pěkně peckelná piva - pokud je to to, co máte rádi.

Poté, co byly smíchány všechny ingredience, nastupuje kvašení, stejně jako v případě vína.

*Pivečko teče sem a tam,
za pivečko svůjho koně dám.
Prodám koně i s maštalí,
s pivečkem se mé srdce veselí.*

- Robert Burns

Pulque je mexické pivo, které se vaří z kaktusu agave. Slyšel jsem, že lahovaná tekutina, která se pod tímto názvem prodává, je neskonale horší než pulque, které se vaří ve velkých společných sudech na vesnici. Bylo mi řečeno, že tento vesnický dryák působí jako „kříženec mezi meskalinem a opiem“.

V rovníkové Americe připravují domorodci *masato* nebo *čiču* z manioku. Ti, kteří *čiču* vyrábějí, nejdříve hlízy rozžvýkají a vyplivnou je do velké nádoby či vany. Pak přidají ostatní rostliny, jako třeba banány či jiné ovoce. Místo manioku se někdy používá kukuřice. Vlivem tropického horka započne téměř okamžitě proces kvašení a první hrníčky opojné tekutiny si lze nabrat po dvou až třech dnech. Jak kvašení pokračuje, je přidávána voda. *Čiča* je silná a výživná a chutná trochu jako kyselý kefir. Někdy je ji nutno i trochu žvýkat, hlízy manioku jsou vláknité. *Čiča* je dokonalý nápoj pro tropy. Pije se proti horku, chrání před horečkami a dodává dobrou náladu. Obsah alkoholu je, alespoň během prvních dnů, udržován dodáváním čerstvé vody poměrně nízkou. A když *čiča* nakonec dostane pořádnou sílu, je čas na párty.

Účinky

Kdo pije pivo, myslí pivem.

- Washington Irving

Organoleptická metodologie

Při jednom sezení lze otestovat pět druhů piva. Potřebujete k tomu dvě stejné sady sklenic, přítele, který s vámi bude ochutnávat a důvěryhodného pomocníka, který bude nalévat a označovat sklenice. Je nutné, aby všechna piva měla stejnou teplotu. Je také důležité, aby pomocník sklenice nemíchal.

Pomocník musí nalévat pivo mimo dohled testujících a musí si poznamenat, které číslo na sklenici odpovídá kterému pivu. Budete také potřebovat nějaké nevýrazné jídlo, kterým si mezi jednotlivými testy očistíte chuťové buňky.

Po ochutnání každého piva se snažte zachytit písemně jeho charakteristiku. Poznamenejte si, které z testovaných piv vám chutná a které ne. Poté, co skončíte a co jste si vybrali to nejlepší, porovnejte své poznámky s přítelem. Nakonec nechte pomocníka odhalit, které číslo patří ke kterému pivu. Určitě dojde k nějakému překvapení. Jeden z mých přátel, který vždy hájil přednosti Heinekenu proti výrobku od Becka, je při testování naslepo ohodnotil obráceně.

Na testování je lepší si vybrat jen značková piva. Například mexické ležáky, pilsnery z jihu, anglická piva a podobně. Nemá cenu porovnávat Námořníkovu kotvu s Červenou dešátkou.

Keř chmele, *Dodonaes*
„Purgantium“, 1547

AQUA VITAE

Běžné názvy Alkohol, špiritus, živá voda, panák.

Příbuzné látky Dřevní líh, CH_3OH , denaturovaný líh.
Množství ostatních alkoholů: propyl, isopropyl, butyl.
Těž alkohol ze všech nejjednodušší, univerzální rozpouštědlo hydro-alkohol HOH, zvaný též voda.

Chemie Ethanol: $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$

Způsob použití

Pije se. Srká. Upíjí a olizuje. Chlastá a bumbá. Leje se do hlavy či do řepy. Koštuje. Atd.

Taxonomie

Obsahuje hydroxylovou skupinu (OH). Protony způsobují hybridizaci kyslíkové vazby na SP^3 . Zatímco hydrokarbonová část molekuly není polarizována, hybridní vazby polarizují část hydroxylovou. Tato kombinace polarizované a nepolarizované části v jeho molekule způsobuje, že alkohol je výrazné rozpouštědlo.

Alkohol smíchaný s vodou zaujme menší objem, než by byl součet obou původních objemů vody a alkoholu. Sedmdesát mililitrů alkoholu plus třicet mililitrů vody vytvoří pouze devadesát šest a půl mililitrů sedmdesátiprocentní vodky. Molekuly obou tekutin se totiž vzájemně prolnou: když se k sobě přiblíží, vytvoří se z protonovaných kyslíků relativně pevné Paulingovy vazby, které vzájemně svírají úhly 109° .

Alkohol je vyjednavač mezi vodou a olejem, mezi světem organickým a anorganickým, mezi hydrokarbonáty a uhlohydráty.

Farmakologie

Je velmi důkladně studována. Skoro všechny požitý alkohol je metabolizován. Pouze zlomek je vyloučen močovými cestami, plicemi a kůží. Alkohol je metabolizován oxidací, které postupuje v konstantním poměru nezávislým

na množství požitého alkoholu. Lidské tělo spaluje asi 10 až 15 gramů alkoholu za hodinu. To je o něco méně než jeden průměrný drink za hodinu. Pokud pijete více, alkohol se hromadí v krevním oběhu a vy jste stále více intoxikováni. Cvičení či pití kávy spalování neurychluje. Ani žádná známá droga ho neurychlí. Poměr spalovaného alkoholu se zdá být pro lidskou fyziologii konstantním.

První stadium oxidace alkoholu se děje v játrech, kde je alkohol pomocí enzymu okysličován na acetaldehyd. Tato toxická látka je rozptýlena do těla, kde je dále okysličována na kyselinu octovou neboli ocet. Koenzymy oddělují od kyseliny další hydroxylovou skupinu a ta se štěpí na vodu a oxid uhličitý. Přitom uvolňuje energii.

Alkohol potlačuje synaptický přenos. Charakteristické uvolňování zábran je zaviněno patrně tím, že jsou ze všech nejdříve potlačovány neurony, které jsou za zábrany odpovědné, pokud ovšem takové existují. V ženách alkohol zvyšuje hladinu testosteronu, což má za následek afrodiziakální účinky.

Methylalkohol, nazývaný též dřevní líh, prochází jiným metabolickým pochodem. Methylalkohol se spaluje jen velmi pomalu. Zatímco ethylalkohol, vypitý na jednom mejdanu, je metabolizován během čtyřiaadvaceti hodin, stejné množství methylalkoholu by na spálení potřebovalo týden i více. Zdálo by se tedy, že pití methylalkoholu by mohlo být slibnou cestou k tomu, jak zůstat dlouho opilý. Bohužel jedním z jeho metabolických produktů je i kyselina mravenčí, buňečný jed, jehož zhoubnost převyšuje negativní účinky většiny námi zde probíraných jedů. Methylalkohol je i v palivu do vařičů. Když ho bezdomovci přecedí přes jelenici, což je jejich starý trik, odstraní v něm obsažený benzin, ale ne methylalkohol.

Ethanol, pitný alkohol, není v žádném případě neškodný. Je to protoplazmický jed. Zabíjí bakterie, zvířata i rostliny. Dokonce i rostliny, které ho produkují, abychom začali od samého začátku. Nejefektivněji zabíjí bakterie alkohol sedmdesátiprocentní. Proto je tato koncentrace užívána jako dezinfekce v lékařských ordinacích. Čistý alkohol tak účinný není. Zřejmě proto, že mění buňečné stěny mikrobů v želatinu.

Toxicita léků a jedů je obvykle uváděna jako LD₅₀, smrtelná dávka pro padesát procent. Měří se většinou v gramech na kilogram tělesné váhy a vyjadřuje množství látky nutné k otravě jedné poloviny nešťastných testovaných subjektů. Relativní bezpečnost či nebezpečnost drogy je určována terapeutickým indexem. Terapeutický index drogy je poměr mezi LD₅₀ a efektivní dávkou, dávkou, která vyvolá žádoucí účinky. Protože jak LD₅₀, tak i efektivní dávka

jsou uváděny v gramech na kilogram, je terapeutický index přirozené číslo. Čím je toto číslo větší, tím je droga bezpečnější.

Terapeutický index alkoholu je pouze okolo pěti. To znamená, že množství, které vás může zabít, je asi pětikrát větší než množství, které vás uvede do stavu opilosti. To ovšem řadí alkohol na stupnici rekreačních drog mezi tu „velmi nebezpečnou“ kategorii. Pro ilustraci: kdyby se vaše dítě mělo předávkovat drogou třeba v rámci nějakého rituálu, řekněme překročení jednadvacátého roku svého věku, byla by pro vás marihuana přijatelnější než alkohol? Neříkám to proto, abyste zvolili jednu z variant. Říkám to proto, že rychlé vypití velkého množství alkoholu může způsobit smrt. I cigarety jsou bezpečnější.

Alkohol se do krevního oběhu dostává mnohem rychleji ze střev než z žaludku. Jíme-li současně s pitím, zpomalujeme účinky alkoholu tím, že jej udržujeme déle v žaludku. Zvláště účinné jsou v tomto ohledu potraviny jako mléko, maso, sýr a vejčeka.

Velmi silná lihovina žaludek stahuje. Nejrychleji absorpce probíhá u 10% alkoholu, což je například víno a pak zase u 35%. Absorpce je ulehčována zásaditým prostředím v žaludku, které způsobuje třeba sodovka nebo bublinky v šampaňském.

Vytváření zvyku a závislosti je dlouhodobý proces. Nicméně 15 milionů Američanů, to znamená každý desátý z dospělé populace, je buď na alkoholu závislý, nebo jím je debilizováno. Navíc tím, že komerční výrobky nahrazují domácí produkci, způsobuje alkohol vážné ekonomické problémy ve třetím světě. Cena dvou lahví piva se tak může vyšplhat až na polovinu denní mzdy.

Účinky

Nikoliv, nemáme pouze dvě druhů opilců, nýbrž druhů osmero. První je piják opičí. Skáče, zpívá, povykuje a trdluje, až se nebesa třesou. Druhý je piják lví. Rozbílí nádobu, zove svou hostitelku kurvou, nožem okna rozbílí a je ochoten se bít s kýmkoliv, kdo na něj promluví. Třetí je piják prasečí. Je těžký, tlustý a ospalý. Kvičí po dalším truňku a čistých šatech. Čtvrtý piják je ovce. Je moudrý ve své domyšlivosti, když není schopen naléztí správného slova. Pátý piják je sebelitostivý. Obklopen svým pivním oparem touží po něžnostech a na rozloučenou vás políbí řka: „Bud'te sbohem, kapitáne. Mám vás rád. Jděte po svých, protože na mě nemyslíte tak často, jako já myslím na vás. Kdyby to Bůh dovolil, rád bych vás miloval méně než činím.“ Poté si zakryje oči a pláče. Šestý piják je vlašťovka. Když se opije, dříve než vstane, propije se zase do střizliva. Sedmý je pijákem kozou. Když se opije, myslí

jen na zradu. Osmý opilec je liška. Je zručným pijákem, jako ostatně většina Holanďanů...
- Thomas Nashe, 1592

Také jsem viděl nápis na tričku, který zněl: „Instantní blbeček. Dolijte pouze alkohol!“

Historie

Legenda připisuje vynález destilace alkoholu alchymistovi Geberovi. Geber, jehož pravé arabské jméno zní Džábir-ibn-Hajján, se narodil roku 702. Byl pravděpodobně Mezopotámec, i když někteří tvrdí, že byl Řek, který přestoupil na islám. Pojmenování alkohol je odvozeno od arabského názvu pro jemný antimonový prach, který ženy používaly na zvýraznění očí. Znamená něco jako nejjemnější esenci. Podle jiné tradice objevil alkohol arabský alchymista jménem Rhazes. Ať už je to jak chce, jak alchymie, tak chemie k nám dorazily z Bagdádu.

Základní principem tohoto objevu je, že vnitřní síla rostliny, v tomto případě vinné révy, je entita, kterou je možno patřičným rituálem a patřičnými nástroji z rostliny vytáhnout. Z šamanského hlediska to není nic nového, pouze nástroje se liší. Retorta místo píšťalek a výheň místo bubínku.

Nikoliu víno, ale cosi, co je uvnitř vína.

Představte si to vzrušení, když to objevili! Čistá průzračná tekutina, která vypadá jako voda, ale vodou není. Je jemnější než voda a jiskřivější. Je to esence, kvintesence, životní princip vína. A tak to pojmenovali *voda života*. Tekutina, která hoří modrým plamenem jako síra.

Klíčem k tomuto objevu byla destilace a ta byla patrně objevena spíše při výrobě parfémů či práci s rostlinami než v rámci metalurgie. Metalurgové se jí chopili až druhotně a zkusili ji aplikovat na sublimaci.

... z vody vzniká oheň.

Účinky

Navzdory tomu, že alkohol je sedativum, lidem, kteří jsou hodně zaraženi a jejichž zábrany jim brání v úspěchu, může dopomoci k lepšímu fungování.

Všechna velká lotrovství historie, počínaje vraždou Ábela, byla spáchána střízlivými muži, a to především abstinenty. A všechny okouzující a krásné věci od Písne písní k bujabéze a od Beethovenovy Deváté k suchému martini byly lidstvu zprostředkovány lidmi, kteří, když udeřila ta pravá hodina, přešli z vody na něco barevnějšího, co v sobě obsahovalo více než jen kyslík a vodík.

- H.L. Mencken (Mortlock, 1947)

Mencken měl na mysli uhlík. *Vádzru*. Diamant.

Historie

Alchymie a znalost destilace doputovaly do Evropy ve třináctém století. Lékař a alchymista Arnold de Vila Nova napsal traktát o destilaci a je mu připisován název *Aqua vitae*. Jeho žák, Raymond Lully, byl veliký propagátor destilovaného spiritusu, o němž věřil, že je to elixír života a lék proti senilitě. Mnoho alchymistů přijalo tuto ohnivou tekutinu za sám Veliký Kámen.

Během středověku a renesance zůstalo používání alkoholu omezeno na lékaře, mnichy a několik alchymistů, kteří ovšem uskutečnili veliké množství experimentů. Rychle byly objeveny rozpouštěcí schopnosti alkoholu, a tak vzniklo množství medicínských elixírů, které obsahovaly i několik tuctů bylin.

Byliny byly macerovány v čistém lihu a výluh byl znovu destilován. A nový destilát mohl být použit k maceraci dalších bylin. Používalo se i ovoce. A stejně tak i minerály a drahé kameny. Perly, lazurit a šupinky zlata. Někdy byla použita i zvířata a vzniklo tak např. „zmijové víno“.

Klasické opilství - řecký mladík po pitce. Malba na váze, „Brygoský malíř“, 5. století př. n. l.

Uprostřed šestnáctého století pronikl alkohol, patrně vlivem protestantské reformace, z laboratoří lékařů a stal se jedem celé populace. Džin, „Geneva“, první z obecně rozšířených alkoholů, byl vynalezen lékařem. Popularita alkoholu jako rekreační drogy a problémy s jejím používáním spojené jsou zobrazovány na obrazech Williama Hogartha a dalších umělců sedmnáctého a osmnáctého století.

Voda života se stala v sedmnáctém století tak populární, že pro uspokojení hladových kvasinek začala být na obrovských plantážích Barbadosu a jiných karibských ostrovů pěstována další rostlina - třtina cukrová (*Saccharum officinale*). Na hřbet lámající dřinu na těchto plantážích začali být používáni černí

William Hogarth,
„Gin Lane“, 1753

otroci. Většina třtinové melasy byla destilována přímo v amerických koloniích. Ve skutečnosti rum přispěl k bohatství severních kolonií stejnou měrou, jako tabák k bohatství jižních. Vznikl dábelsky lukrativní obchod. Otroci z Afriky do Západní Indie, melasa ze Západní Indie do kolonií, rum z kolonií do Anglie a zbraně na lov otroků z Anglie do Afriky. Stačilo, aby loď kroužila po obrovském kruhu ve směru hodinových ručiček.

Koncem osmnáctého století se stalo alchymické tajemství majetkem amerického vnitrozemí. Transport na východ byl obtížný. Nebyly cesty a Mississippi drželi Španělé. Obyvatelé západnějšího vnitrozemí

odpověděli tím, že svou kukuřici a žito zkoncentrovali do whisky, čímž dosáhli šestinásobného snížení objemu.

Během druhého volebního období George Washingtona vypuklo ozbrojené povstání v hraničních oblastech, protože Alexander Hamilton zatížil whisky daň. To proto, že Hamiltonovi přátelé byli vlastníci velkých rumových palíren v Nové Anglii. Rumový průmysl se cítil ohrožen vrcholícím veřejným protestem proti otroctví a daň uložená na whisky mu měla situaci usnadnit. Washington poskytl Hamiltonovi 15 000 vládních vojáků, aby rebelii potlačil a daň vybral. Alespoň částečně v tom uspěl.

Folklor

Termín „proof“ (americká jednotka obsahu lihu v tekutině, která odpovídá asi 0,5% - pozn. překl.) vznikl tím, že se alkohol testoval tak, že se jím navlhlý střelný prach, ke kterému se pak přiložila zapálená sirka. Když v tekutině

bylo více než 50% vody, prach se nevžňal. Když se vzňal, byl to důkaz čili „proof“, že v tekutině je alespoň polovina lihu (ve skutečnosti alespoň 57%, ale v USA je jednotka 100 proof definována jako 50% objemových procent alkoholu).

Poesis

Umění mísení vody a likérů bylo shrnuto v roce 1757 Johnem Frenchem v knize nazvané „Úplné palírenství“ (*The Complete Distiller*). Výtisky této knihy je dosud možno nalézt v knihovnách. Jediný pokrok za posledních dvě stě let od vydání Frenchovy knihy spočívá ve stále běžících destilačních kotlech. Tento typ se používá pro komerční produkci většiny lihu destilovaného z vína či jiného ovoce. Pouze koňak a jemné bylinné likéry jsou dosud destilovány starým způsobem v oddělených várkách.

Základní postup výroby likérů je stejný jako dříve. Maceruj rostliny ve vysokoprocentním alkoholu (dny až týdny), macerát vydestiluj a doplň dalšími bylinami, případně šťávou. Pakliže skončíš u druhé macerace, jako je tomu v případě absintu, je většinou nutno macerát přefiltrovat (Millefiore Cucchi a některé další bylinné likéry obsahují i snítku byliny přímo v láhvi). Poté doplň destilovanou vodou, abys dosáhl žádanou koncentraci.

Drobní bylináři potřebují destilační aparát, který je větší než ten skleněný laboratorní a menší než měděný kotlík používaný v ilegálních palírnách whisky. Záleží to na představivosti a dovednosti. Velice dobře může posloužit velký tlakový hrnec. Potřebuješ takový, který má ve víku díрку pro tlakový ventil, kterou vyvedeš ven polyetylenovou či vinylovou trubičku k chladiči. Trubička musí dokonale těsnit. Postačí malá hubička na hadici. Přítel si vyrobil chladič z velké konvice na kávu a stočené měděné trubičky. V konvici vyvrtal díru blízko dna a tudíž měděnou trubičku vyvedl a utěsnil. Vodu na

Studentská pitka,
„Directorium statum“, zhruba 1489

chlazení prostě nechal z konvice přetékat horem. Hrncem plň jenom z poloviny. Pokud chceš destilovat tekutinu, ve které jsou pevné součásti, či řídkou kaši, musíš se postarat o to, aby se trubička neucpala. A pamatuj i na to, že elixír je hořlavý, obzvláště, když je horký.

Hlídej teplotu, aby příliš nestoupla. Tekutina by z chladiče měla kapat rychle, ale ne příliš rychle. Dej stranou hlavu a ocas destilace, neboli dokap. *Hlava*, to je první tekutina, která začne při destilaci vytékat. Obsahuje vyšší, více těkavé složky, většinou aldehydy. Je snadno rozeznatelná po chuti. Je hrubší a pálivější než zbytek produktu destilace.

Ocas je tekutina vytékající z chladiče ke konci destilace. Vzniká z nízkoprotcentních výparů, které se začínou uvolňovat poté, co většina alkoholu už byla vydestilována a teplota v hrnci se zvýšila. Dokap obsahuje většinou přiboudlinu, i když zcela nutně to není. Může být schován a přidán do další destilace. Je totiž třeba zachránit co nejvíce alkoholu!

Než se do toho všeho pustíš, ověř si, jaká v tvé zemi platí legislativa. Jeden můj dobrý přítel měl doma na dvorku destilační aparát upravený z tlakového hrnce. Prostě ten typ, který jsme popsali výše. Když našel na prašné cestě ke svému dvorku opuštěný motocykl, zavolał svědomitě na policii, protože si myslel, že může být kradený. Když policajti sepisovali protokol, všimli si destilačního aparátu, který byl volně viditelný. Bylo jim trapné mého přítele zatknout, a tak nahlásili destilační aparát až na okrsku. Vzápětí odtud vyrazila dvě přepadová auta. Jejich osádky mému příteli nasadily pouta a odvedly ho do vězení.

Předvedli jsme soudci fotografie destilačního aparátu, aby pochopil s jakou kategorií kriminálních má co do činění a on mého přítele pustil s pokutou.

Poučení: až budeš volat na místní policii, abys zjistil, jak je to u vás s legálností černé destilace, zavolej z budky a neuváděj svoje skutečné jméno.

O pití

Opilost zničila celé kultury. Úžasné světy byly přivedeny do oscilace mezi hladověním a oslavami. Světy naplněné duchy, bohy a různými tabu, která vymáhala složité a náročné vzorce chování. Záplava opileckých halucinací smetla svou prudkostí jemné složitosti etikety týkající se toho, s kým je možné se stýkat a které emoce mohou býti veřejně přiznány a které skryty.

Když Huróni v sedmnáctém století dostali od obchodníků zásilku rumu, sešli se a zvolili strážce zbraní – něco jako „vybraného šoféra“, který se nesměl za žádných okolností napít. Jeho povinností bylo shromáždit všechny zbraně – sekyrky, nože, tomahavky a pušky – a pečlivě je schovat. I tak se během pitek a mejdanů, které trvaly dokud nebyl všecek rum vypit, udály mnohé násilnosti. Navíc mnozí indiáni, zvláště ti citlivější, či držící sociálně důležité postavení, spáchali z pocitu hanby po vystřízlivění sebevraždu. Opilost je uvedla do snového světa, kde žije jedna z obou duší. Do zrcadlového světa, kde jsou přízraky a impulzy smíchány a kde paměť, tělo a sny víří dohromady v jednom kole.

Anders Zorn, „Přípitek“, 1893

Platon měl podobnou představu. Domníval se, že na hostinách má hostitel zůstat střízliv. Něco jako když se v baru nesmí opít barman. Ani vyhazovač. Indiáni by mu rozuměli.

Gustav Schenk věří, že my dnes pijeme méně, než se pilo dříve. To může platit, srovnáváme-li civilizované kultury, ale neplatí to o primitivních a přírodních kulturách. Ve většině komunit sběračů-lovců či primitivních zemědělců má pití ceremoniální charakter. Děje se občas a za zvláštních okolností. To, že se tyto okolnosti mohou vyskytovat často,

nic na podstatě věci nemění. Nemění jejich náboženský či sociální status. Pití mimo ně prostě v těchto společnostech nepřichází v úvahu.

Andšti indiáni kmene Aymaru se ceremoniálně opíjejí. Opilost je svatá, představuje lásku hostitelů a každý účastník se musí opít. Od příležitostí jako je svatba, od sociálních událostí, které se uskuteční párkrát za rok, až k těm, které se objevují několikrát do měsíce. Když už vzniknou, trvají pitky několik dní. Patří k nim zvracení, bezvědomí, potácení se a padání přes nábytek. Nikdo se však nestává alkoholikem.

Spojenci

Koňak, armaňak, martell, martin, cambas, curvoisier, pisco, marc, hennessy, grappa, brandy, california brandy, masson, almadén, christian brothers, morrow, korbel, raynal, koňak, ááách, koňak,

whiskey, hiram walker, johnnie walker, irish, skotská, cutty sark, macallon, glenlivet, glenfiddich, bushmill's, jameson, straight, blended, crown royal, v.o., kentucky, tennessee, sour mash, corn, bourbon, rye, jack daniels, jim beam, wild turkey, george dickel, ancient age, old grand-dad, old taylor, old crow, old crone, old hoss, staré tenisky, cream of kentucky, early times,

canadian club, canadian mist, irish mist, irish cream, arak, metaxa, tequila, cuervo, herradura, mescal, galliano, stonsdorfer, goldwasser, strega, valentino, cersota, mentuccia, bronte, cognac, ááách, koňak,

džin, anglický džin, holandský džin, bols gin, sloe gin, rychlý džin, domácí džin, tanqueray, bombay, kontušovka, boodles, vodka, gorilka, smirnoff, absolute vodka, aquavit, šnaps, čert, zelená, tava, sabra, ouzo, prostějovská, rum, ron, coco, rum s kolou, trikolóra,

creme de cassis, kakaový krém, vaječný koňak, tia maría, kahlua, mandlový líkér, fernet, pasha, creme de noisette, sabazia, trappastine, sambuca, amoretto, kmínka, molinari, mistra, absint, anýzovka, pernod, izarra, benediktýnka, koňak, ááách, koňak,

aurum, campari, mersin, filfar, marnique, san michele, rock and rye, bavorák, slivovice, meruňkovice, barack pálinka, bráška, mirabelle, persico, framboise, samohonka, parfait amour, curacao, vaccari, médoc, drioli, maraschino, višňovka, peter heering, james hawker, marasca, triple sec, dy kuyper, yukon jack, applejack, kalvados, forbidden fruit, bolsherwhisk, bílá hůl, kirsch, dolfi, drambuie, sakura, cointreau, grand mariner, šartréska,

koňak, ááách, koňak...

ALKOHOLICKÁ MÚZA

„Proč piješ?“ naléhal malý princ.

„Abych snáze zapomněl,“ odpověděl piják.

„Zapomněl na co?“ vyzvídá malý princ, kterému už pijáka bylo líto. .

„Zapomněl na to, že je mi hanba,“ připustil piják a sklonil hlavu.

„A proč je ti hanba?“ pokračoval malý princ, který mu chtěl pomoci.

„Protože piju.“ Piják skončil svou řeč a zahalil se do neproniknutelného mlčení.

- Antoine de Saint-Exupery, Malý princ

„Máš ještě další?“ zeptal se Nick.

„Je jich tu spousta, ale táta chce, abych pil jen z těch, který jsou otevřený.“

„No jasně,“ řekl Nick.

„Říká, že je to právě otvírání láhví, který dělá z člověka opilce,“ vysvětloval Bill.

„Tak to je,“ řekl Nick. Udělalo to na něj dojem. Nikdy o tom takhle nepřemýšlel.

Myslel si, že opilci vznikají tím, že pijou, i když jsou sami.

- Ernest Hemingway, Třídenní pitka

Někteří lidé jsou jako sklenice, na kterých chcete hrát. Aby ze sebe vydali to nejlepší, musíte je navlhčit.

- Samuel Taylor Coleridge

Mnohé návyky jsou tak jemné, že projdou nepovšimnuty. Ale ať malé či velké, všechny návyky jsou skoro vždy skrývány a popírány.

Drogou romantiků bylo opium. Ale modernisté první poloviny, či prvních dvou třetin našeho století, ať už básníci či spisovatelé, si jako svůj jed vybírali alkohol. Donald W. Goodwin ve své knize „Alkohol a spisovatel“ napsal: „Šest Američanů získalo Nobelovu cenu za literaturu a čtyři z nich byli alkoholici. (Pátý nicméně také hodně pil a šestou byla Pearl Bucková, která si tu cenu možná nezasloužila.)“ Goodwin uzavírá, že spisovatelské povolání je zřejmě ve skupině alkoholiků zastoupeno zcela nadprůměrně. Sinclair Lewis, sám alkoholik, kdysi ironicky poznamenal: „Může mi někdo říct jméno pěti amerických spisovatelů, kteří od dob Edgara Poea nezemřeli na následky alkoholismu?“ Zdá se, že je to pořádný problém a že pro spisovatele představuje alkoholismus riziko povolání.

*Osamělá práce obklopená samotou.
Snad to má na svědomí upřený a nehnutý pohled
čistého archu papíru...*

Navíc si spisovatelé musí sami organizovat svůj čas. Nemají žádnou kancelář, sekretářku nebo spolupracovníky. Nemají žádné píchačky. Všechna sluneční medicína musí přijít zevnitř. Ovšem současně s lunární inspirací.

*Aby mohlo existovat umění,
aby mohla existovat jakákoliv
estetická aktivita, je nutná jedna
nevyhnutelná fyziologická
podmínka a tou je intoxikace.*

- Nietzsche, Úsvit bohů

Rovnováha je vyvrcholením našeho umění.

Máte schůzku. Čekáte v předpokoji bohů a nejste si jista svým mejkapem. Jediné zrcadlo je to, které jste si přinesla sebou. Je to vaše obětina. Zrcadlo, které jste už pomalovala vlastní podobiznou.

*Možná, že účelem jedu
je umlčet kritiku.*

Nebo možná, jak to řekl Blake, jsou všichni básníci z ďáblovy družiny.

Žádné básně nebudou dlouho žít a těšit čtenáře, které sepsali ti, co pijí vodu.

- Horác

Hans Baldung Green, „Opilý Silén“, 1510

Zde je Goodwinův seznam amerických spisovatelů, kteří byli buď alkoholi-
ci, nebo těžci pijáci:

James Agee, Conrad Aiken, Philip Barry, Robert Benchley, John Berryman, Ambrose Bierce, Truman Capote, Raymond Chandler, John Cheever, Hart Crane, Stephen Crane, e. e. Cummings, Mr. Dooley (Finley Peter Dunne), Theodore Dreiser, William Faulkner, F. Scott Fitzgerald, Woolcott Gibbs, Dashiell Hammett, John O'Hara, Ernest Hemingway, O. Henry (William Sydney Porter), William Inge, Randall Jarrell, James Jones, Jack Kerouac, Ring Lardner, Sinclair Lewis, Jack London, Robert Lowell, Ralph Maloney, J.P. Marquand, Edna St. Vincent Millayová, Eugene O'Neil, Dorothy Parkerová, Edgar Allan Poe, Edwin Arlington Robinson, Theodore Roethke, Robert Ruark, William Saroyan, Delmore Schwartz, Irwin Shaw, Jean Staffordová, John Steinbeck, Wallace Stevens, James Thurber, Edmund Wilson, Tennessee Williams, Thomas Wolfe a podle nealkoholického dramatického kritika Brendana Gilla, skoro všichni spisovatelé třicátých let, kteří přispívali do New Yorkeru.

Ke Goodwinově seznamu, o kterém on sám řekl, že ukazuje jen vrchol le-
dovce a obsahuje jen ty, kteří jsou bezpečně mrtvi, můžeme klidně přidat sku-
pinu básníků, ke které patří, jsou-li naše zprávy pravdivé:

*James Dickey, Dylan Thomas, Jack Michelin, Bob Kaufman, Charles Bukowski,
Lew Welch, Chogyam Trungpa, Maxwell Bodenheim, James Wright, Anne Sex-
tonová, Richard Hugo a Vachel Lindsay.*

Hlubší sonda do moderní poezie z let 1920 až 1960 by uvedený seznam jis-
tě ztrojnásobila či zčtver násobila.

*I Li Po zemřel v opici,
když objímal měsíc
plovoucí ve Žluté řece.*

- Ezra Pound

Timor Mortis conturbat me.

STEZKA JEDŮ, I

Nebo někdo věří, že může jísti všecko; jiný pak mdlý jsa, jí zelí. Ten kdož jí, nepokláděj sobě za nic toho, kdož nejí; a kdo nejí, toho nepotupuj, kdo jí. Nebo Bůh přijal jej...

Nesudme tudíž více jedni druhých, ale učiňme tento jednoduchý soud: nekladme úrazu či kamene ke klopýtnutí do cesty bratra svého. Vímt' a ujištěn jsem v Pánu Ježíši, žeť nic nečistého není samo ze sebe; než tomu, kdož tak soudí, že by nečisté bylo, jemuť nečisté jest... To, co je vám dobré, nesmí být vydáváno potupě. Království zajisté Boží není pokrm a nápoj, ale spravedlnost a pokoj a radost v Duchu svatém. - Řím 14:2, 14

Věc klopýtnuvšího bratra tvoří křižovatku Stezky jedů. Na ní se míjejí křižující se větší i menší povozy, stezka pravé a levé ruky. Obratní jedaři se srážce vyhnou, ale při boji za „spravedlnost, pokoj a radost“ v rámci Kalijugy může srážka přiletět na svých vlastních křídlech. A ty, jejichž štěstí je špatné, očekává Mečová desítka.

Jak to poznáte, jestli máte dobré či špatné štěstí? To je velice důležité. Jestli totiž štěstí nemáte, určitě klopýtnete. Pak s vámi musejí sdílet vinu i ti šťastní. Otázka klopýtnuvšího bratra má stejné jádro jako debata o legalizaci kokainového cracku a z něj vyplývající možné devastaci „černé komunity“ (jako kdyby černá komunita nebyla dávno devastována současnou ilegální cracku). Prostě najít, co je relevantní. Ale my bloudíme.

Jak to poznáte, jestli máte štěstí? Ve své Epištole Římanům Pavel jasně vyjádřil, že zná dvě cesty. Že je zde cesta exoterní a cesta esoterní. Jednoznačně praví, že ví,

Mečová desítka

že všechny látky jsou od přírody čisté, že mu to řekl Ježíš. Takže problém je jen v onom klopýtnutí. Klopýtnutí druhého. Klopýtnutí toho, kdo nepochopil, že všechny látky jsou čisté. A protože naše stezka je eklektickou stezkou magiků, narazíme na hodně klopýtnuvších těl, která zanechali ve své kýlové brázdě kvalifikovaní jedaři, jako třeba Aleister Crowley, a na pár překážek čisté našich osobních.

Toho, kdo má štěstí, poznáte podle znamení. Zvláště jizvy odhalují mnoho. I ti šťastní občas vyváznou jen tak tak. Jak se ta jizva vyhojila? Je ona osoba označena jako katastrofická? Nebo jako způsobující srážky? Stejně jako někteří lidé na sobě nesou známky přežití, jiní jsou označení selháním a pádem – je to na nich napsáno. Napsáno jasně a zřetelně jejich vzhledem.

Nikdy nesdílej jed s někým kdo nemá štěstí.

A jak říká Nelson Algren, radši s nimi ani nespí.

Bylo by pro ně nejlepší, kdyby se nikdy nedověděli nic o jedech. Nebo o moci. Nebo o Pavlovi. Když se to jednou dovědí, no, však víte, jak to dopadne...

Nebezpečí pochopitelně spočívá v tom, že pokud čtete tuto knihu, už tímto sami sebe považujete ze jednoho ze šťastných.

ÉTER

Příbuzné látky Chloroform, CHCl_3 ; oxid dusný, N_2O ; ethylen, CH_2CH_2 ; ethylchlorid, $\text{C}_2\text{H}_5\text{Cl}$; halothan, CF_3CHClBr .

Ani ethylen ani ethylchlorid se už dnes jako celkové anestetikum příliš nepoužívají, i když ethylchlorid se stále používá pro místní umrtvení. Chloroform je toxicitější než éter, jeho terapeutický index je okolo tří a předávkování působí srdeční zástavu. I halothan má také poměrně nízkou hladinu bezpečnosti, ale jako celkové anestetikum nahradil éter hlavně proto, že je nehořlavý. Ethylen je nejen hořlavý – ale navíc ve směsi s kyslíkem, čemuž se při umrtvování lze jen stěží vyhnout, vybuchuje.

Rostlinný hormon, urychlovač zrání ovoce a umrtvovač myslí: neurotransmitter sedící na židličkách obou říší.

Chemie

Ethylether či diethylether, $\text{C}_2\text{H}_5\text{OC}_2\text{H}_5$. Dva krátké alkylové řetězce a mezi nimi kyslík. Symetrická molekula s velmi nízkou polaritou. Za pokojové teploty je éter výsoce těkavá kapalina. Jako plyn je těžší než vzduch a je velice vznětlivý. Ethylether je velmi důležité organické rozpouštědlo, ale ve většině případů je nahrazován bezpečnějším methyldichloridem. Éter je pověstný tím, že tvoří výbušné peroxidy, je-li ponechán v laboratoři příliš dlouho jen tak.

Éter se připravuje za pomoci koncentrované kyseliny sírové, která dehydratuje alkohol na atomické úrovni. Žízeň kyseliny je tak velká, že dokáže sloupnout atomy kyslíku a vodíku rovnou z ethanolových molekul. Výsledná kapalina je lehčí a jemnější než její rodiče. Je to alchymický jed, rafinát z rafinátu rostlinného jedu.

Anděl je vařen v satanské kyselině. Páry, které stoupají, se však musejí stát atmosférou nebe a nikoliv pekla. V pekle, se všemi jeho jiskrami a plameny, by éter okamžitě vybuchnul.

Éter se má k alkoholu jako alkohol k vodě. Je-li alkohol voda a oheň, je éter voda, oheň a vzduch.

Způsob užití

Vdýchování výparů. Éter je možno i pít. Ze skleničky na panáka. Existují-li nějaké recepty na míchané drinky, nikdy jsem je neviděl. Mimochodem, éter se s vodou nemísí, takže hodláte-li ho pít, myslím, že je nutno ho pít neředěný.

Odpovídající dávka pro začátečníky je kávová lžička. Zvláště je-li spojena s inhalací. V minulém století lidé polykali šest až osm kapek éteru na kostce cukru a spláchli to trochou vody. Věčné opakování.

Účinky

Není pravda tak hluboká, že by nebylo možno ji získat pomocí inebriantů.

Farmakologie

Celkové anestetikum, které způsobuje bezvědomí. Běžně se při jeho aplikaci rozlišují čtyři stadia, z nichž je pro nás zajímavé pouze druhé. Jsou to:

1. Lokální podráždění: pachut v ústech, dušnost, někdy i zvonění či syčivé zvuky v uších.
2. Excitace: uchichtávání se či výkřiky. Nábožensky založení zpívají hymny, násilníci se perou a někteří z nás pociťují potřebu psát.
3. Bezvědomí: Puls rychlý a silný; dýchání hluboké a pravidelné, svaly uvolněné.
4. Koma: Všechny životní funkce potlačeny, modrá tvář, mělké dýchání či lapání po vzduchu, stažené zorničky, které nereagují na světlo.

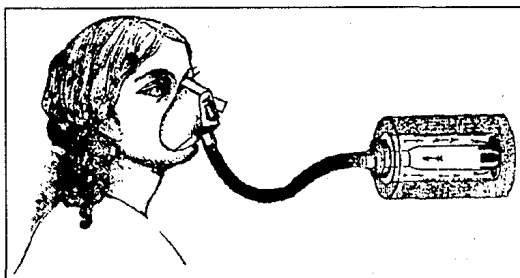
Nastane-li v důsledku použití éteru koma, je třeba odstranit masku a zavést umělé dýchání. Roztažení svěračů rekta může pomoci rozběhnout dýchání. Je třeba podat stimulatory dýchání jako jsou kofein či atropin.

Éter má ještě nižší práh bezpečnosti než alkohol: je to tři ku jedné u éteru a pět ku jedné u alkoholu. Srovnání chronické toxicity éteru a alkoholu kolísají. Někteří lidé považují alkohol za nebezpečnější, zatímco jiní tvrdí, že „degenerace charakteru“ postupuje v případě éteru rychleji než u alkoholu. Protože éter není metabolizován, nehrozí v jeho případě poškození jater. Spíše přichází v úvahu gastritis, podráždění ledvin, výskyt albuminu v krvi, anemie či zápal plic, jako následek zahlnění plic.

Éter reaguje synergicky s tetrahydrokannabinolem.

Účinky

Celý trik je v tom, že si nesmíš všimnout zápachu či chuti a nesmí ti vadit, že pak budeš den či dva cítit éterem.

Přípravek na dýchání etheru

*jako zvonkohra -
opilé cinkání barevných
zvonků a chladných
hvězdiček.*

*Mezi nimi se otevírá
prostor:
Propast.*

Způsob užití

Nejlepší popis najdeme ve velmi dobrém románu Johna Irvinga „Pravidla Moštového domu“ pojednávajícím o lékaři ze sirotčince, který je potratář s návykem na éter:

Dr. Larch používal metodu otevřeného kapání. Jednou rukou držel kornout na svém nosu a ústech. Tuto masku si vyrobil sám (tím, že namotal mnoho vrstev gázy na tuhý kornout z tvrdého papíru). Druhou rukou kornout navlhčoval. Používal k tomu čtvrtlibrovou plechovku éteru proraženou ochranným špendlíkem. Kapky z kolénka ochranného špendlíku měly přesně požadovanou velikost a padaly ve správném rytmu... Když ruka, která držela plechovku, ztrácela jistotu, spustil ji dolů. Když ruka, která držela kornout na jeho ústech a nose sklesla, kornout sám odpadl.

Dobrý doktor navštěvuje hvězdnou oblast éteru každou noc. Takže je vždy cítit éterem, ale to od doktora každý očekává. Pro nedoktory znamená přetrvávající pach éteru linoucí se z plic jasné prozrazení a je zjištělný ještě čtyřicet i šestatřicet hodin po mejdanu.

Irving nazývá éter „perfektním návykem pro konzervativce“ a v knize je mnoho poznámek týkajících se „lehké a chutné kapaliny“.

Účinky

Někdo by si mohl myslet, že poslední záblesky vědomí budou věnovány pozorování blížícího se nebezpečí, překračování prahu bezpečí. Není tomu tak.

Poslední vláknko vědomí je upřeno na zajištění dodávky posledních kapek éteru. Všechno ostatní jde stranou. Říkáte si možná, že čichající je v bezpečí a že v případě skutečné nutnosti by skryté síly vědomí zasáhly a převzaly odpovědnost. Možná. Možná, ale podle mé zkušenosti poslední záblesky vůle směřují k láhvi éteru.

Nesmíme jen tak odmítnout argumenty opírající se o čistě kvantitativní úvahy. Že jsou totiž rozhodnutí v x-1 případech opřena o mimořádné okolnosti. Tedy, existuje zásadní rozdíl mezi rozhodnutími učiněnými pro potěšení a těmi, které jsou vynuceny hrozbou či mezními podmínkami.

Rozhodnutí učiněná na základě mezních podmínek existují a bez výjimky se týkají použití další dávky ředidla.

Spojenec

*Nezajímá, mě právě jenom,
vid', to mě nezajímá, to abych
točil mlejn, mlejn
hlubokých myšlenek.*

Takže namol. A na veřejnosti.

*To musí být nějaké nutkavé opakování.
Opakování, i když jenom pouhé opakování, tak rychle jak to jde,
je přinejmenším virtuozitou samou o sobě,
tříbením umění.*

Historie

Příprava a chemické vlastnosti éteru byly popsány Basilem Valentinem a Valeriem Cordem na počátku patnáctého století. Jako první ho na sobě vyzkoušel patrně Paracelsus. Jako anestetikum byl patrně poprvé použit okolo roku 1840 v Hlavní nemocnici v Massachusetts. Humphrey Davy znal éter a používal ho jako psychoeuleptikum. Stejně tak Samuel Taylor Coleridge, i když oba věnovali pozornost spíše oxidu dusnému.

Spojenec

Už jste si snad z toho, co bylo řečeno, uvědomili, že se nejedná o žádné spiknutí zla, že se spíše jedná o samu podstatu věcí, o obtížnost, o jemnosti sebezpoznání a o to, že Zlo je přeceňováno.

Existuje druh lidí, pro které je sebereflexe chybou. Nejenom chybou, ale hříchem, ne hříchem, ale přímo zvrstvem. To jsou ti, kteří nedokážou existovat, aniž by jejich bytí nezभावovalo bytí někoho jiného.

A to je problém. Jsou tací, kteří si myslí, že jejich bytí vyžaduje tak veliký prostor, že musí uchvátit všechny úrovně bytí ještě dříve, než začnou budovat svoji vlastní úroveň, v níž by žili. A to je problém.

Historie

Éter se stal populární mejdánovou drogou ke konci devatenáctého století. Mnozí ho používali místo alkoholu. Oliver Wendel Holmes s ním experimentoval na Harvardu, kde se o něm říkalo, že vyvolává mystické a vědomí rozšiřující zkušenosti.

Má tady někdo děja vu?

V severní a východní Evropě někteří lidé konzumovali až litr denně. Existují historiky o celých vesnicích, které čichaly a pily éter. O celých ulicích páchoucích jak nemocniční chodba. Jedna velká výhoda éteru proti alkoholu spočívá ve veliké rychlosti omámení, které nastupuje téměř okamžitě a v téměř stejném rychlém vystrízlivění. Ostřílení konzumenti éteru se mohou intoxikovat třikrát až čtyřikrát denně a mezitím se věnovat, s údajně minimální kocovinou, obchodu či vyřizovat jiné věci.

Karikatura zobrazující používání éteru dentistou devatenáctém století

Ve Spojených státech dosáhlo užívání éteru vrcholu během prohibice, což není nijak překvapující. Éter byl údajně používán k tomu, aby dodal nápojům říz. Byl míchán s alkoholem či používán samotný.

Spojenec

Jakou vedlejší škodu může způsobit lékárníková pipeta?

Občas pochopím něco, co mě vede k pochybnostem o jakékoliv vznešenosti lidské podstaty.

Rozdíl mezi bla-blá a ničím je významný. Může mít politické následky.

A je ohromující, že politické důsledky má i rozdíl mezi bytím a nicotou.

Existují tací, kteří odmítají otázku rozdílu mezi bla-blá a bla-blá bla-bla-blá. Nepřisuzují ji nijakou důležitost. bla-blá bla-bla-blá či bla-blá-bla bla-blá

Historie

Allen Ginsberg použil celou čtvrtku éteru, když skládal svou dlouhou báseň stejného jména: „Éter: 4 čichnutí & lítám v tom.“ Započal v jedenáct patnáct večer v hotelu Commercio v Limě (Peru) 28. května 1960.

*Celou noc. S éterem. Vlna
za vlnou magického pochopení.*

Báseň neskončila před ránem následujícího dne. Tázala se po Smrti, po Jedíném a po Keatsově „Slavíku“.

*Co je ještě možné
v tomto mikrokosmu,
ve kterém můžete spatřit Boha tak,
že čicháte plyn z vaty?*

- Allen Ginsberg, Sendviče skutečnosti

Smích, Světlo, Vystřely z pistole, lehce šílený Magický svět.

Spojenec

Je to Blázen, který klepe na dveře smrti:

„Hej, vole, otevři!“

Takže není žádné překvapení, že se dveře smrti otvírají: a rozladěná Smrt vychází a ráda by věděla, kdo ze smrtelníků je tak nedočkavý, že takto buší. A Blázen, Blázen, kterému všude po těle stéká studený pot, ukazuje s ponížným úšklebkem za sebe a obviňuje toho, kdo přichází za ním.

*a když o tom tak přemýšlím, nikomu to nevadí,
myslím tím, komu by vadilo, že nějaký fízl,
který se za bláznem plazí křovím
je na základě mylné identifikace
zcela zlikvidován.*

Ale nám to vadí. Zaslouží si žít, stejně jako my - plazení není zase tak odlišné od chůze - prostě tomu jen nerozumí. Nerozumí tomu tak, jako my. Budme tolerantní, protože tolerance - to je i tolerance sebe sama. Proč část sebe vykořenit jako špatnou a sebedestruktivní a hýčkat tu druhou jako dobrou a užitečnou?

*Aby tu něco bylo, aby se něco dělo,
musí tu být něco, z čeho jde vyrobit buben,
musí tu být tympán a ozvěna.
Musí tu být ozvučnice,
něco, co se vynořuje
z mateřského lůna nicoty...*

A tak někteří hrdinové přecházejí na druhou stranu. Aby mohli tvořit, aby se něco dělo, aby se ozvala nějaká muzika a aby úsvit rozsvítil nebe.

Někdo musí říct: „Tak dobře, já půjdu. Pustím se do tance a uvidíme, co se stane. Přesvědčíme se, kam vede tahle elektrika a co se stane, když rozškrtneme tuhle sirku.“

*fosoforeskující, prorážející černou noc -
Lucifer, oheň a světlo.*

Tady a onde je až dost. Ale bylo i pár andělů, kterým to nestačilo. Toužili po třetím rozměru. Hledali spojení, hledali komuny. Pojídali jeden druhého a vytvořili sex.

*Prohlásili: i když tady a onde zahrnuje všechno a táhne se všude, chceme jít dál.
Dál za onde, a to za každou cenu, i když by to znamenalo, že někdo tady musí zemřít.*

Tady a onde by postačovalo, kdyby zde a onde každý zůstal. Ale protože jsme se dobrodružně vydali dále, zde nám nestačí. Někdo musí zahynout, a tak se na světě ocitla Smrt.

„Přes to přese všechno, pokusy nesmí ustát!“

Musíme Ho i s jeho hostinami přivítat. Mimo Onde žádné jiné není.

*a tak ze všech lidí si právě ty uvědomuješ důležitost Onoho,
právě ty ze všech mužů a žen znáš význam Onoho.*

FOSILNÍ PALIVO

Jed se šíří po celé planetě.

Příbuzné látky Hexan, freon, modelářské lepidlo, toluen, benzin.
Barvy ve spreji, sprej na vlasy a čistič počítačů.
Čistič skvrn, odstraňovač laku na nehty, odstraňovač nátěrů. Náplň do zapalovačů, ředidlo na korekční barvu atd. atd. atd.

Způsob užití „Čichání“, čímž miníme vdechování.

Účinky

Jsou podobné účinkům éteru a oxidu dusného, které jsou však oba daleko bezpečnější než jedy, o nichž právě pojednáváme. Profesionální čichací jsou schopni rozlišovat mezi různými druhy sprejů a tekutin a mají své oblíbence. Čichací patrně mají vlastní zajímavou terminologii, pomocí níž popisují jemné rozdíly v účincích a bylo by dobré tuto terminologii zaznamenat. Pokud ovšem narazíte na informátora schopného ještě artikulovat.

Rostlina

V tomto případě se nacházíme pěkně daleko od alchymického chloroplastu. Geologie a průmysl spojily své síly, aby našly a vyždímaly mumifikovanou šťávu prastarých lesů a vydestilovaly ji do étericky spirituálních tekutin.

Ekolog Howard Odum kdysi poznamenal, že evoluční úlohou člověka je pravděpodobně uvolnit všechen zakletý uhlík ze země zpět do atmosféry. Je-li to pravda, naše poslání bude brzy splněno. To, že se jedná o sebevražednou misi, nic neubírá na její hrdinské velikosti.

Chemie

VÝROBEK

CHEMIKÁLIE

lepidla

modelářská lepidla

toluen, ethylacetát

ostatní lepidla

hexan, toluen, methylchlorid, aceton, methyl-ethyl, keton, methyl-butyl keton

aerosoly

barva ve spreji

butan, propan, fluorované uhlovodíky toluen, uhlovodíky

sprej na vlasy

butan, propan, freony (CFCS)

osvěžovač vzduchu

butan, propan, CFCS

čistič na počítače

CFCS

čističe

chemické čištění

tetrachlorethylen, trichlorethan

čistič skvrn

xylén, naftové destiláty, chlorované uhlovodíky

rozpouštědla

odstraňovač laku

aceton, ethylacetát

na nehty

toluen, methylenchlorid, methanol, aceton

odstraňovač nátěrů

aceton, estery, destiláty, nafta

ředidlo

trichlorethylen, trichlorethan

ředidlo na korekční bělobu

toluen, xylén, methylethyl keton, methyl, butyl keton

průmyslová rozpouštědla

paliva

palivo do zapalovače

butan, izopropan

benzin

hexany, alifatické uhlovodíky

tetraethyl-olovo olovo

Toxikologie

Hexany mohou poškodit periferní nervový systém. Toluén může zasáhnout centrální nervový systém. Butan a CFCS snad neurologické škody nezpůsobují, ale butan může vyvolat srdeční zástavu. Chlorované uhlovodíky škodí játrům. Benzin obsahuje hexany, benzen a jiné uhlovodíky, fosfát triorthocresylu a někdy olovo, což jsou všechno jedy. Benzen je karcinogenní.

Epidemiologie

Čichání lepidla většinou lidé zkusí jednou, víckrát, nebo se mu věnují několik týdnů či měsíců. Pak toho všichni většinou nechají. Až na několik vytrvalců.

Spojenec

Spojenkyň je to zrádná. Zcela náhle se obrátí proti tobě. Má stále větší požadavky a stále méně dává. Jako většina rostlinných spojenců usiluje o tvé vědomí, ale na rozdíl od ostatních sídlí někde v Prvohorách. Naším věkem se vznášejí pouze její spirituální přízrak. Nervové buňky podřimují, když je spojenkyň vede náměsíčnou procházkou zpět do synklinály ukryté hluboko pod zemí.

Poesis

Jste-li vtěleni do těla, nemáte mnoho voleb. A nebo máte, ale pak se třeba vtělíte do jiné, méně bolící substance. Tedy, jste-li čičač, dejte si tu práci a přečtete si v místní knihovně něco o zneužívání ředidel. Mezi řádky se můžete dočíst o tom, že některá jsou nebezpečnější a jiná že jsou bezpečnější. Obecně řečeno, čistá ředidla jsou bezpečnější než směsi, a tak je plechovka čistého toluenu z železářství bezpečnější než směs v leteckých lepidlech a sprejích. Methyl-ethyl keton neboli MEK má poměrně čistý trestní rejstřík, zatímco MBK, methyl-butan keton je stejně toxický jako hexan. Směs MEK a MBK je horší než každý z nich sám o sobě. Pokud už sis na ně zvyknul, tak se seber a vyhledej pomoc.

Etnografie

Čichání benzínu se velmi rošířilo mezi latinci a v indiánských rezervacích. Vinou horší dostupnosti ostatních intoxikantů se však dnes šíří i v jiných kulturních a ekonomických vrstvách.

Dej jim éter. Dej jim halothan.

Z čichání lepidla udělaly „epidemii“ strašidelné zprávy v novinách a později i ve školách, které se začaly objevovat začátkem roku 1959. Před tímto datem bylo čichání lepidla a ostatních ředidel relativně řídké a bezvýznamné. Jakkoliv byly poplašné zprávy v novinách, které hovořily o nenapravitelném poškození mozku, důležitou informací pro rodiče, způsobily obrovský vzrůst této praxe. Před těmito poplašnými zprávami jen pár lidí kdy slyšelo o čichání lepidla. Redaktoři z *Consumers Reports* marně hledali nějakou zmínku v novinách, která by se tam objevila dříve než článek o čichání lepidla v *Denver Post* z roku 1959. Nebezpečí čichání v něm bylo vylíčeno velmi přehnaně a to právě přitáhlo zájem mládeže.

Dozvěděl jsem se od své matky, že čichal lepidlo. Byla velice vyděšena. Já taky. Slyšela jsem o tom, že lepidlo rozpouští mozek. Jednou večer jsem se vrátil a on byl na gauči a v ruce držel igelitový pytlík a v něm měl tři tubičky lepidla. Ukázal mi, jak se to dělá. Byla to pecká. Pěkně jsem v tom lital. Netrvalo to dlouho, a tak jsme si to museli zopáknout.

Toxikologie

N-HEXAN

METHYL-BUTYL KETON (MBK)

Neurotoxinem je metabolit: 2,5-hexandion (HD). Hexan vypadá jako docela neškodná látka - jenom rovný uhlovodíkový řetězec - ale stejně jako MBK v lidském těle metabolizuje na 2,5-HD, který způsobuje periferní neuropatii. Tato neuropatie se začíná vyvíjet až několik měsíců poté, co byl člověk toxinu vystaven a může se rozvíjet ještě několik měsíců po poslední expozici.

MBK se před sedmdesátými lety používal jen velice zřídka, ale v oněch letech se začal přidávat do ředidel a jiných rozpustidel. Zprávy o polyneuropatii se začaly objevovat až poté, co byl MBK přidáván do MEK. MEK sám o sobě neuropatii nezpůsobuje.

TOLUEN

Chronická inhalace toluenu může způsobit kognitivní dysfunkci, ztrátu sluchu, problémy s rovnováhou a poškození zrakového nervu. Neexistuje přesvědčivý důkaz o tom, že čistý toluen způsobuje periferní neuropatii. Není též jasné, zda toluenem způsobené patologické změny jsou ireverzibilní i při podmínkách dodržované abstinence. Většina čičačů totiž používá toluen z nějaké směsi, které mohou obsahovat samy o sobě nějaký silný toxin, který působí na organismus buď samostatně či synergicky.

TRICHLORETHYLEN (TCE)

1,1,1-TRICHLORETHAN

BUTAN

CFCS: TRICHLORFLUORMETHAN (FREON 11)

DICHLORODIFLUORMETHAN (FREON 12)

Zdá se, že všechny tyto látky zvyšují senzitivitu srdce na adrenalin, což může způsobit arytmiu.

TCE byl kdysi, vedle oxidu dusného, používán i jako anestetikum. Jeho toxicita se zdá být nízká. Nicméně silná expozice vede k nevratné neuropatii. Největší nebezpečí je v srdeční arytmiu.

1,1,1-trichlorethan je relativně bezpečnější a je čichán hlavně z korekčního bělidla pro psací stroje, kde se vyskytuje společně s TCE. Čichání tohoto bělidla je připisováno několik úmrtí, všechna způsobená srdeční arytmiu.

Butan, běžně se vyskytující v plynových zapalovačích a bombách k vaříčům, je také relativně málo toxický, ale jako všechny předešlé chemikálie, může vyvolat srdeční arytmiu. V Anglii je dokumentováno několik případů. Skutečné riziko inhalace butanu není známo, protože není známa ani četnost výskytu této praktiky. Není ani jasné, zda se na tragických případech nezúčastnily i jiné faktory, jako další drogy či nízká teplota rozpínajícího se plynu (pouhé pití ledové vody může, a také často způsobuje, srdeční fibrilace způsobené blízkostí jícnu a srdce).

Freony jako freon 11, freon 12 a freon 114 mohou mírně intoxikovat i jiné tělesné orgány než srdce, ale jejich poškození se nezdá být nezvratné. Několik zaznamenaných případů smrti způsobené vdechováním freonů padá na vrub selhání srdce. Freon 11 se zdá být jedovatější než freon 12 či freon 114. Nově se objevující náhražky aerosolů se zdají být bezpečnější, a to jak biologicky, tak i šetrností k životnímu prostředí.

MEDOVINA A BOŽÍ ŠÍLENSTVÍ*)

*Veliké požehnání nám přináší šílenství,
sesláno-li je jak poselství bohů.*

- Sokrates, Faedrus

Medovina je darem včelí bohyně. Na mykénské broži jsou vyryty dvě lvy připomínající postavy oděné včelím šatem. Dvě včelí kněžky vylévají nějakou tekutinu z vazu na mladou rostoucí rostlinku. Nektar. Včely jako poslové, jako andělé - jako hodovnicí přinášející *amrtu*, Elixír.

Archaičtí rostlinní lidé rozuměli sexuální podstatě včelího shromažďování potravy. Jejich životy závisely na rostlinném světě a jeho plodnosti. Zkoumali semeniky a plody. Některé nacházeli plodné a rostoucí, jiné pak neplodné. Pochopili to. A následovali včely.

*Květy. Genitálie otevírající se světu,
větru a hmyzu lezoucímu i letícímu.*

Celý les je jedna jediná vagina.

A včely v roli semene. Promiskuitní a orgaistické.

Hodující motýlí.

Jejich sosáky se stáčejí a narovnávají.

Rty, okvětní plátky a zlatá zrnka pylu.

Jantar a složené oči.

Med je něco mezi. Je to potrava i droga. Jako obětina se med nazýval *νηφαλια*, *nephalia*. Tedy při střízlivé oběti, když byl nabízen bez vína. Med, voda a mléko byly nymfám a múzám obětovány často s příměsí větviček tymiánu krétského (*Thymus capitata*). Med byl považován za zdroj pevného zdraví. Pythagoras přisuzoval svou dlouhověkost denní konzumaci medu. Med působí antisepticky a konzervačně. Egypťané ho používali při balzamování a Řekové to patrně věděli. Kněžky Démétriny byly nazývány *melissae*.

*) *šílenství se anglicky řekne madness [mednis] - pozn. překl.*

Včely se hemží, zlaté včely visí jak hrozen
na větéve a královna je božská včela – *Melitodes*.
I *Artemis* je nazývána *Melissou* – včelou.

„Včely jsou zplozeny býky.“
– *Porfyrius*

Med též vytváří opojnou tekutinu. Smíchán s vodou kvasí jako víno a vzniklý nápoj zcela jistě vínu předcházal. Medovina je perfektní opojný nápoj pro lovce-sběrače. Nalezneš med, daš ho s vodou do nějaké nádoby a rozešleš pozvánky. Než se hosté dostaví, medovina je hotová.

Když *Psí hvězda* vychází
z oběti vzniká nový život. *Autogeneze*.
Božské dítě je živeno včelami
v jeskyni, která fermentována přetéká.
Medovina je šťáva, plodová voda bohů.

„Bzukot povstává. Slyšte! Bzučí a bzučí.“
– *Virgilius*

Slovo medovina (angl. mead [míd]) sahá svými kořeny do prastarých vstev. Indoevropské kořeny *medhu*-med a *medhus*-sladký mají své příbuzné ve slovech egyptských, semitských i mediteránních. Hebrejské *máthoq* či *metheq* a aramejské *matqá* znamenají sladkost. Akkadské *matqú*-sladké, podobně jako ugaritské *mtq* je patrně příbuzné s řeckým *meli*-med, podobně jako s latinským *mel*. Germánské slovo *met*, maďarské *mez* a finské *mesi* znamená „medové pivo“. Řecké *methu* označuje opojný nápoj, *methyein* býti opilý, *methyskein* opít. A tak amethyst chrání před opilstvím.

Mead, meodu, meddo, madhu.
Směrem na východ a do minulých časů.
Sladká a potěchu přinášející,
nektar z květů,
medovina, sladké víno či soma.

Med rozpuštěný ve vodě,
pták kukačka.
Poveselí a pozvedne.
Dívka s jurodivýma očima,
šilenství lásky. *Opilost*.
Wantonova vášeň.
Libertin, svět rozkoše, erekce
chloupků způsobená láskou.
Kus medu a velká černá včela.
Hrozen včel na opilém kolotoči.
Být šílený, být blázen
ve víru veselí, potěšení a vášně.
Láska, bůh lásky, který zapaluje.
Chlípnost a pižmo.
Výrůstek ze spánků říjného slona.
Zbláznit se, potěšit se, milovat a toužit.
Proud medu. Hrozny a datle.
Žár. Znásilnění. Pýcha,
arogance a pohrdání.
Pohlavní láska, pohlavní spojení, jaro a durman.
prsty a objetí,
Šiva a penis, ohanbí, semeno,
údolí rozkoše, Ašóka, strom
požitků.

Rostlina

V případě medu byla už rostlina jednou strávena včelou a pak znovu kvasinkami. Nicméně něco z ní zůstalo. Zůstaly alkaloidy, určité terpeny a oleje. Lehká příchut' jetele a citrónu, temné jedy pryskyřníku.

Xenofon popisuje, jak se celá perská armáda otráвила a onemocněla po požití medu včel, které se napásly na květech pěnišníku černomořského (*Rhododendron ponticum*). Med včel,

Renesanční včelařství

kteřé se pasou na blínu, je halucinogenní. V některých případech se dokonce zdá, že včely jedy koncentrují.

Germánské a keltské kmeny setrvávaly u pití medoviny ještě dlouho poté, co Řekové a Římané přešli na víno. Medovina byla často říznuta kořením či jinými rostlinami. Velmi často psychotropními rostlinami, na kterých se včely samy pásly: blínem černým (*Hyoscyamus niger*), mákem setým (*Papaver somniferum*) či rojovníkem bahenním (*Ledum palustre*).

Ve Střední Americe vaří Mayové, Polomčiové a Lakandonové medovinu zvanou *balché*. Kůra stromu *balché* (*Lonchocarpus violaceus*) se smíchá s medem a vodou. Je možné přidat i další příměsi jako tabák, durman nebo leknín a koření. Dále vanilku, jasmín, kokos či dokonce ropuchu (*Bufo marianus*), nebo kůži ze stromových žab. Ten, kdo nápoj připravuje, sám sebe ztotožňuje s Bolem, bohem opilosti. Zpívá a vyvolává neviditelné duchy jedovatých bylin, aby do tekutiny přispěli esencemi svých jedů. Pití *balché* je společenskou ceremonií. Začíná těsně před svítáním.

Hydromel (υδρομελι), což je směs vody a medu, tedy prapůvodní medovina, přežil jako *idromellum* až do renesance. Jiný populární nápoj středověku se jmenoval *metheglin*. Byla to okořeněná medovina – „léčivý likér“. Název pochází z velšských slov *meddyg* (léčivý) a *illin* (lihovina).

*Med, medicína, měta, moderní,
meditace
nad prázdnotou.*

Thomas Hardy uvádí ve *Wessexských povídkách* následující recept na starou kořeněnou medovinu:

4 libry medu do jednoho galonu vody
vaječný bílek,
skořice, zázvor, rozmarýna, muškátový květ,
kvasnice.

Historie

Hydromel či medovina prýští ze studánky u paty světového stromu Yggdrasilu. Tato studánka patří obru Mimirovi. Odin byl kdysi raněn, a tak se na devět dní zavěsil na veliký jasan. Oživen byl douškem hydromelu, který mu podal Mimir. Když Odin pátral po Othorialově kotli medoviny, proměnil se

v hada a pomiloval se s Gunnlothou. Vypil medovinu třemi velikými doušky, ale pár krůpějí mu upadlo na zem. Tak lidé získali poezii. Ale naše poezie není stejná jako ta božská.

(Básníci nepoužívají) pouze intelekt, ale intelekt opilý nektarem. Tak jako poutník zavěsí otěže na koňský krk a svěří hledání cesty instinktu svého zvířete, musíme i my důvěřovat božskému zvířeti, které nás nese tímto světem. Pakliže jakýmkoliv způsobem podpoříme tento instinkt, otevrou se před námi nové pohledy na svět... Z tohoto důvodu bardové milují víno, medovinu, drogy, kávu, čaj, opium, kouř santalového dřeva či tabáku, či cokoli, co jeho zvíře rozjaří.

- Ralph Waldo Emerson, Poeta

Božská opilost, stejně jako éter či alkohol, vede často k vnitřnímu dialogu. Pijící adolescent je naplněn velikými myšlenkami a naléhavými pochopeními:

Neustaneme a nepřestaneme pít pivo, dokud nepochopíme všechny odpovědi -

Existuje Bůh? Jak vzniknul vesmír? A co tu bylo před tím, než byl vytvořen? Může existovat základní nerozdělitelná částice? Má život nějaký účel?

Uvažuje-li člověk rozumně, musí se opít.

To nejlepší z života je stejně jen opojení.

- Lord Byron, „Don Juan“

Mattioli, „Komentáře“, 1579

Sokrates rozeznával čtyři druhy božského šílenství a každý z nich přisuzoval určitému bohu. Proroctví (*mantike*), které odděloval od pouhého věšectví, přiřazoval Apóllonovi. Mystické šílenství (*telestike*) spadalo pod Dionýsa a poetické šílenství (*poetike*) pod Múzy. Za nejvyšší šílenství považoval šílenství erotické (*erotike mania*) inspirované Afrodítou a Érósem.

Jsme duše, které ztratily svá křídla. A tak jako rostlinné jedy letí dál na křídlech včel, i my, pijíce otrávený metheglin, si půjčujeme včelí šat a na půjčených křídlech letíme znovu tam, kde sídlí božská rasa.

Nadšením se nám mění hlasy. V našich pohybech se objevují gesta a pohyby bohů. Verše přicházejí samy od sebe, okřídlená slova daleko jasnější a srozumitelnější, než je naše mysl schopna normálně vytvořit.

Člověk již není více umělcem, stal se sám uměleckým dílem : umělecká síla celé přírody se zjevuje v záchvěvech opilosti, aby dosáhla nejvyššího uspokojení v Prvotní Jednotě.
- Nietzsche, Zrození tragédie

RAPSODIKA

SVÁDĚNÍ ANDĚLŮ

Naše cesta je cestou svádění andělů. Problém je v tom, že někdy poté, co svedete anděla, zjistíte, že anděl svedl vás. A pak zjistíte, že ten anděl má rohy. Nádherné tvrdé hrboly ve tvaru kozlích růžků ukryté pod vlasy.

Jste-li šaman našeho ražení, nevádí vám to. Vlastně jste potěšen. Máte rohy rád. Líbáte je a hladíte. Můžete na nich sprádat dokonalé vzory. A za odměnu obdržíte utkaná kouzla.

Květinové zpěvy - xochitl.

Anca zo zan nican tinechnahualan,

Očaroval jsi mě,

yectli ticchiuh ye motlatoltzin.

vyřknul jsi milá slova.

Iz im axcan tlahuanquetl,

Zde, přijmi opojný nápoj,

mah teh titlahuanquetl!

Opij se!

Azo no netlacamachon tochan?

Jsme tedy šťastní?

- Aquiautzin of Ayapanco, cca 1430 - cca 1500

Anděly je těžké uchopit. Jsou éteričtí. Jejich přirozeností je pohyb. Jsou slově, přenašeči.

Andělé jsou mezibytosti a hermetiky zajímá především to, co je mezi. Jedna doktorka našeho ražení byla v noci navštívena andělem, který se s ní pomiloval, a pak jí sdělil tajemství výroby Velikého Kamene. René Descartes stejným způsobem obdržel klíč k matematice.

Hermetické. Hermafroditní. Šamané jsou často sexuálně převrácení. Nebo bisexuální. Je to součást bytí mezi. Šamanky byly v mnohých kulturách tradičně promiskuitní a jejich mezi-bytí bylo často v chrámech ritualizováno. Don Jaime, který žije na řece Napo v Ekvádoru, udržuje pravidelné sexuální styky se Sachou Huarmi, zelenou ženou, která žije v lese a stará se o divoká zvířata.

Andělé se vtělují do rostlin a pramenů, do stromů, určitých stezek a jeskyní. Když vstoupí do muže či ženy, můžeme to poznat podle jemné záře.

Naše stezka je plazím spánkem, spánkem obojživelníků. Spánkem s jedním okem otevřeným. Vkrádáním se do snů s ukrytou bdělostí. Sněním bez podřízení se. Naše stezka zahrnuje vůli.

*Hermafroditní anděl,
z „Rosarium philosophorum“, 1550*

Naše práce se odbývá v samotě. Naše stezka si nás dobírá. Od počátků, či možná ještě před tím, existovali tací, kteří se otvírali posedlosti. Tato cesta vyžaduje partáka, překladatele. Spíše než svádění je naše cesta škádlením. Jako polospánek. Ležte tiše a nechávejte anděla, aby se přiblížil. Poté se někteří pokoušejí anděla svázat, někteří zápasí a někteří dávají přednost tomu, že andělu zlehka dýchnou do tváře a pošeptají mu lichotivá slovíčka.

Calliope, Erato, Urania.

Když k vám anděl vlezle do postele, řeknete mu možná ne. Ale my tu nemluvíme o milence na jednu noc. Je to anděl a ne žádná děvka. Když jste normální, řeknete mu možná ne, a pak se jenom probudíte a vrátíte se do normálního spánku a pokračujete v normálním životě. Budete mít rodinu, možná i nějaké povolání, bohové vám budou žehnat a u přátel a sousedů budete v úctě. Když jste ale nemocen či otráven, anděl vám může i vyhrožovat a říkat: „Pomiluj se se mnou. Jinak tě zabiju. Způsobím ti nemoc či šílenství. Ukradnu ti duši a schovám ji tam, kde ji žádný psychiatr nenajde.“ Za takových okolností není zrovna nejlepší hrát si na mučedníka.

To, čím se zabýváme, je svádění andělů. O tom, zda je to moudré, je možno pochybovat. To tedy ano.

Přišli jsme, abychom ti poskytlí metafory pro básně.

- Yeats, Vize

Na rozdíl od toho, co nám říkají teologové, nejsou všichni andělé mužští. Jsou andělé muži, jsou andělé ženy a jsou také andělé hermafroditi.

Některí andělé jsou zelení. Některým se říká „víly“.

Andělé jsou přitahováni rituály, zvláště pak rituály sexuálními. Trojkami, které jsou nejmenšími možnými orgiemi. Nebo pouhou nahotou: hadovité kresby svítící na tělech, prsou a pažích. Pomalované penisy. Černé světlo. Tanec.

Když přichází, je nahý. Pohybuje se a tančí, jako kdyby držela nůž či sekáček. Všechno je naprosto skutečné, skutečný rej a skutečná krev. Přináší Grál. Je to lebka. Je nahý, stojí na jedné noze a druhou si obtáčí okolo hlavy. Jej pohár přetéká krví. To, co předvádí, je skutečnější než skutečnost. Někdy je cítit hnilobou. Tenoučká vrstvička rosolu se lepí na ruce, listy, trávu, kmeny stromů a zem. Tvrdne v kolagen, v celulózu. Některí andělé mají rudé oči.

Některé představy je těžší uskutečnit než jiné. Když je představa uskutečněna, může být zapomenuta. Ti, které nemůžete vidět, to jsou ti nebezpeční. Temní andělé. Mohou vás ovládat. A také to dělají. Nemůžete je vidět, protože jsou za vámi.

Je lépe se svým představám stavět čelem.

Jeder Engel ist schrecklich.

Každý anděl je strašný.

- Rilke, Dueno Elegies

Kterému vědomí lze důvěřovat? Některá jsou vášnivá. Některá jsou maniakální. Některá jsou taková, že nevěříte, že jsou nějakí andělé dokonalí a že by vůbec takoví měli být.

Některí, oni. My, já. Ty možná také.

Andělé jsou občas vnímáni jako přítomnost něčeho cizího. Jako vakuum, jako náhlá nepřítomnost. Rozhovor náhle ustane. Nikdo neví, co by řekl. Takže říkáme *une ange passe*, jde kolem anděl.

Slova jsou andělé - „okřídlená slova“. Jsou jako šípky, jako jed, jako šamanovy šípky.

Slova jsou ze všech andělů nejstrašnější.

Farmakeus je jako velrybí kostice cedící potravu. Z proudů a vírů nabitých symbolů vybírá medicínu. Adept naší cesty

Z turecké miniatury

musí neomylně vycítit okamžik, kdy anděl ztrácí svá křídla. Slova neokřídlená: *επεα απεροεντα*.

Ve stojaté vodě očekávej jed.

- Blake, Svatba Nebes a Země

Andělem jedu je Sammael. Byl to Sam-el, „anděl jedu“, který svedl Evu a počal Kaina. Všichni jedaři jsou potomky Kaina. Jdeme cestou Léčitele a ha-da si neseme stále sebou.

Alchymista a anděl prohlížejí krásy stvořeného světa. Z publikace „Musaeum hermeticum reformatum et amplificatum...“, 1678

PELYNĚK PRAVÝ (ARTEMISIA ABSINTHUM)

Obecné názvy Pelyněk, absint, la Fée Verte, Zelená múza.

...ta šalvěj z ledovců, pelyněk!
- Arthur Rimbaud (dopis Delahayeovi)

Protože slovo absint je používáno jak pro pelyněk (v angličtině - pozn. překl.), tak pro známý likér (i v češtině), budeme rostlinu *Artemisia absinthum* nazývat pelyněk a název „absint“ ponecháme pouze likéru.

Příbuzné druhy

Pelyněk černobýl (*Artemisia vulgaris*)
Příbřežní rostlina plná síly: nervin, stimulant,
protijed proti škumpě, ochrana proti čarodějnictví,
duchům, blesku a zlodějům.

Americký prérijní pelyněk (*Artemisia tridentata*)

Indiánská potní lázeň, posvátný pelyněk.
Koně a kovojojové - táborové ohně.
Prérie.

(*Artemisia moxa*) pelyněk používaný čínskou medicínou
při požehování - moxe.

(*Artemisia dracunculus*) Pelyněk estragon či kozalec.

ve smetanové omáčce, s vínem a máslem...

Thujon, který je hlavní aktivní příměsí pelyňku, se nachází také v šalvěji lékařské (*Salvia officinalis*), ve vratiči obecném (*Thunbergia vulgare*) a v zeravu.

Likér absint obsahuje kromě pelyňku i yzop lékařský (*Hyssopus officinalis*), meduňku lékařskou (*Melissa officinalis*), fenykl obecný (*Foeniculum vulgare*) a anýz vonný (*Pimpinella anisum*). Některé varianty obsahují i puškovec obecný (*Acorus calamus*). Dále se používá i koriandr setý, majoránka, rozrazil, muškátový oříšek, dobromysl, máta, andělíka, heřmánek, petržel, jalovec a špenát.

Taxonomie

Čeleď hvězdnicovité (*Asteraceae*). Munz ve své publikaci „Flóra Kalifornie“ uvádí, že *Artemisia* byla žena Mausóla, krále Kárije. Ale Auleius už ve druhém století jasně rozpoznal, že se toto rodové jméno vztahuje k bohyni Artemis.

Náušnice ze srpků měsíce. Artemis, bohyně divokých činů, cudnosti, plodnosti a krvavých lovů.

Aby obrátil účinky milostného nápoje, používá Oberon ve „*Snu noci svatojánské*“ rostlinu zvanou *Dianino poupě*.

Rod pelyněk (*Artemisia*) je široce rozšířen po celé severní polokouli. Mnohé druhy jsou léčivky a mnohé dosud nebyly zcela prozkoumány. Pelyněk patří spolu s heřmánkem, řebříčkem, vratičem a podbělem do skupiny heřmánku.

Používaná část

Listy.

Způsob používání

Jako likér je k dostání jen s velikými obtížemi. V civilizovaném světě je většinou zakázán. Až do konce Frankova režimu byl absint legální ve Španělsku, ale říká se, že dnes ho není možné sehnat ani tam. Zřejmě ho staří fašisti „vzali sebou“.

Absint je jasná, světle zelená tekutina. Protože absint byl prodáván šedesáti až sedmdesátiprocentní, zřídka ho někdo pil čistý. Většinou se ředil vodou jedna ku pěti. Navíc se, kvůli své hořkosti, často sladil cukrem. Protože cukr se v alkoholu rozpouští špatně, vyvinul se roztomilý rituál. Do sklenice se nalilo malé množství absintu. Na absintovou sklenici se pak položila zvláštní dřevěná lžička s obrubou a na ní kostka cukru. Pak se kostka přelila vodou, která cukr rozpustila a smíchala se s absintem. Koncentrované oleje absintu se mísily s vodou a vytvářely proudy, jejichž barva se měnila od krystalově zelené až do opalizující žluti.

Zelená změnila se v bílou, smaragd se stal opálém; nic se však nezměnilo.

Člověk nechal vodu něžně stékat do své sklenice.

A když se objevila zelená mračna, mlha v jeho hlavě se zvedla.

Pak vypil to mléčné sklo.

- Ernest Dowson, „Absinthia Taetra“

Pelyněk je možno i kouřit. Rättsch (1992) uvádí, že mexické druhy rodu *Artemisia* je možno použít jako náhradu marihuany. V Západním Bengálsku kouří Oraonové asijský druh *Artemisia nilagirica* pro jeho halucinogenní účinky (Pal & Jain 1986). Zuňiové vdechují kouř z druhu *Artemisia caruthii*, aby snížili práh bolesti (Ott 1993). Posvátný pelyněk rostoucí ve Velké pánvi (*Artemisia tridentata*) je velmi důležitý v indiánském rituálu potní lázně. Jonathan Ott (1993) zaznamenal psychoaktivní účinky kouře z pelyňku pravého (*Artemisia absinthum*), což mohu z vlastní zkušenosti potvrdit. Pelyněk pravý (*A. absinthum*) se též kouří jako prostředek uvolňující astma (Christensen 1994).

Chemie

Hlavní psychoaktivní složku představuje thujon, izomer kafru ($C_{10}H_{16}O$). Přestože počtem atomů thujon odpovídá kafru a mentolu, tvar a struktura jeho molekuly jsou překvapivě podobné Δ^9 tetrahydrokannabinolu, THC. Nedávný článek v časopisu *Nature* usuzuje, že některé zvláštní účinky absintu mohou být neurologicky podobné pozorovaným účinkům konopí.

Ne, nejsou stejně, i když rychlost je připomíná...

Mimo thujon obsahuje pelyněk absinthin ($C_{30}H_{40}O_6$), což je jedna z nejvíce hořkých známých látek.

Charakteristickou turbiditu absintu, vyvolávanou přiléváním vody, způsobují terpeny, které jsou rozpustné v alkoholu, ale nerozpustné ve vodě, ve které se srážejí a vytvářejí emulzi. Absint je terpenový nápoj. Obsahuje thujon z pelyňku, fenchon z fenyklu, pinokafr z yzopu, anethol z anýzu a citral z meduňky. Thujon, fenchon a pinokafr jsou všechno ketony, izomery kafru.

Účinky

Absint může vyvolávat pohlavní touhu, napomáhat vytváření nápadů, podpořit konverzaci nebo rozpustit mozek.

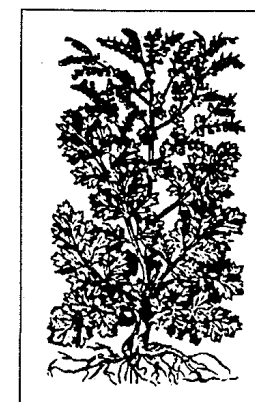
Opravdu obtížná volba.

Absint je znám jako narkotikum, stimulant, afrodisiakum, konvulzant a halucinogen. Z lékařského hlediska je pelyněk používán k odčervení a proti horečce. Maurice Zolotow (1971) uvádí, že absint je dobrý proti mořské nemoci či nevolnosti v letadle a že v tomto směru nemá konkurenci.

Rostlina

Pelyněk pravý (*Artemisia absinthum*) je znám a používán bylináři od nepaměti. Anglický název *wormwood* pochází ze staroanglického/starosaského *wermód*, což znamená něco jako „obrana mysli“. Vzhledem k protihorečkovým účinkům rostliny byl tento název ve středověké angličtině pozměněn na *worm-od*, z čehož postupně vzniklo *worm-wood*.

V řečtině se rostlina nazývala *apsinthós* (αψινθος), z čehož vzniklo naše slovo absint. Stejně jako *wermód*, je slovo *apsinthós* „nejasného původu“, ale může znamenat „neplytvání“, čímž by mohlo vyjadřovat obecnou tonizující sílu pelyňku (krétské ψινω pro řecké φθινω (plytvání)).

Artemisia absinthum,
z Mattioliho
„Komentářů“, 1579

Účinky

Něco jako kdybys právě zapomněl to, co jsi chtěl teď říct.

V tomto okamžiku..., který se protahuje.

Krátce, pelyněk pravý musí být zahrnut mezi ostatní kognodysleptika, podobně jako konopí seté. Ale protože jméno rostliny zde splývá s nápojem, jehož účinnou složkou je i alkohol, zařazujeme tuto rostlinu mezi inebrianty. Absint znovu podtrhuje důležitost směsí. Mnoho záleží na dávkování, délce používání a motivaci.

V malém množství působí pelyněk jako nervinum a digestivum.

V žaludku líně neotálí,

ale jako nějaký Bůh, poskytnete okamžitý lék.

- Abraham Cowley, „O rostlinách“

Pelyněk je považován za lék proti zimnici, horečkám a zánětům průdušek. Richard Burton doporučuje proti nespavosti podušku nacpanou usušeným pelyňkem.

Své absintové výzkumy jsem započal s pelyňkem. Zatímco absint jako likér není ve Spojených státech dostupný, pelyněk dostupný je. Chtěl jsem nejprve poznat účinky pelyňku samotného, a tak jsem si z něj uvařil silný čaj. O pelyňku se říká, že je po routě druhou nejvíce hořkou známou látkou. Proto jsem čaj uvařil velice silný,

Manet: „George Moore v restauraci Café de la nouvelle, Athény“, 1878

neboť jsem předpokládal, že nebudu schopen vypít druhý šálek, a to i v případě, kdybych čaj připravil slabý. Hořké tekutiny nejsou na naší Stezce jedů nikterak řídkou záležitostí, ale pelyněk, to je tedy třída!

Nejprve jsem pocítil uvolnění lebečních dutin. Možná by bylo přesnější říct očištění či profouknutí. Mnohem výraznější než po požití japonské ředkvičky washabi. Až budete někdy ucpání a budete chtít vnitřek vaší lebky zkapalnit, přemýšlejte o pelyňku.

Všechny malby pijáků absintu, které jsem znal, je ukazovaly, jak sedí v re-

stauraci na bulváru, patrně brzy zvečera. Muži byli oblečeni v kabáty, ženy měly klobouky a široké límečky. L to bylo ve vzduchu a všichni ti pijáci zírali do prostoru pr zdn m, dovnitř obr cenn m pohledem, ztraceni ve snění. A na stole před nimi stála zpola pr zdn  sklenka absintu. Když jsem dopil sv l šálek pelyňkov ho čaje, připravil jsem si tuřku a zápisník a chystal jsem se zapisovat z z tky. Po několika minutách jsem si uvědomil, že nic nezapisuji. Jenom jsem zíral do prostoru. A ten prostor byl kr sn . Světlo bylo jasn j i a slunce prosvítalo větvemi oře  aku. Bylo pozdn  odpoledne. Teplota byla velice p jemn  a j  citil v nek na tv i a na ruku. Vstal jsem a otevřel i dveře, abych upustil venkovní vzduch dovnitř. Položil jsem se na pohovku, odkud jsem mohl hledět ven ze dve i směrem ke stromu. Bylo to hezk . Všechno bylo hezk . Osv tlen  bylo zlu stn . M k i a souasně daleko intenzivn j i. Cítil jsem se ohromn . Prohl zel jsem si svůj ateliér a dlouze si prohl zel sv  obrazy.

V hlavě a okolo oči jsem citil slab  tlak...

Stejn  jako kafr, i thujon vyvolává křeče. Právě k vyvolání křeči byly v minulosti velké dávky kafru aplikovány duševní nemocn m. Dnes se stejného  tinku dosahuje silnými výboji elektřiny.

Pití kafru v rámci rituálu je zmiňováno v *H vad zratantře*.

Farmakologie

Je velmi složit , protože se u absintu prol n j  mnoh , často synergicky působící  tinky různých rostlin a alkoholu. V roce 1708 tvrdil ve své knize *De Venenis* (O jedech) Johan Lindestolpe, že pelyněk způsobuje nevratn  poruchy nervového systému a uváděl, že tuto informaci opírá o vlastn  zkušenost. Dva francouzští v dci, M. Cad ac a A. Meunier, zkoumali v roce 1889 odd len  všechny sloţky absintu a snaţili se zjistit  tinky kaţd  z nich. Zjistili, že tyto sloţky spadají do dvou skupin: *epileptisanty*, kter  zahrnují yzop, pelyněk a fenykl, a *stupefianty*, kam pat  anýz, and lika, dobromysl a meduňka. Všechny tyto sloţky prohlásili za nebezpe n . Y. Millet (Conrad 1988) s pěti kolegy opakovali n kter  d iv j i pokusy a zjistili, že an zov  a yzopov  olej m ţe u krys, kter m je aplikován, vyvolat křeče. Milletova skupina charakterizovala  tinky an zov ch injekcí jako „podobn   tink m opia“ a označila za nejnebezpe n j i ze všech rostlinných složek absintu yzop.

Nicméně při pokusech prováděných jak v roce 1889, tak i 1980, byly d vky aplikov n ch olejových esencí daleko v  i, neţ by jich bylo moţno vypít i v celé lahvi absintu. Šéfredaktor  asopisu *Klinick  toxikologie* Dr. Richard Rappolt uvedl v roce 1979, že nejnebezpe n j i složkou absintu není pelyněk či thojun, ale alkohol (Conrad 1988). Jean-Charles Sournia (1990) űel ještě d le a suše konstatoval, že zákaz absintu „nemá ţ dn  v deck  opodstatn n “. Opa n  tvrzení bylo publikováno Wilfredem Nielsem Arnoldem v časopise *Scientific American* v roce 1989. Arnold tvrdí, že „zákaz (absintu) byl opo d n , ale v ka d m připadá opr vn n “. Poněkud kuri zn  však necituje ţ dn  práce, kter  by v y ly po roce 1874.

„Pijáci absintu“, anonym, sedmdes t  léta devatenáctého století

Nejdůležitější však zůstává dávkování. Podle Dukea (1985) obsahuje pelyněk až 1,7 % olejnatých složek, z čehož opět 3–12 % připadá na thujon. Takže můžeme předpokládat, že pelyněk obsahuje průměrně 1,5 váhových % olejových esencí a 0,15 % thujonu, což představuje odhad patrně spíše vyšší. Z toho vyplývá, že absint připravený podle mého receptu, uvedeného na konci této kapitoly, obsahuje čtyřicet pět miligramů thujonu v litru hotového výrobku. Lehké křeče u krys začínají při dávce třiceti miligramů thujonu na kilogram živé váhy (LD₅₀ pro myš je 134 mg/kg). Já sám vážím osmdesát kilogramů. Takže minimální toxická dávka thujonu je pro mě 2,4 gramů, což představuje padesát lahví absintu.

Jedna sklenka absintu (40 ml absintu plus 100 ml vody) obsahuje méně než dva miligramy thujonu, což je 1/1200 minimální toxické dávky. Látky, které FFDA (Federal Food and Drug Administration) označuje jako GRAS (obecně zjištěné jako neškodné), což je její nejbezpečnější kategorie, musí obsahovat přinejmenším stokrát menší dávku látky, než je její minimální toxicita. Z mých výpočtů vyplývá, že absint patří do kategorie GRAS s dvanáctinásobnou rezervou.

Účinky

Absint dělá dívky láskyhodnější.

- Ernest Dowson („Květina a mše“ 1967)

L'absinthe, bue un soir d'hiver,

Eclaire en vert l'âme enfumée.

Za zimního večera

ozářuje absint zakouřenou duši

zeleným světlem.

-Charles Cros, „S ženami a květinami“

Pokusy na zvířatech se zdají potvrdovat skutečnost, že pelyněk vyvolává sluchové a zrakové halucinace. Ve scéně připomínající H.P. Lovecrafta jsou popisováni psi, kteří po injekci pelyňku štěkali na prázdnou stěnu.

Rostlina

O pelyňku se říká, že vyrostl podél cesty, kterou se ubíral had poté, co byl vyhnán z ráje. Je velmi ironické, že když se Bůh příště vrátil na zem, mnozí věří, že to byl právě pelyněk, který mu byl podán na hubce, aby zmírnil muka v hodině jeho utrpení.

...i spadla s nebe hvězda veliká, hořící jako pochodně... Tě pak hvězdy jméno bylo Pelyněk.

- Zjev. 8,10-11

Jiní pak tvrdí, že pelyněk je dar Diany, který od ní obdržel kentaur Chiron, starověký mistr felčarský.

Pelyněk je i posvátnou bylinou Višny a Šivy.

Historie

Za starých časů byl absint vyráběn máčením pelyňkových lístků ve víně a byl používán jako rostlinné tonikum. O jeho výborných vlastnostech psal Galen, Hippokrates i Plinius. Dioscorides zahrnul pelyněk do své knihy *De Materia Medica* a uvedl o něm, že dobře odpuzuje hmyz a tiší horečku.

O pelyňku se říká, že zabíjí blechy, a tak jsem jednou svou kočku potřel celou čerstvými pelyňkovými lístky. Kočka se, pochopitelně, vzápětí začala čistit sama. Olízla se, ušklíbala se, potřásla hlavou a podívala se na mě tak dotčeně, že jsem experiment vícekrát neopakoval.

Snítky pelyňku používám ve skříni a prádelníku, abych zahnal moly a jiný hmyz.

Dioscorides doporučuje přidávání pelyňku do inkoustu. Chrání to pak papyrus od myšního ohlodávání.

Ve středověku byl absint používán jako lék na plynatost. Působil stejně dobře na lidi i na psy. Angličané vařili pivo s pelyňkem zvané *purl*. Pelyňkové pivo zmiňuje ve svém deníku i Samuel Pepys.

Sytí mne hořkostmi, opojuje mne pelyňkem.

- Pláč Jer. 3,15

Dnes už víme, že absint objevil v roce 1792 venkovský doktor ve Švýcarsku. Alespoň lidové vyprávění tak tvrdí. Doktor se jmenoval Dr. Ordinaire a jeho absint si rychle získal v širém okolí reputaci všeléku. Než dobrý doktor zemřel, odkázal recept své hospodyni, pro kterou měl, jak se povídá, slabost. Hospodyně předala recept svým dvěma dcerám, které pokračovaly ve výrobě a prodeji doktorova posilujícího nápoje. Jistý major Dubied byl léčebnými a afrodisiakálními účinky nápoje obou sester tak nadšen, že si vedle basy jejich nápoje koupil i recept. Zdá se, že to byly spíše ony afrodisiakální než léčebné účinky, které majora přiměly ke koupi, protože onen recept předal jako svatební dar

svému synovci, jistému Henri-Luisovi Pernodovi. Pernod začal komerčně absint vyrábět v roce 1805.

*Dobro, co vyrábím, sama Venuše vlastní.
Ač sama veskrze sladká, nejen sladkostí oblibuje.
Moudře mísí v mou tinkturu své radosti,
a k svému potěšení s hořkými věcmi mísí.*
- Abraham Cowley, O rostlinách

Francouzští vojáci v Alžiru pili ve čtyřicátých letech minulého století absint jako prevencí proti malárii a ostatním chorobám. To zapříčinilo první vzestup popularity absintu ve Francii. (Použití absintu jako antimalarika nepostrádá vědecký podklad. M. Zafar a jeho spolupracovníci objevili v roce 1990, že orálně podávaný alkoholový extrakt z pelyňku *Artemisia absinthum* je při potlačování malarického *Plasmodia* u myši stejně účinný, jako standardně používaný chloroquin. Jiné druhy pelyňku se osvědčily i při potírání proti chininu odolných kmenů malárie. Stejně dobře jsou podloženy i účinky absintu při tlumení horečky.)

Vojáci si své návyky přivezli zpátky do Paříže a v roce 1859, kdy Edouard Manet namaloval svého „Pijáka absintu“, bylo pití tohoto nápoje zaběhnuto. Obraz sám vyvolal malý skandál. Umělci i intelektuálové se rozdělili na strany obraz zatracující či bránící, a tak vznikla kontroverze, která ve Francii trvala dalších šedesát let.

Příběh absintu připomíná „Kdo je kdo“ v umění a literatuře. Manet absintová témata zobrazoval a jeho přítel Charles Baudelaire absint pil (i když se ho později vzdal ve prospěch opia). Verlaine a Rimbaud pili, jak se zdá, absint více méně nepřetržitě. Pil ho i Van Gogh. Oskar Wilde absintu vypil spoustu a také o něm napsal. Pil ho Ernest Dowson a pil ho Poe. Degas ho popíjel v kavárničkách, a pak ho namaloval a způsobil skandál v Londýně. Světlo viděné skrze absint v sobě má něco, co inspirovalo i impresionisty. Henri de Toulouse-Lautrec absint pil i často maloval. Měl ho rád Paul Gauguin a nepřestal ho pít ani na Tahiti. Alfred Jarry nazýval absint „svěcenou vodou“ a na obrazech jeho přítele Pabla Picassa se absint objevuje velice často. Absint měl rád i Jack London.

Který z ostatních psychotropních nápojů, snad kromě vína, inspiroval v posledních dvou tisících letech tolik oslavné poezie jako absint? Po dvě generace představoval národní nápoj Francouzů. Nakonec byl zahuben první světovou

Toulouse-Lautrec „Piják“, 1889

válkou a rostoucími silami prohibice. Byl pohřben spolu s generací, která ho milovala nejvíce.

Francouzská vojenská inteligence, pokud tento výraz nepředstavuje oxy-móron, byla silně ovlivněna filozofem Henri Bergsonem. Věřila, že Francii k vítězství ve válce dovede dostatečně silný *élan vital*. Neschopnost francouzských generálů pochopit účinek kulometů na frontální útoky pro mě vždy představovala něco nepochopitelného. Ale tak to bylo. Generálové

věřili, že tyto útoky selhávají na nedostatku *elánu*. Hledali příčiny oslabení francouzského *elánu* a za viníka označili absint. Absint byl odsouzen podle stanného práva.

Po válce bylo všechno jinak. Francouze zajímali více americké nápoje, jako třeba koktejly, než staromódní absint. Američtí expatrioti se na druhé straně o absint zajímat nepřestali a byli schopni si ho obstarat na černém trhu. Ernest Hemingway, který absint miloval natolik, že si ho přivezl zásobu zpátky na Key West, se stejně jako mnozí předchozí spisovatelé domníval, že absint není žádný halucinogen. Že pouze staré představy přerovná podle nových schémat.

V tomhle, což je pravý absint, je pelyněk. Říká se, že po něm uhniže mozek. Nevěřím tomu. Jenom změň vaše představy.
- Komu zvoní hrana

Takže absint dostal přes prsty? Ano i ne. Jedním z čelních útoků anti-absintové kampaně byla obhajoba muže jménem Lanfray v roce 1906. Lanfray, alkoholik, který pil denně láhev vína a láhev brandy a k tomu několik sklenic absintu, zavraždil v záchvatu psychotického vzteku svou ženu a celou rodinu. Jeho obhajoba se opírala o tvrzení, že podlehl dočasnému šílenství způsobenému absintem. Na rozdíl od Dana Whitea, který dvojitou vraždu sanfranciského starosty George Mosconiho a okresního hejtmána Harweye Milka obhajoval tím, že dočasně zešlel po požití „twinkies“, Lanfray odsouzen byl. Prohibicionisté tento soudní případ úspěšně využili k tomu, že absint byl v několika švýcarských kantonech zakázán. Harry Anslinger použil stejnou strategii o třicet

let později při projednávání podobné vraždy na Floridě, aby dokázal, že to bylo konopí, které své uživatele proměnilo ve vrahy.

Nicméně pelyněk je skutečně jed. Je-li jedovatější než alkohol, ve kterém je rozpuštěn, zůstává otázkou. Ve Francii bylo prodáno mnoho podřadného absintu, který někdy vznikl i smícháním průmyslově vyrobeného alkoholu a olejových esencí. Nesvědomití výrobci někdy přidali i síran měďnatý, či dokonce ještě hůře soli antimonu, aby dosáhli charakteristické barvy a turbidity, jakou má skutečný absint. Požití takové hrůzy pak skutečně může vyvolat otravu těžkými kovy a je pravděpodobné, že mnohé hrůzostrašné historky o absintu mají svůj původ v přimíchání podobných příměsí.

Nicméně nic z toho nedokazuje, že absint je neškodný.

Vztahy

Nicholas Culpepper připisuje pelyněk Marsu, a to proto, že tato rostlina zahřívá.

Účinky

Po první sklenici spatříš věci tak, jak bys je chtěl mít. Po druhé je spatříš takové, jaké nejsou. A nakonec je spatříš takové, jaké ve skutečnosti jsou, a to je ta nejstrašnější věc na světě. - Oscar Wilde (z Conrada, 1988)

*Absinte, ty matko štěstí. Nepřekonatelný nápoj,
který se blyštíš v mé sklence, bledý a zelený jako oči
mé milenky dávno milované.*

- Gustave Kahn, „Absint“

*Whisky a pivo pro pošetilce, absint pro básníky. Absint má moc a sílu mágů.
Může smazat či obnovit minulost, může změnit či předpovědět budoucnost.*
- Ernest Dowson (Květina a mše 1967)

...byl cítit jak lahvové léto.

- Barnaby Conrad (1988), popis prvního očichání absintu

Poesis

Když byl absint ve Francii a Švýcarsku postaven mimo zákon, musel ho Pernod začít vyrábět bez pelyňku. Dnes je absintu nejbližší Pernod 51, který obsahuje všechny původní byliny, ovšem kromě pelyňku. Náhradou bylo zvýšeno procentuelní zastoupení anýzu. Prostým dodáním pelyňku lze zpětně vyrobit velice dobrý absint.

Říkám „prostým dodáním“, ale je přitom nutno dodržet určitý postup. Pokud je zvládnut, není pak problém si pořádný absint vyrobit sám rovnou od začátku. Ve Francii vždy existovaly lokální absinty a směs rostlin nebyla nikdy striktně kanonizována. Například andělíka, dobromysl, koriandr, muškátový oříšek a puškvorec se mohly střídavě v některých absintech objevovat a v jiných chybět. Můj vlastní recept pochází z nejlepšího receptáře, a to z knihy *Dick's Encyclopedia of Practical Receipts and Processes* a z některých dalších receptářů devatenáctého století.

Příprava absintu destilací

30,0 g pelyňku
8,5 g yzopu
1,8 g puškvorce
6,0 g meduňky
20,0 g semínek anýzu
20,0 g semínek fenýklu
20,0 g badyánu
3,2 g semínek koriandru

Suché byliny dejte do větší nádoby a zalijte je 800 mililitry 85 - 95 % lihu. Lih z vína je vhodnější než lih vypálený z obilí. Nechte směs ležet několik dní - nejlépe týden - a občas ji zamíchejte. Pak přidejte 600 ml vody a nechte ležet další den. Pak tekutinu slijte a snažte se přitom macerované byliny co nejvíce vyždímat. Pak rostliny navlhčete vodkou a znovu vyždímejte. Měli byste získat asi litr a půl zelené tekutiny, kterou je poté nutno destilovat. Podřadnější recepty tento poslední krok vypouštějí, ale pak to, co získáte, není možno nazývat skutečným *absintem*.

Při destilaci vyměňte jímací nádobu v okamžiku, kdy se destilovaná tekutina zbarví do žluta. To už je dokap. Můžete ho schovat a použít při další destilaci. Přidání do nápoje však pozmění chuť. Na likér použijte jen tu správnou frakci. Nyní je nutné obarvit a dokončit likér další macerací.

Obarvíte jej tím, že přidáte:

- 4,2 g máty peprné
- 1,1 g meduňky
- 3,0 g pelyňku
- 1,0 g citronové kůry
- 4,2 g lékořicového kořenu

Nechte byliny v nálevu macerovat po další čtyři dny. Slijte, přefiltrujte a uzavřete do láhve. Třeba budete chtít přidat do konečného výrobku trochu koncentrovaného cukerného sirupu. Vznikne tím švýcarský typ absintu, který bude mít okolo 65 %. Recept je dávkován na jeden litr absintu.

Příprava absintu z Pernodu

Manet: „Piják absintu“, 1862

Chcete-li vyléčit láhev Pernodu, budete potřebovat olejovou esenci z pelyňku nebo její alkoholický destilát. Absint této esence obsahuje na jeden litr asi tolik, kolik ji obsahuje 30g sušené drogy. Jeden ze způsobů, jak absint vyrobit, spočívá v maceraci 120 gramů sušeného pelyňku v litru lihu. Pak je nutno přidat několik šálek vody a macerát predestilovat. Tato destilace je zásadně důležitá. Zatímco destilát rozkvete aromatickou a mátovou příchutí, reziduum stejně překvapivě získá neuvěřitelně silnou a vytrvalou hořkou příchutí. Vydestilovanou esenci míchejte s Pernodem v poměru jedna ku čtyřem.

Můžete-li získat přímo olejovou esenci z pelyňku (aniž by z ní byl odstraněn thujon), je váš úkol jednodušší. Prostě rozpustíte 0,5 či 0,4 ml oleje v nějakém alkoholu a přidejte ho do litru pastisu.

Ale výroba absintu od samého začátku není o mnoho složitější. Zkuste nejdříve ten starý způsob.

Spojenec

Jsi-li nemocen, vyléčí tě.

Jsi-li v depresi, uvolní tvou duši.

Jsi-li sražen touhou po dotyku někoho,

kdo je mimo tvůj dosah,

ztratí s tebou pár slov

spolu se zelenou hodinkou, ve které ti je sdělí.

CALEA ZACATECHICHI

Obecné názvy Psí tráva. Thle-pelakano - „boží list“.

Zacatechichi znamená v jazyce nahuatl „hořká tráva“. Co se týče hořkosti, nezadá si tato bylina v ničem s pelyňkem.

Příbuzné druhy

Ne všechny odrůdy jsou psychogenní. Dokonce ani některé jiné druhy tohoto rodu. Je třeba dalšího výzkumu.

Taxonomie

Patří do čeledi hvězdnicovitých (*Asteraceae*) a roste od centrálního Mexika až na jih do Kostariky. Má ráda otevřenou krajinu a rychle se šíří spálenou, nebo lidmi jinak porušenou zemí. Rod *Calea* je neotropický a vedle druhu *zacatechichi* obsahuje stovku dalších druhů.

Užívané části

Usušené listy. K léčení se užívají listy čerstvé a jsou patrně stejně účinné, jako nálev z listů sušených.

Chemie

Rostlina obsahuje 1/100 váhového procenta neidentifikovaného alkaloidu $C_{12}H_{26}O_8$ a veliké množství triterpenů, sesquiterpenových laktonů, organických kyselin a hořké činidlo na bázi podobné glukosidu. Zdroj její psychoaktivity není znám. Většina výzkumů se soustředila na alkaloid, ale sesquiterpenové laktony zasluhují pozornost také.

Calea zacatechichi

Způsob užívání

Vypij nálev z usušených listů a ulož se na temné místo. Pak vykuř cigaretu, též z usušených listů. Znamením, že rostlina začíná účinkovat, je skutečnost, že ucítíš svůj puls a tlukot svého srdce.

Nicméně hořkost sama je tak zneklidňující, že podobné jemné pocity může zakrýt. Na šálek nálevu použij plnou hrst sušených listů.

Účinky

Oneirogenické. Vyvolává živé sny.

Farmakologie

Neznámá.

Rostlina

Domorodci používají její listy jako insekticid. Na Yucatánu přidávají sušené listy do lázně proti vyrážkám. Vnitřně se tato rostlina používá proti horečkám, průjmům, kolikám a choleře. Sušená droga byla vyvážena do Brazílie, aby pomáhala čelit asijské choleře.

Bylo zjištěno, že listy obsahují látku tlumící centrální nervovou soustavu. Vědecké testování dále zjistilo, že listy mají protisklerotické účinky. Slibná vlastnost v naší infarktové kultuře.

Chontalové v Oaxace, kteří rostlinu využívají, zjistili, že některé rostliny sny vyvolávají, zatímco jiné nikoliv. Etnobotanik José Díaz se snaží zjistit, zda na tomto základě nelze odlišit dva botanické druhy.

Spojenc

Spojenc zbystřuje smysly. S některými komunikuje vizuálně, jiní slyší hlasy.

Účinky

Můžete získat živé sny a také je získat nemusíte. Někteří lidé je mají a jiní nikoliv. Díaz (1986) uskutečnil experiment se dvěma skupinami lidí, kteří nevěděli, zda jim droga byla podána či nebyla. U skupiny, které byla *Calea* podána, zjistil vzrůst počtu smysluplných snů. I beze snů rostlina způsobí, že se člověk cítí dobře a tento stav může přetrvat den i více.

Poesis

Vycházel jsem z toho, že spíše než alkaloid či jiná hořká a vázaná složka působí jako psychoaktivní složka v rostlině těkavý terpen. A protože terpen může být oddělen destilací, vyrobil jsem absintu podobný *caleový* likér. První testy však zklamaly. Ne snad proto, že by likér byl nechutný. Naopak. Všechny pokusné osoby se však ve snaze ucítit nějaké účinky rostliny velice opily a nebyly schopny v experimentu pokračovat. Takže výsledky je nutno považovat pouze za předběžné, ale zdá se, že jak oneirogenická aktivita, tak i hořkost putují spolu, nejsou-li přímo vyvolávány jedinou složkou.

Spojenc

Se stezkou jedů je jeden problém. Takové „vyvažování základního stavu“, jaké je uvedeno v předchozí historce, zcela mívá své základní poslání. Stává se pouze prostředkem, dočasným útlukem, něčím jako pobytem v lázních.

„mívá své základní poslání...“ ... řečeno s velikou duchovní autoritou o slovech zdajících se ve snu!

Ale když vím, že sním, tak jsem bdělý. Není-liž pravda?

EUFORIKA

EUFORIKA

Na schůzku s Bohem snů jdi s mečem vytaseným.

Prvním Léčitelem byla žena, moudrá a soucitná. Pro její dovednosti, její vnímavost, sílu a vnitřní vyváženost jí bohové přáli.

První Léčitelka měla mnoho pacientů, ale málo léků. Měla písně a měla obli, ale úpěnlivé výkřiky jejích pacientů ji vyhnaly do hor hledat vizi moci.

Na horách se postila a pak jedla. Zpívala a zase byla zticha. Žila v horách sama a čekala. Setkala se se zvířaty a poté i s rostlinami.

A bohové - duchové země, duchové nebes, duchové rostlin i zvířat a duchově jejích předků byli jejím chováním potěšeni a slíbili jí splnit jedno přání.

První Léčitelka krátce zaváhala. O tolik věcí mohla poprosit. O moc, o energii, o správnou výživu, o lásku či vidění.

„Můžeš mít cokoli, o co požádáš,“ opakovali bohové, „od toho nejmenšího, až po to největší.“

„Pak mi, ó bohové, dejte lék, který tiší bolesti, lék, který usnadňuje utrpení.“

A bohové jí vyhověli. Dali jí mák, který poskytuje opium a řekli jí, že si vybrala moudře.

„Hned po potravě,“ řekli jí, „je tato rostlina naším největším darem. Použij ji moudře a nesobecky. Nikdy není špatně utiší utrpení někoho, kdo není do tohoto tajemství zasvěcen. Ale pamatuj. Pro léčitele tato rostlina je, a navždy bude, jedem.“

Nebezpečí je v tom, kouříme-li, abychom se ubránili nějaké morální nerovnováze. Pak je velice obtížné se s drogou setkat tak, jak je tomu třeba. Tak, jak je nutno přistupovat k divokému zvířeti - beze strachu.

- Jean Cocteau, Opium, Deník léčby

Vino člověka obere o jeho sebeovládání. Opium toto sebeovládání podpoří a upevní... vino člověka neustále přivádí až na okraj absurdity a výstřednosti a po překročení určitého bodu zcela zákonitě rozptýlí a rozsoustředí inteligenci. Opium se však zdá vždy uklidňovat to, co bylo vybudeno a soustředovat to, co bylo rozptýleno.

- Thomas De Quincey, Zpověď anglického kuřáka opia

Alkohol vyvolává záchvaty šilenství. Opium vyvolává záchvaty moudrosti.

- Jean Cocteau, Opium

Euforie je prostřední dítě, zrozené mezi vědomím a spánkem. Je to stav míru a pohody, podobný tomu, který následuje po orgazmu. Ne všichni ho prožívají stejně. Někteří jsou uchvázeni aktivním tichem a leží bez hnutí a bez myšlenek. Jiní vychutnávají to, že jsou zbaveni drsného postrkování a přemlouvání žádosti. Využijí výhody svého vytržení a klidně dokončí nějakou práci. A další nechají svou mysl bloudit, napůl bdělou a napůl spící, a dovolí toužebným vizím, aby se pokusily vylákat jejich duše ze somatického soumraku jejich těl.

Snad po smrti toužíme. Proč jinak jed byl by tak sladký.

Proč malé Sirény

tvoří vlnnou hudbu pro člověka,

chyceného v sítích světa

mezi psacím stolem a vysílanými zprávami.

Malé švitořivé Sirény,

alkohol, zábava, opiáty

a pečlivě vysterilizovaná chlípnost.

Jsou snad anděly života?

-Robinson Jeffers, „Sirény“

Bolest je první učitel, kterého odmítáme.

Bohyně noci přinášející makovice

MÁK SETÝ

(PAPAVER SOMNIFERUM)

Obecný název Mák.

Příbuzné druhy Mák polní (*Papaver oregano*), mák listenatý (*Papaver bracteatum*), mák východní (*Papaver orientale*), mák zahradní (*Papaver pseudo-orientale*), mák vlčí (*Papaver rhoeas*) a devadesát dalších druhů rodu *Papaver*. Mimo to sluncovka kalifornská (*Eschscholtzia californica*), *Argemone glauca* a *Argemone mexicana*.

Používané části

Zdrojem opia je na alkaloidy bohatá latexová šťáva. Výživná semínka jsou důležitá jako potrava a zdroj oleje. Mladé lístky je možno používat jako kuchyňskou zeleninu.

Malé množství morfinu obsahují všechny části rostliny, s výjimkou semen. Větší množství tohoto alkaloidu však obsahují pouze mléko vyměšující buňky ve stěnách makovic.

Účinky

V malém množství rozveseluje mysl, posiluje tělo a zvyšuje vnímavost. Ve větším množství vyvolává otravu a působí ochablost, ztuhlost a posléze smrt.

- Erasmus Darwin, Lásky rostlin

Opium otevírá vesmír bez hranic.

- Charles Baudelaire, Umělý ráj

Taxonomie

Čeleď mákovité (*Papaveraceae*). Mák setý je kultigen. Patří do vybrané skupiny rostlin, které jsou od nepaměti spojeny s lidskými bytostmi. Přestože je schopen v příznivých podmínkách volně přežít, skutečně divoce se mák setý nevyskytuje.

Jeho původ je dosud předmětem výzkumů. Mnozí badatelé se domnívají, že za jeho předka lze považovat mák setý štětinkatý (*Papaver somniferum setigerum*). Jiní paleobotanici s tím nesouhlasí a opírají se o skutečnost, že mák setý je diploidní, zatímco mák štětinkatý je tetraploidní.

Ze všech druhů máku jsou mák setý a mák štětinkatý jediné, které obsahují výrazné množství morfinu. Různí badatelé uváděli morfin a jemu podobné alkaloidy i u druhů mák vlčí (*Papaver rhoeus*), sluncovka mexická (*Eschscholtzia mexicana*), *Argemone mexicana* a dokonce i u chmelu obecného (*Humulus lupulus*). Tyto údaje však nejsou zcela spolehlivé.

Farmakognosie

V roce 1803 izoloval německý lékárník jménem Friedrich Sertürner během své práce s opiem chemickou substanci, která reagovala jako zásada. Proto ji nazval *alkaloid*. Byl to první alkaloid, který byl objeven. Sertürner zjistil, že jeho alkaloid je silně narkotický a brzy zjistil, že se jedná o hlavní aktivní složku opia. Pojmenoval ji po bohu snů Morfeovi. Objevení morfinu se podobalo objevení alkoholu ve víně. V obou případech byla nalezena síla v síle a oba nálezy měly i jisté sociální následky.

Od času Sertürnerova objevu bylo objeveno více než čtyřicet alkaloidů. Opiové alkaloidy se dělí do osmi hlavních skupin, které jsou reprezentovány benzylem, isochinolinem, *hydrofenantrenem*, protopinem, ftalid-isochinolinem, protoberberinem, aporfinem, *benzofenanthridinem* a papaverubinem. Nejdůležitější z těchto skupin jsou skupina *fenanthrenu*, která zahrnuje morfin, kodein a thebain, a skupina isochinolinu, která zahrnuje narkotin a papaverin.

Způsob použití

Jako pilulky, náplasti i koupele. Opium je možno kouřit, pít či aplikovat ve formě čípku. Opium je kombinováno s velikým množstvím jiných příměsí.

Nejjednodušší a patrně i nejstarší způsob konzumace opia se nazývá *mekonium* a spočívá v pití nálevu vzniklého vyluhováním rozsekaných makovic ve vodě. Řekové toto *mekonium* pili buď samotné, nebo smíchané s vínem. Farmaceuticky připravené *Vinum opii* představuje opium rozpuštěné ve víně ochučeném skořicí a hřebíčkem.

Sociální pracovník Erik Detzer byl závislý na opiu po mnoho let. Vhodil prostě šest až dvanáct makovic do mixéru, přidal šálek horké vody a vše rozmixoval.

Vznikla mléčná tekutina, kterou přecedil přes sítko a vypil. Přidání citronové šťávy pomáhalo jak procesu extrakce, tak i chuti tekutiny.

Existují důkazy, že opium kouřili už Minojci na Krétě. Ale 1500 let př. n. l. kouření opia vymizelo a bylo znovu objeveno až mnohem později v moderní době v Číně. Napomohli tomu trochu i Britové, kteří z něj učinili svůj obchodní artikl. Opium se kouří ve zvláštní dýmce, která ulehčuje odpařování gumovité hmoty, aniž by tato musela hořet.

*Charakteristická vůně - něco pižma,
lehce sladká a jakoby výživná.
Těžká vůně nepřicházející ze země,
ale z oblastí podzemních. Není nepřijemná,
Ale připomíná něco,
co žije a umírá hluboko v temnotách:
vůně potrawy, kterou se živí mrtví.
Ti mrtví jsou však přátelé.*

Existuje pět druhů opia, se kterými se obchoduje. První je *surové opium*. Je to opium určené na výrobu lékařského opia. Požadovaný obsah morfinu je mezi osmi až deseti procenty. Dalším druhem je *tovární opium*. Je určeno k izolaci hlavních alkaloidů: morfinu, narkotinu a papaverinu. Tento druh musí obsahovat co nejvyšší koncentraci morfinu.

Dalším obchodovatelným druhem je *zpracované opium*. Je to opium připravené pro kouření. V Indii se nazývá *čandu*. Čandu se připravuje mnoha způsoby, z nichž většina je velmi složitá a vyžaduje výcvik a zkušenost. Surové opium se rozpouští ve vařící vodě, roztok je filtrován a koncentrován. Koncentrát se pak při nízké teplotě odpařuje, čímž vzniká charakteristické aroma. Křehké, upečené opiové koláče jsou pak znovu vylouženy ve vodě. Nejprve studenou vodou a pak teplou. Lepší je extrakt vyloužený vodou studenou. Pak je extrakt znovu koncentrován, dokud obsah vody nedosáhne 23 - 26 procent. Někdy se přidává cukr či aromatické látky. A také, a o tom se kuřáci opia prou, může být v této fázi přidán *dross*. *Dross* vzniká spálením zbytků z opiových dýmek a vedle značného množství morfinu obsahuje i vedlejší produkty, o nichž se říká, že velmi přispívají k navození opiové otupělosti. Ne všichni kuřáci opia však tento účinek oblibují.

Poslední krok při výrobě *čandu* spočívá v tom, že hmota je uzavřena do zapecetěných keramických nádob, aby „fermentovala“ po dobu čtyř až šesti měsíců. To kvůli dokonalému aroma a chuti finálního výrobku. Nejlepší *čandu* obsahuje 10 až 13 % a běžné *čandu* pak jenom 7 až 8 %.

Poslední dva druhy obchodovatelného opia jsou opium na výrobu opiových tyčinek a opium určené k požívání. Toto opium je jen málo upravováno a většinou zůstává v surovém stavu.

Čarbughra je směs vína, hašiše a opia, která se splachuje čajem s kardamomem a zázvorem... Co takhle přidat tam i trochu koky, aby se nikdo necítil opomenut?

Lékařské opiové preparáty zahrnují drcené opium (*Opium pulveratum*), deodorizované opium (*Opium deodorati*), opiové pilulky (*Pilula opii*), opiový extrakt (*Extractum opii*), Doverův prášek (*Pulvis Ipecacuanhae et opii*), Wistarovy pastilky proti kašli (*Trochisci glycyrrhizae et opii*), opiovou náplast (*Emplastrum opii*), laudanum (*Tinctura opii*), kapky na tišení bolesti (*Tinctura opii camphorata*), již zmíněné *Vinum opii*, Squibbovu protiprůjmovou směs (*Tinctura opii composita*) a černé kapky (*Acetum opii*).

Laudanum je alkoholová tinktura, zbavená zápachu a narkotinu. Zvláště mezi ženami byla v devatenáctém století velmi populární. Bylo totiž sociálně přijatelnější, aby žena užívala laudanum, než aby se uchýlila k alkoholu. Paregoric - kapky na tišení bolesti, představovaly laudanum smíšené s kafrem, glycerinem a anýzem a byly často podávány dětem. (Někdo kdysi nazval absint pa-

*Papaver somniferum, podle Kohlera
- Atlas léčivých rostlin. 1887*

regorikem pro dospělé.) Opium je dále obsaženo v mnohých dalších uznaných léčích.

Dále jsou zpracovávány jeho soli a široce používány ve farmakologii: morfin, kodein a množství syntetických i semisyntetických derivátů.

Heroin, diacetylmorfin hydrochlorid, je také opiovým derivátem, ale ve Spojených státech už není v lékařství využíván, protože je na seznamu zakázaných drog.

Účinky

Teplá a příjemná pocity. Sociabilita. Snění. Uvolnění.

Někdy či možná:

Nevolnost. Noční můry. Osamělost.

Ale to přichází až později.

Analogie

činnost	kontemplace
zvíře	ibis, labuť
archetyp	maminčin mazánek, vandrák
umění	rytí do kamene
tělesná funkce	vyměšování
součást těla	krev
oblast Buddhy	Padma
akord	molový
barva	purpurová
kosmická entita	černá díra
opora	při strachu z nekonečna
dimenze	přímka
obor	parfumerie, léčitelství
prvek	vzduch
forma energie	vodní kolo
forma nevědomosti	egoismus
drahý kámen	safír, měsíční kámen
geometrie	sférická
Bůh	Asklépios
Bohyně	Déméter, Hékáté

gramatika	kontextově závislá
historická doba	doba bronzová
nálada	melancholie

Farmakologie

Některé alkaloidy obsažené v opiu mají protichůdné efekty, a tak se jejich společný účinek od účinku samotného morfinu liší. Hlavní alkaloidy jsou morfin (8-14%), kodein (2-3%), narkotin (5-8%), papaverin (0,5-2,4%) a thebain (1-2%). Thebain je strychninu podobný konvulzant, který stimuluje hladké svalstvo. Jeho přítomnost v opiu vyrovnává nejnebezpečnější účinky morfinu - zástavu dýchacího systému - která představuje hlavní příčinu smrti při předávkování heroinem nebo morfinem. Thebain představuje výchozí látku pro chemickou syntézu kodeinu. Protidrogové síly usilují o nahrazení máku setého (*Papaver somniferum*) mákem listnatým (*Papaver bracteatum*), který sice některé opiáty obsahuje, ale morfin nikoliv. Farmáři vypěstovaný thebain by pak mohl být prodáván do průmyslových zemí, kde by byl chemicky zpracováván na kodein.

Nicméně i ve Spojených státech se morfin stále ještě používá. Je považován za nenahraditelný při léčbě nemoci z ozáření a během studené války byly údajně vytvářeny jeho veliké zásoby.

Morfin, kamarád vojáka.

Opium je archetypální lék a morfin je jeho esencí. Morfin je nejsilnější přírodní lék proti bolesti a všechny jeho deriváty jsou vyráběny z opia. Morfin stimuluje míchu a zvyšuje tonus svalů neovládaných vůli, jako třeba svěračů. Je jediným známým lékem proti rýmě. Ve větším množství navozuje spánek.

Bílý spánek. Bdělý spánek.

Potěšení ze snů při vědomí dostatečném na to, aby se z nich potěšilo.

Kodein se svými účinky morfinu podobá, avšak méně stimuluje míchu a nevyvolává tak výraznou euforii. Představuje nepřekonatelný lék proti kašli, protože potlačuje centra kašle stejně silně jako morfin, aniž by účinkoval tak silně na zbytek nervové soustavy. Téměř všechny morfin získaný z legálně pěst-

tovaného máku se zpracovává na kodein. Opačný proces je ovšem daleko obtížnější.

Narkotin, podobně jako thebain, podporuje dýchání. Působí i mírně proti bolesti a stimuluje míchu. V lékařství se používá při rozedně plic. Papaverin, který je v máku obsažen v menším množství, působí protikřečově, uvolňuje hladké svalstvo a rozšiřuje cévy. Pro tyto účinky byl používán při léčbě impotence a to ve formě injekcí aplikovaných přímo do penisu. Erektci totiž způsobuje *uvolnění*, což je reakce přenášená ionty oxidu dusného. Navrhují v tomto případě papaverin se skopolaminem rozmíchané v oleji. Aplikuje se zevně.

Studium opia vedlo k objevení prvního alkaloidu. A podobně studium morfinu vedlo k objevu endorfinů, přímo v mozku obsažených tišitelů bolesti. Byl to patrně nejdůležitější pokrok učiněný v neurochemii za posledních padesát let.

Endorfiny jsou mnohem více než jenom tišitelé bolesti. Jsou to neurotransmitery, které přenášejí jak zrakové informace, tak i emoční stavy a fyzický stres. Spojitost mezi endorfiny a morfinem je v tom, že se váží na stejné receptory v mozku a tato podobnost vedla v roce 1975 Hanse Kosterlitz a Johna Hughese k objevu enkefalinu. Od té doby potvrdili mnozí výzkumníci, že v mozku působí přinejmenším tucet endorfinů, které se rozdělují do tří skupin: enkefaliny, α - a β - a γ -endorfiny a konečně dynorfiny. Navíc byly v mozku rozlišeny přinejmenším tři druhy receptorových oblastí, z nichž každá preferuje jednu či dvě endorfinové peptidové skupiny, přičemž zcela nevyklučuje ani zástupce ostatních skupin. Výsledkem těchto permutací a kombinací je velice složitá síť inetrakcí mezi smyslovými vstupy a emočně fyziologickými výstupy.

Například μ receptory, které jsou nejvíce naladěny ke spolupráci s opiáty, jsou spojovány se snižováním prahu bolesti, zatímco δ receptory, které jsou také citlivé na opiáty (a o něco méně též na opiátům podobné endorfiny), mají co do činění spíše s euforií. A navíc i uvnitř jednotlivých druhů receptorů existují poddruhy. Některé typy mý receptorů souvisí se snižováním pocitu bolesti, zatímco jiné typy regulují zástavu dýchání. Nabízí to možnost vytvoření léku proti bolesti, u něž by nebylo nebezpečí předávkování. Nicméně až dosud nebyla nalezena molekula, která by se vážala striktně jen na jeden z těchto dvou typů receptorů.

Podstata návyku

Endorfiny představují hmotný ekvivalent duchovních zákonů homeostáze a návyku. Je to princip „žádné obědy nejsou zadarmo“, který tak dobře shrnul Lenny Bruce, který řekl:

Svůj dluhy zaplatíš.

Nebo účty. Účty na tebe budou čekat na stole, ať už jsi je otevřel nebo ne. Někdy mohou být pohledávky urovnány. Existují sociální dluhy a duchovní dluhy. Jsou světské účty, jako ten od plynárenské společnosti, a jsou ezoterní faktury, jako je fantomatická představa zanechaná ztracenou možností.

Svůj účty zaplatíš.

Na fyziologické úrovni potvrdili badatelé v oboru návyku to, co Louis Lewin intuicí pochopil o půl století dříve.

Je možné si představit, že podnět a činnost pochodů, které regulují dopad podnětů zvenčí, na sebe vzájemně působí v souhlase s vědeckým principem, který d'Alembert, Gauss a později Le Chatelier pojmenovali „Zákon odporu proti nátlaku“ a který platí jak pro pochody fyzikální, tak i chemické. Tento princip lze vyjádřit následovně: Je-li na rovnovážný systém vyvíjen nátlak, tento systém reaguje změnou, která směřuje k tomu, aby odstranila následky nátlaku a obnovila rovnováhu.

Louis Lewin, Fantastika

Přesně tak to je. Jako odpověď na přílišné zaplavení endorfinových receptorů opiáty, se v mozku vytvářejí nové receptory. Omezení přísunu morfinu pak vytváří v mozku nerovnováhu projevující se bolestí.

Lewin si dával pozor, aby při vysvětlování role fyziologie ve vztahu jednotlivce k drogám neupadl do redukcionismu. Usuzoval, že každý jedinec má svou „toxickou rovnici“, kde vedle dědičných vlastností a jiných lékařsky dokumentovatelných proměnných veličin hraje roli i povaha. Redukcionismus patří mezi zabedněné jedy. Ten, kdo putuje stezkou jedů, by měl „zákonu odporu proti nátlaku“ věnovat velkou pozornost a učinit ho součástí svého cvičení „vyvažování základní rovnováhy“.

Rostlina

*Na hedvábí svých kouzel
postaví Sofa své věže.*

Své louky asfodelů a besídky z laskavce.

*Tam, kde Spánek a Ticho vládou vládným krajům,
samotářsky a apaticky přikyvují makovice
svými hlavami.*

- Erasmus Darwin, Láska rostlin

Mák setý dostal po spánku i své latinské jméno: Somnus je latinský název boha spánku Řeky nazývaného Hypnos. Nyx, bohyně noci, nese v ruce makovice, zatímco její syn Thanatos, smrt, je girlandou z makovic ověšen. Hermes, šamanský bůh, který cestuje mezi světy, má v ruce hůlku způsobující spánek. Jeho domovem je Mekone, „město máku“, místo, kde Prométeus ukradl oheň.

*Levandulové a rudé okvětní plátky,
plátky s černými kaňkami
hned u řapíku.*

Máky jsou jednoleté. Existují i trpasličí druhy, ale obvykle jsou máky přes metr vysoké a kvetou osmi až deseti květy. Květy jsou rudé, bílé, levandulové a strakaté. Jsou nápadně ornamentální a svým vzhledem vyvolávají pocit přítomnosti tajemství. Poupata jsou až do otevření převislá jako kyvadla, ohýbají stonek hned pod vrcholem. Jakmile se poupata otevřou, stonek se narovná a stojí vzpřímeně. Purpurové okvětní lístky, které jsou tlačeny vzhůru rozpínající se makovicí, prorazí zelený obal a rozbálí se.

jako když se žalud vynoří z předkožky

Okvětní lístky jsou měkké a hladké. Semenník je obkroužen tyčinkami a korunován diskovitou bliznou.

jedna žena, mnoho manželů

Počet žeber na blizně je důležitým taxonomickým znakem a také ukazatelem síly a množství latexu.

Spojenec

Opiová spojenkyně promlouvá, pokud promluví vůbec, prostřednictvím snů. Existuje jasné propojení mezi důležitostí, kterou romantičtí básníci přikládali snům a jejich fascinací opiem. I když není jasné, co přišlo dříve a co později.

Za starých časů dostávali nemocní, kteří přicházeli do Asklepiova chrámu, ze stejného důvodu napít makovicového odvaru, aby případně obdrželi léčivý sen, sen, který by odhalil příčiny jejich nemoci.

*ale sen může přicházet za snem
až začneš snít o tom, že sny zapomínáš
a posléze se snění a zapomínání
slije do jediného celku*

Je třeba zvládnout nerušivý způsob dotazování. Být schopen položit vyžadovanou otázku na sám začátek fronty a nepřerušit tím tok představ. Spojenec pak odpoví symbolickým, obrazným znázorněním odpovědi. Když dostanete použitelnou odpověď - něco, v čem je vhléd a co dává smysl - nastává další problém, a to je - zapamatovat si ji. Být schopen přenést tuto představu do normálního stavu vědomí.

Historie

Pochopitelně je starobylá. Mák byl sbírán, a pravděpodobně i kultivován, evropskými neolitickými jezerními kulturami. Během pozdního neolitu se patrně semínka máku dostala z vnitřní Evropy až do mediteránní oblasti. Sledovala zřejmě obchodní stezku, která vedla z Litvy přes švýcarské alpské průsmyky na jih, a po které putoval i jantar či cín. Během doby bronzové a železné se mák udomácnil v celém tehdejší světě, a to jak jako lék, tak i jako potrava. Existují určité důkazy o tom, že Sumerové mák nazývali *hul-gil*, neboli „radostná rostlina“, byt jsou tyto důkazy v současné době podrobovány kritice. V klasickém období byl mák součástí jarních mystérií v Eleuzině.

*Náušnice ze zlatých makovic,
socha bohyně s nahými prsy.
Má ruce zdviženy
a tři makovice vyrůstají z jejího čela.
Na každé makovici -
zejí jemné svíslé řezy.*

Socha zobrazuje Asklépia, jak drží v ruce svazek makovic. Makovice se často vyskytují i na rubu starověkých mincí, a to jak římských, tak i židovských.

Makovice někdy drží i bohyně Isis. Déméter pila odvar z makovic, aby zmírnila svůj žal, a tak makovice mají své místo při jejím uctívání.

Chléb a makovice

Helena se tajemství tisícího léku naučila od Egypťanů. Obzvláště Théby byly pověstné svými makovými poli. Tento lék zvaný nepenthe byl patrně směsí, skládající se možná z *mekonia* ve víně, mandragory a blínu. Tropány se k opiu dobře hodí.

Během středověku se opium do Evropy vrátilo, jako ostatně většina řecké vzdělanosti, přes Arábii. Židovští lékaři s Araby obchodovali a překládali jejich knihy. Ale ve čtrnáctém století, s příchodem moru, opium vymizelo. Snad i proto, že mor byl považován za nemoc z Východu a opium bylo východní medicínou. Teprve o několik století později to byl sám náš Paracelsus, který opium znovu do Evropy uvedl. Paracelsus tvrdil, že laudanum předčí všechny léky v boji se smrtí a říká se o něm, že sám tohoto léku s mírou užíval.

Přestože opium je spojováno především s Čínou, mák tam nebyl znám až do doby dynastie Tchang. Su Tung-pcho, básník dynastie Sung, chválil jeho léčebné schopnosti při léčbě průjmu a nastuzení. Mák byl v Číně až do devatenáctého století pěstován spíše jako okrasná rostlina. Pak začali Britové do Číny dovážet obrovská množství indického opia, aby vyvážili svůj obchodní schodek. Protože užívání opia útočilo přímo na citlivou strunu v duši Číňanů, vláda se příliv drogy do země pokusila zastavit. Britové na to odpověděli silou a výsledný konflikt si vysloužil název Opiové války.

Zahradní mák (*Papaver somniferum*).
Mattiolii, „Komentáře“, 1579

Poesis

Mák je krásná květina na pěstování. Má rád bohatou zemi, dobře kultivovanou, i když tato kultivace nemusí jít do větší hloubky. Má rád spoustu slunce, ale ne horko. Nemá rád mraky a mlhu. Ideální na jeho pěstování jsou hory. Vodu potřebuje nejvíce, když klíčí a roste, méně pak už, když kvete a ještě méně v období, kdy zrají makovice. Velmi dobře mu vyhovuje mediteránní klima.

Většina lidí si neuvědomuje, že maková semínka, kterými mají posypané pečivo, jsou semínka rostliny poskytující opium, a že by v nich protidrogový test prokázal opiáty. Nicméně to svědčí spíše o přehnané citlivosti protidrogových testů než o psychotropních vlastnostech máku. Nebo se tak alespoň říká.

Říká se také, že obsah alkaloidů se velmi liší u odrůd, které jsou pěstovány na mák a u těch, které jsou pěstovány na drogy. Ale je tomu tak skutečně? Důkazy hovoří spíše o opaku.

Protože pronásledování makových plantáží po celém světě bude patrně pokračovat až do jednadvacátého století, vládní genetičtí inženýři možná uspějí ve zneškodnění alkaloidových genů v DNA máku setého. Což se dosud nestalo.

Poté, co jste zryli, uhrabali a urovnali vaše záhony, rozhodte semínka a přihněte na ně hráběmi trochu země tak, abyste je jen tak přikryli. Zalévejte je kropicí konví, aby se půda neporušila a nedovolte zemi, aby po dobu klíčení semínek proschla. Za teplého počasí semínka vyklíčí během jednoho až dvou týdnů.

*Abseits im Garten blüt der böse Schlaf.
Stranou na zahrádce rozkvétá hněvivý spánek.
- Rainer Maria Rilke*

Pokud budou semenáčky těsně u sebe, vyjednotte je na vzdálenost pětácti až šedesát centimetrů. Už jsem viděl mák rostoucí těsněji, ale mnoho rostlinek bylo podměrečných a mělo malé makovice. Semenáčky vypadají jako sazeničky salátu. Skutečně také můžete vyjednocené rostlinky k přípravě salátu použít. Mají makovou příchut, ale alkaloidy neobsahují vůbec, nebo jen ve velice malém množství.

Rychlost růstu závisí na teplotě a světle. Rané máky se po vyklíčení drží zpátky a se skutečným růstem čekají na teplé počasí. Nicméně na některých místech země lze mák sklízet dvakrát do roka. V Indii, kde je sezóna ohraničena na jedné straně zimou a na druhé monzúnem, se mák seje během určitého

týdne v listopadu. Semenáčky jsou schopny přezimovat pod lehkou příkrývkou sněhu a na jaře pak mají rychlý start.

Mnohé studie hovoří o tom, že hnojení a zvláštní přihnojování fosforečnými a dusíkatými hnojivy zvyšuje kvalitu a množství latexu v makovicích. Ovšem až do určitého maxima.

Většina nejlepších výzkumů pochází z Indie. Indiští chemici a agrotechnici studovali pěstování máku ze všech stran. Účinky hnojiv, techniky sklizně, dobu setí, šlechtění, a to vše měřili výnosy z hektaru, procenty alkaloidu na rostlinu či poměrem mezi obsahem morfinu/kodeinu/narkotinu.

Během počátečního stadia růstu se zdá být nejdůležitější fosfor, v pozdějších stadiích pak dusík. Hnojení udělá dobře vždycky. Profesionálové ošetřují semena máku před setím fungicidy a během sezóny řádky neustále plejí.

Během zhruba tří měsíců rostliny rozkvetou. Mák pěstovaný na opium kvete mnoha barvami navzdory obecné pověře, že pravé opiové máky kvetou bíle. Rudé máky jsou velmi dekorativní a existuje i velmi nádherný mák barvy levandule. Květy ovšem dlouho nevydrží,

jsou příkladem nestálosti...

a okvětní plátky opadají den či dva poté, co se rozvinuly.

*jsou příkladem metamorfózy, tak jako motýl
deroucí se z kukly,
který svá křídla nechává oschnout sluncem.*

Opadané okvětní lístky jsou skvěle jedlé a jsou ozdobou každého salátu. Poté, co tyto lístky opadají, makovice po několik dní rychle roste a pak několik týdnů zraje a dospívá. Několik týdnů po snědení makového salátu můžete, pokud ovšem žijete ve státě, ve kterém se vláda nerozhodla bdít nad vašimi spirituálními pokusy, začít vlastní sklizeň.

Bylo učiněno mnoho výzkumů, aby byla objevena optimální doba naříznutí makovic. Jeden z článků, které jsem četl, pravil, že je třeba makovice naříznout už pět dní po opadání okvětních lístků, ale vědci s tímto termínem nesouhlasí. I když latex už může být v tomto čase dostatečně hustý, obsah morfinu v něm dosahuje svého maxima až tak dva týdny po opadání lístků. Navíc agronomická studie z Indie ukázala, že obsah morfinu, jak se dříve obecně věřilo, po nějaké kritické době neklesá. Vlastně i suché makovice jsou pořád nabí-

ty morfinem, kodeinem, narkotinem, papaverinem, thebainem a vším tím ostatním.

Bylo dokázáno, že je-li latex vystaven slunci a vzduchu, část v něm obsaženého morfinu degraduje na kodein. V.S. Ramanathan (1980) v tomto případě navrhuje, aby byl latex postříkán antioxidačním roztokem soli a kyseliny askorbové, či aby byl sbírán okamžitě, aniž by byl ponechán na makovicích ke kondenzaci a oschnutí, což je tradiční způsob.

Četl jsem o pěstiteli opia, který olizoval čerstvý latex přímo z makovic. A zůstala mi z toho takováto vizuální představa: muž vypadající jako Blakeova kresba Nabuchodonozora klečí na všech čtyřech, olizuje makovice a kolem něj sedí v prachu pár strapatých koček obtočených svými ocasy, které ho při tom pozorují...

Nicméně ještě pár slov o nařezávání makovic. Morfin produkuje laktifery – rostlinné mléko vyměšující buňky ve stěnách makovic. Je produktem dlouhého procesu biosyntézy, jehož konečným produktem je kodein. Opium jako takové se připravuje přímo z rostlinného mléka (latexu), jehož sběr je dlouhou a namáhavou prací.

Naříznout makovici znamená vstoupit do mýtického času, stát se účastníkem tradice sahající až do prehistorie a dovolit této tradici, aby znovu vstoupila do konkrétního času.

*Rituály. Staré vzpomínky
na domy postavené na kůlech,
hory a ledovce.*

*Na obchodní karavany tetovaných mužů a žen,
nesoucích fajánsové korálky
a torby plné makovic, jantaru a i cínů
strmými průsmyky.*

*Vykované bronzové nože,
Helena míchající své lektvary
a modrá egejská obloha
nad tím rozprostřená
jako dech vypravěče bájí.*

Zatímco seriózní výzkumy naznačují, že nejlepší čas sklizně je mezi čtrnáctým a dvacátým dnem po odkvetení, při praktické práci na polích je těžko mě-

řit čas sklizně podle kalendáře, neboť zrání rostlin není jednotné. Pěstitel se musí naučit odhadovat zralost makovic podle jejich barvy a pevnosti. Signálem je tu změna zelené barvy v bělavě zelenou. Bohužel ne všechny makovice procházejí touto změnou najednou, protože zrání ovlivňuje i jejich velikost. Proto pěstitel může usuzovat na zralost i ohmatáním makovic.

Profesionální farmáři v Asii a na Blízkém Východě používají někdy k nařezávání makovic tři malé čepele zasazené do prstenu, který nosí na prstě. Jiní používají prostě ostrý nožik, zakřivený jako srp. Zcela k tomuto účelu vyhovuje žiletka, zabalená do izolační pásky tak, aby vykukoval jen milimetr či ještě méně dlouhý kousek růžku. Páska působí i jako zarážka a brání čepelce zařiznout se hlouběji.

Je to jako obřízka.

Pečlivě proříznout

právě jen vrchní pokožku.

Krůpěje semene

září na slunci bělobou.

Proříznete-li zcela stěnu makovice, mléko vyteče dovnitř a zničí semena. V různých částech světa se používá několik druhů nařezávání: jeden vertikální řez, několik vertikálních řezů, několik horizontálních řezů, několik šikmých řezů a spirální turecký řez. Jeden z indických výzkumných týmů zjistil, že nejlepší je turecký řez, zatímco jiný tým došel k názoru, že jediný řez zcela postačí.

Turecko. Mladí muži v turbanech

se brodí po prsa v makových polích.

Čína. Zralé máky

v horách Laosu.

Ale jedna věc je jasná z obou studií. Dlouhý řez snižuje obsah morfinu získaného druhým a třetím řezáním. Jestliže tedy žijete v takové části světa, že můžete sklízet své makovice tehdy, kdy uznáte za vhodné, udělejte při prvním nařezávání jeden či dva vertikální řezy dlouhé pouze do jedné třetiny makovice. A pak tento proces po dvou až třech dnech opakujte tak dlouho, dokud makovice vylučuje mléko. Řez provádějte pokaždé na opačné straně makovice.

čerstvé mléko je palčivé

Jestliže ovšem na druhou stranu nemáte takovou svobodu a můžete si dovolit jen jediné nařezávání, udělejte řezy dlouhé a to buď spirální kolem dokola, či několik vertikálních řezů přes celou makovici.

Opium chutná tak dobře,

že při vtažení dýmu

se sbíhají sliny

Obecně se uznává, že latexové mléko je třeba sbírat před osmou ráno. Nařezávání se provádí většinou pozdě odpoledne či časně navečer a sběr probíhá následujícího rána. Mléko, které vyprýští bílé, rychle schne a tmavne. Z makovic se seškrabuje tupým nožem či jinou škrabkou.

Musíš odřít mnoho makovic, abys získal trošku opia.

Potřebujete něco, čím makovice naříznete a pak nádobku na shromáždění šťávy. Je v tom trochu fortelu, lépe se je to učit v praxi než z knížek.

Uč se od muže klečícího na všech čtyřech,

prohledávajícího záhon máku.

Stačí nožik na loupání ovoce.

Spojenec

Je jako přízrak s bílými vlasy,

půl člověk a na polovic duch

stále čekající

na úsvitu žádosti.

Opium bylo romantikům devatenáctého století tím, čím byl alkohol literátům století dvacátého. Romantici kráčeli po cestě snění a jejich stezka vedla mákem. Nikdo z nich opium nekouřil. Užívali laudanum.

Na potřeby, co cítím, abych zapomněl

a přitom zůstal trpěliv a v klidu

šťasten v svém temném badání jsem šel

*ukrást své přirozenosti vše z přírodního muže.
Jen ten plán jsem měl, jen z toho zdroje čerpal:
Co části vyhovuje i celku potom sluší.
Tak vyrost zvyk, co ovládl mou duši.*
- Samuel Taylor Coleridge, „Odmítnutí: Óda“

Jméno Thomase De Quinceyho se stalo synonymem pro opium a to pro jeho *Zpověď anglického požívače opia*. De Quincey otevřel otázku „požívání opia“ pro veřejnost. De Quincey byl první pijan laudana z lepších kruhů, který se k tomu přiznal. (Nižší vrstvy používaly často laudanum už z toho prostého důvodu, že neměly na pivo.)

Coleridge nařknul De Quinceyho z toho, že bral opium pro své potěšení, zatímco on sám tak činil proto, že byl nemocen. Odvozoval z tohoto tvrzení jakousi morální nadržanost. Toto nařčení De Quinceyho spíše nudilo, než zahanovalo. Navíc to byl spíše on, kdo dokázal svůj návyk ovládat. Po několika letech, ve kterých činila jeho denní dávka půllitr i více laudana, přešel De Quincey postupně až na lžici či dvě denně a zdál se býti spokojen. Coleridge pil po většinu svého života okolo litru denně a všechny jeho časté pokusy se z tohoto návyku vymanit skončily neúspěšně.

Alethea Hayterová označila ve své publikaci *Opium a imaginace romantiků* Johna Keatse za spisovatele, který opium užíval jenom příležitostně. Nicméně test, kterému byl nedávno podroben svazček básnickových vlasů, prokázal chronické užívání opiátů.

George Crabbe, básník a kněz, užíval laudanum pravidelně, aniž by tím narušil svou poezii, každodenní zaměstnání či rodinný život. Elizabeth Barrettová Browningová užívala na nervy morfin v éteru a stala se na něm závislá. Přestala, když se vdala za Roberta Browninga, byla čistá když nosila a porodila svou dceru, ale pak patrně znovu návyku podlehla.

Někteří, jako například Walter Scott, který užíval opium jako lék na své problémy s trávením, byli schopni přestat, kdykoliv se jejich zdraví zlepšilo. Southey, Shelly a Byron užívali laudanum, kdykoliv pocítili potřebu a byli schopni přestat vždy, když potřeba pominula.

Wilkie Collins byl také závislý na laudanu, stejně jako Baudelaire. V Baudelairově životě se vystřídalo mnoho rostlinných spojenců, včetně absintu, jak už bylo řečeno výše. Nicméně nakonec ho dostalo právě opium. Jestli byl na laudanu závislý i Edgar Allen Poe, je dosud předmětem akademických úvah.

Rostlina

Poprvé jsem kouřil opium za pomoci kojenecké láhve. Po straně láhve byla vyvrtána malá dírka. Hostitel podržel kuličku opia pomocí drátu nad svíčkou, dokud nezměkla. Nahřál i stěnu láhve. V hrdle láhve byla gumová zátka, kterou procházela skleněná trubička. Hostitel zarazil kuličku do vyvrtaného otvoru a řekl mi, abych vtáhnul. Bílý kouř naplnil láhev a z ní se přesunul do mých plic. Vykouřil jsem několik kuliček. Účinky přicházely pomalu a vydržely dlouho.

Tahle opium užívají páni. Vojáci nemají na takové obřady čas. Užívají rychlé opium. Takové, jaké si můžete stříkačkou píchnout do svalů.

V Indii prodávají opium na kouření v malých kalíšcích. V každém je asi čtyři až šest dávek a je možné vykourit i několik kalíšků. Přidělí vám pryčnu a něco pod hlavu a majitel vám připraví dýmky.

Nejčastější chyba nepoučených kuřáků spočívá v tom, že pálí opium jako hašiš. Ale opium je třeba odpařovat a ne ho nechat spalovat. Bez správné techniky je většina opia zničena horkem.

Opium se také ztrácí požitím. Když je snědno, účinky jsou mnohem méně výrazné. (Cocteau tvrdil, že praktiky kouření a požívání opia jsou něco odlišného a že přitahují odlišné druhy lidí. Je však těžko pochopit, co tím míní.)

Stezka

I když existují rozumně znějící důkazy o využití opia v rámci eleusinských mystérií, opium bylo během historie využíváno především jako lék. Je možno říci, že většina rostlinných spojenců, jako třeba *Cannabis*, alkohol nebo káva, nemají asociální sklony. Ale nelze to říci o máku. *Papaver* jeví zřetelné asociální tendence, obzvláště, když se navázané přátelství stane vztahem na plný úvazek. Jak pravil Cocteau: „Už dva se u dýmky mačkají“.

Opium se rádo přáteli samo se sebou.

Duchovní mistři jsou vyhledáváni hledači pravdy. Kuřák opia je vyhledáván ochočenými kočkami. Hledači teplého těla, po kterém by se mohly procházet, natáhnout se na něm podle libosti a dřímat. A příst a cítit se v bezpečí.

Spojenec

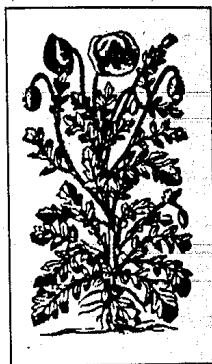
Opium umí počkat.
- Jean Cocteau, Deník léčby opiem

Účinky

*náhlá vlna nevolnosti, krátce se rozhoduji,
zda je nutno se vyzvracet.
a pak přichází žízeň,
dlouhá žízeň, kterou zřejmě nelze zapudit vodou.
a svrbění. drbu se ve vousech
drbu se na nohách. svrbí mě koule.
mé ruce tráví mnoho času
uvnitř mých kalhot.*

*pak vidím vize: slečna hrající na píšťalu,
některé jsou nádherné, jiné děsivé a další očividně symbolické,
líbám třeba ženu a její ústa se náhle mění
v její „suché vybavení“, tvrdé a hranaté,
trčící v mých ústech.
nebo:*

*žena se náhle svléká do naha
a vše je naprosto bezprostřední:
barva, pach, dotyk,
naprosto zřetelné,
vždycky vím, že sním, ale nevím,
zda mé úvahy o snech patří bdění
nebo jsou samy součástí snu.
všechny mé představy jsou vizuální,
i to, jak chci napsat knihu,
všechno je možno vidět.
ale není to jen příjemné, trestající vize si přicházejí
vybrat svůj čas...*

Vlčí mák
(*Papaver rhoeus*),
Mattioli,
„Komentáře“, 1579

Analogie

symbol	klíče
krajinný útvar	veliká řeka
logický operátor	negace
kov	olovo
minerál	olivín
hudební nástroj	lyra
mýtus	Oidipus
mýtický hrdina	Adonis/Narcis
číslo	-1, imaginární čísla, i
povolání	lékař, kuli
mimotělní prostor	říše rovnováhy
skupina periodické tabulky	inertní plyny
fáze soulože	stav po orgazmu
fáze hmoty	amorfní
fyzikální konstanta	permitivita volného prostoru
planeta	Saturn
platonické těleso	dodekaedr
jed	strach
proporce	zlatý řez
kvark	dno

Účinky

Účinnost opia je výsledkem smlouvy.
-Jean Cocteau, Deník léčby opiem

Analogie

kvantová síla	neutron
oblast potěšení	mícha
rituální událost	zamilovanost
hornina	břidlice

roční období	jaro
smysl	čich
sexuální poloha	žena nahoře
souhvězdí	labuť
hřích	lenost
společenská událost	rekonvalescence
tarotová karta	viselec
denní doba	soumrak
nástroj	athanor, hřebík
ctnost	naděje
samohláska	prostřední střední

Poesis

Když rostliny zaschnou, sesbírejte semínka. U některých odrůd se makovice nahoře otevřou a rozhazují semínka jako šejkr. U některých odrůd se makovice neotevírají a abyste mohli vysypat semínka, musíte makovicím odříznout vršek. Usušte semínka a ona pak vydrží dlouho. Na příští setbu i na jídlo.

Poté, co jsou sebrána semínka, může být zbytek rostlin sklizen jako „sláma“. Z listů lze připravit příjemný čaj, ale makovice obsahují i po nařezávání dostatek alkaloidů a jsou hlavním legálním zdrojem opiátů.

Postupy extrakce lze rozdělit na metody používající jako rozpouštědlo vodu a na techniky využívající rozpouštědla. Metody získávání alkaloidů z „makové slámy“ jsou poněkud odlišné od metod získávání morfinu z opia. Ty druhé spočívají v Jižní Asii a na Středním Východě v rozpouštění opia v horké vodě (nikoliv vařící) a vysrážení narkotinu, kodeinu a jiných organických látek přidáním vápna (oxidu vápenatého, CaO). Pro svou fenolickou strukturu se morfin vymyká z obecného pravidla, že alkaloidy nejsou rozpustné v zásaditých roztocích. Roztok se pak přefiltruje, filtrát je znovu zahrát a vysrážen, tentokrát za pomoci koncentrovaného čpavku NH_4OH . Poté je opět přefiltrován.

Z makové slámy jsou alkaloidy opakovaně extrahovány pětiprocentním roztokem síranu sodného. Roztok je pak neutralizován a koncentrován. Následuje opakovaná extrakce devadesátiprocentním ethanolem. Alkoholická vrstvička obsahuje všechny alkaloidy, které mohou být odděleny pomocí destilace.

Existuje mnoho postupů, jak oddělit různé opiové alkaloidy. Nejstarší je Gregoryho postup, během kterého je koncentrovaný vodní roztok opia vystaven účinku chloridu sodného, čímž se vysráží narkotinu a většina nealkaloidních organických složek (vápenná sůl kyseliny mekonové, laktát vápenatý a síran vá-

penatý). Odfiltrovaný roztok obsahuje morfin a kodeinové hydrochloridy – surové „Gregoryho soli“. Ty mohou být znovu rozpuštěny a morfin z roztoku vysrážen za pomoci čpavku.

Loužení makové slámy za pomoci rozpouštědel se neliší od extrakce ostatních alkaloidů podobným způsobem.

Povaha návyku

*Dýmka se mění ve spojence,
spojenec se mění v berličku
a berlička se stává zvykem.*

Účinky

Narokotika většinou nejsou považována za prostředky, které by sexuální citění povzbuzovaly. Spíše opak je pravdou: eidetické zatlačuje tělesné. Ale s opiem, *jestli se kdy vůbec k němu dostanete*, se sexuální orgazmus může překvapivě dotknout přímo prvotních center. Možná, že se jedná jenom o vedlejší následek obecného snížení citlivosti, které oddaluje orgazmus a vyžaduje prodlouženou a neumdlévající soulož. Ale když je vrcholu konečně dosaženo, je to jako kdyby se mícha rozpoltila vedví. Na okamžik člověk pozná, jak se při páření cítí ještěrky a proč se ráno drápour na sluncem vyhřáté kameny. Člověk cítí spřízněnost s vědomím obojživelníků a najednou je mu jasné, jak se cítí žabí nožky, když se přestanou cukat. Člověk dokonce pozná, a na malý okamžik jí musí uznat, moc, která je silnější než mák – a to je poznání, které stojí za to si zapamatovat. Protože, *jestli kdy spojenkyně v máku uspěje a vtáhne vaši duši a vy budete sloužit jí, místo toho, aby vám jako dříve sloužila sama a laskala vám vlasy svými citlivými prsty, budete potřebovat vzpomínku na onen okamžik světla. Budete potřebovat vědět, že kdesi existuje surový život, který žije v nedokonalých a pomíjivých tělech, ale že toto vtělení do pozemských těl z masa je vlastně triumfem vesmíru. Bez této vědomosti nemáte ani za mák naděje.*

*Krásná milenko,
když nasaji tvůj temný parfém
ožívá ve mně mé nejhlubší toužení po lásce
a naplňuje se.*

HEROIN A PODSTATA NÁVYKU

*Dobré ráno, lžičko.
Lžičko, vrať mi zpátky můj mozek.
- Richard Farina*

S heroinem může být návyk dotažen k naprosté dokonalosti.

Návyk je dnes do té míry ztotožňován s heroinem, že závislost na alkoholu či tabáku začala být považována spíše za *zvyk* než za závislost. A to přesto, že na heroinu závislý člověk má větší šanci se své závislosti zbavit, než je tomu u kuřáka.

Heroin je diacetyl morfinu. Je připravován z morfinu velice jednoduchou reakcí, během které se používá acetanhydrid a acetyl-chlorid. Když byl heroin poprvé syntetizován, věřilo se, že bude lepším prostředkem proti bolesti než morfin (to se potvrdilo) a že nebude návykový (to se nepotvrdilo). Heroin byl dokonce prodáván jako prostředek na potlačení závislosti na morfinu, což se mu skutečně dařilo, pakliže nahrazení jedné závislosti za druhou lze nazvat úspěšnou léčbou. Nicméně, pokud je methadon nazýván lékem proti heroinovému závislosti, může si heroin své postavení léku proti závislosti na morfinu udržet. Feťáci říkají, že odvyknout methadonu je bolestivější a obtížnější, než opustit heroin.

<i>Heroin</i>	<i>Materiál</i>
<i>Háčko</i>	<i>H.</i>

Návykovost opiátů (doba užívání nutná k vytvoření návyku) se zdá být přímo úměrná s rychlostí objevení se účinků, zatímco síla návyku (perzistence návyku) se zdá být s touto rychlostí úměrná nepřímo. Nitrožilní morfin je návykovější než opium a kouřené opium je mnohem návykovější než opium požívané. Ale zvyk požívat opium je mnohem těžší zlomit než návyk na kouření, pokud ostatní proměnné, jako třeba délka návyku, jsou stejné. Heroin, který účinkuje rychleji než morfin, je také návykovější. Lidé závislí na opiu nemusí nutně zvyšovat své dávky, jako je tomu běžně u heroinistů.

Nicméně i v případě heroinu je možné vyhnout se zvyšování prahu tolerance. Zkušené feťáci si častou berou minimální dávku, která je schopna ukojit jejich touhu po droze. Práh tolerance zvyšuje především touha zažít stejné zážitky jako na počátku. Ale ať už je to tak či tak, stejně v tom jedou.

*Lidi o tom lžou,
někteří přítom i řvou,
někteří z toho i umřou,
všichni se rvou o lžici.
O tu lžici, tuhle lžici, tuhle plnou lžičku.
- Willie Dixon*

Díky zcestným protidrogovým zákonům je ve Státech skoro nemožné sehnat opium, zatímco heroin je dostupný každému, kdo má peníze, pevnou vůli a trošku fištrónu.

Účinky

*Svrbení, lítání v tom, pocení, žvanění na ulicích a podřimování.
Sucho v ústech, sucho v prdeli a slepé oči.*

I svrbení se může stát předmětem touhy.

Narkomanie

Návyk zahrnuje i důvod. Jen nemnozí feťáci zahájili tím, že se jednoho dne rozhodli: „Sakra, tak si myslím, že se stanu závislým na heroinu“. Vlastně to vypadá tak, že ti, kteří tímto způsobem začali („Chtěl jsem jenom vědět, jaké je to být závislý“), jsou zároveň i ti, kteří jsou schopni s celou věcí skoncovat se stejnou nonšalancí, s jakou ji nastarovali.

Důležitost důvodu má co dělat s typem problému, který mělo užívání drogy řešit. Jestli byla důvodem fyzická bolest, působená nějakou nemocí či úrazem, nebo zda důvod spočíval ve snaze ulevit bolesti duševní. Pokud jde o fyzickou bolest, je možné po jejím odeznění s drogou přestat s žádnými či jenom malými problémy. Pokud byly problémy rázu duševního, je situace mnohem komplikovanější.

Je-li psychická bolest vyvolávána nějakým zvláštním prostředím, jako třeba bojovým nasazením ve Vietnamu, při přemístění do známého prostředí důvody

bolesti zmizí. Většina veteránů, kteří se domů do Států vrátili jako závislí, svou závislost odložili současně se svými zbraněmi.

Ale vystupuje-li psychická bolest odněkud z hloubky vás samých, jak jí utěcí? Navíc narkomanie zahrnuje zvláště zhoubnou zpětnou vazbu. Přítomnost spojení ve vašem těle brání duchovní práci, která je nutná k odstranění napětí. A tak napětí vzrůstá.

*Tři věty definují zrádný stav samsáry:
Utrpení působené podmíněnou existencí,
utrpení působené změnami
a utrpení působené utrpením.*

Pokud bychom měli vysvětlit výše uvedenou trojici utrpení pomocí podobností, pak podmíněná existence je jako nezralé ovoce, utrpení ze změn je jako miska rýžové kaše, do které je namíchán jed a utrpení z utrpení je jako plíseň, rostoucí na ovoci. Či jinak. První se týká obecného pocitu lhostejnosti, druhé pocitu potěšení a třetí pocitu bezútěšnosti. - Gampopa, Diamantové ozdoby osvobození

Účinky

Susana Lyndonová, která v knize *Dlouhá cesta domů* popisuje patnáctiletou zkušenost heroinové závislosti a jejího konečného překonání, píše, že nebrala heroin proto, aby se cítila lépe, ale proto, že se po něm konečně cítila „normálně“. Alespoň z počátku.

Pokud se necítíte jako normální člověk dokud si nepíchnete dávku háčka, je to znamení - no prostě je to velmi špatné znamení. Znamení, že se tomu musíte vyhnout, a to okamžitě. Prognóza vašeho vztahu s tímto spojencem je velice nepříznivá.

Tací lidé by měli brát Prozac* a ne heroin.

Narkomanie

Bolest stvoření, bolest zrození. Utiš ji na vlastní nebezpečí. Heroin působí zácpu.

Přesto to někteří dělají. Někteří to dělali a přesto triumfovali. Charlie Parker. Nebo Coltrane. Ale ani jeden z nich nikdy netvrdil, že mu droga pomohla.

* (antidepressivum - pozn. překl.)

Jed rádi nemají, co potřebu jedu vyvolává.

- William Shakespeare, Richard II

Může se stát, že jste drogu tu a tam brali, více méně pro srandu, a dneska se cítíte mizerně. Teče vám z nosu, nemáte chuť k jídlu a nechce se vám ven. A pak vám dojde, že to není chřipka. A vypravíte se pro dávku.

Následuje období zvané „líbánky“. Jak dlouho trvá a do jaké míry to skutečně jsou líbánky, závisí na legálním statutu užívané drogy a na vašem štěstí. Lékaři, kteří mezi lidmi závislími na narkotikách tvoří statisticky významnou skupinu, udrží toto období po léta a nezřídka i po celou svou kariéru. Pokud si píchají, používají sterilizované stříkačky. Dodržují správnou výživu a patřičně ji doplňují. A nemusí z každého dne strávit polovičku tím, že se snaží opatřit si drogu.

Líbánky mohou trvat měsíce, roky či desetiletí. Po nich přichází chronické stadium, jehož hlavní náplní je prosté udržení stavu věci a vyhýbání se odvykání. Když se objeví problémy, nastane konečné stadium: zchátrání nebo uzdravení. Že se problémy objeví, je jasné. I když jsou všechny okolnosti příznivé. Je to logický důsledek zákonů fyziky ducha. Jak to hezky řekl Bob Dylan: „Kdo nemaká na svém porodu, maká na své smrti“.

Odvykání

Začal jsem šňupat cestou a koks mi došel. Dostal jsem se do naprosté deprese a začal mě bolet žaludek. Děsně mě bolet nos a dostal jsem strašné bolení hlavy. Z nosu mi tekla krev a měl jsem zimnici. Začal jsem zvracet. Navíc mě bolely všechny klouby v nohách. - Art Pepper, Straight Life - Řádnej život.

*Už budu jen hodnej kluk,
prosím, jen ať mi je líp.
Slíbil bych všechno na světě,
když mě dostaneš z tohodle pekla.
Přestal jsem a mám absták.*

- John Lennon, „Cold Turkey - Absták“

Spojenc

Skrývá to. Snaží se to udržet v tajnosti, skrýt to před ženou. A ta se pak cítí zrazena, jako když se provalí nevěra. Ale to JE nevěra. Je to nevěra s dýmku, nevěra s injekční stříkačkou. Masturbace je většinou privátní záležitost.

Narkomanie

Je velice těžko sledovat užívání drog, které nevedlo k závislosti. Drakonické zákony a společenské stigma spojené s mimolékařským použitím opiátů nutí občasného uživatele svůj zvyk utajit. Jen anekdotické příběhy a zkazky, co se vyprávějí, jsou důkazem toho, že někteří „troškaři“ to vydrží desetiletí, aniž by se stali závislí a někteří se nestanou závislí nikdy.

Cocteau rozlišoval mezi zvykem a závislostí. Kouření opia každou sobotu je zvyk. Zničená játra jsou příznakem závislosti.

Spojenec

Na tomto místě je snadné upadnout do romatismu. Burrougs to ovládal a Algren také. Okolo „boží medicíny“ už i beze mě vzniklo mnoho naslédých pamfletů.

Bylo to horší a horší. Zkrachoval jsem. Všechny mé obchody se hroutily. A čím to bylo horší, tím víc jsem potřeboval svou dávku, abych odsunul bolest, abych se nemusel podívat do tváře tomu, co se dělo. Pošta a účty se prostě jenom hromadily. Nevšiml jsem si toho. Přišli vymahači, praštili mě pistolí a odnesli většinu mých schovaných zásob. Chtěl jsem je zabít a chtěl jsem na to někoho najmout. Najal jsem nějaké Hells Angels, aby se mnou šli za nima. Až tam to došlo.

A pak, skrze narkotickou mlhu jsem pochopil, že heroin patrně ovládá můj osud.

Odvykání

„Je to jako když máš chřipku“, říkají někteří. Ne, je to horší, mnohem horší. A to neberu chřipku na lehkou váhu.

Třas. Pot. Bolesti v celém těle.

Ale nejhorší je psychická bolest a to, že vidíte, jak se váš život hroutí, nebo alespoň to, co z něj ještě zbylo. Možná jste na tom nebyli nejlíp, když jste začínali, ale teď je to daleko horší.

Můj nejlepší přítel se dal na drogy a začal krást mé věci. Doslova vyloupil celý dům. Kradl nám všem. Nakonec jsme museli zavolat policii.

Hledající zapomnění, probudili jsme se v Propasti. S kocovinou, s palčivou touhou po droze, bez peněz a bez přátel.

*To je v pořádku, došlo to až sem,
došlo to až sem.*

Nebyla to dlouhá cesta sem dolů?

Nebyla to divná cesta až sem dolů?

- Leonard Cohen, „Dress Rehearsal Rag“

Narkomanie

V Laosu není mezi Lay a Hmongy považováno kouření opia za nic opovrženého. Nevrhá to na nikoho žádné špatné světlo. Nicméně závislost, která vede až k sebepoškození, v opovržení je. Je to přesně jako na západě s pitím. Pití není obecně považováno ani za špatné, ani za dobré, ale alkoholismus za špatný považovaný je. Takže obyvatelé laoských hor představují společnost, ve které je užívání opiátů „socializováno“.

V laoských vesnicích, kde se pěstuje mák a produkuje opium, je asi deseti-na populace na opiu závislá. Ve městech, kde se s opiem obchoduje, ale kde jeho přítomnost není tak všepronikající, je závislých asi tak pět procent. A na vesnicích, kde se opium přímo nepěstuje, je to okolo jednoho až dvou procent.

Tato čísla naznačují, že i ve vesnicích, kde je opium součástí každodenního života, dosahuje procentuální poměr závislých zhruba stejných hodnot, jako je tomu na Západě u alkoholismu. Toto zjištění podporuje názor, že procentuální zastoupení závislých lidí ve společnosti je více méně konstantní, že variabilní je pouze předmět této závislosti.

Když pak laoská vláda postavila pod tlakem Spojených států opium mimo zákon, vzrostlo prudce množství dovnitř pašovaného heroínu a závislost na opiu byla vystřídána závislostí na heroínu. Je třeba si všimnout i toho, že počet alkoholiků je v Laosu velmi malý a že se alkoholismus nejvíce vyskytuje tam, kde je málo heroinové závislosti. Kdybychom my ve Státech mohli naše heroinově závislé převést na alkoholismus a alkoholi-

Michael Myers,

„Pomozte místnímu fetišákovi přestat“

ky na heroin, ušetřili bychom na nemocenských a sociálních dávkách tolik, že by to zaplatilo celé zdravotnictví.

Spojenec

Stejně jako Majakovský, hrajeme všichni ruskou ruletu. Proto tolik potřebujeme štěstí.

Odvykání

Přichází čas, kdy je všechno pryč a zůstaly jen oči pro pláč. Většinou po pěti či osmi letech, někdy až i po deseti, omrzí feťáky život. Někteří výjimeční fanatici jehly vydrží v tomhle stadiu i patnáct let a vyslouží si tak v narkomanských kruzích značnou proslulost. Ale v těchto kruzích nenaleznete zarputilce stejného typu jako je kuřák, kterému odoperují pľlku plic a který nemůže/nechce nechat kouření.

Vše pronikající smutek a vzpomínky na šťastnější život.

Vzpomínky na život, který byl jednodušší a přívětivější, kdy jste měli přátele, kteří nebyli feťáci. Kdy vám vaše rodina ještě důvěřovala. Kdy jste byli schopni udržet si místo. Kdy jste milovali a byli, nikoliv bezdůvodně, milováni. Kdy jste snili o životě a ne o přežití.

Skončit i to nejhorší manželství je bolestné.

*Když se tak podíváš lety nazpátek
a vidíš, co jsi mohl být,
jasně, co jsi mohl být,
kdyby času bylo víc.*

*Či je to vina, že jsi světem nezmoudřel?
Na dlouhý cestě domů.
Na dlouhý cestě domů.*

- Supertramp, „Vydej se na dlouhou cestu domů“

Spojenec

Na světě jsou krásné věci. Jednou z nich jsou feťáci, kteří se rozhodli přestat. Cosi z nich vyzařuje. Schůze Anonymních narkomanů přetékají víelou láskou a vzájemnou podporou. Už kvůli tomu je dobré je navštívit. Říkají: „Samo-

ta vám uzdravení nepřinese“. To nepřinese, ale víze vám přinese. A jsou to přeci právě víze, kterých je vám třeba.

Láska, lidské vztahy, dobré místo, přátelé. Všechny tyto věci, které nazýváme „zásluhy“ nebo „dobrá karma“, jsou vaší medicínou, vaší vyšší silou. Budete je potřebovat všechny. Ale budete potřebovat ještě mnohem víc.

Je těžké vědět, že létající koberec je skutečností a že vy už na něm nikdy nepoletíte.

- Jean Cocteau

Jedový doktor musí použít všechny své léky a proti jedu staví jed. Zde se lišíme od metody Dvanácti kroků. (Postup používaný v rámci společnosti Anonymních Alkoholiků - pozn. překl.). Nic proti abstinenci, „každý prostředek je dobrý“, říkáme. Ale většina jedařů dává přednost vymanění se z identity „feťák“, bez zabřednutí do náhradní identity „feťák v léčení“. Na prvním místě chceme nalézt takové zotavení, které nás povede dále cestou jedů.

Nicméně, když přitom selže vaše sluneční medicína, je všechno v háji.

Narkomanie

*Mý kafe je plný blues, blues mi zvučí moje hlava,
když tu někde sebou seknu, Bože, co jsi na nebesích,
budu mrtvej, marná sláva.*

*Nemám moc rád tohle žití, ani smrt však nemám rád,
protože když sebou seknu, Bože, co jsi na nebesích,
nemůžu už fetovat.*

- Patrick Sky, „Boží nátura“

Odvykání

O klonidinu se tvrdí, že potlačuje locus coeruleus v zadním mozgovém kmenu, který je považován za „centrum strachu“. Bylo by asi dobré pokračovat ve výzkumu a využít toho k úlevě během první fáze odvykání.

Zcela nedávno bylo zjištěno, že velmi účinný při odvykání je ibogain. Pověsti ho provázející připomínají pověsti, které se šířily před třiceti lety o LSD a patrně je k tomu dobrý důvod. Doba odvykání je konečná, je ohraničená. Je to peklo, ale má jasný konec. Teprve pak, až se vynoříte v normálním světě, budete potřebovat všechnu sílu.

Síla přichází z vizí a vize od spojenců, zvláště pak od spojenců ze skupiny *fantastika*. Někteří *jedaři* používají LSD už během odvykací fáze. Aby došli ještě dále, aby našli v mlžném pekle něco známého. Jed, lásku kdysi milovanou a pěstovanou a posléze odhozenou. Musíte najít svého starého spojence a napravit chyby.

Možná bude dobré změnit prostředí. Jsou-li všichni vaši přátelé feťáci, pak to udělat musíte. Několik členů našeho milovaného *jedařského* klanu se dokázalo tomuto pravidlu vymknout, ale kdo z nás je schopen napodobit cestu mágů? Nakonec, váš spojenec vám to sdělí.

Spojenec

To, že jste přestali, vás proti návyku neučilo imuními. Naopak, jestli do toho ještě jednou spadnete, bude to daleko horší. Jeden ponor na dno vydrží už z principu každý mág. Nepokoušejte Osud.

Člověk, který poté, co byl dlouhou dobu v moci hašiše či opia, uspěje a přes své oslabení překoná svůj otrocký zvyk a vyvine energii dostatečnou k provedení tohoto úkonu, mi připomíná uprchlého trestance. Vzbuzuje ve mně větší obdiv než pruděrní jedinec, který nikdy neselhal a vždy se pečlivě vyhýbal všem pokušením.

- Charles Baudelaire, Báseň o hašiši

Vpravdě jedovatá slova.

PACIFIKA

VŮNĚ JEDU

Nejdůležitější je vyvarovat se: lenosti, hrabivosti a jejich přátel, pouhých příživníků. Je nutno něco risknout.

Prvními jedy byly nápoje lásky, odvary chytající do léčky srdce.

Ostatní svody se objevily později: poznání, Elixír života.

Adam byl už zamilován. Jeden přitahován k druhému.

Komerční jedy jsou záležitostí dneška. Kokakolou, kterou do dělníků cpou jejich přemožitelé. *Excitanty*. Armády lidí přizpůsobující se znehodnocenému efedrinu. Přestávky na káfičko.

Jed je pozlátka.

Vůně, koření. Mejkap. *Farmaka*. Empedokles: klamavý jed jevů. Křiklavé barvy a blýskavá světla. Pouze to nejzřetelnější.

Bohové technické módy. Básně. Vidění světa. A tím vším se procházíme, voláme a zpíváme, pracujeme a vychováváme děti.

Varuji vás, mí bratři, zůstaňte věrni zemi a nevěřte těm, kteří hovoří o nadzemských nadějích! Otravuji vás jedem, ať již o tom vědí či nikoliv.

- Nietzsche, Tak pravil Zarathustra

Toužení po nesmrtelnosti představuje prvotní jed a původní hřích. Proto jsme byli vyhnáni z ráje, snažíme se uchopit trvalé a hledáme neumírající. Prosakuje nás touha být jako bozi.

Sladký, ach tak sladký jed proti zubu času.

- Shakespeare, Král Jan

Jedař, černokněžník, dobrodinec.

PEPŘOVNÍK OPOJNÝ (*PIPER METHYSTICUM*)

Obecné názvy

Kava kava, 'awa. A tisíce dalších jmen. Většina kavových lidí používá různá jména pro odlišné variety rostliny, kterou pěstují. Obvykle padesát i více. Uvědomte si, že jenom na indonézké Nové Guinei existuje tři sta jazyků a nejméně stejně tolik ve zbytku Melanésie a mnohokrát více v Mikronésii a Polynésii. Prostě vynásobte padesát pěti sty.

Příbuzné druhy

Pepřovník betelový (*Piper betle*) poskytuje listy, do kterých se balí areková semena; pepřovník černý (*Piper nigrum*) poskytující pepř; pepřovník kubebový (*Piper cubeba*).

Taxonomie

Čeleď pepřovníkovité (*Piperaceae*). Pantropické. Malé stromy, dřevnaté keře a byliny rostoucí především v deštných pralesech. Černý pepř poskytoval více než tři tisíce let hlavní předmět a inspiraci obchodu s kořením.

Používaná část

Podzemní oddenky.

Chemie

Podrobnosti chemického složení aktivních složek kavy nedávno zkoumali Lebot a Lévesque. Aktivní složky rozdělili do dvou skupin, které nazvali „hlavní kavalaktony“ a „vedlejší kavalaktony“. Hlavní kavalaktony pokrývají 96 procent celkového obsahu tuků a Lebot a Lévesque věří, že jsou odpovědné za široké spektrum účinků vyvolaných požitím různých kav.

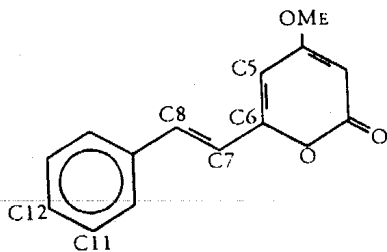
Zde je výčet šesti hlavních kavalaktonů:

1. demethoxy-yangolin (DMY)
2. dihydrokavain (DHK)
3. yangonin (Y)

4. kavain (K)
5. dihydromethysticin (DHM)
6. methysticin (M)

Kavalaktony jsou sesquiterpeny. Jejich fenolové jádro je navázáno na nasycený šestiatomový kruh delta-laktonů prostřednictvím dvou uhlíků s dvojitou vazbou či bez ní.

Kavain je:

s dvojitou vazbou mezi uhlíky C_7-C_8 . Za vytvoření většiny kavalaktonů odpovídají substituce na fenolovém jádře (většinou methoxy-skupiny) a posun dvojitě vazby mezi C_7-C_8 a C_5-C_6 . V methysticinu se methoxy-skupina spojuje s hydroxylovou skupinou a vytváří tak $O-CH_2O$ můstek mezi C_{11} a C_{12} .

Lebot a Lévesque provedli analýzy odrůd kavy pěstovaných v celé Oceánii a objevili, že je možno rozlišit mnoho chemotypů kodifikací poměrného zastoupení šesti hlavních kavalaktonů. Například chemotyp 521634 obsahuje především (5) DHM; (2) DHK a (1) DMY. Ostatní tři kavalaktony jsou přítomny jen v menším množství. Dále objevili, že každý chemotyp (či chemo-druh), který je definován třemi nejvíce přítomnými kavalaktony, vyvolává psychické účinky odlišné od ostatních chemotypů. Tím, že srovnali relativní výskyty jednotlivých chemotypů s procentuálním obsahem kavalaktonů, byli autoři schopni zmapovat historii domestikace a diferenciaci rozličných chemicky definovaných odrůd kavové rostliny. Jejich výzkum ukázal, že vývoj pepřovníku opojného nebyl veden bojem o přežití, ale snahou lidí vyhledávajících rozdílné obluzení vyvolané požitím jejich oddenků.

Není nijak udivující, že rostlinní lidé, se kterými oba vědci spolupracovali, již dříve jednotlivě chemotypy sami rozeznali; rozdílně je pojmenovali a používali některé z nich při ceremoniálních příležitostech, jiné k léčení a ještě jiné ke každodennímu popíjení. Rozmožovali je a prodávali.

Účinky

Pocit pohody a vyrovnanosti. Kava zvedá hladinu emocí. Ulevuje únavě a lehce stimuluje duševní činnost. V menších dávkách kava uvolňuje svaly, hlavně ve spodní polovině těla. Ve větších dávkách působí kava jako uspávací, aniž by přitom zatemňovala vědomí. Půl kokosové skořápky silné kavy uspí toho, kdo ji vypije, během půlhodinky.

Co jiného než kava přivolá lepší spánek v noci?

Pijáci kavy dávají přednost tlumenému světlu a tichu. Vyrovnanosti.

Spojenec

Léčitelka našeho ražení může o kavu opřít svou celou praxi. Plavat v energii srdce, přizpůsobovat se, nacházet slova, hledat společný základ, sdílet a spojovat se. Společnou půdu jako vlahý větřík.

*větry ženoucí obchodníky, želvovinové vody
a potopený tanker rezavějící na korálovém útesu.*

Rostlina

Pepřovník opojný (*Piper methysticum*) pochází z pepřovníku Wichmannova (*Piperum wichmannii*), který dosud v Melanésii roste divoce. Kava je sterilní kultivar a byl domestikován vegetativním rozmnožováním určité genetické základny pepřovníku Wichmannova (*P. wichmannii*), pravděpodobně na Vanuatu. Lebot, Merlin a Lindstrom uvádějí ve své publikaci *Kava, droga Pacifiku*, že domestikace pravděpodobně proběhla před 3 000 až 3 500 lety a své tvrzení dokládají jak výzkumem chromozomů, tak i lingvisticky.

Pepřovník wichmannův (*Piper wichmannii*) má chemotypový kód 521643, tedy téměř inverzní chemotypu nejvyhledávanější variety kavy, která má 526341. Proces vyšlechtění této variety vyžadoval, aby byly při pěstování rozlišeny oba chemotypy, a ten s číslem 521643 byl pak přesazen na jiný záhon. A na tomto záhonu opět, čistě na základě subjektivního rozlišení, vyhledat jedince, kteří zmutovali do chemotypu 526341, a opět z nich vytvořit další záhon. A tak dále.

Počet rozlišitelných chemotypů v Lebotově systému lze matematicky vyjádřit číslem $P(6) = 6! = 720$. Variety, které se odlišují obsahem vedlejších kava-

laktonů se ve skutečnosti liší jen málo, a tak rozhodující jsou první tři čísla, která určují klasifikační skupinu. Vyjádřeno matematicky je to $P_3^6 = 120$. Zástupci většiny, ne-li všech těchto přechodných typů stále existují a stále jsou kultivovány. To, že obyvatelé tichomořských ostrovů dosáhli během několika tisíciletí takových výsledků při kultivaci kavy, svědčí o tom, že se jedná o velmi zručné a citlivé rostlinné doktory.

Chemismus

Lidé kavy považují rostliny s vysokým obsahem K (kavainu) a nízkým procentuálním obsahem dihydromethysticinu (DHM) za ty, které vyvolávají žádoucí psychoaktivní účinky. Rostlinám, které mají vysoký obsah DHM, se většinou vyhýbají. Říká se o nich, že jejich účinky přetrvávají příliš dlouho a že vyvolávají nutkání ke zvracení. Všech šest hlavních kavalaktonů je psychoaktivních, nicméně liší se ve svých psychoaktivních účincích, ve své farmakokinetice, v rychlosti nastoupení účinků a v délce jejich přetrvávání. Navíc spolu patrně některé kavalaktony působí synergicky, a tím přidávají ke složitému systému účinků vypěstovaných variet pepřovníku opojného ještě další variace.

Spojenc

Je používán za účelem prožití pocitu kamarádství a k věštění. Pomáhá nalézt slova, píseň nebo poradí. Hledající se uchylují na tichá místa a tam pijí kavu. Pak naslouchají. Slova přijdou možná od ptáka, možná přijdou z klenby palmových listů. Někdy se ozvou vaši předci. Proto je kava často požívána přímo na pohřebních místech.

Způsob užití

Tradičně se pět nebo deset minut žvýkají čerstvé kořeny, aby změkly a aby se oddělila tuhá vlákna. Kaše je vyplivována na listy, aby mohla být rozžvýkána další porce. Většinou se tak děje ve skupině. V minulosti se na některých ostrovech, jako je například Samoa, touto činností zabývala panna s obnaženými prsy, která byla pokryta květinami a seděla se zkříženými nohama na rohoži.

Dodnes jsou pro tuto činnost vyhledávány především mladé silné čelisti, které obsahují kompletní sadu zubů. Ale když jim chybějí panny a mladí hoši, usednou k práci starší muži sami. Na většině tichomořských ostrovů je však mládeži obřad žvýkání kavy pro starší soukmenovce zakázán. Patrně hlavně zásluhou pravověrných křesťanských misionářů, kteří si pletli víru s kulturou, bylo žvýkání kavy nahrazeno z větší části drcením, pokud nebyla rostlina zakázá-

na vůbec. Na ostrovech, kde byli obyvatelé obráceni na víru Adventisty sedmého dne, zmizela kavová rostlina zcela. Byla vyrvána z kořenů, potlačena. Jedním z výsledků potlačení požívání kavy je zvýšená spotřeba alkoholu. Alkohol a kava se téměř nikdy nemíchají. Jejich povahy jsou naprosto protikladné, a to i přes stejné vrávoravé projevy jimi způsobeného opojení. Kava je rostlina míru, klidné a tiché řeči či mlčení, zatímco alkohol vyvolává (alespoň podle ostrovanů) agresi a hlučné chování.

Někdy si myslím, že celé dějiny jsou jenom *války mezi jedy*, a že dvounozí hominidi jsou jenom pěšáci, kteří se pouze řídí hesly a slogany své doby a nic netuší o strategiích skutečných *rostlinných generálů*, kteří vedou bitvu ze skrytu oblasti ležící mimo dosah našeho obvyklého chápání.

Z rozmačkaných kořenů je několikrát po sobě vytlačena šťáva. Kavalaktony jsou pryskyřičné látky a tudíž jsou nerozpustné ve vodě. Jejich žvýkáním vzniká emulze. To je ta nejlepší kava. Říká se o ní, že čistí hlavu, uvolňuje tělo, tiší zármuky a zostřuje zrak, sluch a paměť.

Účinky

Anafrodisiakum. „Chlapci po kávě nikdy netouží po dívkách.“ Kava jako *petit mort*, „malá smrt“, odstraňuje potřebu sexuálních vztahů.

Rostlina

Keř se srdčitými listy. Její podzemní oddenky rychle rostou a sklizeň je možná už po třech letech. Pokud je ponechána sama sobě, vyroste kava až do výše tří metrů.

Spojenc

Je spojen s výměnou. S dary. S komunikací mezi světy. S vzájemnou výměnou mezi sociálními třídami. S konferencemi se zesnulými.

*Nezbytná pomůcka při každém obchodním jednání:
pro zákazníky je na stolku připravena miska kavy.*

Řešení konfliktů a domácích hádek. Kava se v tomto aspektu projevuje jako *ska pastora* (šalvěj věštecká), aniž by ovšem vřhala světlo na „hlubokou pravdu“, nebo jako MDMA, ovšem bez intezity „hluboké emoce“.

Třetí strana někdy přiměje rozhádané rodiny, aby spolu vypily kavu, a tak si připravily půdu pro rozhovory a vyjednávání. Vzácné kultivary kavy jsou někdy předávány jako důkaz uzavřené dohody.

Způsob použití

V kavových barech se rostlina drtí velkými mlýnky na maso. Štáva je vylisována a někdy naředěna vodou, což způsobuje kalný vzhled.

Poesis

Kavalaktony jsou lipofilické resiny. Kdysi se mělo za to, že žvýkání oddenků vyvolává enzymatickou reakci, která způsobuje kvašení. K tomu poznamenal Louis Lewin, „je to mylné v každém ohledu“. Cílem žvýkání je uvolnit pryskyřičnaté látky do emulze. Jinak lze tyto látky snadno extrahovat oleji či organickými rozpouštědly.

Ve Spojených Státech máte jedinou možnost, pokud si ovšem nepěstujete svůj vlastní kavový keř. Můžete si koupit sušené oddenky v mimořádně dobré zásobeném obchodě s bylinami. (Mimochoodem pěstování kavy není náročné, ale všude mimo Floridu vyžaduje skleníky). Jeden bylinář, se kterým jsem mluvil, vařil oddenek v kokosovém mléce, protože správně předpokládal, že tuk obsažený v mléce vylouží laktony. Nicméně mně připadalo vařené kokosové mléko husté a nechutné. Většina obyvatel tichomořských ostrovů dnes používá sušené oddenky a svou kavu si vyrábějí jednoduše tak, že drtí kořeny s vodou, vyždímají tekutinu a proceduru opakují.

Má kavová technika se liší podle toho, zda mám k dispozici kořen nebo prášek. Sušené kořeny se skladují lépe než prášek, a protože nelze poznat, jak je dotyčný prášek starý a kolika rukama prošel, kupuji raději kořeny. Většinou se prodávají nahrubo nasekané. Jedna silná dávka představuje půl unce (15g) rozdrceného usušeného kořene. Tento sušený kořen drtím nástrojem pro kořenáře velice užitečným, a to elektrickým kávovým mlýnkem. Místo abych prostě rozmíchal prášek s vodou, jak se to normálně dělá, dám do misky spolu s drceným práškem lžici či dvě smetany, čtvrtinu šálku horké vody a obsah jedné kapsle lecithinu (asi 1 000 miligramů). Metličkou rozšlehám obsah do husté emulze. Pak emulzi přecedím přes husté sítko, na kterém lžicí vytlačím tekutinu z tuhého zbytku. Tento zbytek vrátím do misky, přidám další polovinu šálku studené vody a znovu rozšlehám. Opět emulzi přecedím. Přefiltrovanou tekutinu, které mám plnou misku z kokosové skořápky, pak vypiju. Pokud vše

chcete provést rituálně, uchopte kokosovou misku do obou rukou a vypijte obsah jedním douškem.

Pokud máte prášek, vynecháte pochopitelně mletí. Pokud nemáte štěstí a nezískali jste skutečně dobrou kavu, patrně pocítíte po pětáctyřiceti minutách až hodině potřebu další misky.

Zkuste se ve vašem místním obchodě s bylinami osobně seznámit s člověkem, který pro něj kavu nakupuje. Možná kavu sám pije. Zdůrazněte mu nutnost nákupu správného kultivaru. Například *bílá kava* je lepší než *černá kava*. Zkuste ho přesvědčit, aby svým nákupčím vzkázal, že je lépe zaplatit více a dostat lepší zboží. V jednom krámě, který jsem navštívil, prodávali místo kořenů listy, a ty jsou pro naše účely nepotřebné.

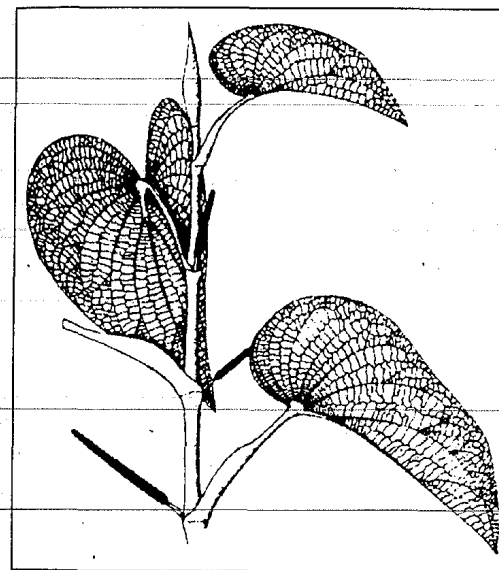
Zkuste zjistit, jestli byste nenakoupili laciněji ve velkém. A pak napiště vašim zástupcům v kongresu a senátu, aby drželi FFDA (viz výše - pozn. překl.) od všech obchodů s rostlinnými drogami.

Účinky

Okamžitá necitlivost v ústech. Kava je velmi účinné lokální anestetikum, v tom konkuruje i kokainu. Milovníci ethanolu a jiní pomlouvači tvrdí, že kava „chutná jako bahno“. Snad. Ale když už bláto, tak alespoň je to čisté bláto z rostlin, je více hořké a má trochu pepřnou chuť.

Ve větších dávkách kava ovlivňuje rovnováhu a motorickou stabilitu, stahuje zorničky a mění vnímání hloubky a vzdálenosti.

změny prostorových vztahů, třeba sáhnete po klíče a zjistíte, že dveře jsou až na druhé straně pokoje

Piper methysticum

Rostlina

Suchý kořen obsahuje od 3 do 20 % kavalaktonů. Zále-

ží to na odrůdě, ale průměr je okolo 15 %. Gram až půdruhého gramu pryskyřice představuje silnou dávku, jejíž účinky přetrvávají od dvou do osmi hodin.

V listech žádný kavain není. Přítomná kyselina askorbová by rychle zredukovala dvojitou vazbu mezi oběma atomy karbonu, které spojují fenylovou skupinu s laktonovým jádrem.

Spojenc

Kava je často spojována se semenem. Na tradičních pánských jízdách s pitím kavy je hojně slyšet dvojsmyslné a nemravné narážky na toto téma.

„Hej, vem si trochu můj kavy.“

„Ta nová ženská. Myslím, že ji dám ochutnat svou kavu.“

V jedné bajce představuje výhonek kavy penis, který souloží s ženou, která se nad ním rozkročila. Tím se z ní stane rostlinný člověk. A od ní se to šíří dál, dokud se rostlinnými lidmi nestanou všichni obyvatelé ostrova.

Kříženci, hybridové. Napůl lidé, napůl rostlina kava kava.

Někdy je rostlina považována za ženskou. Jako mléko z prsu. Mléko s ženskou vůní. Je cítit jako ženské genitálie. Je to mléko pro dospělé, tak jako je mléko z prsu pro děti. Vzhledem k obrovské moci, která je v kávě ukryta, jsme znovu všichni jako děti. Archetyp vyživování - mléko mrtvé sestry, z jejíž mrtvolý rostlina vyrašila. Výživa duchů.

Někdy je rostlina bisexuální.

Účinky

„Hluk a světlo kazí kavu.“

Farmakologie

Farmakologie kavy je málo známá. Kavalaktony patrně potlačují spíše spinnální než cerebrální aktivitu.

Ve středních a větších dávkách působí kava jako hypnotikum, zvláště pak kava z odrůd bohatých na DHK a DHM. Jak DHK, tak i DHM lze považovat i za analgetika silnější než aspirin.

Bylo zjištěno, že kavu nenapadají žádné kvasinky, bakterie či houby. Takže kavalaktony lze považovat i za antimykotika. Dále působí i jako diuretika, an-

tikonvulzanty, spasmolytika a lokální anestetika. V domorodém léčitelství je kava používána při léčbě kapavky, menstruačních křečí, epilepsie, bolestí svalů, bolestí zubů, bolení v krku a mnoha dalších chorob.

Rostlina

Na ostrov byla propašována dvěma ženami, které ji ukryly ve svých vaginách. Proto je nápoj tak charakteristicky cítit. Jiní praví, že rostlina vyrostla ze semene mrtvého klokana.

V mnoha tichomořských jazycích znamená slovo *kava* či též „*awa*“ „hořký“ a je používáno i ve významu „jed“. Vliv kavy na člověka je označován jako „otrava kavou“.

Nástroje

Kamenné mlýny. Vyřezávané číše na kavu. Kokosové skořápky.

Toxikologie

Kavalaktony se mohou vázat na proteiny v pokožce a vytvářet alergeny. U alergiků může soustavné a masivní pití kavy vyvolat sklerodermii, nebo přímo otevřené rány. Pokud pití kavy nechají, potíže pominou.

V anonymní publikaci se objevilo tvrzení, že se kavalaktony usazují v játrech a mohou způsobit jejich zničení. Nebylo to potvrzeno. Jeden australský vědec považuje kavu za příčinu zdravotních problémů aboriginů, které zahrnují hubnutí, problémy s játry, dušnost a suchou kůží. Tyto problémy jsou jistě natolik vážné, že vyžadují další studium, ale není jasné, jak velkou roli přitom hraje kava, protože většina osob užívajících ve větší míře kavu má za sebou období nadužívání alkoholu.

Na tichomořských ostrovech konzumovala kavu polovina obyvatel (muži) po staletí, zatímco druhá polovina (ženy) ne. Lze to považovat za regulární pokus s kontrolní skupinou. Nebyly nalezeny žádné zdravotní problémy, které by se vyskytovaly jen u jedné z obou takto jasně vymezených skupin.

Otázky Státu a Svobody

Kava byla (a je) zatlačena misionáři a alkoholem, ale zdá se, že se na některé ostrovy vrací, ba znovu rozkvétá. Misionáři, i ti nejtolerantnější, byli odpuzováni žvýkáním a zpětným vyplivováním, které považovali za nehygienické. Mimo to chápali důležitost kavové ceremonie pro místní kulturu a považovali

kavu za překážku na cestě k obrácení ostrovanů na víru v Jediného Pravého Boha.

Když o tom hovoříme, tak marxisté zase kritizovali kavu za to, že vytváří pocit falešného smíru mezi třídami, které za normálního vývoje ekonomické diferenciace musí jít jedna druhé po krku. Tento zbytek staré víry v apokalyptická milénia je zcela proti jakýmkoliv kompromisům, proti všem opiátům či bolesti mírnícím lékům, protože je přesvědčen, že Revoluce nás spasí jenom za předpokladu, že bude hůře a hůře.

Snad mají pravdu. Až na tu část, že nás spasí. A na tu část o Revoluci.

Skupina

PACIFIKA: *Mír vyrábějící, mír přinášející.*

Lewin zařadil kavu do skupiny *Hypnotika*. Schultes a Hofmann ji považují za narkotikum a hypnotikum. My ji klademe uprostřed mezi narkotika a *Thanatopatika*, protože v sobě spojuje jak euforii narkotik, tak i duševní citlivost a morální nestrannost tabáku.

*Benevolentní spojenec zmírňující žádost,
jed, který potlačuje jedy.*

Mír morálky,

mír těla,

mír mysli.

Mír svítání i soumraku.

Princ Míru.

Kava.

EXISTENTY

O OTRAVOVÁNÍ STUDNÍ

Neexistuje nic tak nádherného či tak hlubokomyslného, aby to Síly Zla nedokázaly pokřivit a převrátit ve směru svých opovržených a zločinných snah. Pokud chcete být jedařem, doktorem Stezky jedů, musíte to dobře pochopit.

Neexistuje všelék. Nedůvěřujte těm, kteří si myslí, že existuje.

A tak existuje praktika „otravování studní“.

Lékaři CIA zkoumali možnost kontaminace obecní vody LSD deset let předtím, než podobný nápad dostali radikálové šedesátých let. Ale tak my „otravování studní“ nechápeme.

Setkání se s podstatou zla. Zlo jsme my.

My jsme zlo. A uvnitř zla je jenom jediná naděje na spasení. Lékem je zase zlo. Musíte se zlem tancovat. Potlačování ho dělá jenom silnějším. Nikdy nezmře, jenom se změní do tvaru, který ještě neznáme, v nepoznané zjevení.

Dionýsos potřebuje zakalit.

Formální disciplína, která ho nepopírá, ale trpělivě s ním vysedává a nechává ho přicházet a odcházet. Důvěrně se seznámit. Líbat se s ním, vzájemně pronikat a prožít společně rozkoš orgie. Ne boha pronásledovat, ale milovat se s ním. Spát se Satanem. A proč ne? Síla lásky je nade vše silnější.

Tak vypadá praktika „otravování studní“.

ŠALVĚJ VĚŠTECKÁ (*SALVIA DIVINORUM*)

Obecné názvy Věštecká šalvěj, ska Pastora, hojas de la Pastora, seer's sage, la Maria.

Rostlina „právě jenom tohoto“, rostlina „Prázdnoty“.

Příbuzné druhy

Rostlina *Salvia divinorum* obsahuje diterpen salvinorin. O některých druzích rodu pochvatec (*Coleus*) se říká, že obsahují stejné látky, ale jistě se to neví (bioanalýzy jsou většinou negativní). Šalvěj (*Salvia splendens*) obsahuje salvinarin a splendidin, což jsou také diterpeny, a u ostatních druhů můžeme asi také něco očekávat. Tyto složky nejsou spojovány s žádnými psychotropními aktivitami, ale to případ neuzavírá. Léta jsem slyšel pověsti o „placebovém účinku“ prášku z uschlých listů *ska Pastory*.

Salvia sonomensis obsahuje kafru podobné látky, které při jejím kouření působí mírně stimulačně. Šalvěj lékařská (*Salvia officinalis*) obsahuje thujon, který u některých variet dosahuje až padesáti procent obsahu olejové esence.

Ale tyto rostliny se mnou v podstatě nesouvisí.

Pravda.

Taxonomie

Pravá šalvěj, stejně jako šalvěj používaná v kuchyni. Patří do stejné čeledi jako máta. Tento rod zahrnuje tisíc druhů a neotropický podrod *Calosphace*, kam šalvěj věštecká patří, obsahuje pět set druhů. Mnohé šalvěje středního pásma jsou přizpůsobeny suchu. Například šalvěj černá (*Salvia mellifera*), šalvěj bílá (*Salvia*

Salvia mellifera

apiana), šalvěj rudá (*Salvia leucophylla*) spoluvytvářejí kalifornský chaparral. Šalvěj věštecká (*Salvia divinorum*) naopak vyžaduje vodu.

Rostlina

Čtyřhrané duté a suché stonky. Pokud mají podporu, vyrostou až do výše dvou a půl metru. Většinou se však sklóní k zemi a na tom místě zakoření. Z kolének snadno vyrážejí vedlejší větve. Rostlina kvete, když se dny krátí. Tvoří dlouhé vznosné hrozny silně vonících bílých květů, jejichž kalichy jsou sytě levandulové. Přidávám tyto květy do salátů.

Spojenkyně

Může být plachá. Někdy potřebuje delší čas vzájemné známosti, než se objeví a řekne ahoj. Ale když už se objeví, znáte snad nějaké, které jsou upřímnější?

Používané části

Listy. Ze stonků je možno vymačkat šťávu.

Způsob použití, Stezka listů

Třináct párů lístků ze stonků, které všechny směřují stejným směrem, jsou zabaleny do cigarety a snědeny. To je tradiční způsob, způsob Ochránců rostliny, Mazatéků. Listy jsou požívány za stejných ceremonií jako houbičky. Za svitu svící (které jsou později zhašeny) s modlitbami a zpěvem. Rituál probíhá v noci, v tmavé místnosti. Čím temnější a tišší, tím je to lepší. Jak světlo, tak i zvuk ruší zážitek.

Mezi Mazatékou není neobvyklé spláchnout listy douškem tequily. Tequila očistí patro a snad dopomůže i konečnému vstřebání.

*Rozsvítí ústa jako duha,
je jako zářivý úsvit prorážející na východě.*

Jsou stanovena striktní tabu, která je nutno dodržovat několik dní po požití svatých lístků. Například zákaz sexuálních kontaktů. Je také důležité být rituálně pozorný během sběru lístků a při očišťování se po ceremonii.

Chemie

Donedávna zcela neznámá a i dnes ne zcela pochopená. V roce 1982 izolovali Alfredo Ortega a jeho spolupracovníci z materiálu nasbíraného v Oaxace bicyklický diterpen $C_{23}H_{28}O_8$ a nazvali ho *salvinorin*. Jiná skupina, vedená Leanderem Valdesem na Universitě v Michiganu, nezávisle izolovala stejnou látku a nazvala ji *divinorum*. Protože Ortega zprávu publikoval jako první, má jméno *salvinorin* prioritu. Ani jeden z autorů nezkoumal *salvinorin* z hlediska psychického působení na člověka, ale současné testy Daniela Sieberta a ostatních, včetně mě, psychoaktivitu *salvinorinu* beze sporu prokázaly.

Ostatní složky obsažené v čerstvých listech patrně synergicky spolupůsobí při vytváření velmi proměnlivých a výjimečných účinků této rostliny. Snad tím, že inhibují proteolytickou činnost enzymů či enzymatické štěpení trávicími šťávami.

Rostlina

Šalvěj věštcova

šalvěj pravdy

šalvěj snů

šalvěj duchů

šalvěj ještěrek a myší

šalvěj tichošlápek

šalvěj činel

šalvěj tobogan

šalvěj raketa

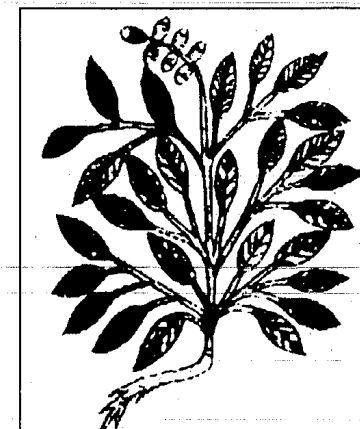
šalvěj probud' se

šalvěj je to všechno jako tanec

šalvěj stříbrná liška

šalvěj světlo nahé žárovky

šalvěj vodopád

Salvia officinalis
- Šalvěj lékařská

Účinky

Je jako zrcadlo bez rámu. Někteří ho zcela nevidí a jiní ano. Těm druhým se pak zcela nelíbí to, co v něm vidí.

Je to jako kočičí tlapy, jako tlak měkkých tlapek, nebo jako hejno ptačích jazýčků třepotajících se v mysli. Nebo jako droboučké prstíčky, jako prstíčky, kterými se břečtan přidržuje zdi...

Někteří říkají, že je to věc smyslů a dotyků. Někteří říkají, že je to o čase a prostoru, že je to o cestování v čase. Někteří říkají, že je to o Síti kořenové energie nebo že je to stávání se rostlinou.

„Ptačí jazýčky třepotající se v mysli.“ Načasovali jsme je. Biji čtyřikrát či pětkrát za vteřinu. Možná, že je to theta rytmus.

Způsob užívání, Kouřový most

Sušené listy je možno kouřit. Třeba v dýmce s velikou hlavičkou, jakou mají dýmky na tabák. Ubalené cigarety nejsou tak vhodné, protože je obtížné vtáhnout dostatečně mocný doušek dýmu do plic. Kouř uvnitř podržte. Stačí jeden až tři pořádné šluky.

Pět či šest malých vdechnutí stejný efekt jako jedno pořádné vdechnutí vytvoří. Není příliš jasné proč. Možná mozek reaguje na salvinorin a během vteřin vytvoří neurochemickou obranu.

Nejllepší technika spočívá ve využití Val Salvova manévru. Ten spočívá v tom, že nejprve vyprázdníte plíce, a pak vdechujete kouř, dokud nejsou skutečně plné. Zadržte tak dlouho, jak můžete. Pak pomalu vydechujete.

Spojenec, Kouřový most

Při prvním setkání lidé většinou pocítí jen malé účinky. Zdá se, že moc listů jen pomalu buduje hladinu potřebnou k vyvrcholení při následujících setkáních. Días byl první, kdo se o tomto jevu zmínil v tisku. Pil šťávu z listů šestkrát za sebou a pokaždé pocítil „vzrůstající vědomí účinků rostliny“.

Někdy však, zcela naopak, se Spojenec přiručí a převálcuje člověka bez varování hned při prvním setkání. A někteří lidé se zdají být k účinkům rostliny zcela imunní.

Účinky, Kouřový most

*Během několika týdnů
se všechno kolem mě
postupně stalo inteligentnějším.*

Farmakologie

Zcela neznámá. Šalvěj věšteká (*Salvia divinorum*) představuje zcela nový typ entheogenu. Studium receptorového místa pomocí Novascreenu, sponzorované Davidem Nicholsem, nezjistilo u čtyřiceti testovaných látek žádnou inhibici vazby. Škála těchto látek přitom pokryla všechny známé receptory.

Šalvěj věšteká neobsahuje žádné alkaloidy. Při zkoumání rostlin na psychoaktivitu, jsou zpravidla všechny rostliny, které neobsahují alkaloidy, automaticky vylučovány. Zdá se, že je to trochu kvapný postup.

Vzhledem k množství biohmoty, které je nutno požit, aby se věšteká šalvěj aktivně projevila, mě jednou ve světlé chvíli napadlo, že každá rostlina se patrně nakonec projeví jako enthogenní. Stačí sníst na jedno posezení dvacet šest celých listů. Je to vtip, ale ten nepochopíte, dokud sami nesníte věštekou šalvěj.

Mí bratři, je to hořké.

Fyzické účinky

Někteří lidé zažívají hypertermii neboli zahřívání těla. Nevolnost je řídká, přestože po osmém polknutí lístku je dávicí reflex velice silný. Nicméně, s výhradou fáze polykání, se skoro nikdy nikomu špatně od žaludku nedělá.

Rostlina

Je rychlejší než houbičky, a také starší.

Je to neobyčejně vzácný kultigen, který se nachází jenom na několika lokalitách v Oaxace. Existují jedinci v botanických zahradách a soukromých sbírkách, ale nedostatek genetické diverzity vzbuzuje starost.

Rostlina je ohrožena silami imperialistického náboženství. Toto ohrožení trvá už čtyři sta let či ještě déle.

Její pravé jméno musí zůstat nevysloveno –

Její pravé jméno je blíže Medúze než Marii.

„Přicházejí s kříži,

aby nás vyhnali

z našich chýší a našich lůžek,

vojáci sloužící kněžím.

*en el nombre de Padre
en el nombre del Hijo
en el nombre de Espirito Santo"*

Spojenc

Vědomí je spojeno s energií a světlem. Je to ve skutečnosti jednoduché. Ani lidé ani zvířata vědomí nemají. Jsou to rostliny, které mají vědomí. Zvířata ho získávají tím, že rostliny požirají.

*Rádi se touláme kolem a rádi navštěvujeme nová místa.
Máme rádi některé živočišné věci, jako je třeba páření.
Někdy se nás zmocní zvědavost
a zkusíme, jaké je to programovat počítače.*

Rostlina

Tato rostlina je velkým tajemstvím naší tradice.

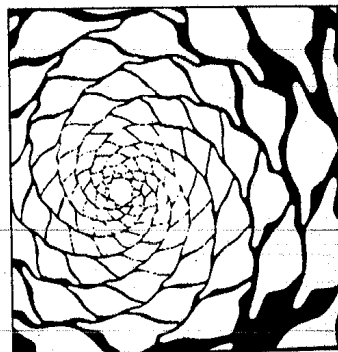
Už tajemstvím není!

Jen pár lidí o ní slyšelo. Jen pár lidí ví, jak vypadá. A ještě méně jich potkalo šalvějového spojence. Přesto toto spojení formuje neviditelná propojení všude, kam pronikne. Napříč kontinenty a přes oceány. Některé spojence požehná, jiným se pak vyhne.

Že obvykle vypadající sukulentní rostlina neobsahující žádné alkaloidy může být účinná tak, jako je šalvěj věštecká, je jenom další důvod k tomu, aby člověk nepřestal žasnout nad mocí zelených rostlin. Aby nepřestal přemýšlet o tom, že jistě existují nějaké další, nějaké nepoznané sestry této šalvěje, které čekají na někoho, kdo jim věnuje čas a energii, kterou by si zasloužily.

Lidé se ptají: „Když je skutečně tak dobrá, proč je tak neznámá, proč o ní neslyšelo více lidí?“ Odpověď souvisí trochu s historií, trochu se záměrem a trochu patrně i s vnitřní podstatou jejich účinků.

Tak za prvé, tato rostlina svým lidem neznámá není. Znají ji a milují ji nebo ji znají

Church, „Prvotní listky
v bodě svého růstu“

a nemilují ji (někteří si myslí, že je to rostlina přímo ďábelská). Většina naší („naší“ ve smyslu západní literární tradice) současné znalosti rostliny *ška Pastora* začíná návštěvou Gordona Wassona a Alberta Hofmanna u Marie Sabiny. Z této návštěvy pochází i většina „našich“ rostlin a některé charakteristiky tohoto setkání patrně způsobily i určité upozadění významu této rostliny. Hlavním spojencem Marie Sabiny byly totiž houbičky. *Lístičky* užívala, jen když *dětičky* nerostly. Nicméně byli jiní *curanderos*, kteří dávali lístkům přednost před houbičkami. Don Alejandro říkal, že braní houbiček „dovede člověka k šílenství“, ale že Panna, která promlouvá prostřednictvím lístků, je daleko jemnější.

Za druhé, když se Hofmann vrátil do svých laboratoří Sandoz Pharmaceuticals v Bazileji, přivezl sebou trochu šťávy ze šalvěje „konzervované alkoholem“. Když tato šťáva neprojevila při experimentování se sebou samým žádné psychoaktivní schopnosti, Hofmann upustil od svého úmyslu tuto šťávu analyzovat. Místo toho usoudil, že psychoaktivní složka rostliny je nestálá. Byl to nesprávný závěr, který ovlivnil další výzkum na několik let. Mé vlastní zprávy o účinnosti kouření usušených listů byly většinou mých kolegů odmítnuty.

A co se týče záměru, lze zde citovat Lao Tse: „Ti, kteří mluví, nevědí. Ti, kteří vědí, nemluví“. Většina šalvějových lidí dává přednost tomu, aby se jejich rostlina vyhnula centru pozornosti, aby nebyla zkoumána, aby se o ní nemluvílo a nebylo o ní slyšet.

*Je velice kluzká.
Všechny ostatní jsme chytili
ale chytit právě tuto
nemůžeme -
je příliš jemná.
Snažíme se ji polapit
už více než pět století.*

A konečně si myslím, že část nejasností okolo rostliny spadá na vrub její vlastní podstatě a nebude nikdy odhalena. Kolik lidí si skutečně přeje *vidět*? Většina lidí se pídí po vedlejších účincích a co se týče vedlejších smyslových účinků jsou *lístičky* jen malou sestrou takových obrů, jako je třeba konopí (*Cannabis*).

Ale to, že tato rostlina nepředstavuje žádnou mejdánovou drogu, že není škodlivá a že není nikde ve známém světě nadužívána, v žádném případě neznamená, že by nebyla pronásledována těmi, kterým vládne strach, pokud by

se o její existenci dozvěděli. Takže se na závěr vrátíme k prvním informacím, které o rostlině pravily, že je mírně psychotropní a že je zahalena žádoucími nejasnostmi.

A teď řekni „pššt“.

Pššt.

Spojenec

Ta rostlina má smysl pro humor.

Rostlina

šalvěj v zahradě zelená

šalvěj hořká, hořká

šalvěj kompostů

šalvěj sladkého kouře

šalvěj břehů říček

šalvěj stínu listů

šalvěj zvoucí k sobě

šalvěj mrazení v zádech

šalvěj šeptající

šalvěj utišující

šalvěj dělající si z lidí blázny

šalvěj třepotající se jak plamen svíčky ve větru

šalvěj, kterou nikdo nezná a nepozná

Spojenec

Lístičky jsou neúčinnější a nejmocnější, když skutečně nevíte jak dál, když nevíte, co si počít a když jste se ocitli na samém okraji propasti a sebezničení. A naopak. Tomu, kdo nehledá odpovědnost a zúčastnění se, kdo hledá rozptýlení, tomu neodpoví. Mimo okruh svého sakrálního kontextu nemá *ška Pastora* překvapivě co nabídnout.

Není to droga pro ty, co se chtějí jenom dívat.

Skutečně je tomu tak.

Šalvěj, z Valentina,
„Kreuterbuch“, 1719

Historie

Zdá se, že *ška Pastora* byla dříve mnohem více rozšířena, než je tomu dnes. Kultigeny mají obecně dlouhou historii a šalvěj věštecká (*Salvia divinorum*) není pravděpodobně výjimkou. Není ovšem jisté, zda ústup rostliny započal se španělskou kolonizací, či zda už byla tehdy na ústupu a zda příčiny tohoto ústupu byly náboženské, politické či jiné.

Gordon Wasson uvažoval o tom, že šalvěj věštecká je totožná s rostlinou zvanou *pipilzintzintli* neboli „Vznešený princ“, která je zmiňována v aztéckých kodexech. Jeden z problémů této paralely spočívá v tom, že o *pipilzintzintli* se uvádí, že má rostliny samčí a samičí, zatímco *ška Pastora* je jednodomá. Aztékové byli zkušenými botaniky a určitě jim byly známy rozdíly mezi samčími a samičími květy. Ale možné je i to, že poznámky týkající se rodu jsou metaforické a vycházejí z jiných než anatomických vlastností rostliny. Známe takové případy používání rodu, a tak Wasson může mít pravdu. Bylo by velmi zvláštní, kdyby Aztékové neznali rostlinu takové moci a postavení, jakou je *ška Pastora*.

Spojenec

*Na pouti za pramenem múzy,
vzhůru starým kaňonem,
průrvami vymletými bouří, vzhůru žilobitím
podél stěn kaňonu tvořených masem,
za rytmem bušícím kdesi ve tmě.
Za domovem lístečků, za jejich hnízdem
uvnitř duše.
I vědomí potřebuje duši.
Rostliny mají vědomí, duši však ne.
Některým z nich
to nestačí.*

Způsob užití

Cesta lístečků. Šest, deset či více lístečků je nutno sežvýkat do hořkého sousta, a pak podržet ve tváři. K absorpci dochází ústní sliznicí. Siebertův pokus (Siebert 1994) se šťávou z listů jasně dokázal, že většina síly, ne-li dokonce všechna, je v žaludku zneškodněna. Při Siebertově pokusu ti, kteří šťávu rychle spolkli a vypláchli si ústa vodou, nepocítli žádné entheogenické účinky. Naopak ti, kteří jednoduše podrželi šťávu v ústech, je pocítli všichni.

Já stále dávám přednost žvýkání a polykání. Je to tradiční a uměřené. Žvýkání, při kterém jsou vaše tváře naplněny rostlinnou hmotou v pohybu. Žvýkání, které zaručuje, že vaše sliznice je v neustálém dotyku se šťávou z listů. Často se mi už zdálo, že jsou to stonky, které to nakonec všechno odstartují.

Jeden neohrožený výzkumník kdysi označil věšteckou šalvěj za „nejchutnější psychedelickou rostlinu, kterou kdy požil“. Dobrý postřeh.

Účinky

Účinky jsou různé. Záleží na tom, jak byla rostlina strávena. A také na tom, jestli jste Spojence potkali na Kouřovém mostě nebo na Cestě lístečků. Také ovšem na tom, zda vás rostlina přijala. Mním to metaforicky. Nebo ne? Může neurochemická hypotéza vysvětlit skutečnost, že pokud překročíte práh, zůstane pro vás cesta otevřena i o rok později a to bez přímé účasti rostliny? Mimochodem neurochemická vysvětlení jsou také metaforická.

Ta rostlina je sebekoncentrující.

Vaše tělo je alembik.

Kouření sušených listů přináší okamžitý účinek. Po požití čerstvých listů přichází účinek pomaleji, ale trvá déle a je většinou hlubší, provázený překvapivě barevnými vizemi. Pití čaje ze sušených listů účinkuje tak někde uprostřed. (Salvinorin je prakticky nerozpustný ve vodě. Nejlepší způsob jak „požít“ usušené listy spočívá v tom, že listy změkčíte horkou vodou a pak je držíte pod tvářemi jako listy čerstvé.)

Mějte na paměti, že dávku při žvýkání tvoří deset až třicet listů, zatímco při kouření stačí jeden či dva.

Je to okamžité, neuvěřitelně okamžité...

Někdy to vypadá, jako by to s ničím

vlastně nic nedělalo.

Ale kolik rostlin dokáže nedělat nic s takovou jasností.

Rostlina

Povídá se, že věštecká šalvěj roste v některých nepřístupných oblastech v Oaxace divoce, ale není to potvrzené. Její lidé ji pěstují ve stínu kávovníků

či poděl bystrin ve stržích. Podle všeho ji nikdy nepěstují v blízkosti svých domů.

za noci může obrůst celý dům...

Je to velice trpělivá rostlina.

Spojenec

Zjevuje se v mnoha podobách. Ne všechny jsou „stydlivé“ a zdaleka ne všechny jsou „ona“. Jednomu člověku se spojenec zjevil jako obr. Neuvěřitelně starobylý obr s opaskem z lidských lebek. Obr se díval přímo na toho člověka. Chtěl vědět, proč byl zavolán. Nechtěl slyšet žádnou hloupou otázku.

Rostlina

Šalvěj šachovnice

šalvěj kašmír

šalvěj udivující

šalvěj kaliková stužka

šalvěj vír

šalvěj sova

šalvěj měnící tvary

šalvěj krácející po kůži

šalvěj, která se ptá „a ty jsi kdo?“

šalvěj něco-se-tu-hýbe

šalvěj ber to vážně

šalvěj máme to za sebou

šalvěj vlastní silou

šalvěj opouštějící domov

šalvěj meloucí jako mlýn.

Skupina

EXISTENTY

Ska Pastora není halucinogen. To neznamená, že nesdílí některé vlastnosti skupiny *Fantastika*. Sdílí je. Ale jsou tu i rozdíly. „Pravé“ halucinogeny působí na serotoninové 5-HT₂ receptory. I když receptory reagující na věteckou šalvěj nebyly odhaleny, experimentální zkušenosti ukazují na nějaké nové receptory,

či na nějaké holografické zaplavení mysli. A zatímco mnohé halucinogeny mohou pomoci vyhrát golfové utkání (nebo nahazování v první lize, jak to dokázal Dock Ellis), pod vlivem šalvěje se svalová koordinace spíše snižuje.

Na mandale *Farmako/Poeia* jsem lístečky umístil mezi *Fantastika* a *Inebrianty* a pojmenoval jsem tuto skupinu *Existenty*. Tím názvem nemíním nic karzeziánského, ani nic ve smyslu Davida Bohma, míním tím jen to, co předchází podstatě.

Je to osobní záležitost. Existence.

Stačilo by jen, kdybys o ní přestal přemýšlet.

Salvia divinorum je něco co dostaneš, když zkřížíš enteogen s atheistou.

Účinky

Není to o tom, jak se dostat do rauše. Je to praktická záležitost.

Analogie

činnost	domácí práce
zvíře	uroboros
archetyp	hadač
forma umění	lyrická poesie
tělesná funkce	tělní oběh
část těla	ústa
Buddhova oblast	pradžňa bhúmi
barva	kobaltová modř
kosmická entita	jednotlivost
berlička	při nerozhodnosti
dimenze	fraktál
obor	augur
prvek	hmota světa
forma energie	větrný mlýn
forma hlouposti	samolibost
vzácný kámen	turmalín
geometrie	topologie
božstvo	Bohorodička

Rostlina

V rámci naší *Farmako/Poei* je tato rostlina skrytou perlou. Básníci, stejně jako vinaři, milují překvapivé jedince a hledají je mezi jejich známějšími bratry a sestrami. Neznámého básníka skrytého v opotřebované laciné knížce, v jehož verších se skrývá světlo, zaprášenou odloženou láhev, zavrženou, ale plnou lahodného doušku. Drobné lístečky skryté v horách, které se po staletí úspěšně vyhýbaly předním stránkám.

Taoistický světec žijící ve vzdálených horách se po mnoha letech studia alchymie u svého mistra cítil zralým a sestoupil z hor do normálního života. Když se přiblížil večer, vešel do hospody. Lidé v hospodě byli udiveni světlem, které se nad ním vznášelo jako magická záře. Světec posmutněl, uvědomil si, že jeho studia jsou teprve v polovině a vrátil se zpátky ke svému mistru.

Navštívit hojas de la Pastora je jako navštívit věstkyni a je nutno k ní přistupovat se stejnou úctou.

*Karavany se zlatem
proplétající se krajinou
ze Sard do Delf.*

Proč se ptát věstců? Proč vyhledávat vize? Nebo je to spíš jako radit se s terapeutem či s rádcem? Lístečky jsou něco jako kalyanamitra, duchovní přítel. Mohou vám toho spoutu říct.

Nebo vás přivést k tomu, abyste spolkli svá slova.

Je to těžké o tom hovořit.

Poesis

Současný výzkum Aarona Reisfielda (Reisfield 1993) naznačuje, že šalvěj věšteká (*Salvia divinorum*) není tak neplodná, jak se předpokládalo. Rostlina je schopna vyprodukovat ve květech opylených pylem stejného klonu plodná semena, i když k tomu nedochází příliš často. Reisfield také nezjistil žádné rozdíly v počtu plodných semen vyprodukovaných rostlinami opylenými stejným klonem, či pylem z rostlin žijících na vzdálených lokalitách. Pochopitelně je mož-

né, že mezi rostlinami, které dnes žijí na odlišných lokalitách oblasti Oaxaky, existují jen malé či žádné rozdíly v genetickém kódu.

Raisfieldovy výzkumy naznačují, že šalvěj věštecká je kříženec. Pylová zrna této rostliny jsou pak díky rozdílným a disharmonickým rodičovským genům jen málo plodná. Ale tato nízká opylovací schopnost je jenom jedním z důvodů, proč se šalvěj věštecká tak zřídka vysemení (i při ručním opylování uzraje jen 2 až 3 procenta semen). Problém je i v tom, že tato rostlina v Mexiku jen zřídka kvete. Vývoj květů patrně vyžaduje více slunce, než je optimální pro vzrůst rostliny jako takové, a tak kvetou jenom rostliny rostoucí na samém okraji oblasti jejich normálního výskytu.

Podle Reisfielda se hlavní překážka plodnosti objeví poté, co pylová láčka dosáhne vaječníků. Nicméně nebyl schopen rozhodnout, zda tato neplodnost spadá na vrub křížením vyvolanému útlumu, což je jev nezřídka se vyskytující u rostlin s dlouhou domestikací, hybridizací či nějakému zpožděnému efektu vzájemné nekompatibility. Je-li šalvěj věštecká skutečně hybridem, pak jsou jeho rodiče ztraceni hluboko v historii jedoznalectví. Reisfield nenašel žádné dva druhy šalvěje, které by navazovaly na morfologické rysy rostliny la Maria.

Takže, jestliže chcete pěstovat *ška Pastoru*, musíte si počínat stejně, jako všichni během posledních dvou tisíc let. Musíte si opatřit řízky od někoho, kdo ji pěstuje.

Jsou-li už vaše řízky zakořeněny a žijete-li ve vlhkém klimatu, můžete je vysadit přímo ven. Zasaďte ji na stinné místo, nebo alespoň místo s rozptýleným světlem. Listy nesnášejí přímé slunce. Měl jsem rostliny, kterým se dařilo, i když neměly slunce téměř žádné. Když rostlinu pěstujete v suchém bytě, musíte ji pravidelně rosit nebo ji ošetřovat zvlhčovačem. *ška Pastora* miluje kraj, kde rostou sekvoje a kde si užije mlhu.

Rostlina vám bude vděčná za pohnojení. Potřebuje vodu, spoustu vody, ale pokud ji pěstujete v květináči, buďte opatrní na hnilobu kořenů. Rostlina také zajde, mají-li kořeny nedostatek místa. Chraňte ji před mrazem.

Spojenec

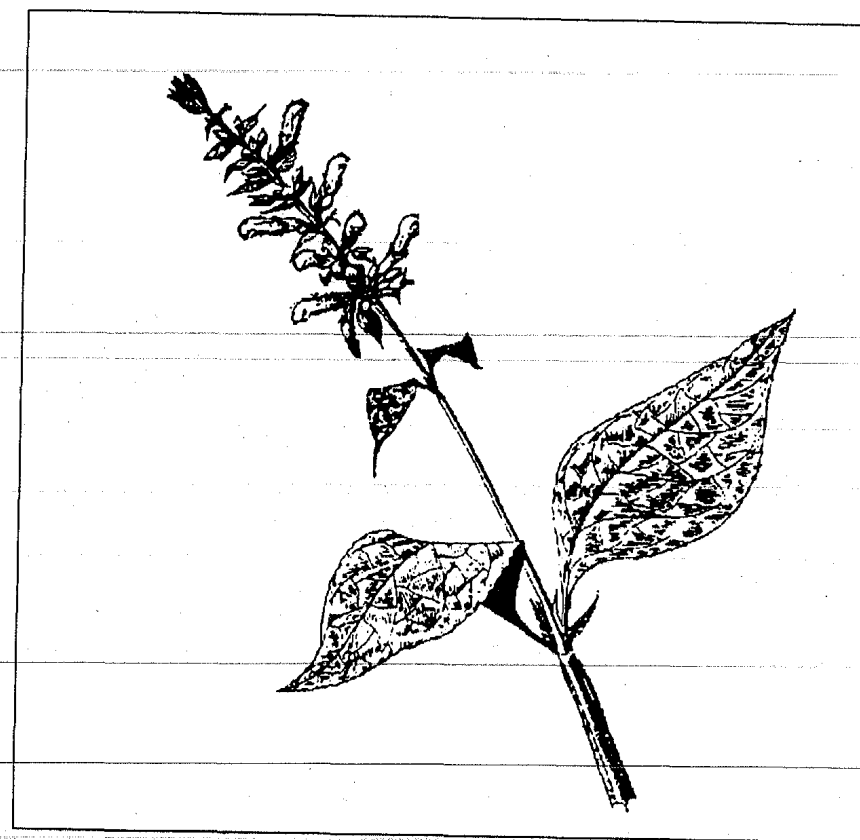
Jakmile ji spatříš, už víš o koho jde.

Byla tu vždycky, takže proč tolik povyku?

A proč na ni pořád zapomínáme?

Analogie

bohyně	Isis
gramatika	předsyntaktický shluk
historické období	budoucnost
představa	labyrint, zrcadlová síň
krajina	zahrada
logický činitel	identita
stroj	bathyskaf
kov	antimon

Šalvěj věštecká (*Salvia divinorum*)

metafora	hranice
materiál	želvovina
hudební nástroj	bzučák
mýtus	paralelní vesmír
číslo	komplexní
povolání	básník, zaříkávač
mimotělní oblast	jasnovidectví
skupina periodické tabulky	vzácné zeminy
fáze hmoty	jaderný kondenzát
filosof	Anaximander
fyzikální konstanta	slabá
strukturní konstanta	$d = 2 \pi e^2 / hc$
planeta	Měsíc
jed	hrůza
proporce	radiální symetrie
kvark	Nen, kvantum času

O věštění

Použil jsem Kouřového mostu, když jsem si vykládal karty. Kouřil jsem častokrát předtím, ale tentokrát to přišlo. Propast se otevřela. Historie se otevřela. Mé ruce pohybovaly kartami a pomáhaly vnést do situace světlo. Karty padly přesně. Každá z nich vyjevovala podrobnosti mého příběhu a jeho vývoj s přesností, ze které se mi ježily vlasy. Pak jsem si vzpomněl, jak Crowley řekl, že musíte karty poznat jako lidi. Jakmile mě to napadlo, rub karet se propadl a pozadí každé karty se stalo dírou ve stole, otevřeným hrobem. Malé postavíčky z karet se začaly trošku pohybovat. Osvobodily se a pluly několik centimetrů nad stolem. Pak se postavily, dívaly se na mě a čekaly, až se jich na něco zeptám.

Tento druh rostliny je skutečně správně pojmenován.

Spojenec

Je proti všem únikům, je protikladem úniku. Zřejmě se nikdy nestane populární. Může vyvolávat empatii, nicméně je spíše telepatický než emocionální. Vihá světlo na duši člověka. Slyšíme a víme, co si skutečně myslí, co skutečně chce, co skutečně udělal. Je ideální pro párovou spolupráci, pro vzájemné dotýkání se.

O temnotě

Spojenkyně miluje temnotu. Světlo může zrušit a okamžitě potlačit i velmi odtržené stavy kosmického vědomí a mimotělesného bytí a tázajícího okamžitě vrátit do každodenního světa. Někdy je nutné kvůli něčemu či někomu rozsvítit. Třeba kvůli dítěti. Je udivující, jak se vícerozměrný svět znovu ustaví okamžitě poté, co jsou světla zhasnuta.

Podstata Cesty listků spočívá v posezení několika přátel v temném pokoji. Mohou popíjet trochu piva či tequily. Někteří si povídají. Mohou třeba zpívat či zaklínat. V kolika lidech to vzbuzuje představu příjemné chvíle?

Taková legrace! Není divu, že se někteří nemohou přestat smát.

Možná, že je ta tma nutná proto, aby je nikdo jiný nemohl pozorovat.

Možná, že to je odjakživa kultovní bylina. Něco na samých hranicích.

La Maria je plachá. Aby osvětila Logos, potřebuje tmou.

Nebo se možná tradice práce v noci vyvinula proto, aby nedocházelo k interakci s tím, co nemá kořeny. Spojenec vás zavede za drobné mezilidské hry, které přetrvávají pouze za denního světla. Spatříte celou topornost těchto her, ale možná nespátíte to, že je nutno se jich občas zúčastnit. Nekompromisní trvání na absolutnu se může rychle stát nudnou záležitostí.

A mimo to, ve dne máš své zaměstnání a práci, kterou musíš udělat.

Účinky

Holografické. I malé množství kouře může vyvolat kompletní panorama. Nežřetelně, pravda, ale všechno tam je, je to úplně to samé.

Spojenec

Nebyl jsem to já, ale nebyl jsem to ani ne-já.

Je to nejzenovější rostlinný spojenec s výjimkou rýže.

Účinky

Rozhoupané. Potácivé. Ale nikoliv jako v opilosti, mysl je úplně klidná. Tyto účinky připomínají kavu.

Logos

Do Slova vstoupil jed. Slova se proměnila ve schody, ve visutý chodník překračující propasti.

Ve skutečnosti jsme sítí vzájemných propojení, sumou našich vztahů se všemi lidmi, co známe i s těmi, které ještě potkáme. Není to tak, že bychom byli v síti, my jsme ta síť.

Zvuky samohlásek mění barvy. Ladění a tón mění tvar prostoru, který nás obklopuje. Sémantika vytváří texturu. Věty se stávají hmatatelnými věcmi, berou na sebe viditelné a dotýkatelné tvary, které vlají a propadají se.

Ale to vše se děje v očích myslí, nikoliv přímo v očních bulvách. Jsou to živé a interaktivní sny, které je možné ovlivňovat vůlí.

Viděl jsem, odkud přicházejí myšlenky. Některé se teprve tvořily, vařily se na jakémisi tekutém pourchu, některé už vznikly a vykvétaly. Stávaly se lidmi a rozhovory.

Poesis

Navzdory tomu, co se povídá a píše, je možné listy šalvěje věštecké sušit. Pokud rostlinu pěstujete, čerstvé listy na přímé požití máte k dispozici jenom v létě a na podzim. Na zimu své rostliny ořezávám. Mohly by zmrznout. Zkoušel jsem listy zmrazit, nebo je vymačkat a zmrazit jejich šťávu. Neměl jsem úspěch. Možná, že by to šlo. Prostě se mi se šťávou nedařilo pracovat tak, jako s listy.

Ale listy je možné usušit, což je poměrně jednoduchá věc. V sušených listech je skryt kouřový spojenec.

Účinky

ZÁPISKY Z TERÉNNÍHO VÝZKUMU: MUŽ, VYNÁLEZCE A MALÍŘ:

„Byly věci, které jsi mi neřekl. Takže mi to chvíli trvalo, než jsem se naučil, jak listy používat. Musel jsem najít správné dávkování. Nejdříve jsem si dal příliš moc, šest až sedm mocných šluků. Stačí dva až tři.“

Je to jako pořádný *zazen*, něco jako po dlouhém sezení. Člověk se dostane na to stejné místo. Změnilo to můj život, obrátilo ho to naruby. Věci se dějí tak, jak se dít mají.

Je to velice intenzivní. Nazývám to rozkoktáním nebo stroboskopováním reality. Myslím, že mě na tento druh výzkumu dobře připravila skutečnost, že jsem byl zkušebním pilotem a létal křídlo vedle křídla v prostoru, který neodpouští chyby.

Je na tom něco velice pohanského. Nemyslím, že by to člověk mohl komukoliv sdělit. Sex je úžasný. Kůže je mnohem citlivější. A také tě to nutí zkoušet nové věci. I spánek je lepší. Spím teď mnohem lépe. A. říkala, že jí to odstranilo menstruační křeče. A její předsudky.“

Rostlina

šalvěj udržující kontrolu

šalvěj plynulých pohybů

šalvěj s hadí kůží

šalvěj to-nic-není

šalvěj oklamej-mě

šalvěj s úzkým nosem

šalvěj vykrucující se jako lasička

šalvěj do-tebe-se-ukrádající

šalvěj zcela-tě-pokrývající

šalvěj má-to-ráda

šalvěj, která prostě jen tak roste

Účinky

ZPRÁVA Z TERÉNNÍHO VÝZKUMU: MUŽ, BÁSNÍK A SPISOVATEL:

„Hej, ta věc se najednou stala nějak silná. Používal jsem ji, abych mohl psát, ale už nemůžu. Je moc silná. Ale pomáhá mi s některými obchodními problémy. Například co říct producentům, se kterými se zítra potkám. Vykouřil jsem ji se svou přítelkyní. Nazýváme ji vyrovnávačka rovnováhy.“

Účinky

ZPRÁVA Z TERÉNNÍHO VÝZKUMU: MUŽ, SOCHAŘ:

„Slyšel jsem, že je to mírné, takže jsem nabral plné plíce kouře a držel ho tam. Myslel jsem si, že si budu muset dát ještě více prásků, než ucítím nějaké“

šimráni. Ale ono mě to prostě přepadlo. Bylo to tak intenzivní, tak bezprostřední. Měl jsem vizi tunelu. Neviděl jsem nic jiného než ten tunel před sebou. Měl jsem pocit, že omdlím. Všechno mě to svíralo, vůbec se mi to nelíbilo. Bylo to tak náhlé, tak hrozné. Cítil jsem, že i kdyby někdo vešel do pokoje, nemohl bych s ním mluvit. Není to mírné.“

Účinky

ZPRÁVA Z TERÉNNÍHO VÝKUMU: ŽENA, MALÍRKA A BÁSNÍRKA:

„Kouřila jsem ji tu a tam po dva měsíce. Nerada to říkám o rostlině, ale zamilovala jsem se do ní. Je to pozoruhodné. Zkusila jsem to šestkrát nebo sedmkrát, než se něco přihodilo. Jako kdybych připravovala něčemu cestu, nebo tak nějak.“

„mé kořínky, mé nervové kořínky...“

„A pak, zničeho nic, obrovské kolotoč. A když říkám obrovské, tak míním obrovské. A taky hrůzné. Je to pozoruhodné. Všecko je jasné, všecko je tady. Můj život se změnil. Dramaticky se změnil, a to všecko udělala ta rostlina.“

Bylo to tak mocné, tak neporovnatelné. Nebylo to jako zdrogování, byla to prostě Mysl. Bylo to tak počestné. Cítím se jako povoláná, jako vybraná.“

ha, ha, ha...

„Má to co dělat se specifičností, s diferenciací formy. Každá forma je naplněna světelnými detaily. A je to současně emocionální, týká se to mých vlastních emocí. I ve dnech, kdy jsem nekouřila, jsem stále cítila, že mám k tomu přímý přístup. Je to jako pocit, který má člověk, když se vrátí z meditačního sezení o samotě, jako pocit, který má po zenovém sešinu.“

Možná, že jsem si to všechno vytvořila sama. Možná, že to bylo jenom oregano, ale já mu říkám „můj miláčku“.

Rostlina

šalvěj se zelenými stonky

šalvěj pojd'-a-očisti-se

šalvěj jednoho šluku

šalvěj citlivé pokožky

šalvěj z-pourchu-dovnitř

šalvěj zamilovanosti

šalvěj vždyť-ona-tě-má-ráda

šalvěj a-nebud'-asociál

šalvěj jdi-do-práce-včas

šalvěj s ještěřčí kůží

šalvěj s kouřovou pokožkou

šalvěj, která prostě jen tak roste

Účinky

Prostě vás umístí tam, kde skutečně jste. Prostě dostanete to, co k vám patří. Když jste v temnotách, letíte temnotami. Světlo a tváře, které spatříte, jsou tváře, které nosíte, vaše psychické tváře ozářené světlem vaší mysli. Pokud jste se svým milovaným, působí rostlina jako afrodiziakum.

Spojenec

S lístečky není kam se schovat. Proto jsou tak dobré při hledání ztracených objektů či odhalování zlodějů. Je to jed, který ozařuje jed. Použijte ho, abyste odhalili ne-moc.

Analogie

kvantová síla	Ψ/ Schrödingerova vlnová rovnice
oblast potěšení	kůže
rituální událost	narození
hornina	ofiolit
roční období	samhain
mysl	šestý
pozice při souloži	nůžky
znamení	Pegas
hřích	vilnost
sociální událost	vyhnanství
tarotová karta	měsíc
denní doba	půlnoc
nástroj	phurbu
ctnost	střídmost
samohláska	úzká zadní

Spojenec

ZPRÁVA Z TERÉNNÍHO VÝKUMU: DEN.

Zdálo se, že pokud držím žvanec ve tváři, je to stále silnější. Vyplivl jsem ho v půl druhé. Psal jsem na počítači a bylo to úžasné. Byl jako psací stroj z filmu „Nahý oběd“. M. mě odvezla na pláž. Cítil jsem se už zcela normálně. Později odpoledne jsme se rozhodli jít na odpolední představení do kina. Měli jsme ještě čas, a tak jsem vešel do antikvariátu. Na pultě leželo pár knížek básní. Vytáhl jsem si Thákura. Jak prázdné! Samá velebně znějící slova a žádná podstata. Jenom o tom četl, jenom o tom přemýšlel. Jsou to všechno lži. Bylo to tak jasné. Vedle Thákura ležela knížka od Housmana. Těžkopádné, ale přijatelné. Bylo to tam. Prošel tím. Najednou jsem se cítil zcela dezorientován. Co jsem to za blázná, že jsem se vypravil mezi lidi. Jak jsem si mohl myslet, že můžu jít jen tak do kina. Otázka: „Jak moc jsem v tom?“ nemá žádný význam. Podstatné je překročení prahu a práh může být zcela neznatelný!

Poesis

Jedna z aktivních složek šalvěje věštecké je salvinorin, který může být z listů extrahován. Valdes a jeho skupina izolovali z 5,35 kg čerstvých listů, které usušili na 674 g prášku, 1,2 g salvinorinu. Valdes neuvádí počet, kolik listů šalvěje výchozí množství představovalo, ale listy, které sbírám já, váží v průměru 2,3 g čerstvé a 0,45 g usušené. To by znamenalo, že 1 450 až 2 350 listů poskytnou 1–200 mg salvinorinu čili že obsah salvinorinu je asi 500 až 800 µg na jeden list. Do dýmky si sice cpu několik listů, ale nikdy jsem nevykouřil více než třetinu či čtvrtinu dýmky, což odpovídá tak jednomu listu. Takže salvinorin působí v množství od 500 do 800 µg, čili je na váhu zhruba dvacetkrát účinnější než DMT (dimethyltriptamin).

Kvantitativní pokusy prováděné Danielem Siebertem, Jonathanem Ottem a mnou tyto propočty potvrdily.

Účinky, Salvinorin

Mnozí zažívali scénky z dětství. Rodiče mohli být přítomni pouze abstraktně. Scény se velice rychle měnily. Ontologická zjevení.

Setkal jsem se s jedním člověkem, který byl na salvinorin „tvrdý“. Pod mým dozorem pečlivě a správně vykouřil plný miligram salvinorinu odpařeného ve skleněné trubičce. Po několika minutách pokrčil rameny a vstal. Snažil se být zdvořilý, a tak mumlal něco o tom, že „nějaké vidiny se snad objevily“.

Poesis

Všechny informace o tom, jak izolovat salvinorin, jsou obsaženy ve Valdesově publikaci (jiná metoda je uvedena v publikaci, kterou uveřejnil Ortega). Zatímco Valdes a Ortega izolovali čistý salvinorin kvantitativní metodou, normálně by stačil jednodušší postup.

Nicméně to všechno vede k jedné otázce. Proč to dělat? Na „Krystalové dálnici“ spojenec často předvádí daleko hrozivější a strmější představení než na Cestě lístečků či Kouřovém mostě. Mnozí z těch, kteří ji potkali na Krystalové dálnici, už nikdy nechtěli pokus opakovat. Spojenkyně je rychlá vždycky, ale na dálnici je nadsvětelná. Navíc správně odhadnout dávku na úrovni mikrogramů vyžaduje určitou zkušenost. Čerstvé listy jsou už předem vyvážený.

Rostlina je zcela legální. Klidně ji pěstujte. Můžete se od ní leccos naučit. Je dostatečně silná jak čerstvá, tak i sušená. Navíc je v této formě benevolentní. Když začnete koketovat s molekulami v mikrogramech, se skleněnými dýmkami a s předávkováním, budete čelit možnosti vážné otravy. A svaté lístečky Pastýřčiny se stanou pouhou surovinou. A navíc tady začínají problémy s legislativou.

Moje rada je spřátelit se s *rostlinou*. Jestli hledáte společenské zážitky, zvažte *cannabis*, jestli chcete zažít opojení drogou, zkuste oxid dusíku nebo DMT. Po Cestě lístečků či Kouřovém mostě se můžete vydat jenom tehdy, jestliže skutečně chcete kráčet se Spojencem. Ale nedávejte mi vinu, jestliže vás zelené bytosti naverbují a vy se z člověka proměníte v rostlinu maskovanou nohama.

Účinky, Salvinorin, Krystalová dálnice

Myslel jsem si, že jsem si odvážil 600 µg. Pak mi došlo, že se podstatné množství rozpouštědla během skladování odpařilo a že každá kapka tak zhruba zdvojnásobila svou potenci.

Rychlý pád. Je to propadlo. Jako padací dveře pod šibenicí. Hrozné zděšení z naprosté prázdnoty.

Jeho hlava upadla na stůl a ruce se svésily. Karty se rozsypaly kolem. Spadl z židle a vzal sebou vázu, knihy a další židli. Tělo se mu kroutilo a já pozoroval, jak se mění v medvěda. Jeho celé tělo se napjalo. Z hrdla se mu ozvalo hluboké zavrčení

a on začal mluvit jako médium. Jeho oči byly matně zastřené. Nic z toho nebylo předstírané. Viděl jsem sílu. Pokud by ho popadl amok, dva muži by ho neudrželi.

Trans. Posedlost. Ta jiná tvář šamanismu na druhé straně hroživé propasti. Převtělovači. Tam žijí vlkodlaci a jiná lidozvířata.

Dobře si rozmysli, než podáš úplňkový lék převtělovači.

ZPRÁVA Z TERÉNNÍHO VÝZKUMU: KRYSTALOVÁ DÁLNIČKA

Byly tu všechny paralelní vesmíry. Bylo tu mé dětství i smrt mého syna. Byla to čirá hrůza to celé kroužení trhlinami v čase, trhlinami v tom, z čeho jsou udělány okamžiky. Celý vesmír byl obrácen naruby. Abych se vrátil, musel jsem to všechno nacpat zpátky do svého řítního otvoru.

Musel jsem zničit světy, ve kterých jsem nechtěl žít. A některé se snažily mi v tom počínání zabránit, volaly na mě, přesvědčovaly mě, abych to nedělal, že toužím po existenci. Byli jsme v místě, kde se lidé nacházejí před narozením a kam odcházejí po smrti. Jakmile vystoupíte z času, jakmile prolomíte toto kontinuum, všechny vesmíry se propojí. Nejvíce udivující bylo to, že jsem existoval. Ta celá věc byla absurdní, ale nemohl jsem se vrátit, pokud ji nepřijmu v celé její šíři. Čekala tu na mě celá bolest mého života, čekala tu smrt mého já, ale bylo to jako bych si musel vybrat, vymáhalo to úsilí. Musel jsem to všechno přijmout, abych se mohl vrátit do tohoto určitého vesmíru.

Vlkodlak

Poesis

Ortega extrahoval usušené a rozemleté listky horkým chloroformem. Salvinorin izoloval ze zeleného zbytku, který zůstal po odpaření ředidla, pomocí sloupcové chromatografie. Přítomnost salvinorinu v jednotlivých frakcích pak testoval chromatografií tenkých vrstev. Našel ho v šesti či sedmi ze třinácti frakcí. Desky TLC (chromatografie na tenké vrstvě - pozn. překl.) vyvolal desetiprocentním roztokem kyseliny fosfomolybdenové v isopropanolu (ethyl acetát/hexan, 44:55, R_f = 0,7). Pak nechal krystaly salvinorinu (taví se při 238° - 240° C) z methanolu vykrystalizovat.

Valdes prováděl extrakci éterem. Usušený extrakt pak rozdělil směsí hexanolu a 90% vodného methanolu. Polární složky se tak ocitly v methanolové frakci.

Výborný extrakt, který nazývám „4x“, může být připraven odpařováním ethanolového (či methanolového) extraktu ze suchých listů. Odpařením a destilací vzniklý olejovitý fujtajbl se pak zvlhčí šťávou z čerstvých listů rozmačkaných přes sítko. Čerstvých listů používám zhruba čtvrtinu množství, ze kterého byl připraven původní extrakt. Obohacený extrakt „4x“ je vhodný ke kouření v malých dýmčích.

Zkusil jsem i extrakt „10x“. V tomto případě je nutno vymýt nepolární složky fujtajblu pomocí hexanu. Více méně tak, jak to popisuje Valdes.

Etnobotanika

Čaj uvařený ze čtyř či pěti párů lístků je léčivý. Mazatékové používají tento čaj proti revmatismu a bolestem hlavy. Říká se o něm, že je také dobrý na anémii a problémy s vyměšováním.

Rostlina

Měsíční listy. U žádné jiné rostliny nejsou příprava a výcvik základní rovnováhy tak důležité. *ška Pastora* je rostlina měsíčního doktora. Mohla by být přímo typem měsíčního léku. Její světlo je tak bledé a bílé. Lunární medicína není k tomu, aby neštěstí odvracela, jak je tomu někdy v případech, kdy pracujeme s *fantastikou*, ale k tomu, abychom uslyšeli slova, abychom porozuměli tomu, co se děje. „Právě toto“ není v žádném případě to samé jako „je-
nom toto“.

Vybere si z vás to, co jste a uteče s tím rychleji, než to dokáže kterákoliv mně známá rostlina.

Účinky

Slovo *neuvěřitelné* je zde velmi užitečné.

Způsob užití

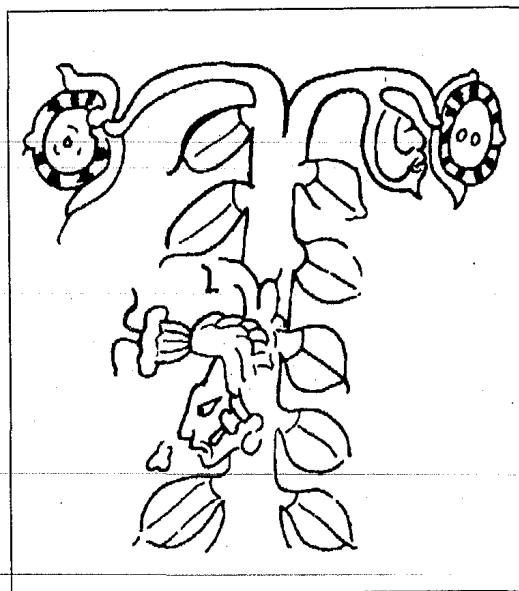
ZÁKLADNÍ ÚVAHY

Vypěstuj tolik lístků, aby jich na každou osobu připadlo jedenáct až dvacet (30 až 60 g). Je dobrým zvykem ponechat jich svazec stranou, jako „startér“ pro ty, kteří se chtějí po počátečním seznámení vrátit do tranzu.

Uspořádej lístky tak, aby jejich stopky mířily všechny stejným směrem. Polož je na oltář. Zapal vonnou tyčinku. Vhodný je pro to pohodlný pokoj s poduškami na sezení, nejlépe takový, který je možno zcela zatemnit. Ve městě může pronikání pouličního světla zabránit stažená roleta. Začni, jakmile se setmí.

Za světla svíčky sviň své listy do cigára a žvýkej ho, dokud ho nesežvýkáš, nebo tak dlouho, dokud cítíš svá ústa. Pokud nechceš listy polykat, nebo pokud nechceš polykat úplně všechno, postav před každého hezkou misku či košíček na vypotřebované bago. Nicméně žvýkej dlouho a poctivě. Pak sfoukni svíčku. Snaž se co nejvíc se otevřít. Ústa si vypláchni tequilou či trochou piva.

Máš oči otevřeny či zavřeny? Jsi si tím jist?

*Hun Hunahpu, otec heroických dvojčat
z knihy Popol Vuh, získává rostlinné vědomí.
Z pozdně klasické Mayské vazy*

Zhruba po pětáctičetiminutách spotřebuj zbytek svých listů, pokud jsi je ovšem nespořádal najednou. Nebo si vezmi šest až dvanáct dalších lístků, pokud máš ten pocit. Vyzývání a zpívání je vhodné, případně i trocha tabáku. Listy se lépe vstřebají, pokud se půl dne před *veladou* postíš. Najez se až potom. O půlnoci nebo tak nějak kolem.

Nejlépe je neřidit. Pokud musíš, tak až potom, co se najíš. Nejlepší je polévka nebo ovoce.

Pamatuj: přítomnost přátel, tma, shromáždění a žvýkání, to vše tvoří integrální části celé zkušenosti. Bylo tomu tak po mnoho a mnoho století. Čekají na tebe předkové dvou říší.

Spojenec

Šalvěj někdy jen šeptá

a jindy řve.

Někdy tě požádá o zpěv

a někdy

si vezme tvůj hlas, odejde

a nechá tě zakořeněného,

bez očí

a s hlasem

takového druhu,

jaký mají rostliny.

Rostlina

Entuziasmus. Entheos.

Rostlina bohů uvnitř
uzavřených.

La planta de los dioses.

La planta amada

de los dioses.

Moudrá rostlina,
rostlina světec,
rostlina Spasitelů.

La planta sabia.

La salvia de las adivinas.

La salvia sabia.

Bud' vítána, rostlino.

La planta que salva.

La Salvadora de los sabios.

My sami se od té rostliny nijak nelišíme.

Jsme to my, kteří musíme zachránit bohy.

Jsme to my, kteří se musíme stát divotvůrci.

Somos nosotros que debemos que ser adivinos.

EUESTETIKA

O DIVOKOSTI V ROSTLINÁCH

*Tabák, marihuana
nakonec vždyť jsi v pralese...*

Samozřejmě se jedná o básnickou licenci. I ta nejdivočejší rostlina může být spoutána šamanovou chagrou. Kokový keř a opiovou makovici uvidíte růst spíš na poli než divoce. Nicméně hlavní svět rostlinných jedů, zdroj divokosti, leží za ploty domestikace.

Divocí bozi žijí v divoce rostoucích rostlinách. Kdysi byli všichni naši bohové zvířaty a rostlinami. Spojenci jsou totožní s pradávnými bohy a jejich moudrost je původní půdou, ze které vyrostla naše vůle. Jsou původním zdrojem našich snů a vizí. Antropomorfičtí bohové byli dětmi rostlinných bohů. Takže ničení životního prostředí je vlastně bohovraždou, protože bohové nemohou žít bez svého přirozeného prostředí a byli to oni, kteří nás stvořili a dali nám naši kulturu.

Na našich oltářích přežívá staré náboženství. Na našem stole jen zřídka chybí salát, který nemá prakticky žádnou výživnou hodnotu a který je symbolickou připomínkou časů, kdy jsme byli pojídači listů. Divoký salát je narkotikum. Působí jako sedativum a analgetikum a je poctivým lékem. Z vděčnosti za její léčivé účinky nechal Augustus bylině locika jedovatá (*Lactuca virosa*) postavit oltář a nechal vztýčit její sochu. V podstatě každá jedlá divoká bylina obsahuje více vitamínů než domestikovaný salát. Náš stolní salát se má k divokému stejně, jako se má vinná šťáva, kterou pijí protestanté, ke krvi Kristově. A hraje stejnou úlohu. Část z nás dosud chápe, že je nám třeba Divokého Spasitele.

nakonec, vždyť jsi na poušti

Potřebujeme Divokého spasitele, potřebujeme najít jeho království. Musíme držet půst, pojídat kobylky nebo pít med divokých včel a čekat na svůj pohovor.

Musíme prohlásit kameny za naši oporu a zem za svou podstatu. Musíme skočit s vrcholku chrámu. Bez těla není žádného spasení.

nakonec, vždyť jsi v horách

O ROSTLINÁCH, KTERÉ NÁSLEDOVALY LIDSKÁ SÍDLIŠTĚ

Podobenství o ječmenu. Podobenství o konopí. Mezi rostlinami táhnoucími se za lidskými sídlišti jsme našli své nejbližší přátele. S některými z nich jsme se oženili.

Tito následovníci člověka jsou bakchantkami mezi divokými rostlinami. Jsou to divoké tanečnice, které propadly kouzlu vědomí. Tancují mezi námi. Tancují na našich smetištích a kompostech, abychom si jich všimli.

Jsou to bakchantky, nebo možná tajní agenti. Pozorujeme jejich tanec a tančíme s nimi. Společně jsme se změnili. To je přesně to, co se stane, když rost-

liny tančí s lidmi. Stále se s tím setkáváme ve starých pověstech. Metamorfóza.

Rostlina v našem náručí mění tvar. Ohýbá se a narovná a podvoluje se tlaku našich tužeb. Měníme ji a náš vztah s ní mění náš způsob života. Staráme se o ni a ona se stará o nás.

Nežili jsme vždycky takto. Bývali jsme drancovníci. Jistě, skrývalo to mnohá nebezpečí a mnohé nepříjemné průvodní jevy. Nicméně bylo to období s dlouhou a úspěšnou historií. Delší než to, co uplynulo od časů, kdy jsme zdomácněli. Domácí život je dobrý, ale pořád je závislý na divokém. Ti zdomácnělí na to někdy zapomínají. Vždy s tragickými následky. Jsme divocí. Jsme toho částí. Když to zahyne, zahyneme i my.

Apollón a Dafně, počátek 16. stol.

Lovkyně rostlin vybrousila své smysly.
 Stále na číhané, stále ve střehu.
 Neblíží se chodící rostliny?
 Rostliny kradoucí duše?
 Ochutnává hořké léčivky,
 čichá k bylinám se sladkými lístky,
 nachází rostliny poskytující vlákná,
 rostliny dávající zrní.
 Chladná rána
 nad chatrčemi z mamutích koží.

Takže jsme spali s dcerami bohů a ony nás ochočily.

KONOPI SETÉ (CANNABIS SATIVA)

Lidové názvy Konopí, marihuana, doping. AKA bhang, gandža, hašiš, mota, tráva, mařena a tak dále až do nekonečna.

Příbuzné druhy konopí indické (*Cannabis indica*),
 konopí rumištní (*Cannabis ruderalis*).

Taxonomie

Tento druh nese jako jediný ze všech dicotyledontních kryptosemenných rostlin z podtřídy *Hamamelidae* vznešený přídomek *sativa*. Starší klasifikace řadily konopí do čeledi morušovitých (*Moraceae*). Dnes je tento rod řazen do čeledi konopovitých spolu s chmelem. Morušovité mají čtyři kališní a čtyři okvětní lístky, zatímco konopovité jich mají pět.

Užívaná část

Záleží na představivosti, ale obecně to jsou lístky a poupata. Pokud ovšem nejste řemeslník. Pak vás zajímají nejvíce vlákna. Nebo pokud nejdete po oleji či po potravě. Pak ovšem potřebujete semena.

Průmyslové a zemědělské využití je rozmanité. Dřeň na papír, textilie, léky, rostlinná nafta, stavební materiály, umělé hmoty.

Taxonomie

Tento rod, považovaný po mnoho let za monotypický*, je nyní četnými botaniky včetně Richarda Schultese, dělen do tří druhů. Konopí rumištní (*C. ruderalis*) je omezen na oblast Střední Asie. Konopí indické (*C. indica*) se od konopí setého (*C. sativa*) odlišuje nižším vzrůstem (méně než čtyři stopy), hustším větvením a mramorovaným povrchem semen. Ale jestli se jedná o druh či o varietu, má pro rostlinného doktora naší tradice jen malý význam. Nás zajímá jen entita sídlící v rostlině a její psychologie.

*) jednodruhový - pozn. překl.

Rostlina

Je to jeden z nejvyšších následovatelů sídlišť člověka. Divoká semena - snědená a vykálená nebo prostě vyhozená - se snadno ujímají na odpadních hromadách a hnojištích, podél cest a vlastně všude, kde kočující lidské tlupy zanechávají charakteristické jizvy na tváři země.

Konopí je možná první rostlinou, kterou člověk začal pěstovat. Nicméně svou divokost neztratil nikdy. Stále ještě existuje jeho divoká populace se vši svou plodnou variabilitou a domestikované rostliny bez problémů mohou znovu zdivočet.

Způsob užití

Kouření či požití. Stejně účinné v jointech či perníčkách. Za starých časů se používalo i mazání využívající kožní absorpce.

Rostlina

Dvoudomá. Samčí a samičí orgány se drží samostatných rostlin i, když jsou známy případy spontánní změny pohlaví, vždy ovšem k žalu pěstitele.

Mušské rostliny jsou většinou obětovány. Sklizená poupata jsou nakupením neoplozených samičích orgánů, pryskyřičnatých a ozubených mladých listků, blizen a listenů. To vše tvoří husté hrozny, jejichž vůni vítr roznáší na míle daleko.

Tato rostlina se pěstuje nejméně deset tisíc let. Nikdy se nedozvíme původní účel její kultivace. Bylo to kvůli potravě, vláknům nebo vizionářské síle? Semena poskytují užitečný olej, který je jedlý a rostlina byla od nepaměti užívána jako lék proti mnoha nemocem.

V Číně roste konopí divoce. Dosahuje značné výšky a jeho porost se táhne na míle daleko.

Spojenec

*volať jsem je a oni přišli
vyšli z lesů
borovice a jeřáb
putovali lesy
zakořeněny ve vzduchu
na můj šílený příkaz*

*přišli lesními cestičkami
po svých hlavách a s bujarým zpěvem
aby na můj příkaz zatančili
a tak vzhůru nohama
křepčili na pasece
- Jaime de Angulo, „Marihuana, I“*

Účinky

Euforie. Úplný rozlet myšlenek a představivosti. Formální struktury zjevující svou vlastní podstatu, estetické zážitky, jiné prožívání sebe i sexu, to vše s výrazným kontrastem. Já a druzí se vzájemně promíchává a opět odděluje. Perspektiva.

Způsob užití

Mnozí se rádi potulují lesem.

Rostlina

Latinské *Cannabis* je souzvučné s anglickým *canvas*. Anglický název *hemp* pochází ze staroanglického *haenep*, které vzniklo z řeckého *κωνναβις* posunem souhlásek podle Grimmova pravidla. I mezi ostatními indoevropskými názvy najdeme mnohé souzvučnosti: starobaltické *konoplja*, litevské *kanápės*, perské *kenab*, staronorské *hampr*. V sanskrtu je to *cana*, *canna* nebo *ana*, nicméně jiné (nesouzvučné) názvy se používají hojněji: *bhanga*, *gandža*, *siddhi* a *vidžaja*. *Bhanga* je možná slovo příbuzné s předpokládaným staroperským kořenem *banga*, který znamená „psychotropní rostlina“ a zcela jistě je odvozeno od indoevropského kořene *bhongo*, který se vztahuje k božské intoxikaci, i když to Martin Schwartz (Fluttery and Schwartz 1989) ostře odmítá.

Kanno, sladká kanno, kam se to spolu vydáme?

Neindoevropské jazyky nabízejí asyrské *qunnabu*, chaldejské *kanbun*, arabské *kannab* a patrně i aramejsko-hebrejské *kaneh*. Asyrské *qunnabu* bylo v devátém století před naším letopočtem používáno jako kadidlo. Návrh Suly Beneta, že heberejsko-aramejské *kaneh bôsm* („aromatické rákosí“) označuje konopí, byl odmítnut Ernestem Abelem, který zaujal stanovisko, že *bôsm* znamená „sladký“ a že Izaiáš 43:24 říká „sladce chutnající“ a ne „sladce vonící“. Kdo by však nazýval konopí sladkým? Většina biblických učenců nyní překládá „sweet

cane“ jako cukrovou třtinu a nahrazuje tímto výrazem dřívější chybný překlad znějící „puškvorec“. Nicméně v Exodu 30:23 je popisován olej k pomazání, který se připravuje z myrty, skořice, kasie a z rostliny *káneh bôsm*. Zde už se cukrová třtina moc nehodí do krámu. Zdá se pravděpodobné, že *káneh bôsm*, který se dopravoval dlouhými cestami, po kterých putovalo koření, byl koncentrátem z konopí - hašišem, který je ideálním kadidlem. I Dioskorides nazývá konopí rákosem, patrně pro jeho rákosu podobný vysoký vzrůst.

Konopí, které bylo nalezeno v hrobu mladé ženy, která zemřela při porodu nedaleko Jeruzaléma ve čtvrtém století našeho letopočtu, dosvědčuje, že analgetické a medicínální kvality rostliny byly v Palestině známy. Benetova hypotéza, že původní forma slova *Cannabis* je semitská, je udržitelná hůře. Mnohem pravděpodobnější je, že kořen tohoto slova pochází z jazyka skytského nebo ze staré uhrofinštiny, jakou je například zyrjagština.

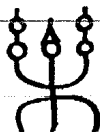
Zmínky o konopí je možno nalézt ve starém egyptské papyru ze šestnáctého století před naším letopočtem.

Čínský znak pro konopí je *ma*², radikál tvořený jedenácti tahy. Starý znak zobrazuje svázané svazečky konopí sušící se pod střechou:

Některá čínská slova mají zajímavou etymologii. *Konopí* a *oko* se spojují, aby označily termín „vidět nezřetelně“ nebo též „toužebně zírat“. *Konopí* a znak pro *stín* či *ducha* vytvářejí *děbla*. Dvouslabičná slova začínající *ma*² (konopí) jsou například *narkotikum* (konopí plus *opilost*) a *otupělost* (konopí plus *strom*). Ostatní kombinace poskytují znak pro „signální praporek“, pro „cítění pomocí rukou“ a (v kombinaci s *kamenem*) pro „broušení či mletí“. Číňané mají zvláštní znaky pro „samičí konopí“, „samčí konopí“ a „konopné plody“.

V japonštině zní marihuana *majaku*. Znak je složen ze znaku pro „konopí“ (*ma*) a znaku pro „lék“ (*kusuri*). *Kusuri* je znak složený z osmnácti tahů, který se v čínštině čte jako *jao*⁴ či *jüe*, a znamená „lék“, „léčivou rostlinu“ nebo „jed“. *Jüe* je zajímavý znak sám o sobě. Skládá se z radikálu označujícího „trá-

vu“ se znakem pro „hudbu“ či „potěšení“ způsobené hudbou. Primitivní piktogram zobrazuje stůl, na kterém je buben a dva zvonky. Rostlinné jedy jsou hudbou bylin, hudbou trav.

Historie

- Čína

Etymologie slov konopí u národů, které tuto rostlinu poznaly už v mládí její historie, zdůrazňuje většinou důležitost této rostliny jako zdroje vláken a teprve potom její vizionářské schopnosti. Také první známý archeologický důkaz užívání konopí tkví v otiscích konopných provazů na hliněné keramice nalezené na Tchaj-wanu, která je datovaná do osmého tisíciletí před naším letopočtem. Nejstarší známý nalezený kus textilie tvoří útržek konopného oděvu. Léčivé vlastnosti konopí byly poprvé zaznamenány velkým bylinářem Šen-Nungem okolo roku 2 800 před naším letopočtem. Šen-Nung byl velkým mistrem našeho Umění, člověkem, který natolik znal svou základní rovnováhu a ovládal umění vrátit se do ní, že byl schopen požit během jednoho dne deset různých jedů a naléztí proti každému protijed.

Šen-Nung rozpoznal lék obsažený v konopí a považoval ho za „zcela výjimečný“ pro ty, kteří hledají nesmrtelnost, tj. alchymický Elixír. Okamžitě ovšem varoval před přílišnou shovívavostí a tvrdil, že nadměrné užívání konopí vede ke spatření *děblů*. Protože všichni následující bylináři slova Šen-nunga opakovali, měli bychom je brát vážně. „Spatření *děblů*“ či „komunikace s duchy“ neznamená totéž, co prožívá *ayahuaskero* neboli bylinný doktor poté, co se napije *yagé*. Šen-Nung nebyl žádný břídil. Hovořil s bohy i s nesmrtelnými. Varování velikého alchymisty se týká těch, kteří se ve své měsíční medicíně ztratí natolik, že jim sluneční svit přestane svítit z očí. To je potvrzeno i pozdějšími bylináři, kteří lidi nadužívající konopí nazývali *nekromanty*: padlými šamany ztracenými v silách temnot. Obcování s duchy a mocnostmi je pro toho, kdo putuje cestou jedů naprosto nezbytné. O to více si musíme vzít k srdci varování našeho velikého učitele. Mnozí taoisté považují *Cannabis* za příliš jinový na to, aby se hodil k přípravě elixíru.

Způsob použití

Jsi-li mlád, musíš se naučit říci *ne*. Jsi-li stár, neboj se říci *ano*. (A jsi-li někde uprostřed, máš asi příliš práce na to, aby ses dostal do jakýchkoliv vážných potíží.)

Účinky

Sklon k zasnění.

*cítím jak je má pozornost nesena
od tohoto textu
k jiným myšlenkám, Dionýsos, živý,
v úkrytu rostlinky konopí,
podstata nauky o symbolech, Veliký Symbol,
jakákoliv hra symbolů,
porovnávání, vzájemné srovnávání,
což je výchozí bod nauky o symbolech,
ulastně.*

Spojenec

Jedním z největších jedů, které konopí darovalo lidstvu, je papír. Papír vynalezl roku 105 našeho letopočtu Cchaj-Lun a vyrobil ho z konopných vláken a morušové kůry. Byrokracie je většinou příliš pomalá na to, aby rozpoznala progresivní technologii, i když z ní může mít tolik užítka, jako je tomu v případě papíru. Čínský císařský dvůr nebyl v tomto ohledu výjimkou. Cchaj-Lun musel podstoupit šamanskou smrt, pohřbení a magické vzkříšení, aby svému jedu zajistil spravedlnost. Protože neovládal jogínskou metodu utlumeného dýchání, musel během svého pobytu v hrobě dýchat dutým rákosem. Jeho přátelé pak nad hrobem spálili množství papíru, čímž ho zázračně oživil. Papír dostal šanci a Cchaj-Lun se stal dvorním favoritem.

Papír patří, stejně jako kámen, k nejtrvalejším mediím. Zlato se taví, železo rezaví, ale papír, s výjimkou toho, který se vyrábí ve dvacátém století, vydrží. Cchaj-Lun nicméně nevydržel. Když panská přízeň opadla a hrozilo mu zneuctění soudním procesem, oblékl si své nejlepší šaty a vypil jed.

Historie

- Indie

Konopí, *bháng* (těž *ana*), je zmíněno jak ve Rgvédě, tak i Atharvavédě. Ve Rgvédě se slovo *bháng* vyskytuje v souvislosti se sómou, ale jestli zde znamená „konopí“, „intoxikaci“ či „překonání“, není úplně jasné. V Atharvavédě je *bháng*, spolu s dalšími čtyřmi rostlinami rostoucími v království Somy (ječmen, tráva *kuša*, *saha* a samotná *sóma*) oslavován jako osvoboditel od nemoci.

Konopí je neoddělitelně zamícháno ve všech písních a pověstech týkajících se Somy. Zde je jedna z nich.

Kdysi se přihodilo, že bohové ztratili svou moc. Sám Indra, král bohů, byl oslaben zhoubnou chorobou. Říkalo se, že bezprostřední příčinou všeho byla kletba moudrého muže, lékaře a kořenáře značného věhlasu. Nevíme však nic o hříchu, kterého se tehdy bohové dopustili a který onen dobrý kořenář rozpoznal.

Višnu souhlasil s tím, že pomůže Indrovi získat zpět jeho moc. Řekl všem, že je nutné na dně mořském nasbírat Elixír zvaný *amrta*. K jeho vyzdvihnutí že je však třeba uzavření spojení s démony. Nektar nesmrtelnosti může být získán pouze ve spolupráci bohů a démonů. A jenom tak tiše dodal, že sám dohlédne na to, aby démoni nikdy nedostali svůj podíl onoho léku.

Utvořila se velká aliance a bozi s démony rozčeřili pomocí hory a velkého hada zvaného Vasuki moře Mléčné dráhy. Možná, že jed vyšel z mnoha tlam velkého hada, když jím bozi čeřili moře, možná že jed povstal z toho, jak se bozi chtěli ze smlouvy vykrotit. Ať už to však bylo jakkoliv, zemi i nebe zaplavila velká řeka jedu, která hrozila onemocněním a smrtí všem bohům, zvířatům, lidem i démonům. Všichni prosili Šivu o pomoc. Aby zachránil svět, Šiva zachytil a vypil všechno jed. Jeho žiravá síla však způsobila, že Šivův krk zmodral jako krk páva.

Poté se z utlučeného moře mléka vynořilo mnoho věcí. Nejdříve kráva, pak Varuni (bohyně vína), pak následovaly tři ráje se svými vonícími květy a nakonec Sóma, Měsíc, který Šiva popadl, aby si jej připevnil na čelo. Pak se objevil Dhanvantari, vynálezce ajurvédické medicíny a lékař bohů.

Leonard Fuchs,
„Neu Kreuterbuch“, 1543

Vynořil se a v ruce třímal pohár posvátné *amrty*. V tantrické tradici se slovem *amrta* označuje nápoj z konopí a mléka, který jogíni doposud rituálně pijí.

Démóni popadli pohár s *amrtou* a uprchli. V jedné verzi uloupil pohár ambrozie zpátky sám Višnu, který se proměnil ve smyslnou ženu, a tak odvedl pozornost démónů. Ve verzi používané tibetským buddhismem vypil jed Vadžrapáni, jehož tělo pak zmodralo a on tak získal hněvivý vzhled. Démón Ráhu *dutsi* (*amrtu*) ukradl a trochu ji upil. Potom do poháru načůral jed hala hala. Za to, že ztratil živou vodu, přinutili Buddhové Vadžrapániho jed vypít. Vadžrapáni pronásledoval démóna Ráhu, chytil ho a vážně ho poranil svým hromoklínem. Z Ráhuových ran vytekl elixír a dopadl na zem. Kam dopadl, tam vyrostly léčivé rostliny. Jednou z rostlin, které takto vyrazily, bylo konopí.

Konopí bylo zasvěceno Šivovi, který byl od těch časů znám i jako Pán Bhan-gu. Od desátého století bylo konopí zasvěcen také Indrovi a byl nazýváno *indránna*, neboli „potrava Indrova“. Jogíni a *sáddhuové* nazývají konopí *vidžaja* či-li „vítězství“, aby tím připomněli vítězství bohů nad démóny. Šivův modrý krk proslul jako „osvoboditel“. Jako dary, které bozi předali lidem v konopí, byly označovány odvaha, potěšení a zvýšený sexuální apetit.

Účinky

Bude ti to odečteno z tvého podílu na ráji.

- Dr. J.J. Moreau, citováno Théophilem Gautierem

Rostlina

Má ráda lesy, otevřenou křovinatou krajinu i chaparral. Má ráda tropy a hory. Má ráda Afriku, Mexiko a Čínu. Má ráda i Aljašku. Je kosmopolitní. Jednou z jejich zvláštních dovedností je schopnost být nadnárodní. Ví, jak se všude vetřít, což je pro ni velice důležité umění, a to zvláště v posledním půlstoletí, kdy se před ní všechny hranice uzavírají.

Způsob užívání

Velmi příjemná jsou rodinná shromáždění.

Historie, Evropa

Herodotos popisuje užívání $\chi\alpha\upsilon\nu\alpha\beta\iota\varsigma$ při skytských pořebních obřadech. Skytští mužové se natlačili do stanu, na ohříváč vhodili *spermata* marihuany (červené „vršky“) a pak vdechovali kouř, dokud nevyrazili ven s tancem a ra-

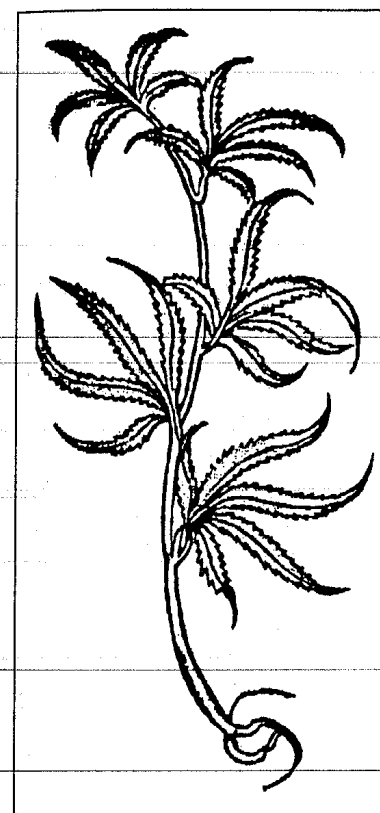
dostrným výskotem. Tato jeho informace nebyla brána příliš vážně, dokud ruský archeolog S.I. Ruděnko neobjevil v roce 1929 na skytském pohřebišti kadidelnice, ve kterých byla dosud semena konopí. Našel též důkazy o tom, že kouření se neomezovalo ani pouze na muže, ani na pohřby.

V roce 1994 objevil tým ruských archeologů v Altaji tělo mladé skytské ženy zamrzlé v permafrostu. Tato žena, nazývaná Paní, je považována za kněžku. Její rakev se krátce po pohřbu naplnila vodou, která zamrzla a zůstala zmrzlá po 2 400 let. Paní byla oblečena do bílé hedvábné blůzy a červené vlněné sukně. Paže měla pozoruhodně tetovány. Na jedné byl velmi stylizovaný jelen, na druhé gryfu podobné zvíře s parohy. Spolu s ní byli pohřbeni tři obětovaní ko-

ně, zrcátko, na jehož zadní dřevěné stěně byl vyryt jelen a schránka s konopím. V článku, který se nedávno nálezem Paní zabýval a který byl publikován v časopise *National Geographic*, bylo konopí vynecháno, i když ostatní nálezy jsou popisovány velmi podrobně.

Sula Benet poukázal na skutečnost, že potomci Skytů žijící ve Východní Evropě stále spojují konopí se smrtí a že na Tři Krále nebo na Štědrý večer podávají polévku z konopných semen. V jiné poznámce obsažené v první knize Historie Herodotos popisuje podobný způsob užití drogy, který prováděli obyvatelé v okolí řeky Araxes. Semena konopí byla nalezena na archeologických nalezištích v Německu, která jsou datována do pátého století před našim letopočtem.

Užití konopí v Thrákii je potvrzeno jak v literatuře, tak i archeologickými nálezy. Plutarchův popis toho, jak se Thrákové zdrogují kouřem z konopí naházeného do ohně nebo na žhavé kamení, odpovídá zcela popisu Herodotovu. V Thrákii musel být silný skytský vliv a Skytové, i když se podle Herodota

Peter Schoeffer,
„German Herbarius“, 1485

prudce bránili pronikání cizích obyčejů do své kultury, se velmi volně mísili s národy, žijícími na hranici jejich území.

Filosof Demokritos se narodil roku 460 př.n.l. v řeckém městě Abdéry na thráckém pobřeží. Abdéry měly pověst města hlupáků, něco jako antický Kourkov, ale Demokritos, „smějící se filosof“, mezi ně nepatřil. Hodně cestoval a uskutečnil dlouhá putování do Egypta a do Asie a svůj život zcela zasvětil vědě. Vedle toho, že vymyslel teorii atomové struktury hmoty (ve spolupráci se svým učitelem Leucippem), napsal knihy o etice, matematice, fyzice, astronomii, umění a literatuře. Psal i o zahradnictví a bylinářství. V knize *Chirocmeta* napsal o několika magických rostlinách, které mnozí autoři spojují s konopím. Jedna z nich, *gelotophyllis*, neboli „lístečky smíchu“ navozovala, pokud byla požitá s myrhou a vínem, smích a psychická vidění.

Ephippus, básník ze čtvrtého století př. n.l., uvádí ve své hře *Cydon* konopí mezi moučnický na jídelním lístku. Lístek obsahuje i *pyramidy*, pšeničné a medové koláče, a tak se možná jedná o první zmínku týkající se marihuanových perníčků. Podobná zmínka se objevuje až o pět set let později u Galena, který popisuje koláčky z konopných semen. Protože Galen píše o tom, že nadužití těchto koláčků způsobuje teplo a stoupání toxických par do hlavy, koláčky zřejmě neobsahovaly jen semena, ale celé vršky rostlin. Podle Galena byly tyto koláčky pojídány s ostatními moučnický proto, aby pozvedly náladu a zvýšily chuť pít. Zmínil se i o tom, že nemíra v požití těchto koláčků snižuje potenci. To jistě mohou potvrdit mnozí muži, kteří ve stavu hlubokého zfetování marně hledali svůj penis či dokonce svá kolena.

Řekové měli dokonce pro kouření této rostliny zvláštní slovo *cannabeizein*. Týkalo se patrně pálení konopí v potních lázních, nebo možná jeho použití jako kadidla. Kouř mohl být vdechován dutým rákosem.

První botanický popis konopí nejdeme v Theofastovi (371 - 287 př.n.l.), který rostlinu nazýval *dendromalache*. Léčivé vlastnosti konopí uvádí Dioscorides i Plinius, a stejně tak i Galen. Nicméně to vypadá, jako by konopí, velmi známé jako zdroj textilních vláken, bylo pro Řeky a Římany daleko méně známé jako droga, alespoň v literárních kruzích. Víno se k jejich temperamentu hodilo lépe a o víně je i následující historka.

Dionýsův návrat

Skutečný živý Dionýsos se skrývá v rostlině konopí a ne v láhvi vína. Tam se skrývá ten cizinec. Tam se skrývá cizota. Jeho pomsta na současné společnosti, která ho pronásleduje, bude spočívat v tom, že ji přinutí obětovat své děti.

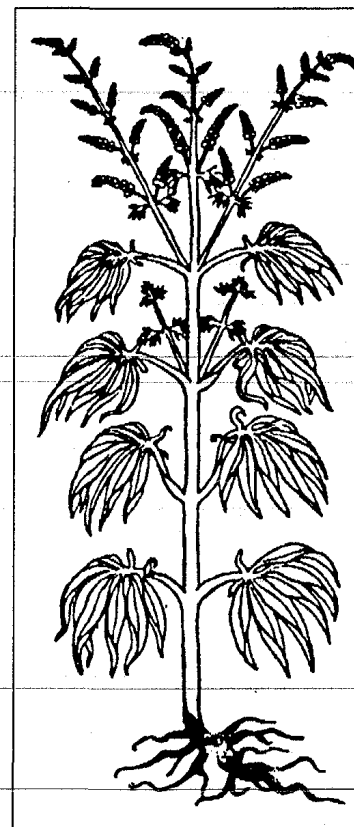
My, kteří kráčíme po stezce jedů, nepotřebujeme archeology nebo jazykovědce k tomu, abychom v konopí rozeznali jedno ze zjevení Mladého Boha. Mladé následovníky boha poznáme po jejich flétnách a bubincích, po jejich tancích a jejich batikovaných látkách. Můžeme pozorovat návrat prastaré tragédie, když jsou zavíráni v našich věznicích.

Nicméně, vždyť není tak těžké nechat mysl bloudit ve starých časech, mezi lidmi, kteří vyřezávali do dřeva kamenem a kteří uctívali bohyni země a jejího syna a milence. Měl dlouhé vlasy a byl to často poněkud zženštilý mladíček, jehož přirození bylo ztopořeno. Někdy jel na panteru, někdy se stával býkem. Kudy prošel, tam se lidé dozvídali o moci rostlin, kouzlech rostlinných jedů a moci intoxikace ve všech jejích tisících podobách.

Putování bylo jednou z charakteristických vlastností Mladého Boha a na svých cestách přijal mnoho jmen. V jedné části země byl znám jako Bůh Nýsy, Dionýsos. V Egyptě mu říkali Osiris. V jiné části světa ho nazývali Dobré Znamení, Šiva. Kdykoliv se stezky uctíváčů Šivy a Dionýsa zkrížili, poznali, že jejich bozi jsou ve skutečnosti jedním.

Za Dionýsův domov je většinou považována Thrákie, i když byl možná ještě dále na východě. Thrákie byla domovem Getů, jejichž šamani užívali konopný kouř k vyvolání vizí a prorockých tranzů. Konopí se z Thrákie dostalo patrně přes Střední Asii a Kavkaz. Stejnou cestou patrně putovalo i víno. Gruzie, rozkládající se pod Kavkazem mezi břehy Černého a Kaspického moře, se sama považuje za domov vína. Je velmi pravděpodobné, že bůh, ve své západní podobě zvané Dionýsos, současně s vínem přinášel i oblíbenou rostlinu svého východního dvojníka - gandžu.

Původní řecké víno se málokdy pilo čisté a patrně se jednalo o více než jen o zkva-

Dioscorides, *Cannabis*, „Anicia Juliana“, 512 n.l.

šenou vinnou šťávu. Staří Řekové neznali žádný způsob, jak takovou tekutinu skladovat či konzervovat, takže do ní museli přidávat silné příměsi sloužící k jejímu uchování. Odysseus porazil kyklopa Polyféma v *Odysseji* tím, že ho omámil neředěným vínem, které se jinak před pitím smísilo s vodou jedna ku dvaceti. To tedy bylo to správné jedařské víno, které se vyrábělo s použitím mandragory, opia, konopí a blínu a do kterého se přidávaly aromatické byliny a pryskyřičné větévky. V klasických časech, v období Platónova Symposia, bylo už víno ochočeno a ředilo se jen jedna ku dvěma.

Jeden z názvů vína zní κροαι, „míchané“. A jiné jméno zní τριμμα, „drce-né“. Athenaeus říká, že trimma byl likér z koření, kteří pili předkové. Trimma se nazývalo i víno, které se pilo během divadelní sezóny v Athénách.

Analogie

činnost	zemědělství
zvíře	kočka
archetyp	šašek
umění	hudba
tělesná funkce	rozmnožování
část těla	genitálie
oblast Buddhy	Západní ráj
akord	zvětšený septakord
barva	zlatá
kosmická entita	červení obři
berlička	při stagnaci
dimenze	trojrozměrný prostor
obor	hudba
prvek	dřevo
forma energie	fosilní palivo
forma nevědomosti	váhavost
drahý kámen	smaragd
geometrie	hyperbolická
bůh	Dionýsos
bohyně	Sarsavati
gramatika	ptačí řeč
historické období	mladší doba kamenná

Účinky

Tendence ke snění:

*Řecké víno, egyptská piva a
Iakchovi poutníci směřující
k Eleusině.*

Ježíš víno pravé a Dionýsos divoký břečtan.

*Víno tryskající z pramene
na čele diadém z makovic -
šilenec či „Přátelský cizinec“:
šuká ti ženu, odvedl ti dceru
a v domě zanechává smrt.*

Z krve králů pěstuje víno.

*Je to obětní beránek,
kterého kamenujeme
na chrámových schodech.*

Historie

Na Středním východě nazývá Zarathustra v Zend-Avestě *bhangu* svým „dobrým narkotikem“. Vypráví o dvou smrtelnících, kteří vypili pohár *bhangu* a poté vystoupili na nebesa, kde jim byla předvedena nejvyšší mysteria. *Bhanga* byla spojnicí, spojovacím vláknem, které se táhlo mezi světy.

*Konopí, sladké konopí,
jak dlouho se ti ještě budou vyhýbat?*

Farmakologie

Hlavní aktivní složkou je Δ^9 tetrahydrokannabinol. Δ^1 tetrahydrokannabinol je synonymum označující stejnou látku, ale užívající jiné číslování. Dále budeme tuto molekulu označovat zkratkou THC.

THC bylo objeveno až na začátku šedesátých let profesorem Raphaelem Mechoulamem, který také provedl jeho první syntézu. Tato látka je zodpovědná za 70 až 100 procent marihuanového opojení. Obsah THC v rostlinách je velmi variabilní. Od 12% u pečlivě pěstovaných, sklizených a zpracovávaných poupat, až k 1%. Ve Spojených státech vrcholila potence marihuany okolo roku 1984, kdy dosahovala průměru 6,4 váhových procent THC u suchých a čistých poupat. V roce 1994 klesl tento průměr na 3,4 THC.

Myslím, že to záleží na tom, kde nakupujete.

Biosyntetickým předchůdcem THC je kannabidiol, neboli CBD, který je ve významném množství přítomen i ve sklizeném konopí. CBD je sedativum a mírné analgetikum a má i určité antibiotické vlastnosti. O CBD se většinou uvažuje jako o původci „tělesné“ složky omámení, ale bez THC to vlastně stejně žádné omámení není. Protože, jestli má tráva být dobrá, musí mít THC. Má-li THC, může obsahovat i poměrně velké množství CBD. Znalci jsou schopni rozlišit poměry v obsahu THC a CBD kouřené marihuany podle účinků. Podle toho, jak rychle omámení nastupuje, v poměru mentální lehkosti a tělesné tíže, ve stupni změn ve smyslovém vnímání atd. Chutě jsou různé. Někdo dává přednost trávě s vysokým obsahem THC, jiní dávají přednost náladě „kam bys chodila, holka“, kterou podporuje CBD. Samozřejmě v dnešních časech „svobodného“ světa, ve kterém jsou marihuana a její konzumenti pronásledováni jako čarodějnice, jen zřídkakdy můžete koupit balíček trávy, na kterém je vytištěn chemický rozbor. Zůstává tedy prostor pro dobrodružného ducha.

Druhým produktem biosyntetického rozštěpení je kannabinol neboli CBN, produkt rozpadu THC. CBN je také psychoaktivní, ale (při stejném množství) nedosahuje potence THC. Opět, znalci, kteří mají laboratoře na mikroanalýzu a spoustu času, se rádi o kvalitách CBN hádají, ale pro většinu z nás to znamená prostě to, že jsme nechali ležet materiál příliš dlouho a že vyčíchnul. Ten balíček za deset dolarů, který jsi právě vytáhl zpod matrace, tam už klidně můžeš nechat ležet.

Stejně jako vitamíny A a E jsou kannabinoidy rozpustné v tucích. To je důvod, proč nejde uvařit dobrý marihuanový čaj, dokud v něm není rozpuštěno trochu másla. V těle je THC rychle metabolizován, během několika hodin. Protože metabolity jsou stejně lipofilní jako THC samo, jsou absorbovány tukovými buňkami a jejich vylučování vykazuje výrazný poločas. V tělesných tekutinách náruživých konzumentů marihuany je možno tyto metabolity objevit i čtyři týdny po posledním požití. To neznamená, že ten člověk je pořád ještě omámen nebo pod vlivem drogy. Účinky těchto metabolitů na jakoukoliv lidskou činnost vědecky dokázány dosud nebyly.

Neurofarmakologické účinky THC v mozku jsou velmi složité. Ovlivňují metabolismus acetylcholinu, rychlost odbourávání adrenalinu a hladiny serotoninu a biogenních aminů. Velmi pravděpodobně probíhají i reakce s ostatními hormony a enzymy.

Receptor THC v mozku byl objeven v roce 1980 a jeho endogenní ligand v roce 1992. Jeho objevitel, William Devane, ho pojmenoval *anandamid* jako upomínku na svého oblíbeného filosofa Srí Aurobinda. Devane pracoval v Mechoulamově laboratoři, a tak je Mechoulam uveden jako jeden ze spoluvůrců článku publikovaného v časopise *Science*. Anandamid se zdá zhruba stejně silný jako THC, ale toto srovnání je založeno pouze na takových věcech, jako je reakce na adenosin 3',5'-cyklický monofosfát (CAMP) in vitro a na pokusech s kontrakcí umírajícího krysího vas deferens. Výzkum je tak nový a na začátku, že další výrazné objevy mohou být záležitostí dní a týdnů. Například studie aktivity struktur nebo syntetických změn u anandamidu, které až stokrát zvyšují jeho sílu. Dneska (1994) dokonce nikdo neví ani jak vlastně anandamid působí, nebo proč vůbec v mozku existují příslušné receptory. Ví se pouze, že anandamidové receptory souvisí patrně s pamětí, vyšším stupněm myšlení, motorickou koordinací a emocemi. Tyto receptory se nacházejí v mnoha oblastech mozku, což vysvětluje složitost reakcí na THC a pravděpodobně též na anandamid. Někteří výzkumníci jsou v rozpacích ze skutečnosti, že mozek sám si vyrábí látky, které působí jako „nelegální návykové drogy“, jakými jsou marihuana a opium. Můžeme jenom doufat, že ono „proč“, obsažené v jejich údivu, nebudou řešit pouze v rámci svého laboratorního výzkumu.

Spojenec

Ááá, jedy.

Proč jen je tak milujeme?

Rostlina

Osy variability: genotyp a fenotyp. Dobrá semena, ne taková, jaká se používají při pěstování konopí na provazy. Původní vlast a její zeměpisná šířka a nadmořská výška jako základ při vybírání místa pro kultivaci. Světlo, půda, pH, počasí, voda a teplota. Vlhkost. Převýšení. Jižní svahy proti svahům severním. Opylování a prořezávání. Čas sklizně, měsíc a denní doba. Dovednost v ošetřování. Stáří. Skladování.

Účinky

Rozložil jsem své pernaté listy jako obrovská kapradina v prapůvodním tichu jakéhosi dosud neprobádaného tropického pralesa. Kývaly se a kolébaly v kořeněném

vánku nad řekou, jejíž vlny ke mně vysílaly oblaka hudby a vůně. Má duše se změnila v jakousi bylinnou podstatu, zcela unesena divokou, podivnou a nepředstavitelnou extází.

-Fitzhugh Ludlow, Pojídač hašiše

Spojenec

Konopí může být velmi užitečný pomocník při čtení. Je ovšem nutno věnovat pozornost dávkování. Při příliš veliké dávce spojence budete potřebovat něco zhuštěného. Třeba poezii nebo nějakou filosofii využívající tradice aforizmů. Nietzscheho, pre-Sokratisty nebo třeba buddhistické sůtry. Něco hodně koncentrovaného, protože pohyb vpřed se omezí na šnečí tempo.

To nicméně nevádí, protože mezi řádky se začne vynořovat tvář i ruka autora a bude toho spousta, o čem bude nutno přemýšlet. Jeho osobnost, smysl pro humor, jeho představa sama o sobě a to, co skrývá, ať již v hlubinách či na povrchu, to vše se otevře v rozhovoru, který bude následovat.

Slova přestávají hrát roli... Text, ať už se soustředíte na kterékoliv místo, se mění v hlas, v ten správný hlas, který k němu náleží a za tím hlasem je člověk. Ten, který onen text psal, je zde. Namísto hutné solidnosti tištěného textu je přítomen ve vsí své křehkosti. Je zde znovu a okamžitě se zapojuje do přemýšlení, snaží se sám sebe vyjádřit a najít cestu mezi svými myšlenkami.

Hašiš je lovecký pes... Zdá se, že je rychlejší, než to dokážeme my.

- Henri Michaux, Světlo v temnotách

Možná, a to je na tom velice udivující, pomáhá hašiš číst i knihy v jazycích, které člověk stěží zná. Významy se vynořují ze svých skrytých kořenů a podobných slov a ze syntaxe vět a odstavců vyrůstá podstata a zaměření předložených argumentů. Nevěřím tomu, že tento jev byl kdy vědecky ověřován, ale zkušenost se tím nestává podivuhodnější a méně důvěryhodná.

Někteří lidé mají spojence rádi v roli editora a kritika svých vlastních prací a říkají, že jim umožňuje vidět, či slyšet nebo číst tyto práce tak, jak to činí ostatní.

Nejošemetnější je si všechno pamatovat, udržet všechno v mysli. Je to tak, že když jste s ní, paměť se vám nevytrácí. Neztrácíte identitu, nápady, pochopení ani své odpovědi - jenom je jaksi nejste schopni použít. Musíte čekat do dalšího dne, kdy můžete opět uchopit pero a vzít v úvahu získané vhledy zpomalené do podzvukové rychlosti. Bohužel tyto vhledy mají ďábelskou tendenci

do příštího rána vyblednout a vyčkávat, dokud se zase nevypravíte navštívit bohyni.

Vždy mám po ruce měkkou tužku, která neškrábe, a moje pero také. Shelley popsal perem celý svůj svazek Shakespeara.

Účinky

*Ze všech divů, kterými se Východ chlubí
a které až k nám doneslo povídání
je nejdívnější Hašiš listovrubý.
Co následuje pak, je pojídání.
- John Greenleaf Whittier, „Hašiš“*

Mnohá vyprávění jsou prostě báječná. Vyprávění o získaných vhledech a rozpuštěných blocích. Jeden mládenec, o kterém jsem slyšel, napsal pod trávou všechno za tři měsíce a pak nechal kouření po zbytek roku. Jak se vám to líbí? Někdo zase kouří a vytrvale přitom kouká do bedny. Je to prostě jenom jako zvětšený soubor toho, co normálně děláte, část toho, co byste stejně dělali, jenom to děláte pod vlivem drogy.

Několik milionů Američanů ze všech vrstev užívá tuto rostlinu pravidelně. Rok po roce a desetiletí po desetiletí bez jakýchkoliv vážných škodlivých účinků. To je skutečnost. Z celého kouření je nejnebezpečnější dehet, ale díky snahám pěstitelů a šlechtitelů marihuany, které jsou jistě vedeny ušlechtilou snahou pomoci lidem, je dnes k dosažení stejného cíle nutno vdechnout mnohem méně kouře, než, řekněme, před dvaceti lety. A navíc, pokud by tomu nepře-kážely pomýlené zákony o „náčiní používaném k požívání drog“, lidé by měli k dispozici levné a účinné filtry, které by ještě více snižovaly toxicitu kouře.

Přesto každé snažení je nevyhnutelně provázáno i případnou zkázou či ublížením. Soustředme se na to a pojmenujme problémy, najděme odkud tato zkáza pramení a najděme i způsob, jak tuto zkázu omezit. Bohužel všichni se kryjí problémy s „morálkou“ a nejsou ochotni pomoci. Zajímá je jenom tres-tání.

Spojenec

Konopí je veliký potencionátor. Působí synergicky s mnohými léky a obohacuje jejich účinky. Působí synergicky snad se vším. Vzájemné působení THC s éterem je řádně zdokumentováno. Badatelé tvrdí, že konopí zvyšuje účinky

oxidu dusného a také účinky šalvěže včeskové, zvláště je-li oslovena pomocí Kouřového mostu. Mnozí používají marihuanu jako zprostředkovatele při návratu z psychedelického tripu.

Zabýváme-li se psychonanalýzou spojence, musíme být velmi opatrní při míchání, protože celek je často více než jen sumou jeho částí. Navíc má konopí tu vlastnost, že maskuje účinky určitých jiných jedů, zvláště pak alkoholu a patrně i kokainu, a tím navádí k jejich nadužití. Některé důkazy směřují k závěru, že kombinace marihuany a alkoholu omezuje schopnost řídit ještě více než prostý alkohol. Příčinou mnoha drogových neštěstí je míchání jedů.

Analogie

obrázek	lod' s plachtami
krajina	hory
stroj	parní varhany, drtič pomerančů
kov	měď
metafora	jezero
minerál	jaspis
hudební nástroj	kytara
mýtus	Bakchický
mýtický hrdina	kojot
čísla	integrály
povolání	rolník/kovář
mimotělní oblast	přetékající blaženost
skupina periodické tabulky	halogeny
fáze soulože	fantazie/okukování
fáze hmoty	supernasyčená
fyzikální konstanta	Hubbleova konstanta
planeta	Venuše
jed	nedostatek sebedůvěry
proporce	harmonický střed
kvark	podivnost

Historie

Hašiš přicestoval do Damašku s karavanami, na koňských hřbetech se natřásal do Alexandrie, pokračoval do Tangeru a Marakéše. Konopí doplulo na plachtěních lo-

dích do Jutska a kouř putoval napříč Afrikou: bangi, canna, dagga, Zanzibar, Mozambik, Východní Afrika, Viktoriino jezero, Malawi. Na jih k Bantuům, Hotentotům a Křovákům, Pygmejům, Zuluům. A s vodní dýmku z tykve jako se svou nerozlučnou průvodkyní a s kultem Riamba až do Konga.

Konopí je svými pryskyřičí krytými listy uzpůsoben čelit suchému horku a svůj domov našlo v pouštních horách. Reakce islámu na hašiš byla smíšená: od zákazu přes toleranci až k oblibě, které se těšil například u Súfistů. Hašiš, i když nikdy nebyl plně sociálně akceptován, je jen vzácně zahrnován do odsouzení alkoholu, obsaženého v Koránu.

Konopí doplulo i do Evropy a z ní do kolonií. I George Washington ho pěstoval a vytrhával své samčí rostliny. Podle hodnověrných důkazů (Conrad 1993) ho i kouřil a byl s ním natolik obeznámen, že ho byl schopen srovnat s účinky hašišu, když se mu nějaký dostal pod ruku. Jefferson považoval konopí za výhodnější plodinu než tabák a doporučoval svým krajanům jeho pěstování. V roce 1850 bylo v Americe v objemu sklizně konopí na třetím místě mezi pěstovanými plodinami.

Účinky

Když začneš poprvé kouřit, spatříš věci v úžasné uklidňujícím a jednoduchém novém světle. Svět je zcela náhle sulečen ze svých špinavých a roztrhaných hadrů a stane se chichotající se nasyceností, sférickým smíchem, který se stkví zářícími a jasnými barvami, které tě udeří jako vlna tepla. Nic tě nezanechává chladným. Každá nejmenší drobnost má svůj směšný, ale zároveň hluboký smysl...

- Mezz Mezzrow, Really the Blues

Spojenc

Když se chce člověk zbavit pocitu nesnesitelného útlaku, může zkoušet hašiš.

- Friedrich Wilhelm Nietzsche, Ecce Homo

Kontraindikací spojence obsaženého v konopí může být deprese. Spojenc může pomoci, ale nemusí být dost silný na to, aby tě dal znovu dohromady. A pak na tom můžeš být hůře než předtím. Pokud tvůj spojenc není schopen práci dokončit, vrhne se na tebe jako nepřítel. Ujasni si, máš-li na svého spojence dost síly dříve, než si s ním plácneš. No jo, ale jak poznáš, jestli máš sí-

ly skutečně dost? Tak třeba intuice. No prostě nikdy to nebudeš vědět jistě. Proto se to jmenuje jed.

Účinky

Vrátil jsem se k hašiši, ale až poté, co se mi nepodařilo uskutečnit svůj původní úmysl - skončit náhle a naprosto. Rozhodl jsem se tedy opustit ho postupně - pomalu se odpoutávat od nepřítele, dokud nepřekročím hranice jeho zakletého království, které mu v boji poskytuje výhodu. Jakmile budu za hranicemi a kletba nočních můr bude zlomena, poběžím jako o život a budu doufat, že si ho ve svém znovuzískaném teritoriu udržím od těla. - Fitzhugh Ludlow, Pojídač hašiše

Historie

Zákony proti užívání marihuany mají své kořeny spíše v rasismu a náboženské bigotnosti než v péči o zdraví veřejnosti. Určitou analogii poskytují zákony proti opiu. Ty také nejdříve zakazovaly jen kouření - čínskou metodu jeho používání - a laudanum nezakazovaly. Podobně byly první protimarihuanové zákony zaměřeny proti „Hindům“, „Syřanům“ a „Mexičanům z nižších tříd“. Vědecký vliv lékařníků a doktorů bránil legislativnímu zákazu marihuany mnohem déle na úrovni federální než na úrovni jednotlivých států. Mezi lety 1915 a 1927 přijala většina států USA protimarihuanové zákony.

1897: Hašišové hrátky: Byla to divoká orgie

V nových drogových zákonech sehrály svou roli i třídní zájmy. Na uživatele marihuany se pohlíželo jako na příslušníky nižší třídy, jako na obyvatele temnější pleti, jako na rváče a ničemy. Strach ze všeobecné vzpoury nižších tříd byl noční můrou, kterou nezakryla žádná předstíraná noblesa. Možná buržoazie nemohla pochopit, proč nebo jak snášejí chudí tuto nerovnost rok za rokem, aniž by s tím něco podnikli. Možná bylo její zaujetí morálkou a sociálními vztahy spíše účelové a sobecké a že se tato buržoazie bála, aby nová „droga“ neodhalila zahanbující podstatu její hegemonie a nevrhla na ni revoluční světlo. Bála se, že „nová“ droga prorazí tenké pozlátko civilizačního nátěru a promění lidi, kteří nemají co ztratit, v amokem posedlé vzbouřence, kteří budou zabíjet, znásilňovat a plenit - samozřejmě u svých „lepších“ sousedů - což byla pocho-pitelně hrůzu vzbuzující vize.

Všechny hrozby drogové hysterie - strachy z cizinců, náboženská bigotnost, strach dělníků z boje o živobytí a strach z revoluce - byly náležitě rozjitřeny v období hospodářské deprese. Množily se nepodložené zprávy o „mařenovém šílenství“ v tisku, a to hlavně tisku vydávaném Hearstem. Zmatení smyslů, nekontrolovatelná chlípnost, násilí a sebevraždy byly v „pravdivých“ článcích Hearstových novin předkládány jako účinky marihuany. Hearstovy noviny a dřevařské společnosti právě v té době vyvinuly novou metodu zpracování dřevné celulózy na výrobu papíru. Ve stejném čase byl vynalezen stroj na zpracování vláken z konopí, který náhle z konopí udělal vážnou konkurenci v papírenském průmyslu.

V roce 1930 ustavila Hooverova vláda Federální úřad pro narkotika, kterému stanul v čele jako první šéf Harry J. Anslinger. Úřad spadal pod ministerstvo financí, protože bylo jasné, že jediná zákonná cesta, kterou může federální vláda zasahovat do soukromého obchodu vede přes zdanění. (Harrisonův výnos z roku 1914 byl také formulován jako daňový zákon.)

1923: Marihuana posedne chlapce během třiceti dnů.

1923: Marihuana žene své konzumenty k touze po krvi.

Nový úřad byl odpovědí na skandály a korupci starého úřadu, Úřadu pro prohibici, který byl hlídáním Harrisonova výnosu pověřen původně. Poslušen Weberova zákona vyhledával nový úřad stále větší a hrozivější nepřátele, aby opodstatnil svou existenci a mohl dále růst. Tak se Harry Anslinger zaměřil na zabíjáčkou travu - marihuanu. Floridská vražda sekyrou, kterou spáchal zcela psychotický muž, byla předkládána jako marihuanová vražda, protože o onom muži „se vědělo, že si kupuje marihuanové cigarety“. Možná si někdo vzpomněl na Lanfrayovy „absintové“ vraždy z roku 1905. Propagační kampaň byla tak průhledná a strašlivě absurdní, že by mohla být považována za komickou, kdyby nebyla natolik úspěšná, že vyvolala tragické a zničující následky. Marihuanový zákon byl schválen v roce 1937 poslanci, kteří o tom, co zakazují věděli jen málo, nebo vůbec nic.

1934: Nová hrozba drogy nad Kansaskou universitou

1937: Droga šílenství

V případě, že podobné zhovadilé metody považujete za bizarní historické události, autor této knihy nedávno spatřil u dálnice v Oaklandu (Kalifornie)

obrovský billboard, který velikými písmeny hlásal: „Drogy mohou zabíjet!“ A vedle tohoto nápisu byly vyobrazeny rty svírající marihuanovou cigaretu. Takže, každoročně umírá čtyři sta tisíc až půl milionu Američanů na následky kouření tabáku. Hledáte-li podobné následky marihuany, kterou po staletí kouřilo stovky milionů lidí, můžete tu a tam narazit na nějaký dokumentovaný případ úmrtí. Navzdory vynaloženým milionům dolarů, které vláda utrácí ve snaze přesvědčit obyvatele, že konopí je veřejný nepřítel zdraví, moc toho určitě nenajdete.

Toxikologie

Toxicita drog je měřena LD₅₀, tj. dávkou, která je smrtelná pro padesát procent pokusných subjektů. LD₅₀ pro marihuanu znám není - nikdo ho nikdy neobjevil. V září 1988 prohlásil soudce Francis Young z DEA (Drug Enforcement Agency), že konopí „v přírodní formě je jedna z nejbezpečnějších terapeuticky použitelných látek, které člověk zná“.

Pro *jedaře* má ovšem otázka toxicity ještě mnoho jemnějších významů. K tomu se však vrátíme později. Nejdříve musíme o toxicitě uvažovat v jejím základním aspektu a posoudit obvinění, která byla proti marihuaně vznesena Prohibicionisty a jejich souputníky.

Jedno z prvních obvinění proti marihuaně ve Spojených Státech, které bylo použito i jako odůvodnění k tomu, proč by měla být zakázána, znělo, že neexistuje žádná jiná droga, „která by způsobovala tak příjemné pocity, jako má člověk po konopí“ (Charles Fauns, 1911, U.S. House Ways and Means Committee, citováno z Abela, 1980). Je to stejný přístup, jakým byla v devatenáctém století vnímána masturbace. Samo potěšení je už považováno za znamení přítomnosti Velikého Pokušitele. A tak není bez zajímavosti, že první tři body následujícího seznamu nežádoucích účinků marihuany byly kdysi uváděny i jako následky masturbace.

- marihuana navozuje hojné příjemné pocity
- způsobuje porušování sexuální morálky
- způsobuje duševní choroby
- svého uživatele může dovést až k vraždě
- může přimět svého uživatele ke skoku z vysoké budovy
- navádí lidi k poslouchání jazzu a nutí je při tanci kroutit boky
- vede k užívání nebezpečnějších drog, jako je heroin

Ze všech těchto obvinění by při výslechu obstálo jen to první. To však nezastaví ty, jejichž pracovní náplní je šířit strach tím, že budou znovu a znovu opakovat i obvinění následující. Nezastaví je to dnes a nezastaví je to ani zítra.

V roce 1970 se zdálo, že marihuana bude legalizována. Drogová komise vlády prezidenta Nixona ve své konečné zprávě doporučila dekriminalizaci. S touto dekriminalizací marihuany souhlasil i Carter a prohlásil před kongresem, že „tresty za držení drogy by neměly být pro jedince více zničující, než je droga sama“. Následující protiúder je lekcí o síle propagandy. Kongres uspořádal rozpravu, na které byli přizváni pouze ti, kteří svědčili proti marihuaně a senátor James Eastland prohlásil, že národ prochází „marihuanovou“ epidemií, během které se civilizace zlomí pod tíhou „velké populace polovičních zombií“. Opačkoval se rok 1930.

Jednou z vedoucích osobností tohoto protiúderu Prohibicionistů byl Gabriel Nahas, bývalý zaměstnanec OSS (Office of Strategic Services) a CIA. Nahas spolupracoval s Lyndonem Larouchem v propagandistické skupině, která pracovala na krytí válečných zločinů Kurta Waldheima (Waldheim byl za druhé světové války nacistickým důstojníkem). Když Waldheim uspěl v získání postu generálního tajemníka OSN, jmenoval Nahase do komise pro kontrolu narkotik a učinil ho zodpovědným za všechny grantové peníze věnované na výzkum konopí. Bylo to kontroverzní rozhodnutí a to nejen proto, že Nahas měl pro tento post bídrou profesorní kvalifikaci, ale i proto, že byl už jednou svými kolegy usvědčen, že předložil falešnou zprávu o marihuanou zaviněném úmrtí v Belgii. Nahas hospodařil s penězi selektivně a koncem 70. let se začaly objevovat „nové zprávy“, které dokazovaly, že marihuana je nakonec skutečně nebezpečná, že to není žádná „měkká“ droga a že marihuana, kterou teď kouří vaše děti, je mnohem silnější než ta, kterou jste vy mohl kouřit v šedesátých letech. Objevila se nová nařčení proti marihuaně:

- poškozuje chromozomy
- poškozuje imunitní systém
- způsobuje poškození mozku
- způsobuje u mužů snížení hladiny testosteronu
- způsobuje „amotivační syndrom“
- poškozuje plíce

Všem uvedeným účinkům, s výjimkou posledního, je možno seriózně oponovat, ne-li je přímo vyvrátit. A pakliže něco ohrožuje funkci plic, je to samozřejmě silné kouření.

Zpráva o snižování hladiny testosteronu u uživatelů marihuany byla následnými studii odmítnuta. Od té doby se objevily studie potvrzující i vyvracející. Nicméně i pokud byl nějaký pokles hladiny zdokumentován, nevymyká se normální variabilitě. To samé lze říci o poškození chromozomů. Někteří něco našli, jiní ne, ale i ty nalezené změny nebyly ohrožující.

Nahas sám byl členem týmu, který zdokumentoval poškození imunitního systému zahrnující T-buňky lymfocytů. Krev odebraná uživatelům marihuany a kultivovaná v Petriho miskách vykazovala nižší rezistenci v boji s nemocemi. A stejně jako v případě testosteronu, některé následné studie Nahasovy závěry potvrzovaly, jiné je pak vyvracely. Nicméně žádný výzkum nedokázal u uživatelů marihuany vyšší stupeň onemocnění rakovinou či jinými nemocemi. Naopak, mnozí uživatelé marihuany měli nejen pevné zdraví, ale uváděli i, že se jim vyhýbá nachlazení.

Zpráva o poškození mozku je tak nekvalitní, že ji lze klidně nazvat vykonstruovanou. Takže zbývá „amotivační syndrom“. Odpověděl bych na to také, ale nenacházím k tomu motivaci. Bylo by to moc práce.

Vlastně největší výzvu v Nahasově zprávě představuje idea, že subjektivní účinky marihuany ohrožují úspěšnou civilizaci, zatímco účinky legálních drog, jakými jsou alkohol, tabák a káva, tuto civilizaci neohrožují.

Cesta jedů

Metodo, my ti důvěřujeme.

Všechny naše věky jsi osvětila.

Důvěřujeme jedu.

Denně se vzdáme zcela našich životů,

protože toto je hodina VRAŽEDNÍKŮ.

- Rimbaud, „Ráno opilosti“

Je zajímavé, že se ve stati o celkovém léčení psychických účinků marihuany Nahas odvolává na Moreaua. Dr. Jacques-Joseph Moreau byl zakladatelem spolku *Club des Hachichins*. Účelem tohoto Hašišového klubu bylo zkoumání podstaty šílenství za použití hašiše jako psychotomimetika. Byl to Moreau, kdo nabídl hašiš Baudelairovi a Gautierovi. Schůzky tohoto klubu navštěvovali, při-

nejmenším jako pozorovatelé, i Balzac a Flaubert. Od všech účastníků se vyžadovalo, aby si vedli písemné záznamy.

Moreau objevil korelace mezi účinky zvyšovaných dávek hašiše a progresivními stavy mentální choroby. To ho vedlo k názoru, že duševní choroba nespočívá ve fyzickém poškození mozku, což byl běžný názor oné doby, ale že je ve své podstatě podmíněná chemicky. V evropské historii neznáme záznamy přesnějšího použití *cesty jedů*, alespoň od časů Paracelsa. Je neuvěřitelné, jak mohl Nahas číst práci těchto nadaných doktorů a usoudit z ní, že pokud Spojenec nebude zničen či zakázán, způsobí pád západní kultury.

Je tedy správné jasně říci osobám sofistikovaným, ale i osobám neznalým, které touží po seznámení s neobyčejnými potěšenými, že v hašiši nenajdou nic zázračného, absolutně nic jiného než přehánění přirozeného. Mozek a tělo, na které hašiš působí, vyprodukuje pouze normální jevy charakteristické pro svého nositele, které jsou, pravda, zvětšeny v počtu i síle, ale stále nezapírající svůj původ. Člověk nikdy neunikne své předurčené fyzické i mentální podstatě. Hašiš se pouze stane zrcadlem jeho dojmů a soukromých myšlenek – tedy zvětšujícím zrcadlem, ale pouze zrcadlem.

- Charles Baudelaire, Báseň o hašiši

Spojenec

Spojenec si přehrává záznamy dneška, přehrává si i záznamy zítřka. Vyplňuje prázdná místa, vrací se k otázkám a nutí tě k předsezvzetím. Že tato předsezvzetí jsou jen zřídka splněna, zvláště týkají-li se odložení Spojence na týden či dva, jim neubírá nic na pravdivosti.

Účinky

Předpokládejme, že jste kritický a analytický typ, že vždy věci rozpitváváte na kousky, strháte z nich obaly a pak jste zhnusení tím, co najdete uvnitř. Pod vlivem marihuany neztratíte svůj chirurgický přístup, ale nevyjde vám z toho nic zlého, nic špinavého. Vidíte jen to, co jste viděli předtím, ale jinak, s větší tolerancí...

- Mezz Mezzrow, Really the Blues

Jak užívat

Tak moc záleží na dávce. Tak moc záleží na úmyslu. Tak moc záleží na souvislostech.

Vzal jsem si hašíš s následníky Saint Martina, mystika z osmnáctého století. V jednu v noci, když jsme dívoce hovořili a někteří z nás tančili, zaklepal někdo na zatažené okno. Otevřeli jsme a vešly tři dámy, jedna z nich žena jednoho spisovatele... spoutáni našimi sny jsme si jen nejasně uvědomovali, že je to dáma z hlediska naší morálky skandální, vlastně skandální z hlediska jakékoliv morálky, ale usmívali jsme se na ni benevolentně a smáli jsme se.

- W.B. Yeats, Autobiografie

Jeden rostlinný člověk, kterého jsem znal, pravil: „Kouříš-li to občas, staneš se moudrým. Kouříš-li to hodně, stane se z tebe osel.“

Spojenec

Stejně jako spojenec *ska Pastora*, i spojenec v konopí může pomáhat při věštbách. Vlastně je to jedna z jeho nejsilnějších schopností. Ale euforie příliš svádí. *Listečky* jsou pro profesionály. Kdo by to dělal pro potěšení? Ale spojenkyně v konopí je lichotnice. Ve svém paláci vám předkládá mnohá potěšení. Příjemné zvuky a jasné barvy, vznešené pohyby, rozpustilost a pikantérie. To vše čekatele odvádí od skutečného cíle - od královny.

Královna je prorockým šepotem šelestících větví stromu, uzly na osnově času, kde se zřejmě už neskrývá pod nánosem očekávaného. Může vám poradit. Podle mých zkušeností často velice zdravě. Přesto neuškodí, jako s každým spojencem, přidržit se zvyku perských králů a vyčkat i na další mínění, které se objeví s úsvitem příštího rána.

Marihuana a Cesta jedů

Zmínili jsme už skutečnost, že nejsou záznamy o marihuanou způsobených neštěstích a že z farmakologického hlediska je rostlina relativně bezpečná. Ale jako doktoři *prastarého umění* nejsme ani zastrašení tím, že některý jed je při špatném použití smrtelný, ani ukolébání tím, že jiný jed je jemný a sladký.

Byl jsem už oblečen do cyklistického.

Vykouřil jsem trochu trávy a neopustil dům.

Zkušené jedaři se vyhýbají zvykům. Mnozí ze svých lékáren vypustili konopí úplně, jiní omezili jeho užívání na určité příležitosti. Nejsme (alespoň většina z nás) *sáddhuové*. Naše vláda a naši sousedi odsuzují nahotu stejně jako konopí. Známe pocit „ranní mlhy“ - tuposti zrání. Víme, že ta, co sny dává, je také bere. Známe, co to znamená přestat.

Bylo to jako dva týdny PMS.

Spojenkyně v konopí umí předstírat, že vlastně nic nedělá. Jeden psychedlista mi řekl, že bere Prozac a všechny ostatní drogy že nechal. Svou denní dávku marihuany nepočítal. Po pravdě řečeno, zkušený kuřáci marihuany jsou zcela zařazení a vedou normálně vypadající a často úspěšný život. Píší knihy, hrají muziku. Prodávají nemovitosti a obchodují se společnostmi. Někteří praktikují zákon, jiní medicínu. Konstruují počítače a staví domy, učí a kážou.

A pak jsou tu ještě mozkoví chirurgové a piloti...

Někteří z nich jsou intoxikováni každý den. Ale stejně jako mají lidé závislí na tabáku či heroinu potřebu, aby se jejich spojenci cítili normálně, i kuřáci marihuany si mohou splést intoxikaci se *základním stavem*. Tuto chybu by doktor naší tradice nikdy neměl udělat.

Ten, kdo se obrací o pomoc k jedu, aby mohl myslet, bude brzy neschopen myslet bez jedu.

- Charles Baudelaire, Umělý ráj

Některé zmatky pramení z vládní propagandy, která prohlašuje všechno užívání konopí za nadužívání. I nováčci na cestě jedů vědí, že je to nesmysl. Ale v rámci množství rozestých neuvěřitelných lží se skutečné hranice stírají. Socializace hranice vytváří, ale tato socializace musí být založena na skutečnosti. Nikdo, kdo začíná den panákem, nemůže dlouho popírat, že má problém s alkoholem. Ale kolik z těch, kteří začínají každý den s *jointem*, si uvědomují, že jsou závislí na marihuaně?

Nikdo si nevytvoří návyk, jedině předurčený otrok drog. A ten si pak může zvyknout na hašíš nebo na cokoli jiného. Může si být jist, že upadne do moci nějakého zaklínače.

- Aleister Crowley, Psychologie hašíše

To prohlásil známý drogový posedlík, „nejbezbožnější člověk na světě“.

Chemie

Hlavní aktivní složka marihuany a hašíše Δ^9 tetrahydrokannabinol oxiduje na kannabinol, CBN. Rozpad je urychlován teplem, světlem a vzduchem. Ha-

šiší starý tři nebo čtyři roky už ve své svrchní vrstvě nebude mít mnoho THC. Nicméně vnitřní vrstvy mohou být ještě silné.

V čerstvém materiálu je skoro všecek THC přítomen ve formě kyseliny tetrahydrokannabinolové : THC.COOH. Tato forma THC není aktivní. Musí být dekarboxylována na THC sušením a zahříváním. Tuto dekarboxylaci způsobí spalování nebo vaření. Pojídání čerstvé marihuany má jen velice malé účinky. THC.COOH může být dekarboxylována zahříváním na plechu v předehřáté troubě (5 minut při 200° F, či 10 minut při 120° F).

Základní forma THC může být extrahována a koncentrována do hašišového oleje pomocí řady rozpouštědel. Například acetonem, alkoholem, hexanem nebo dichlorid methylenem. Když se pak rozpouštědlo vypaří, zůstane olej. Pokud byl jako rozpouštědlo použit alkohol, může být olej znovu rozpuštěn v nepolárním rozpouštědle, jakým je např. petroléter a polární složky mohou být vymyty vodou v separační nádobě nebo podobném zařízení. Obsahuje-li hašišový olej příliš mnoho CBD (kannabidiolu), může být tento CBD izomerizován na THC tím, že olej rozpustíme v bezvodém ethanolu nebo methanolu, přidáme kapku koncentrované kyseliny sírové na každý gram oleje a refluxujeme na vodní lázni. Při 100° C trvá tato reakce okolo dvou hodin. Když je reakce skončena, rozředíme alkohol stejným dílem vody a extrahujeme olej pomocí petroléru nebo hexanů.

Účinky

Určitá pobledlost. Těžkopádnost hraničící s hrubostí. Postupné ubývání sebedůvěry. Hádavost směřující k sebeobraně.

To vše většinou zmizí po několika týdnech abstinence. Vráti se ruměnná životaschopnost, svět vypadá lepší a život snadnější.

Způsob použití: Astma

Tetrahydrokannabinol roztahuje průdušky a jisté studie, stejně jako žertovné historiky naznačují, že marihuanový kouř, nebo lépe marihuanový aerosol může účinně působit na astma. Použití vysoce kvalitního materiálu, například marihuany nasycené hašišovým olejem, snižuje množství potřebného kouře. Doufáme, že nějaká jiná země, která rozhodování o tom, zda marihuana má

zdravotní účinky, přenechala vědcům a ne policii, pomůže strádajícím astmatikům dalším výzkumem v této slibné oblasti.

Poesis

Velmi dobrý recept na hašišové cukroví lze nalézt v *Kuchařské knize Alice B. Toklasové*. Alice uvádí, že toto cukroví

může působit osvěživě na setkáních Dámského bridžového klubu či místní organizace DAR*... Je možno očekávat euforii, výbuchy smíchu, extatické veselí a rozlet osobnosti na všech možných úrovních. Takořka vše, co dokázala sv. Tereza, můžete dokázat ještě lépe...

Existuje hojnost receptů na hašišové či marihuanové perníčky. Jediný důležitý krok spočívá v přípravě ghí, hašišového másla. Jakmile máte ghí, můžete připravit cokolív, v čem se používá máslo.

Je důležité hlídat dávkování. Je snadné předávkovat, a pak ani veteráni nebudou tuto zkušenost hodnotit jako příjemnou. A dejte pozor na to, aby perníčky (piškoty, dorty apod.) nebyly snědены naivními nezavěšenci. Znáám jeden případ, kdy skupina bratří a sester s rodinami přišla na vánoce navštívit svého abstinentního otce - pastora. Někdo z nich napekl várku obzvláště silných marihuanových perníčků a právě když je bratřím a sestrám rozdával, prošel pokojem otec, který si potrpěl na sladkosti. Jakmile spatřil perníčky, dřív než mu v tom mohl někdo zabránit, rychle jich několik, určitě více než dva, snědl. Pak se vytratil do své pracovny, aby se věnoval přípravě kázání na blížící se Štědrý večer. Jeho děti očekávali návrat otce z kázání s nemalou zvědavostí. Naštěstí vše dopadlo dobře. Otec se vrátil domů a celý zářil. Byl nadšen mší, vykřikoval, jak celá záležitost měla „ducha“ a jak to byla nejlepší vánoční bohoslužba, jakou kdy zažil.

Účinky

Objevují se vzory: vizuální vzory, větší struktury a hudební konverzace, vhledy do ostatních a vhledy do sebe. Dochází k obohacení smyslů. Nové chutě, nové zvuky, barvy s duchovní září.

Vše je podivné. Věci se dějí nepřírodným způsobem. Objevují se paranormální jevy. Zkušenosti bytí mimo tělo, synchronicita až k jasné telepatii.

Sex je také ovlivněn: je z jiného světa, z tohoto světa, z jejího světa, z jeho světa, z jediného světa. Dva hlasy zpívají jedinou árii. Tvoření a improvizace

* (Dcery americké revoluce - pozn. překl.)

v jediném dlouhém, natahujícím se, věčném nyní. Genitálie a jiné části těla se zvětšují, stávají se celým tělem a vy dva po nich šplháte jako liliputáni.

Způsob užití (Student)

Použil jsem to při učení se organické chemie. Pokud jsem se vzorce naučil jak za střeliva, tak i pod drogou, upevnily se a já je už nezapomněl.

Účinky

Zážitek z živého marihuanového mejdanu – každý mluví s velikým nasazením, konverzace se hemží barvitými non sequitur, čehož si nikdo nevšímá či se o to nestará, což může na nezasvěceného působit znepokojivě. Věty se na začátku zabývají jednou věcí a na konci jinou. Lidé, kteří tvrdí opačné věci, si vzájemně v souhlase gratulují. Pro ty, kteří mají normálně sklon ke žvanění, je marihuana božím darem – posiluje u každého jeho silnou stránku a současně uklidňuje jeho případné kritiky mezi posluchači.

Spojenec

Pro někoho je to sociální tvor. Pro jiné je jako špetka koření, která ochutí předpřipravenou zábavu. Pro další je to prostě část normálního života, berlička, kterou používali tak dlouho, že už si život ní bez nedovedou ani představit.

Způsob použití

Zkušební poživací mařeny se dovedou dokonale přizpůsobit a řídit přesvědčivým způsobem auto. Výsledky testů měřících snížení schopností při řízení jsou nejednoznačné, a to i přes politický tlak žádající argumenty proti marihuaně. Nicméně doktoři naší cesty, kteří už odrostli ochraně strážných andělů pečujících o mladé a nezkušené, se pokud je to možné vyhýbají řízení, kdykoliv jsou jakýmkoliv způsobem intoxikováni.

Mařenoví lyžaři a snowboardisti obvykle rádi kouří na vleku, i když významná menšina tuto praktiku odsuzuje jako nebezpečnou pro sebe i ostatní. Obávám se nicméně – mladí muži a mladé ženy vyznávající New Age – že jen málo z vás bude pečlivěji zvažovat rizika kouření během životu nebezpečných činností jako je lyžování, horolezení, surfování či potápění.

Spojenec

Někteří doktoři se s ní raději scházejí sami. Společnost nacházejí ve svých myšlenkách, v knihách či v přírodě.

Poesis

Kannabinoidy mohou být extrahovány z rostliny či její šťávy alkoholem. Pokud používáme rostlinu, je jí nutno napřed krátce zahřát, aby byla dokončena dekarboxylace THC. Studený alkohol ji vylouhuje během dvou či tří týdnů. Pokud spěcháme, pomůže zahřívání pod refluxem. Tato tinktura je někdy nazývána „zelený drak“.

Spojenec

Konopí vyžaduje pružnost, ale ne morálku. Pokrytectví lehce prochází branou, zlodějna se při kradení pochichtává. A přestože to může vyžadovat určité úsilí, násilí může pořád rozbít hlavy. Nakonec byl to po dlouhou dobu spojenec vojáků.

Účinky

Poznámky z terénního výzkumu (úspěšný obchodník s nemovitostmi):

Kouřil jsem denně po pětadvacet let. Dodávalo mi to sebedůvěru. Také jsem nikdy neonemocněl. Teprve až jsem přestal, začal jsem být často nastydlý.

Způsob použití

Nespavost

V případě nespavosti může konopí účinkovat oběma směry. Vzrušení na někoho působí stimulačně. A přesto mnozí prohlašují, že si berou marihuanu, aby usnuli. Současné výzkumy naznačují, že tlumící složkou v konopí je kannabidiol, CBD. Proto ti, kteří hledají spojence na usnutí, by se měli zaměřit na ty sorty konopí, které jsou bohaté na CBD.

Účinky

Neohrožený a prohnáný *jedar* Aleister Crowley hašiš pečlivě zkoumal. Crowley, podobně jako před ním Baudelaire, popsal tři různé účinky hašiše: účinek „prchavě aromatický“, účinek „toxicky halucinanční“ a účinek „narkotický“. O prvním z těchto účinků Crowley říká:

Člověk je vržen do naprosto dokonalého stavu introspekce. Vnímá své myšlenky, pouze své myšlenky, prostě vše se jeví jako myšlenky. I hmotné předměty jsou vnímány jako myšlenky, jinými slovy, člověk má přímé vědomí světa Berkeleyovského idealismu.

Je to právě toto stadium, na které se Crowley soustřeďuje při své práci. Připravuje sám sebe, hledá minimální dávkování, snaží se meditací protáhnout co nejdéle apod.

Při vyšším dávkování popisuje fázi druhou, „halucinační účinek“, během které se představy myšlenek pohybují tak rychle, že se jeví jako vnější a nikoliv vnitřní.

Vůle a Ego jsou znepokojeny, mohou být napadeny a přemoženy. To představuje největší hrůzu drogy. Musí to být přemoženo - smím-li tak magicky říci - vycvičenou vůlí.

„Narkotický účinek“, jak praví Crowley, prostě jenom navodí spánek.

Ve svém článku „Psychologie hašiše“, který publikoval v časopise *Equinox*, se Crowley pokusil srovnat vhledy a zkušenosti z hašiše s pěti buddhistickými meditacemi na *skandhy*. Všimnul si, v čem se shodují a v čem se liší a přitom dokonale a jasně rozlišil, kde končí jeho zkušenosti a kde začínají spekulace a citace toho, co zaslechl.

Jak už jsem řekl, existuje jediný lék. Všichni více méně podléháme tomuto toulání se myšlenek a všichni se můžeme snažit ho moudře překonat. Lék spočívá v tom, že se musíme neustále snažit mysl velice náročnými metodami vycvičit v matematické logice, v soustředěném pozorování, které je tak nutné ve všech oborech vědy a které je ještě nutnější při asketickém studiu magie a meditace.

Spojenc

Hašišáci a opilci se k sobě mají jako kočky a psi. Kočka, chladná a soustředěná, s pozorností ježící se stejně jako její kožich, pozoruje psa, který skáče sem a tam, vrtí ocasem v naprostém odevzdání se, a kterému visí z huby jazyk za doprovodu idiotského slinění. A vidí to poňafávající a poštekávající stvoření jako nějaké velikánské nemešlo. Pes myslí jen na to, že jestli si ten namyšlený kočičí fouňa přestane dávat na chvilku pozor, bude ho to stát plnou tlamu chlupů.

Účinky

Může zastavit sny. Někteří váleční veteráni používají tohoto spojence, aby zastavili své noční můry.

Analogie

kvantová síla	proton
oblast rozkoše	orální/rty
rituální událost	konfirmace
hornina	hadec
smysl	sluch
sexuální pozice	nepopsatelně složitá
znamení	drak
hřích	obžerství
sociální událost	uvěznění
velké arkánum z tarotu	mág
denní doba	pokročilé ráno
nástroj	trojnožka
ctnost	tolerance
samohláska	nízká zadní

Marihuana a civilizace

Podle Jamese A. Muncha, který úzce spolupracoval s Harrym Anslingerem po mnoho let, pracoval Anslinger neúnavně na tom, aby ve čtyřicátých letech dostal do kriminálu přední jazzmany, protože cítil, že představují pro mladé lidi „modelové vzory“. Navíc nenáviděl jazz a považoval ho za degenerující. Ve svém memorandu kdysi uvedl, že swing vymysleli požívači marihuany a proto že ho nemá rád. Podle Muncha spočíval účinek marihuany na hudebníky v tom, že prodlužoval jejich citění času, takže do své hudby přidávali více tónů, než kdyby prostě hráli to, co je napsáno. Munch si stěžoval, že normální muzikanti prostě hrají napsaný part, kdežto muzikanti pod vlivem marihuany přidávají ještě jednu tolik tónů a hudbu tak „jazzují“.

bojí se změny, a tak se drží toho, co je psáno

Nakonec, pamatujeme si na kampaň Lyndona Larouche, kterou vedl proti rokenrolu.

Zaměstavatelé se bojí změn v názorech svých dělníků, vláda se bojí změn v názorech občanů a církev se bojí změn v názorech farníků.

Změna řádu, řádu, který je zapsán a na kterém závisí. Ale oni nehrají přesně podle toho, jak je zapsán a jsou tudíž horší než obyčejní zločinci. Jsou rouhači a heretici. Tato Válka je válka náboženská.

Občasní uživatelé drog by měli být odvezeni a zastřeleni.

- Daryl F. Gates, šéf losangelské policie na schůzi senátu, 1990

Použití v lékařství

Marihuana je možná nejlepším existujícím lékem proti nevolnosti. Pro některé lidi je jediným efektivním lékem proti epilepsii. Konopí je účinné při léčbě glaukomu a je užitečné při léčbě roztroušené sklerózy. Zdá se, že jako jediné ulevuje při určitých chronických bolestech, které nepoleví ani při užití morfinu.

Pro lidi s AIDS a pacienty s rakovinou, kteří prodělávají chemoterapii či ozařování, může být marihuana jediným lékem, který uvolní jejich nevolnost a vrátí chuť k jídlu. Tvrdohlavost Federálního úřadu pro potírání drog (US-DEA), se kterou prosazuje tvrzení, že marihuana nemá žádné lékařské využití, připomíná tvrdohlavost kněze, který se odmítl podívat Galileovým teleskopem na měsíční krátery.

Na celé zemi probíhá revoluce.

Mnohé ženy shledaly, že marihuana je ideální prostředek proti menstruačním křečím. Použití marihuany pro usnadnění porodu bylo vyzkoušeno už přinejmenším před šestnácti stoletími. A výzkum využití marihuany při léčení emočních problémů by si zasloužil stejný vědecký a psychiatrický přístup, jaký byl věnován Prozacu.

Žádný jed není prost rizika. Nicméně ve Spojených státech umírá ročně dva tisíce lidí na následky aspirinu, a to je o dva tisíce více, než jich umírá na následky marihuany.

Šen-Nung

SPOJENEC: ZÁPISKY Z VÝZKUMU

Ukazuje věci z poněkud jiné perspektivy. A tento jemný posun významu stačí na to, aby přerušil začarovaný kruh, takže něco, co je vnímáno jako obrovské, přestane být viděno jako nezvládnutelné. Získám tak odstup a mohu věc řešit.

Účinky

Zmatek a paranoia. Z těchto důvodů mnozí spojence opouštějí. A mnozí, kteří ho neopouštějí, by měli. Zvláště mladí lidé, kteří si nevyvinuli svou sluneční medicínu. Je třeba to udělat jako v judu. Ustoupit a udeřit ze strany namísto čelního útoku. Ustoupit, sehnout se a snížit dávkování. Naučit se říct ne. Stát se doktorem Cesty jedů a zvenčí čekat na změnu. A naučit se něco o *výcviku základního stavu*.

Poesis

Bhang je relativně slabý odvar, který je obětován Šivovi. Trochou nápoje je polit božský lingam a zbytek vypijí uctívající. Shanta Sacharoff uvádí ve své knize *Flavors of India* následující recept:

- 2 šálky vody
- 30g marihuany
- 4 šálky teplého mléka
- 2 polévkové lžíce oloupaných a nasekaných mandlí
- 1/8 čajové lžičky garam masaly (hřebíček, skořice, kardamom)
- 1/4 čajové lžičky práškového zázvoru
- 1/2 až 1 čajová lžička růžové vody
- 1 šálek cukru

Nalij vařící vodu do čajové konvice a marihuanu v ní sedm minut maceruj. Proceď přes mušelin. Vymačkej z byliny tolik tekutiny, kolik se ti podaří. Odlož vodu stranou. Rostlinu rozdrť v mozdíři se dvěma čajovými lžičkami teplého mléka, a pak přeceď mléko do misky. Opakuj čtyřikrát až pětkrát, dokud nespoteřebuješ zhruba 1/2 šálku mléka. Přidej k rostlinné hmotě nasekané mandle a znovu drť s mlékem. Opět vymačkej. Několikrát to zopakuj, a pak zbytek rostlinné hmoty vyhod'. Slij vodu s mlékem, přidej garam masalu, sušený zázvor, růžovou vodu, cukr a zbytek mléka. Vychlad' a podávej.

Spojenec

Naplňuje mě tužbami.

ZÁPISKY Z VÝZKUMU:

ČTYŘICETILETÝ MUŽ, KLENOTNÍK A SOCHAŘ:

Konopí bylo pro mě vždy smíšeným požehnáním. Je skvělé v tom, jak rozpouští pavučiny a mentální konstrukce tvořící se v mé mysli. Umožňuje mi z těchto struktur vystoupit a spatřit věci v širších souvislostech. Jenom kdybych si vždy na tyto souvislosti byl schopn vzpomenout! A když rituál zopakuji, zapadnu hluboko do jiné vyježděné koleje, která popožene mě denní snění a okrade můj spánek o sny. A s tím zmizí i všechna snaha něco uskutečnit, protože všechno už jsem spatřil a předal do dalšího denního snění. Myslím, že se to může stát velikou pastí a že se to možná více hodí pro ty, kteří jsou typ mega A a k tomu, aby se rozjeli, potřebují vynucenou relaxaci.

Šen-Nung

Spojenec

Součástí celé věci je boj s malomyslností, kterou spojenec navozuje. Velmi důležitá je sluneční medicína. Velmi pomáhá nějaké fyzické cvičení, nějaký systém cvičení. Když to jde špatným směrem, je třeba v sobě uklidit. Sám spojenec vám poradí, abyste vysadili. Ale to se další den už špatně pamatuje. A když vám to řekne několikrát po sobě, myslím, že se na to nakonec vykašle. Někdy pomůže nový spojenec.

Způsob použití, Migrény

Významné množství historek nasvědčuje, že marihuana může zastavit nebo alespoň zmenšit bolesti hlavy způsobené migrénou. Veliký William Osler to potvrzuje a říká, že konopí indické (*Cannabis indica*) je patrně nejspokojivějším existujícím lékem na migrénu. Lékařské přednosti konopí byly koncem devatenáctého století známy a využívány daleko více než koncem století dvacátého.

Tuto ztrátu lze považovat za „vedlejší zlo“ způsobené Válkou o drogy. Uživatelé marihuany tvrdí, že v případě migrény pracuje nejlépe preventivně. Jak už migréna spustí, je pozdě.

ZÁPISKY Z VÝZKUMU: PADESÁTILETÝ PROGRAMÁTOR A BÁSNÍK

Většinou kouřím po večerech. Obvykle ne v práci, jenom když pracuji na návrzích architektury. Je to dobré na celkové rozvržení návrhu, ne pro práci na podrobnostech. Jednou jsem se zkouřil na obědě s kamarádem, a pak jsem zjistil, že se celé odpoledne musím hrabat v hexadecimálech. Byla to noční můra.

Spojenec, Cesta jedů

Všichni jsme intoxikováni. Narodili jsme se v blázinci, ve světě, který vytváří šilence. Věříme tomu, že vidíme a slyšíme. Skutečný mýtus je mýtus o duševním zdraví a o racionalitě. Je to nemoc, která rozleptává zemi. Všechny jedy vyplývají z našeho popření. Popíráme své šilenství, zapomínáme na své zločiny, utínáme údy mrtvole a uvězňujeme své děti. Potřebujeme jed, abychom otrávil jed, abychom si vzpomněli na posvátnou povahu intoxikace, na zelené tělo mladého boha.

Rostlina

Konopí nás přežije. A osídlí prázdné jizvy, které po nás zbudou.

Spojenec

Započal jsem s dětským smíchem...

- Rimbaud, Ráno opilosti

JEDOVÁ KUCHYNĚ

Poesie jako Cesta: oživovat rostlinu je bláznovství, ale nechat rostlinu, aby oživila tebe je moudrost, abych parafrázoval Dögena.

Nacházíme se v pekelné kuchyni - z temných alembiků bublají jedovaté páry. Pomocí mocných kyselin a redukcí proměnlivý proud tuhne a krystaluje v dočasný pramen energie rozštěpitelný myslí.

Vědění je zlo. „Moudří jako hadi.“ Andělé s myslí ostrou jako nůž, satanští a plní pýchy. Vzpurní. Náboženství je vyhoštěno do víry, ovoce je ponecháno Dáblu. Protestanté otevírají tajná dvířka alchymii, ale nepřestávají upalovat „čarodějnice“.

Ztraceni v hmotě. Hmotnost triumfující nad duchovností, jed jako království. To je, když se „právě jen toto“ zredukuje na pouhé „jen toto“.

Co se to děje? Jsou atomy nemorální? Nahé obrysy a smyslné otáčky, acetyluje tančí Mára, tančí Mája, Šiva.

Ježíš je samozřejmě *farmakos*. Ten, který shromáždil všechny jed světa a nechal se i s ním přibít na kříž, kde už nikomu neuškodí. Nebo alespoň tak si on myslel. Mocný čaroděj. Praví se, že pokud v něj uvěříš, jsi v bezpečí před všemi těmi jedy. Smířil je tím, že je vrátil zpět k jejich Otcí.

*On je Salamandr, narozen z ohně a v ohni zakalen,
pokřtěn sirným kouřem.
Upalujeme ho jako kaciře.
Pohlcuje jed a pokrývá se duhovou patinou:
paví ocas září jako měsíční hrdlo.*

Jeden z jedů, které Spasitel vzal se Sebou, byl Zákon morálky, aby svět osvobodil pro Lásku. Ale někdo hřeb uvolnil a Zákon morálky je znovu kázán. Nikdy nevěř VŠEMU, co tvrdí kterýkoliv kouzelník.

(Ovšem s výjimkou tohoto, samozřejmě)

Už žijeme ve stavu intoxikace. Tak jako vytloukači mejdanů zpítí mandragorou, věříme tomu, že vidíme. Sny a skutečnost se prolínají. Vidíme přízraky a kuůli ním ničíme města a necháváme ležet ladem celý venkov.

Popíráme boha, popíráme že přišel a vypouštíme jed na celý svět. Válka jedů. Boj je přirozeností jedů. Popíráme jejich posvátné svatyně uvnitř našich těl a oni se vylévají do světa. Abys je ochočil, musíš je pojmenovat, abys je mohl zavolat.

*Jeho jed se stal velikou Medicínou.
Rychle pohltil svůj vlastní jed,
protože pozřel svůj jedovatý ocas.
- Kniha Beránkova*

Aby ses od jedů osvobodil, musíš je poznat. Jsou éterické, ale vztahují se k molekulám tím nejpodivnějším, překvapujícím a zcela přirozeným způsobem. Farmakologie je velice blízko úrovni atomů, takže jsou-li jedy zkoumány metafyzicky, může vzniknout značná nejednoznačnost a zmatení. To ovšem neznamená, že je to špatně.

Na druhou stranu, pokud tryptamin nepřekročí hranici mozkového krevního oběhu, proč nepřilepit methoxy skupinu na stranu fenolu, třeba na pátý uhlík, a tak zredukovat polaritu? A když už to děláte, přidejte methylovou skupinu k uhlíku alfa, aby se schovali amin. I monoaminová oxidáza může být oklamána.

Jemnější jedy jsou tak všepromikající, že působí globálně či univerzálně. Přesto pracují v čase. Nepotřebujeme zde žádnou kvantovou mechaniku. Ani exkurzi do materialismu, i když ta je vždycky tak mystická.

*Alchymická retorta, alembik:
farmacie, laboratoř drog. Sedíme,
pozorujeme své dýchání, nebo běžíme, jíme či se milujeme.*

*Pojídáme listy, pálíme je, drtíme semena
a těž je pojídáme. Hýbeme atomy, měníme funkce vln.*

Hrozný smrad rozkladu.

Knihy formulek.

Knihy básní.

Pracovní stůl jedáře.

Existuje mnoho jedů. Často do nás vstoupí nezkroceny a nepovšimnuty. Nejjemnější jedy v nás mohou žít nekonečně dlouho, jako tiší paraziti. (Na druhé straně, třeba tabák je tak velice silný a jeho škodlivost tak zjevná, že je zcela opomíjen.)

„Vše obsahuje jed“, napsal náš milovaný Paracelsus, „není nic jeduprostého“.

*Cigarety, knihy, jablka,
okna i zdi.*

Všechny jedy jsou potenciálním spojencem.

*Vypil jsem jed v tom, co on právě řekl.
- Shakespeare, Mnoho povyku pro nic.*

*P. Weiditz:
„Alchymista při práci“*

METAFYZIKA

SNĚNÍ O ZELENÉM MUŽI

- RŮZNÉ BYLINY

Jděmež nazpět. Z Amazonie pochází *Curipira*, Pán zvířat. Nebezpečný duch, kterého každý šaman musí potkat, kterého musí být schopen zaklínat slovem i zpěvem a se kterým musí uzavřít obchod. Nenosí žádné šaty, má střapaté vlasy, obrovský penis a zuby jako tesáky. Jeho zelená chodila jsou na kotníky napojena opačně. Je nutno ho stopovat pozpátku.

Na vývěsním štítu anglické taverny je namalována zelená tvář, zelený kloboček, zelený Robin, Robin z lesů. Možná Zelený Honza - hloupý syn, který nikdy nepracoval, ale děvčata dostane vždycky.

Jděmež nazpět, do katedrál. Gotické oblouky vstávají z hlavy z listů. Z hlavy, které rostou listy z úst i očí. Břečťan, dub či akantus. V Exeteru je uvnitř katedrály dvanáct soch Zeleného Muže. Ze dvou roste *Artemisia*, nádherně složitý vzor pelyňkových listů, který obtáčí sloup.

Na některých katedrálách sdílí Zelený Muž s proky tympanon. Na jiných, skryt mezi svatými, nese na ramenou váhu civilizace, protože sloupy a oblouky vyrůstají z jeho kamenné hlavy. Téměř vždy mu z úst rostou listy. Listy jsou jeho slova. Mluví listy, úponky a stonky.

LEONOTIS LEONURUS

Tato jihoafrická rostlina je známa jako „lví ocas“ nebo „divoká dagga“. *Dagga* je název pro marihuanu. Název „lví ocas“ možná naráží na podobu květenství, ale jak se do latinského názvu dostalo lví

ucho není zcela jasné. Hotentoti kouří pryskyřatou šťávu a poupata. Rostlina obsahuje několik fenolických složek, $C_9H_{10}O_5$, $C_8H_{10}O_5$, dva diterpeny $C_{20}H_{28}O_3$ a $O_{20}H_{28}O_3$ a 4% marrubinového oleje.

Leonotis leonurus bez problémů vyroste ze semen a dosáhne výšky přes dva metry. Rostlina patří spolu s mátou do čeledi hluchavkovité (*Lamiaceae*). Lis-

„Zelený muž a lovecký roh“, znamení na hospodském vývěsním štítu, Anglie

ty jí rostou ve střídavých párech a její dvoulaločnaté květy jsou oranžové a velmi krásné. Proto je dnes tato rostlina pěstována především jako okrasná. Na Mauriciu užívají odvar z listů jako emetikum a purgativum. V Jižní Africe je odvar používán na široké spektrum potíží, a to jak vnějších, tak i vnitřních. Včetně astma.

Ve spolupráci se svými spoluvlastenci jsem se pokusil ověřit udávané narkotické a opojné účinky kouře z této rostliny. Výsledky byly nevýrazné a smíšené. Jeden z rostlinných lidí však shledal účinky kouře velmi uvolňujícími a „vyjasňujícími“.

Opět zpátky, římské masky, Bakchus, Bakta, Bakti. Cesta, která má srdce. Snad Šiva.

Jsou vyvěšováni na divadle, ale nikoliv mezi komiky. Jsou vyvěšováni při Mysteriích: Dionýsos a Veliká Bohyně na společné cestě. Dítě Veliké Matky, bůh divočiny, hady ve vlasech. Dobyvatel, jehož armády jsou vyzbrojeny flétnami a zelenými stonky akantu zvanými *virga*. S nimi vítězí pomocí lásky a tance. Ženy jsou oděny do brečťanových listů a u svých prsů kojí vlčí štěňata.

„Autor potkává Divého muže“, Diego de San Pedro, „Carcel de Amor“, 1493

Chlupatec, Chlupatý člověk. Divý muž.

Der Wald: les. Sylvan. Divoch.

Zelený je i Osiris, jehož si pamatujeme.

Divý muž je Přírodní muž. Člověk bez civilizace. Je projekcí naší představy o své podstatě. Co bychom byli, kdyby na nás nedohlížely policejní okrsky. Středověký Divý muž byl považován za hlupáka, čímž odůvodňoval existenci feudalismu. Šlechta je potřebná, protože lidé jsou příliš hloupí, aby se šatili či užívali, nebo si stavěli domy. Dnešní Divý muž je divoch. Je důvodem pro existenci policejního státu. Je potřeba vězení a policie, protože anarchie by lidi vrátila do stavu divokých bestii. Pes žere psa a člověk člověka. A nakonec zabije i svého otce.

Ale Zelený muž je ve skutečnosti projekce Stromu Života, životní síly. Je mízou, plod-

ností a semenem. Je možná bezmocný blázen, ale není hloupý. Je přirozeným prorokem, Prvotním světem. Je kreativní, ale současně zvláštním způsobem pasivní. Je jinový.

Projekce přírodní podstaty bez civilizace a humanity: rostlinný život. Před tím, než vznikla morálka. Není to strom poznání dobrého a zlého. Je to jiný strom. Je to Strom Slunce.

Když byla Laura malé děvčátko z Illinois, chytala se svým přítelem světlušky. Trhali jim zadečky a svítící hmotou si natírali paže, nohy a hřbety rukou. Pak mávali pažemi a tančili v temnotě.

Dionýsos. Roztrhání na kusy je jeho zrozením i smrtí. Bláznovství, které přináší, není nemorální, je předmorální. Je to dětské pohlcení rozkoší z krásy a zázraků.

Dionýsos jako vyjevitel mysterií, jehož uctívači nosí obrovské plnovousy z listí. Armáda žen s hudebními nástroji kráčí v Indii k nekrvavému vítězství. Pan i Silén se nechávají najmout na služební cestu. Ženy je přijímají. Neporazitelná armáda postupuje vpřed na oslech.

Dionýsos jako panter, jako lovec. Oživení, životní síla. Ne nemorální, ale amorální.

Kočka si nepřestává hrát s myší. Couvá a předstírá nezájem, a tak se myš snaží uniknout. A tu ji kočka chytí, vyhodí do výšky a opět čeká, až zase ožije.

Je to bůh výstřelků, bůh svatě opilosti, na té divoké straně plotu. Ježíš byl pravým vínem, ale Dionýsos se drží divokého břečťanu.

Naplánovali její narozeniny do poslední podrobnosti. Ne že by nevěděla nic o pití nebo o hospodách. Už dva roky měla falešnou občanku. Byl to však rituál. Měli řídiče i přátele, kteří ji měli nést až ztratí vědomí. Měli i gauč poulečný ložním prádlem a předvídavě vycpaný igelitem a novinami, nádobu na zvracení a připravený ibuprofen. A přesně tak se stalo. Viděl jsem je, když ji přinesli.

Panter, magická dýmka, činely: Dionýsos je purpurově rudá cesta, cesta sexuality a smyslů, cesta jedů.

Proč jsou všichni dokonale svatí a bódhisattvové připoutáni k purpurově rudé cestě (cestě vášně a sexuality)?

- Shōgen -

Nezapomínejte, že to byl Dionýsos, kdo dal králi Midasovi zlatý dar, zlatý dotyk, Veliký Kámen. Takže Dionýsos byl i mistr alchymista. Někde měl svou výheň a tyglík.

Jsou to patrně omamné nápoje, o kterých nám vyprávějí eposy primitivních lidí a národů, nebo mocný nástup jara pronikajícího celou přírodou radostí, které vyvolávají onu Dionýskou náladu, pod jejímž ulivem mizí subjektivita, až k úplnému zapomenutí sebe sama.

- Nietzsche, Zrození tragédie

SRDEČNÍK OBECNÝ (*LEONURUS CARDIACA*)

Tato rostlina je nazývána „sibiřský pelyněk“ nebo „marijuanilla“. Podle Embodena (1979) se v kouří v Malajsii jako náhražka marihuany. Díaz (1975, 1979) podal zprávu o stejných praktikách provozovaných v Chiapasu. Protože srdečník obecný (*Leonurus cardiaca*) je s touto rostlinou velmi příbuzný, je možné, že má podobné vlastnosti. Srdečník je v rámci čeledi mátovitých neobvyklý tím, že obsahuje tři alkaloidy. Není však dosud jasné, jestli psychotropní účinky této rostliny vyvolávají právě tyto alkaloidy.

Já sám jsem její účinek vnímal spíše jako sedativní než povzbuzující, ale ten sedativní účinek byl výrazný. Rostlinu by šlo využít spíše jako náhražku tabáku či panáka po práci než jako náhražku marihuany. V každém případě bych ji přidal do každé kuřlavé bylinné směsi, která má sloužit k uklidnění a vyjasnění.

Zelený je Osiris. V novinách Birmingham Post z května 1925 uveřejnil „L. S.“ názor, že Zelený Muž objevující se často na vývěsních štítech britských hospod, je ve skutečnosti Osiris zděděný po Římanech. Pakliže skutečně má tento klasický původ, je nutno vzít v úvahu, že římský Zelený Muž byl spíše podoben Attisovi, milovníkovi Kybely, který sám sebe vykastroval a pověsil se na borovici. Stejně jako Osiris, byl Attis zelený, a podobně jako Osiris či Tamuz byl jednou z podob „umírajícího boha“. Stejný autor též tvrdí, že Sekyra a Láhev na hospodských vývěsních štítech jsou původu egyptského. Sekyra je hieroglyfem pro božství a „neter“, láhev, je nádoba, ze které Nut nalévá nek-tar nesmrtnosti.

Osiris byl původním Janem Ječmínkem, zavražděným bohem, jehož tělo bylo jako plevy rozptýleno větrem v čase mláče ní obilí. Stejně jako jeho mythologický následovník Dionýsos, navštívil Osiris Indii, kde se vyučil umění, sochařství, hudbě a přípravě vína i piva. Osiris je někdy zobrazován s pšenicí rostoucí z jeho uší - jako bůh zrní.

Žárlivý Set rozřezal Osirise na čtrnáct kousků, které rozházel kolem. Isis je sebrala a složila dohromady. Nenašla však jeho penis, který byl sněden krabem. Takže mu ho vyrobila. Vyřezala ho ze dřeva.

Je-li Osiris Nil, který zaplavuje a obnovuje Isis, zemi, a činí ji plodnou, pak Set je sucho a rozšiřování pouště. Zdá se, že Set vyhrává.

„Bakchus“, Gabriel Muller (18. stol.),
podle Hendrika Glotzia, konec 15.
stol. - začátek 16. stol.

LOCIKA JEDOVATÁ (*LACTUCA VIROSA*)

Mírné sedativum. Divoká locika byla kdysi používána k padělání opia a byla dlouho využívána jako náhražka opia při menších bolestech, kašli a nespavosti. Její zaschlá mléčná šťáva se rozpouštěla ve víně. Rozpuštěna v lihu vytvářela tinkturu. Zaschlou šťávu je možno i kouřit, stejným způsobem jako opium, a znám zkušené kuřáky opia, které tato náhražka uspokojila. Sušená mléčná šťáva je nazývána laktukarium (locikovina) a je na seznamu hypnotik, sedativ, expektorantů, anodyn a diuretik. Alkaloid, který tvoří několik váhových procent laktukaria se nazývá *lactucin*. Říká se, že je svou molekulární stavbou podoben morfinu. Pokud je opium k máni, neznám žádný aspekt, ve kterém by laktukarium nepřevyšovalo.

Locika jedovatá (*Lactuca virosa*) pochází z Evropy, ale je velice rozšířena jako plevel i ve Spojených Státech. Stejně tak tam zdomácněla i locika kompasová (*L. serriola*). Rozšířeným druhem Severní Ameriky je i locika kanadská (*L. canadensis*). Všechny uvedené druhy, včetně zahradního salátu locika setá (*L. sativa* var. *capitata*), obsahují laktukarium, které je však nejsilnější u již

uvedené lociky jedovaté (*L. virosa*). Divoký salát je v mnohém podoben pampelišce, často se vyskytuje i na stejných místech. Oba rody také patří společně do čeledi čekankovitých (*Cichoriaceae*) a řádu *Asterales* (dříve *Compositae*). Nicméně paprscité květy divokého salátu jsou světle žluté až bílé či namodralé, zatímco květy pampelišky jsou sytě žluté. A jemné chmýří, tak charakteristické pro pampelišky, odpadá ze semen lociky odděleně. Semena lociky jsou také lehce zploštěná. Obě rostliny obsahují mléčnou šťávu.

Jeanne Roseová (1983) uvádí, že smícháno s kafrem a natřeno na šourek, potlačuje laktukarium sexuální sny. Pokud ovšem svou metodu neupřesní, musím tento údaj považovat za neověřený.

Afroditu pro Adonise uchystala lože ze salátových listů.

Dionýsos jako Božské Dítě. Syn svobodné matky, dítě lásky. Stejně jako Ježíš.

Kdykoliv se vyskytne mnoho žen pohromadě, například při Mysiteriích, vždy se nějaké takové objeví -

Matky s Pohlující láskou a jejich malí dětští bohové: mazlíčci, kteří nemohou dospět. Z některých vyrostou spratci. Dionýsos nechtěl být jako jeho otec, stal se jediným Olympanem věrným své ženě. (Skutečnost, že Hefaistos nikdy skutečně u Athény neuspěl, ho nečiní nevinným).

Jsem sklíčen a nemocen starou vášní.

A přesto hladovím po rtech své tužby.

Byl jsem ti věrný, Cynaro! Svým způsobem.

- Ernest Dowson

Černé Panny se začaly v Evropě objevovat v jedenáctém a dvanáctém století. Současně s rozšířením Zeleného muže. Katedrály byly velmi často budovány na místech původních svatyní Isidy a Božského Dítěte Hora. Božské dítě Kristus. Otec skrytý v listí.

ARGEMONE MEXICANA

Mexický trnitý mák neboli „chicolote“ je další náhražkou opia, podobně jako *Argemone polyanthemos* na Jihozápadě. Moore (1989) uvádí, že mazání při-

pravené z latexu této rostliny je účinné proti spáleninám od slunce a že nálev ulevuje křečím při průjmu a nervozitě způsobené předávkováním kofeinu či PMS.

Jako se všemi podobnými rostlinami, je nutno být opatrný. Jsou známy případy otravy způsobené *A. mexicana* a indickým druhem *A. alba*. Všechny tyto druhy rodu *Argemone* obsahují izochinolinové alkaloidy, jako jsou protopin a berberin, které se vyskytují v máku setém (*Papaver somniferum*).

Zelený muž vytesaný ze dřeva či kamene snášel velikou tíhu. Podpíral fontány, oblouky a katedrály. Listy mu vyrůstaly z úst a vinuly se vzhůru po sloupech.

Přicházel v máji. Přicházel a přinášel sebou léto. Na portálu katedrály v Chartres se nacházejí tři zelení muži. Dubový Zelený muž, vinný Zelený muž a mezi nimi akantový Zelený muž. Jeden je divoký, druhý kultivovaný a mezi nimi je ten hraniční, přechodný. Symbolizuje přechodný prostor, ve kterém žije polodivoké a člověka následující rostliny. Rostliny, které dosud neztratily všechn svůj jed.

Mnozí Zelení muži mají dábelický vzhled. Šklebí se a vypadají trochu bláznovsky, jako by v sobě ukrývali vnitřní skrytý žert. Vnitřní znalost, kterou se liší od chrličů, démonů a svatých, kteří je obklopují. Nebo dva z nich obracejí hlavy k sobě jako dva mudrlanti. Listí místo vlasů a vousů, vypadají jako dva druidi, kteří obdrželi zvláštní a privilegované pozvání k návštěvě Svatého domu. Nebo někdy i architekt či kameník zobrazili svou vlastní tvář jako Zeleného muže. Světskou a lidskou tvář ve společnosti odtazitých a stylizovaných nesmrtných.

Existují i Zelené ženy. V Briode je postava podobná mořské panně, jejíž ocas je vidličnatě rozdvojen a která připomíná *yacu mamu* Kečuánců z Amazonie. Její oba ocasy jsou místo šupinami a ploutvemi pokryty listím a větvíčkami.

V kostele sv. Bertranda v Comminges se nachází nahá figura ženského anděla, která v podřepu rodí hlavu Zeleného muže. Nebo ani ne tak anděla, jako spíše harpyje, která má křídla, ale nikoliv ruce a ptačí nohy jako postava od Bosche. A i v okamžiku porodu tvář laskavou a smířlivou.

Zelený muž od
Villarda de Honnecourta,
stavitele ze 13. stol.
(období katedrály
v Chartres)

YERBA SANTA (*ERIODYCTYON CALIFORNICUM*)

Red Barnes, legendární samotář a prospektorský poustevník z okresu Trinity v Kalifornii, nazýval tuto rostlinu „horský balzám“ a přidával její sušené listy do své kuřlavé směsi k nastavení tabáku. Ke stejnému účelu používal i „kafrovou rostlinu“, *Salvia sonomensis*, o níž říkal, že „mentoluje“ tabák. (Přidával kafrovou rostlinu i ke svému Kodaňskému žvýkáčimu a říkal, že je dost silná na to, aby ho opila.)

Piju nálev z listů této rostliny na uvolnění při rýmě. Yerba Santa má složitý chemismus. Obsahuje směs flavonoidů a jiných složek, a tak si myslím, že její účinky nejsou pouze výsledkem mé představivosti.

Stejně jako Barnes, často míchám „horský balzám“ do svých směsí ke kouření. Nacházím v něm cosi hluboce uklidňujícího, ale to může být způsobeno i tím, že se jedná o první rostlinu, kterou jsem začal sbírat a kterou mám v paměti spojenou s mnohými horkými dny na cestách okresu Trinity.

to štíplavé kadidlo ze dřeva jedle a cedru, chladné potoky, voda a tůně ke koupání.

Kouření Yerby Santy není možná nejmoudřejší. Je plná pryskyřičnatých látek, olejů a vosků.

Ale jednou za čas to přece neublíží...

Hledej ji tam, kde ze země vycházejí hadce.

Zelený muž
podle Heinze Weiditze, 1521

Dionýsos je jed. Je osvoboditelem z šílenství a stejně tak šílenství i způsobuje.

Herakleitos říkal, že Dionýsos je bůh smrti, Hádu, a omluval falickou obscénnost písní jeho vyznavačů, protože jim přiznával božskou inspiraci.

Dionýsos je *farmakos*, obětní beránek plodnosti, který sestupuje do podsvětí a vynáší odtud jaro. Je poutník, hrbatý flétnista Kokopeli, který ze svého vaku rozsévá semena. Nebo z jiné strany Cernunus se stojícím údem. Či muchomůrka červená (*Amanita muscaria*), jejíž červený klobouček s nataženou předkožkou proniká vulvou, krvavý novorozenec v okamžiku porodu.

LAGOCHILUS INEBRIANS

Další druh máty, o níž se říká, že způsobuje omámení. Podobně jako *Salvia divinorum* neobsahuje *Lagochilus inebrians* žádné alkaloidy. Tinktura je oficiálním preparátem ruské *pharmacopoei* a používá se při vysokém tlaku a nervových obtížích. Lagochilin, $C_{24}H_{44}O_6$, který je v rostlině obsažen jedním až třemi váhovými procenty, je diterpen. V dávce 30 mg působí na člověka jako sedativum. Ale není známo, zda údajné narkotické a halucinogenní vlastnosti rostliny způsobuje právě lagochilin.

Rostlina roste ve střední Asii.

Serotonin, dopamin

nazí tanečníci ve svítu pochodní.

Dionýsos žije v dětech, ale my jsme ho uštvali a vykořenili. Vyžadujeme umírněné chování i při oslavách, ale jeho hlava stále zpívá. Popíráme tohoto boha. Stigmatizujeme ho a omezujeme legislativou. Zešleli jsme.

Popíráme svou vlastní intoxikaci. Místo abychom si vzpomněli, zapomínáme. Popíráme posvátnou podstatu opilství, vidíme jen jeho profánní tvář, a tak odsuzujeme i pramen. Srážíme hlavy. Zabíjíme a analyzujeme, rozkládáme se. Odtrháváme si údy jako krab. Stejně jako Pentheus vězníme uctíváče a nevidíme, že jsou to naše vlastní děti. Není toto šílenství?

A hlava si stále zpívá.

**TOJEŠT - APOCYNUM CANNABINUM
A APOCYNUM ANDROSAEMIFOLIUM**

Zabývám se těmito dvěma rostlinami společně, protože jsou tak podobné. Dokonce se o nich uvádí, že se mohou vzájemně křížit (Moore, 1979). *Apocynum cannabinum* se nazývá „indiánské konopí“, což je velmi sugestivní jméno, které se však vztahuje pouze k využívání vláken této rostliny. *Apocynum androsaemifolium* se též nazývá „bitterroot (hořký kořen)“ nebo „dogbane (psí blín)“. Tyto dvě uvedené rostliny představují v Severní Americe hlavní zástupce čeledi *Apocynaceae* (toješťovitě). Čeledi, která je ze všech známých rostlinných čeledí nejbohatší na alkaloidy. Obě rostliny působí jako srdeční stimulan-

ty. Moore (1979) uvádí, že *A. cannabinum* je mnohem nebezpečnější než *A. androsaemifolium* a že je velmi důležité obě rostliny nezaměňovat. Duke (1985) toto nezaměňování považuje za naprosto nezbytné.

Duke jasně uvádí, že se této srdce tonizující rostliny obává a to přesto, že druh *A. androsaemifolium* je americkými indiánskými kmeny široce využíván při léčení mnoha nemocí. A protože Duke má za sebou mnohá léta výzkumu, při kterém dokázal, že se hned tak ničeho nebojí, odložil jsem svůj letitý zájem o obě rostliny zatím stranou, dokud nebude známo více o jejich chemismu a biologii.

Zelenost je tvořivou silou přírody se Stvořitelem jako svou součástí. Není mimo, je v ní.

Celý svět je bujnou zelení, je tvořením.

- Hildegarda z Bingenu

Ježíš je „Vtělená zeleň“, je zrozen z Marie, která je *viridissima virga*, nejzelenější ze všech zelených a pružných větví.

V latině *virga*: ohebná větévka,
zní jako *virgo*, panna.

Zeleň je vším, je mostem mezi makrokosmem a mikrokosmem.

*Duše je svěžestí těla, protože skrze ní tělo roste a vzkvétá,
stejně jako země se stává plodnou skrze vlhkost.*

- Hildegarda z Bingenu

Zeleň je vlká síla: hygra fusiV, hygra fyzis, esence vlhkosti, epiteton Dionýsa.

Hřích je vysychání. Sucho a chlad, které zatvrzují srdce. Vlhkost a oheň jsou prací Ducha. Elixír je Nebeská rosa.

Vala: vlhký obal duše.

Pojď bliže, ó Valo, z trávy a mlčenlivé Rosy.

Vstaň z rosy smrti, vždyť Věčný Člověk je pozvedán.

- Blake, Čtyři Zoové 126:31-32

Vitální vlhkost: zvířecí sperma, semeno,

„sliz“, latinsky *virus*
jedovatá šťáva či míza rostlin, *virulentní*.
Jed v zeleni, jed života,
proniká a zaplavuje tělo světa.

Zelený muž jako Božská Představivost.
Božský svět.
Listy jsou jeho slova.

BŘEČŤAN POPÍNAVÝ (*HEDERA HELIX*)

Jak už bylo řečeno výše, břečťan je rostlina, která byla nejčastěji spojována s Dionýsem. Raný církevní koncil zakázal používání břečťanových věnců, protože připomínaly pohanská náboženství. Co ale měl Dionýsos společného s břečťanem, není zcela jasné. Ruck (Wasson a kol., 1986) předpokládá, že to byla divoká přirozenost břečťanu, která má na svědomí toto spojení. Břečťan jako réva divoká a víno jako réva ochočená. Grieve (1971) si myslí, že břečťanový věnec je následkem zvyku omotávat si hlavu břečťanem, a tak se bránit opilosti.

Pak ovšem, a to je zajímavé, se břečťan přidával do vína. (Jako pivní přísada se používal popenec břečťanovitý (*Glechoma hederacea*), což jest jiná rostlina.) Břečťan se do vína přidával pravděpodobně pro své narkotické účinky. Navíc je podle Dukea (1985) břečťan, stejně jako popenec, antiseptický, a tak mohl sloužit jako konzervační přípravek. Nicméně břečťan je záhada: co ještě dovede, či dovedl dělat?

Břečťanu je přisuzována ohromující řada rostlinných schopností, z nichž mnohé si protirečí. Například říká se o něm, že působí stahování cév, ale také jejich roztahování. Odvar z listů byl používán proti opilosti a zároveň byl na několika kontinentech požíván, aby způsobil opojení. Je nazýván stimulantem, ale zároveň i sedativem. Obsahuje tolik saponátů, že je ho možno využívat při praní vlny. Lze ho použít i proti revmatismu a jako emetikum. Za symptomy otravy břečťanem považuje Lewis (1977) zvracení, průjem a nervové deprese.

Zelený muž drží hady. Nebo mu také rostou z hlavy hadi porostlí zeleným listím, zelení posvátných hájů. Posvátné háje a posvátné chrámy.

Mnohé indické chrámy byly původně jen svatyně u cesty. Teprve postupně nabývaly na rozměru a významu. Nejjednodušší svatyně u cesty se skládá ze stromu, kamene a hada.

Had je *farmakon*. Když byly hebrejské kmeny otráveny hadím kousnutím, osvobodil je Nechuštán, bronzový had. Mojžíš vztyčil na kříž kovového hada a ti, co to spatřili, byli spaseni.

Ezechiáš později Nechuštána zničil a vykácel posvátné háje Ašerahovy. Ohnivé šílenství se vrátilo.

Sv. Patrik zbavil Irsko všech hadů tím, že svou berlou otrávil zemi. Chránil se magií, černou magií a proklínáním. Proti „kouzlům žen, kovářů a druidů a proti každé vědomosti zakázané duši člověka“ používal „jelení výkřik“.

Křesťanští svatí a misionáři káceli posvátné háje.

Uctívání stromů bylo velmi těžké *vykořenit*. Živé a zakořeněné stromy byly obecně podezřelé. Nebeskému bohu nebyly k užítku a patrně náležely jeho rivalům. Pravděpodobně kvůli kříži nebyli křesťané schopni včlenit či asimilovat mezi své tradice ideu Posvátného Stromu, přestože s mnohými pohanskými tradicemi tak učinili.

Prokletý kříž.

Sv. Bonifác porazil posvátný Thorův dub a jeho dřevo použil na stavbu kaple a výrobu kříže. Byl to takový fanatik, že Frízové nemohli jeho ničení zastavit jinak než tím, že ho v roce 775 zabili.

Moc Světa: vítězství křesťanství nad pohanstvím bylo i vítězstvím gramotnosti a kosmopolitního světového názoru, bylo vítězstvím Apokalypsy. Apokalypsa je jeho síla, zdroj jeho fanatismu a zároveň jeho veliká nemoc. Je to jeho Veliký Jed.

Apokalypsa je *nový* druh jedu. Útočí na věčnost a tvoří dějiny.

Revoluce, New Age, Poslední konflikt, Milenium.

Nakupení vši potřeby novosti do jediného apokalyptického okamžiku.

- Norman O. Brown, „Láska má rozumný důvod, rozum ho nemá“

Jed odstraňuje zatvrdliny na srdci. Srdce je věc, která bije. Podobně jako buben tvoří a udržuje věčný okamžik. Apokalypsa je statická. Stojí mimo čas a vytváří puchýř jako špatný šev na botě. Spravedlivý a pravdu mající dav postrádající lásku, nádoba síry beze rtuti. Ti, kteří jsou otráveni Zastaveným Časem, jsou hnáni mnohem více strachem ze starých bohů než vírou v nového Jediného. Objevuje se nová úroveň pověr a předsudků, zaměřených proti zemi samé.

Čas je Saturn.

Zastavený Čas je Saturnova síra.

Křesťanské Konečné Řešení otázky Stromu poznání bylo jeho vytětí. Není jasné, zda se to změnilo.

KRUČINKA KANÁRSKÁ (*GENISTA CANARIENSIS*) ČILIMNÍK KANÁRSKÝ (*CYTISUS CANARIENSIS*)

Na základě terénních poznámek Michaela Harnera se James Fadiman pustil do výzkumu vlastností kručinky kanárské (*Genista canariensis*). Jedná se o kručinku pocházející z Kanárských ostrovů, keřovitého zástupce čeledi bobovitých (*Fabaceae*). Výsledky své práce publikoval Fadiman v časopise *Economic botany* v roce 1965. Kručinka kanárská, jako ostatně všichni zástupci kručinek, nepatří k původní flóře Severní Ameriky, ale byl sem přenesen z Kanárských ostrovů. Ostatní druhy kručinek pocházejí vesměš ze Středomoří. Fadiman uvádí, že jeden šaman se o vlastnostech této rostliny dozvěděl v transu od svého *rostlinného učitele*. Ten mu řekl, aby květy kručinky vykouřil. Postup spočívá v tom, že se květy kručinky nechají v uzavřené skleněné nádobě po deset dní uležet, pak se usuší a vykouří.

Fadimanova práce byla uveřejněna před třiceti lety a od té doby překvapivě přibýlo jen velice málo informací o této problematice. Musím se smutkem připustit, že vám nemohu sdělit žádné své osobní zkušenosti s účinky této slibné rostliny. Tak mnoho rostlin a tak málo času. Zkusím toto opomenutí napravit v Druhé knize Jedovarnictví.

Mou hlavní překážkou bylo obstarání květů. Přestože janovec metlový (*Cytisus scoparius*) a kručinka (*Genista monspessulana*) jsou v Kalifornii běžné a agresivně se šíří její krajinou, kručinka kanárská tam běžná není. Vlastně je velice vzácný. Určení jednotlivých druhů vyžaduje určitou botanickou zručnost. Botanický klíč uvádí jako rozlišovací znaky relativní protažení květenství, přítomnost či nepřítomnost několika chlupů na zadní straně květenství a délku

lístečků. U kručinky kanárské jsou tyto lístečky dlouhé od pěti do deseti milimetrů, zatímco u kručinky (*G. monspessulana*) jsou dlouhé od deseti do patnácti milimetrů. Pokud vaše znalost taxonomie odpovídá mé, lístečky všech sebraných rostlin budou dlouhé přesně deset milimetrů.

V Kalifornii se vyskytuje pět druhů rodu kručinka (*Genista*), tři druhy rodu čilimník (*Cytisus*) a španělský janovec *Spartium junceum*. Taxonomii dále komplikují promiskuitní tendence kručinky se křížit, které jsou tak značné, že většina kalifornských rostlin jsou patrně kříženci.

Za těchto okolností by nebylo myslím nerozumné, či panu Fedimanovi ubližující, znovu zkontrolovat zda rostlina, kterou sbíral v Palo Alto, je skutečně kručinka kanárská. Publikace *The Jepson Manual* totiž uvádí jako oblast výskytu této rostliny západní pohoří. Je docela pravděpodobnější, že kručinka (*G. monspessulana*) je stejně účinná jako kručinka (*G. canariensis*) a že to byla právě ona, kterou Fediman testoval.

Fadiman také testoval janovec metlový (*Cytisus scoparius*) a *Spartium junceum*. Ve všech případech nechal zrát květy v uzavřené sterilní sklenici. Fadiman se zmiňuje o tom, že zatímco květy janovce metelového a *S. junceum* vybledly, květy kručinky kanárské podřely svou žlutou barvu. Po tomto zrání byly květy usušeny, baleny do cigaret a vykouřeny. Pokusné osoby uváděly, že květy druhu *G. Canariensis* byly nejpříjemnější a nejučinnější. Po vykouření jedné cigarety se pokusné osoby cítily uvolněné, se sebou spokojené a přátelské k ostatním v místnosti. Účinky trvaly asi dvě hodiny. Po větší dávce několika cigaret uváděly pokusné osoby pocit jasného a pružného myšlení, fyzickou pohodu, psychické nabuzení a bdělost vědomí. V některých případech uváděly i vnímání barev a představ při zavřených očích.

Všechny části kručinky kanárské obsahují cytisin, jedovatý alkaloid, který se nachází i v jerlínu (*Sophora secundiflora*), který bude uveden v Knize druhé. Richard Evans Schultes (Schultes & Hofmann) uvádí, že halucinogenní vlastnosti cytisinu nebyly dokázány, ale užívání jerlínu jako entheogenu je dokázáno dostatečně a datuje se až do šestého tisíciletí před našim letopočtem. Je také docela dobře možné (a já bych řekl i pravděpodobné), že uváděné účinky kručinky kanárské nespádají na vrub cytisinu, ale nějaké jiné látky, jakou je třeba terpen.

Všechny kručinky vyžadují další výzkum. Christian Rätsch (1992) uvádí, že kouzelníci kmene Yaqui používají semeníky této rostliny na přípravu prorockého nápoje, používaného na cestování v čase (tento účinek spadá patrně na vrub cytisinu a ostatním alkaloidům). Uvádí též, že květy jsou míchány s ma-

rihuanou v kuřlavou směs s afrodisiakálními účinky, která je používána v kružích pracujících se sexuální magií.

V terénu je možno rod *Spartium* poznat od ostatních kručinkovitých podle kulatého stonku a jednoduchých (nerozdělených) lístků, které jsou méně než tři centimetry dlouhé. Janovec metlový je možno poznat podle hranatých stonků s pětiúhelníkovým průřezem. Jeho listy jsou rozděleny do tří lístečků, a jsou velmi řídké. Někdy to vypadá, jako by rostlina byla bezlistá. Jak *G. monspessulana*, tak i kručinka kanárská mají stonky žebrované, ale ne tak výrazně, jako janovec metlový. *G. monspessulana* a kručinka kanárská mají také, stejně jako janovec metlový složené lístky. A jak už bylo řečeno výše, lístky druhu *G. monspessulana* dosahují délky od deseti do patnácti milimetrů, zatímco lístky kručinky kanárské dosahují délky od pěti do deseti milimetrů.

Nejdůležitějším diagnostickým znakem kručinkovitých je patrně pavéza. Všechny kručinkovité rostliny mají žluté květy podobné květům hrachu, jaké jsou typické pro všechny luštěniny.

Dva vnitřní okvětní lístky jsou většinou spojeny a vytvářejí takzvaný člunek, dva okvětní lístky, které člunek uzavírají se nazývají křídla. Pavéza je pak horní korunní plátek, který je většinou ohnutý dopředu. Pavéza janovce metlového měří patnáct až osmnáct milimetrů, pavéza *G. monspessulana* deset až patnáct milimetrů a nemá žádné chloupky. Krušinka kanárská má pavézu deset až dvanáct milimetrů dlouhou a je bez chloupků, až na *chlupaté políčko ve tvaru V, které se nachází na jeho bázi*.

Dej pozor, aby květy při zrání nezplesnivěly. Někteří lidé si po vykouření takto připravených lístků stěžovali na bolení hlavy. To mohla zavinit právě plíseň. A pamatuj, že *Cytisus canariensis* a *Genista canariensis* jsou synonyma.

Zelený jako psanec, který je mimo zákon. Roste jen tak sám, aniž by mu to někdo povoloval. Zelený muž jako barbar, Divoch za zdí.

Jenom barbaři jsou schopni omladit svět tím, že pracují

pod smrtelnými bolestmi vynervované civilizace.

- Engels

Robin Hood. Robin Zelený, Májový král. Hloupý Honza, který potkal Zeleného vědouceho muže. Divoké záblesky světla, tanec. Zelený muž běsnící celou noc a sedající si zrána na své křeslo v parlamentu.

Májka v Merrymountu. Antikultura se do Nového Světa dostala krátce po Poutnicích. Thomas Morton byl spoluvlastník společnosti, která do Massachusetts přivezla v roce 1642 skupinu zahraničních dělníků. Usadili se nedaleko Plymouthu. Cílem této společnosti byl zisk. Když bylo jasné, jakou naději mají na úspěch v divočině kolem Massachusetts, odjel Mortonův společník na Barbados, kde byla lepší naděje využití nájemné práce. A Mortona zanechal na místě, aby dobrodružství v Massachusetts uzavřel.

Morton, který byl básník, promluvil ke svým mužům. Sdílel jim, že nemají co ztratit, leda své okovy, a že tedy stejně tak dobře mohou zůstat na místě a naučit se tu žít jako indiáni. Že to zde není v žádném případě Peklo, které tu vidí Poutníci, ale že tato divočina je Rajskou zahradou.

Založili anarchistickou komunitu a nazvali ji Merrymount. Morton měl pohanské sklony a vyprávěl této skupině o starých bozích. Postavili májku a pozvali místní indiány k oslavám. Zjistili, že indiáni jsou přátelští a že jsou připraveni se veselit i obchodovat. Mortonovi muži ukázali indiánům jak se střílí z mušket a poznali, že indiáni jsou za prach a muškety schopni dodávat kožšiny.

Pověsti o mejdanech a míšení se s indiány dorazily do Plymouthu. Miles Standish udělal s několika vojáky překvapivý nájezd a Mortona unesl. Standish pomohl najít indiánům první přezdívkou pro bílé evropany. Pozval dva hlavní indiánské náčelníky na poradu do své pevnosti a nechal je oba zabít mečem. Ta přezdívka zněla „hrdlořez“. Standish by byl Mortona nechal na místě zlynčovat, kdyby ho někteří jeho muži nepřesvědčili, že Morton má v Anglii vlivné přátele a že by mohla přijít odvěta. Proto ho místo toho přikovali ke stromu na ostrově, aby tam čekal na příští loď do Anglie. Doufali, že zemře hladu. Indiáni ho chodili krmit.

CHMEL OBECNÝ (*HUMULUS LUPUS*)

Chmel. Chmel známe dobře, protože jeho květy jsou přidávány do piva, aby ho konzervovaly a dodaly mu hořkou chuť. Byly to právě mimořádné baktericidní vlastnosti chmelu, které umožnily pivu, aby zůstalo tak dlouho čerstvé, že mohlo být transportováno. A tento transport piva byl jednou z příčin vytvoření a rozšíření Hansy.

Ale chmel má i jiné bylinné síly. Například je silné soporifikum. Hořký chmelový čaj před spaním je velmi účinný proti nespavosti a pro uvolnění napě-

ti. Podušky plněné sušeným chmelem se pro dobré spaní používaly po tisíciletí. Chmel byl také používán na posílení chuti k jídlu a podle Jeanne Roseové (1972) i při léčení deliria tremens. James Duke (1985) napsal, že i když on neváhá do svého nápoje na spaní dávat chmel, heřmánek a kozlík lékařský, nikdy by to někomu jinému nedoporučil. Není zcela jasné, zda se jeho varování týká hořké chuti nebo jiných vlastností chmele obecného (*Humulus lupulus*).

Mladé chmelové výhonky je možno jíst jako chřest. Římané to skutečně dělali.

Nic z toho, co jsem četl či zažil, nedodává důvěryhodnosti historkám o roubování marihuany na chmel vedoucí k získání chmele obsahujícího THC, který by bylo možno pěstovat přímo pod okny obrácenými na ulici. Na druhou stranu, takto provedené úspěšné roubování by vedlo k vytvoření marihuany, která by byla trvalka.

Románský Zelený muž. Hrabanus Maurus (784-856) spojoval list se sexuálním hříchem. Na kostelech se objevují skulptury Veliké Bohyně, která má nohy roztažené a rodí rostliny. Objevují se i sexuální scény. Olistění muži i ženy se zvýrazněnými genitáliemi.

Křesťanský ďábel. Křesťanský bůh - pastýř.

Zelenému muži rostou kopyta, kozorožec zaražený do čediče.

Vůně letního lesa, borovice, Panovo semeno, vytékající z prasklin v kůře, je bohaté na terpeny.

Metamorfóza do stromu. Pád do přírodního stavu. Duch, lidská podstata je schována, pohřbena v přírodním objektu. Projikována. Veliký Pan je mrtev. Ovidiový Metamorfózy, smrt bohů a zrození poesie.

(Schiller, „Die Götter Griechenlands“)

Norman O. Brown, „Daphne“

Veliký Pan je mrtev - Strom padl a byl rozřezán. Větve jsou naskládány k zapálení, Osiridovy údy.

Žádný bůh, kterého je člověk schopen pochopit, nemůže být absolutní či absolutně pravdivý. Všichni bozi, které kdy člověk objevil, jsou bohy nehybnými. Protiřečí jeden druhému a jdou jeden druhému po krku. Přesto jsou pravým Bohem, nevypočitatelným Panem.

- D. H. Lawrence, Úvahy o smrti dikobraza (citováno v Merivalovi, 1969)

Pan. Vše. Panika - strach z prázdnoty a nekonečna. Hlava neklíčí, ale pohlcuje - Zelený muž pohltí i osvětlení.

Cesta jedů, *metanoia*, *kenšo*. Vlastnění Zeleného muže. Uvítání cizince: „To nejmenší z tohoto, mí bratři“.

Vše, co spotřebováváme, je Buddha.

OXID DUSNÝ

Obecný název Rajský plyn.

Příbuzné látky Ostatní oxidy dusíku, NO a NO₂. Dusík sám, N₂. Amoniak NH₃. Kyslík O₂. Oxid uhličitý CO₂.

Chemie N₂O: dva atomy dusíku, jeden atom kyslíku

Způsob užití

Vdechování. Profesionálové, jako jsou anesteziologové a zubaři, ho míchají pečlivě s kyslíkem a používají plyn určený k farmaceutické potřebě. Ostatní použijí takový, jaký seženou. Pokud jste tak šťastni, že jste sehnali farmaceutickou bombu, dejte si tu práci sehnat potápěčský regulační ventil.

Účinky

Ha ha.

Způsob užití

Nikdy nedýchej plyn přímo z bomby nebo kanystru. Roztahující se plyn je velice studený (Charlesův zákon) a mohl by ti omrznout krk. Většina (ostatně řídkých) nehod a úrazů spojených s dýcháním oxidu dusného spočívá v převržení bomby nebo v tom, že omámený člověk, který inhaloval ve stoje, upadne na zem. Nebo od odhozené cigarety. Prostě hloupost. Nebo ještě hloupější nápad je natáhnout si sáček přes hlavu či si pustit bombu v uzavřeném prostoru a zemřít na nedostatek kyslíku.

Oxid dusný podporuje hoření stejně jako kyslík, ale to platí o otevřeném ohni. Netýká se to okysličování tvého těla. Na to pořád potřebuješ kyslík. Dej si pozor, abys ho měl dostatek.

Účinky

Kalkul abstrakce. Nekonečné řady a podstata vědomí. Relace. Poměr. Nespojité kontra spojitě. Indentita kvantifikace a možností.

Farmakologie

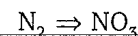
Anestézie není dosud pořádně pochopena. Anestetické účinky plynů a ředidel jsou patrně způsobeny jejich rozpustností v tukových membránách synapsí. Jak vědí ti, co se potápí do hloubky, synaptickými membránami je vstřebáván i dusík, pokud je ovšem pod dostatečným tlakem. Oxid dusný je lipofilický a snadno se rozpouští v tucích, což je důvod, proč se používá i k našlehání smetany. Jedna ze současných studií tvrdí, že se na anestetických účincích oxidu dusného podílejí i opiové receptory.

Že tak jednoduchá molekula může vyvolat pozoruhodné stavy nadvědomí, je velmi záhadné. Zřetelný rozdíl v účincích N₂O a NO₂ pak podtrhává nedostačinnost zjednodušených racionalistických přístupů k teoriím alchymie. Oxid dusičitý, NO₂, je hnědý dusivý a jedovatý plyn a tvoří hlavní složku smogu. Uprostřed těchto obou oxidů leží NO, kysličník dusnatý, o němž bylo nedávno zjištěno, že je jedním z nejdůležitějších neurotransmiterů v těle, který je zapojen do ovládnání hladkého svalstva obecně a topoření pyje speciálně.

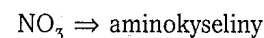
Rostlina

*Produkt rozkladu, koloběhu dusíku,
ze vzduchu do rostlin, z nich do země a z ní pak do vzduchu
putování elementálů
anerobní redukce : dusík
pohybuje se zelení a nachází dočasný příbytek
v amino i nukleových kyselinách
Dusík je rovnováha.*

Půdní bakterie, které se živí popelem bohatým na amoniak a detritem z rostlin, vylučují kysličník dusný. Ten se uvolňuje i z hořící biomasy a lesních požárů. Nicméně poslední výzkumy naznačují, že tyto mechanismy hrají jen malou roli v rámci současného globálního nárůstu množství N₂O v atmosféře. Samozřejmě, že bakteriím vylučujícím kysličník dusný vyhovuje i kácení pralesů a žárové zemědělství. Většina vědců se domnívá, že současný nárůst obsahu oxidu dusného v atmosféře je způsoben spalováním fosilních paliv.

Aliance mezi rostlinami a bakteriemi

Rostliny

aminokyseliny $\Rightarrow$ proteiny

Semena, plody a květy rostlin požívané zvířaty

proteiny $\Rightarrow$ NH_4

Smrt

$\text{NH}_4 \Rightarrow \text{NO}_2, \text{N}_2\text{O}, \text{NO}_3$

Aerobní a anaerobní půdní bakterie

Nemnoho nitrátů vzniká i účinkem blesku.

Toxikologie

Nové důkazy naznačují, že chronické vystavení nízké koncentraci oxidu dusného zvyšuje neplodnost žen. Mechanismus tohoto jevu není znám. Jednorázové vystavení silné koncentraci však se snížením plodnosti spojováno není.

Silné a pravidelné užívání N_2O bylo spojováno s poruchami centrálního i periferního nervového systému. Vitamin B_{12} , který je potřebný pro činnost methionin syntázy, je účinky N_2O blokován. Tyto nervové poruchy možná může či nemusí odstranit podávání vitamínu B_{12} v potravě. Lepší by asi bylo podávání methioninu. Nicméně poškození nervů, nebo alespoň jeho větší část, je reverzibilní a při abstinenci zmizí. Prvním znakem těchto nervových poruch je mravenčení v prstech nebo chodidlech.

J. F. Nunn (1987) tvrdí, že vystavení se účinkům plynu na méně než půlhodinu se zdá být bezpečné, zatímco vystavení se těmito účinkům na více než dvě hodiny pravděpodobně ovlivní aktivitu methion syntázy v játrech, což je stav, který trvá po několik dnů. Nunnův výzkum tak naznačuje, že se toxicita způsobená N_2O kumuluje během zhruba tří dnů. Z toho vyplývá, že by jeho uživatelé, kteří mají dostatečnou soudnost, měli vyčkat alespoň po tuto dobu, než se pustí do další tvrdší párty. Není jasné, jak dlouhá expozice je potřebná k tomu, aby porušila syntézu DNA do té míry, že nervy degenerují. Když však vezmeme v úvahu desítky let užívání a nadužívání jmenovaného plynu a specifčnost podmínek, tak můžeme usoudit, že několikadenní silné vystavení se jeho účinkům může představovat nebezpečí. Ale večerní sezení patrně nebezpečné není. Lidé podstoupili zubařské zákroky vyžadující více než dvouhodinovou anestézii N_2O dvakrát týdně i po několik měsíců.

N_2O by neměl být užíván těhotnými ženami a ani ženami v plodném věku, které hodlají otěhotnět. To platí i o ostatních *jedech*, ale právě nedostatek vitamínu B_{12} vyplývající z dlouhodobého užívání N_2O zvyšuje riziko početí dítěte s rozštěpem páteře.

Účinky

Pulzování,

to je ta první věc.

Pulzování světla a zvuku.

Spojenec

Základní věci, jako je třeba rozdíl mezi jedničkou a nulou, začínají být nesmírně významné.

Rostlina

Dusík je rovnováha,

nárazník kyslíku,

abychom nehořeli do běla.

Všichni dýcháme stejný vzduch. Žijeme na dusíkové planetě. Dusík je naše prvotní látka, je to oceán, který cítíme kolem sebe i uvnitř. Malá část ho je okysličována v bakteriích, problém slepice a vejce. Kombinuje se s uhlíkem a uhlovodíky. Dusíkové báze DNA, aminové kyseliny na proteiny.

Kyanid je prostě CN, uhlík a dusík - žádný kyslík. Jemu samému chybí základní jed, a tak nemůže vystát ty, co ho mají.

Alkaloidy jsou rostlinní vyslanci do říše zvířat. Překračují proteinové hranice s dusíkovým pasem.

Dusík je vítr a pohyb,

rostlinám s dusíkem rostou nohy či křídla.

Historie

Oxid dusný byl poprvé objeven v roce 1772 Josephem Priestleyem, objevitelem kyslíku, dusíku a čpavku. Patrně největším chemikem, který se objevil od časů Paracelsa. Alchymie byla v osmnáctém století mrtvá, ale Priestley byl s tím nejlepším ze staré tradice očividně propojen. Byl unitářský duchovní, filosof i experimentující vědec. Studoval jazyky. Učil se chaldejsky a syrsky, mohl číst stejně dobře arabsky jako francouzsky, německy či italsky. Priestley je nejvíce znám díky objevu kyslíku a dusíku a díky svým laboratorním technikám pro práci s plyny, ale vydal i deset svazků o teologii, historii (i rozkladu) náboženství a metafyzice, stejně jako několik knih o světle, barvách a elektri-

ce. Na své cestě do Francie se setkal s Lavoisierem a právě od něj se Lavoisier naučil, jak připravit kyslík.

Priestleyho otec žil v Yorkshiru, patřil k nonkonformistické církvi a svého syna v této tradici vychoval. Celé Priestleyho vzdělání se odbylo v „alternativních“ školách. Nikdy nestudoval na universitě. Bez ohledu na své výrazné koktání se Priestley živil jako učitel. Psal si s Benjaminem Franklinem a učil své žáky i sebe o elektřině i chemii. Psal i politické traktáty, podporoval francouzskou a později i americkou revoluci.

Spojenec

*Čím blíže ke srázu, tím neklidnější
ale jde o víc, než jen
o sebeustrukční nutkání
Je to ta pravá,
ta skutečně pravá
energie,
která tvoří to, co je.
Od které se odrážíš, abys započal, ah,
tak je to správně!*

Když bylo Priestleymu třicet čtyři let, přestěhoval se i s rodinou do Leedsu. Jeho dům sousedil s pivovarem a právě experimenty se zde vyráběnými jedy přivedly Priestleyho k jeho kariéře chemika. Jímal plynové bubliny, které se vyrohovaly z varného kotle a zjistil, že jsou schopny zhasnout svíčku. Naučil se vyrábět tento plyn sám a vynalezl sodovou vodu, za kterou dostal zlatou medaili Královské společnosti. Vynalezl tlakovou nádobu na jímání čistých plynů a byl první, kdo zachytil chlorovodík tím, že ho místo vody nechal probublávat rtuť.

Bylo to právě v Leedsu, kde započal své experimenty, které vedly k objevu oxidu dusného, kyslíku, dusíku, čpavku a chlorovodíku. Neexistují žádné záznamy o tom, že by Priestley oxid dusný inhaloval, ale s kyslíkem to dělal. Dokázal, že kyslík je život podporující součástí vzduchu. Myš, kterou umístil pod těsný skleněný příklop, po patnácti minutách zašla a nebylo ji možno oživit. Myš pod poklopem s kyslíkem vydržela dvakrát tak dlouho a když byla vysvobozena, opět ožila (Priestley ji nahřál u krbu). Priestley usoudil, že kyslík je bohatší než normální vzduch a správně vydedukoval, že by mohl působit blaho-

dárně na umírající osobu, které se nedostává dechu. Usoudil i, že kyslík je příliš mocný na to, aby mohl být dýchán neustále, že by pak člověk „žil příliš rychle“.

Do svých experimentů s plyny zařadil Priestley i rostliny. Objevil, že dýchají a že jejich dýchání je reverzní a doplňkové ve srovnání s dýcháním zvířat. Že to jsou rostliny, které chrání zvířata před tím, aby se udusila plynými jedy, které vydechují. Pochopil roli rostlin při asimilaci uhlíku do organických živých forem, a tak vlastně založil biochemii.

Když byl Priestley 14. července 1791 přítomen na slavnostním zasedání „Constitutional society“, které bylo určeno oslavě výročí útoku na Bastilu, místní konzervativci podporovaní vládou a konzervativní církví zapálili jeho dům a spálili všechny jeho knihy, rukopisy a vlastně vše, co vlastnil. Francouzi mu nabídli azyl, ale on se nakonec rozhodl emigrovat do Ameriky. Zemřel v Pensylvánii jako přítel Washingtona a Jeffersona.

Spojenec

*Co je důležité,
to je okamžik vystoupení
nebo naopak vstoupení z či do existence -
zachycení tajemství magické skříňky.
- Allen Ginsberg, „Veselý plyn“*

*Sir Humphrey Davy koná pokusy
s oxidem dusným*

Historie

Plynovou taktovku převzal Thomas Beddoes. Doktor, chemik, básník a, stejně jako Priestley, spisovatel protiválečných pamfletů. Právě pro své politické přesvědčení byl přinucen se vzdát katedry chemie v Oxfordu. Beddoes se přestěhoval do Bristolu a založil Institut plynů. Navštěvovali ho a pod-

porovali Priestleyovi přátelé Erasmus Darwin, James Watt a také Priestleyův syn. Beddoes přijal jako svého asistenta dvacetiletého samouka chemie Humphreye Davyho.

Davy vyvrátil teorii, že oxid dusný je nákazu přenášející plyn, který vzniká rozkladem masa. Vylepšil jeho přípravu a podnikl s ním řadu experimentů, včetně extenzivního vdechování, kterému podrobil sebe i další pokusné osoby. Svě výsledky shrnul v knize o šesti stech stránkách.

„Ha! Ha! Ha!“ řekl Hořlavý plyn. „Byl slávou Francie. Dostal jsem láhev vzduchu, který rozšíří Morovou ránu.“

- William Blake, „Ostrov na měsíci“

Davy byl tak trochu veršotepec, a tak ho v jeho institutu navštěvovali Samuel Taylor Coleridge i Robert Southey, kteří se s ním spřátelili. Coleridge měl Davyho poesii rád a říkal, že kdyby už nebyl chemikem, mohl by být prvním z básníků. Southey byl méně shovívavý, ale říkal, že Davy má v sobě všechny složky básníka, ale chybí mu jen umění. Southey a Davy spolu mnohokrát experimentovali s rajským plynem a zažívali kosmické extáze. Některé z takto získaných zkušeností vtělil Southey do své dlouhé básně *Prokletí Kehamy*:

...světelné stromy roustoucí z éterové země.

Coleridge, u nějž se spíše ví o jeho spojení s opiem, zkoušel rajský plyn také. Navštěvoval Davyho přednášky, aby získal nové metafory a mohl pozorovat barvy hořících kovů a plynů.

Davy získal svými pokusy s oxidem dusným vědeckou reputaci, a tak mu bylo nabídnuto místo lektora chemie v Londýně. Stal se velkým chemikem. Za použití elektrického proudu dokázal, že potaš a louh jsou sloučeniny a nikoliv prvky a objevil a izoloval skutečné prvky, ze kterých se skládají: sodík a draslík. Objevil také barium, vápník a bór. Byl prvním chemikem, který izoloval stroncium a magnézium. Dokázal, že diamant je čistý uhlík tím, že jeden elektricky spálil. Vynalezl také bezpečnostní lampu, kterou poté využívali horníci a odmítl si dát svůj vynález patentovat.

Dr. Beddoes a jeho Institut plynů tak dobře neprospívali. Experimenty s rajským plynem přilákaly mnoho návštěvníků, včetně žen. Spojení žen, radikální politiky a odvážných výzkumů vědomí vyvolalo zpětnou akci konzervativců a používání plynu na veřejnosti bylo omezeno.

*Existují pouze myšlenky. Vesmír je složen
z dojmů, idejí, potěšení a bolesti.*
- Humphrey Davy, pod vlivem N₂O (1799)

Spojenec

*Pulsuje, kráčí a pulsuje,
stále blíží ke srázu,
proniká tím, co bylo řečeno
a říká ne, zapomeň na zabezpečení.
Zapomeň na bezpečí,
chci to, co mě postrčí přes okraj srázu.*

Historie

Patrně nejznámějším experimentátorem s oxidem dusným byl William James. Na základě důležitosti těchto experimentů pro jeho duchovní vývoj a kariéru můžeme Jamese považovat za doktora *cesty jedů*.

Naše normální bdělé vědomí, racionální vědomí, jak jej nazýváme, je jenom jedním zvláštním druhem vědomí, zatímco všude kolem něj, odděleny od něj tenounkými záclonami, existují potenciální formy vědomí zcela rozdílného... Žádná představa vesmíru v jeho totalitě nemůže být konečná, pokud do sebe nezahrne i tyto formy vědomí.

- William James, Rozličné náboženské zkušenosti

V roce 1882 byl James ve při s Hegelem a právě napsal článek, ve kterém připouštěl porážku, tedy nemožnost spojení protikladů. Malá knížka od jiného filosofa, Benjamina Blooda, nazvaná *Anestetické zjevení*, ho přivedla k nápadu vyzkoušet oxid dusný. Výsledky pokusů přiměly Jamese, aby ke svému článku připsal dodatek. Ve světle zkušeností s oxidem dusným se Hegel stával zřetelně jakýmsi papírovým tygrem. Jeho vlastními slovy, dobro a zlo byly znovu propojeny „smíchem“. James napsal, že pod vlivem plynu se myslí bouřlivě šíří vzájemné spojování protikladů:

Mám jednu stránku za druhou plnou vět, které jsem diktoval či psal pod vlivem intoxikace, které se střizlivému čtenáři jeví jako nesmyslné žvanění. Ale v době jejich záznamu byly svařeny ohněm konečné racionality, Bůh a Dábel, dobro a zlo, život a smrt, já a ty, střizlivý a opilý, forma a hmota, černá a bílá, kvalita a kvantita...

- James, 1882

Benjamin Blood, jehož články tak ovlivnily Jamese, zkoumal podstatu existence za pomoci oxidu dusného více než padesát let. Svě knihy a články publikoval až do konce svého života, kdy mu už bylo více než osmdesát let a kdy byl blíže než kdokoliv jiný k založení nábožensko-filosofického kultu opřeného o vhledy navozené plynem.

Anestetické Zjevení je iniciací člověka do prastarého mysteria Otevřeného tajemství bytí, zjeveného jako Vír Pokračování. Neyhnutelnost je to správné slovo. Jeho motiv je v něm obsažen – je to to, co bytí musí. Není to možné hodnotit láskou či nenávisť, ani radostí či smutkem nebo slovy dobrý či špatný. Nezná ani začátek, ani konec, ani účel.
– Blood, Anestetické zjevení

Blood tvrdil, že tento vhled do přirozenosti mu zajistil po zbytek života morální potravu a duchovní vyrovnanost. Věřil, že „anestetické zjevení“ představuje experimentální potvrzení Ježíšových slov „můj otec a já jedno jsme“. Blood si byl zcela jist, že za pomoci plynu se člověk ocitá „nade všemi instrukcemi v duchovních otázkách“, stává se mystikem.

A tak má nyní starý problém poprvé racionální řešení, kdy se expert i novic mohou setkat na stejné půdě.

Benjamin Blood předpovídal Revoluci anestetického zjevení, během které tisíce lidí („stovky každého světského dne“) obdrží vědomí měnící svátost a od „okamžiku této zkušenosti bude zasvěcen do tajemství Života“.

Bystří žáci cesty jedů by v této vizi dobrého doktora měli najít mnoho k přemýšlení. V mnohém z ní by měli poznat něco známého. Selhala tato Revoluce anestetického zjevení? A pakliže ano, proč? Je to proto, že ne všichni dosáhli zbožnění, jakého dosáhl Benjamin Blood? Nebo celá cesta vyžaduje o něco více než jenom počáteční zjevení? Nebo ovoce této revoluce teprve zraje a alchymický filosof byl úspěšnější, než o tom snil?

Doporučuji všem, aby si tento experiment zopakovali. S čistým plynem trvá krátce a je neškodný.
– William James

Spojenec

*zkusit přemýšlet,
zkusit to dosáhnout,*

*zdvořile, tady,
že to,
co neustává klást otázky,
je moudřejší než to,
co říká,
že není*

Skupina: METAFYZIKA

Byl poznamenán pozorností ke konečné dialektice bytí. Podle filosofa Xenose Clarka (Shedlin, 1992):

Pan Blood a já souhlasíme, že zjevení je, pokud ho lze vůbec charakterizovat, bezemoční. Je naprosto věčné... Skutečně tajemství by představoval vzorec, podle kterého se „nyní“ stále odlupuje samo ze sebe, aniž by zmizelo.

Musíme, nicméně, termín *bezemoční* chápat tak, že nevyklučuje rozpustilost, která se podle všech známek zdá být nejcharakterističtější a nejpřiměřenějším postojem metafyzické ontologie.

Historie

Rajský plyn se v Americe objevil ve čtyřicátých letech devatenáctého století. Doktoři a ostatní pokoutní umělci (které od sebe nebylo tehdy tak snadné rozlišit) cestovali po venkově a pořádali demonstrace plynu, včetně účinkování publika. Lidé, kteří se na těchto seancích nadýchali plynem, tančili, vyli, skákali či se prali. Prostě dělali vše, co se očekává od opilců.

Monografie Národního ústavu pro zneužívání drog mluví o lidech, kteří pořádali tyto demonstrace, jako o „šarlatánech“. Ale byl to jeden z nich, Dr. Gardner Colton, kdo nakonec přivedl lékařskou komunitu k tomu, aby věnovala pozornost Davyho práci a začala používat oxid dusný jako anestetikum. Mladý dentista jménem Horace Wells, který navštěvoval Coltonovy přednášky, byl první, kdo vytrhnul zub pacientovi omámenému rajským plynem. Plyn poskytl Gardner Colton. Wells pokračoval v používání N₂O ve své zubařské praxi do roku 1848, kdy spáchal sebevraždu. Lékařská veřejnost však jeho výsledkům nevěřila nebo je ignorovala. První zubařská klinika, která se věnovala trhání zubů za použití rajského plynu, byla otevřena až o dvacet let později Gardnerem Coltonem.

Spojenec

Neexistují žádné rozdíly mimo rozdíly ve stupni mezi rozdílnými stupni rozdílnosti a nerozdílnosti.

- William James (1882), reagující na Hegela poté, co se nadýchal oxidu dusného

Účinky

Zjevující účinky plynu jsou rychle otupovány alkoholem. Je to překvapující, když vezmeme v úvahu synergetické působení oxidu dusného a éteru a když uvážíme, že i alkohol rozpouští uhlovodíky. Zřejmě semipolární podstata ethanolové molekuly působí z nějakého neurofarmakologického důvodu jen na jasně nepolární ředidla.

Psychonauti (termín Ernesta Jüngerera) uvádějí, že zjevující účinky rajského plynu umocňuje *cannabis* a ještě mnohem více je umocňují rostliny či substance, patřící do skupiny *Fantastika* například houbičky obsahující psilocybin nebo LSD. Což není nijak překvapující.

Poesis

Oxid dusný může být vyroben zahříváním dusičnanu amonného, ale to mohou dělat jen zruční chemici. Za prvé je NH_4NO_3 vybušný a za druhé mohou touto reakcí vzniknout jiné oxidy dusíku, které je pak nutno odstranit sodou a aktivním uhlím, protože nikdo jistě nestojí o to, aby se mu dostaly do plic.

Spojenec

Oxid dusný byl obviněn i z toho, že vnímaná hloubka jím vyvolaných vhlédů je pouze zdánlivá. Jeden z příkladů, kterým je toto obvinění potvrzováno, je rýmovačka od Williama Jamese, která podle jeho názoru obsahuje základní klíč k tajemství lidské společnosti:

*Higamany, hogamany,
ženy ty jsou monogamní.
Hogamany, higamany,
muži ti jsou polygamní.*

Nicméně, když o tom dostatečně přemýšlíte, je to svým způsobem těžké být v předstihu před ostatními.

Věci státu a svobody

Oxid dusný je látka s omezeným užíváním. Jeden z důsledků tohoto omezení je, že mladí, chudí a méně vzdělaní vdechují místo rajského plynu toluen, butan nebo benzin, což je výrazně nebezpečnější. Restriktivní omezení v Anglii byla způsobena podezřením, že v Plynovém institutu se dějí sexuální nepravosti a tím, že se návštěvníci tohoto ústavu vyznačovali radikálním politickým postojem. Ve Spojených státech bylo používání tohoto plynu mimo zdravotnictví zakázáno mnohem dříve, než byl zaznamenán jakýkoliv případ poškození zdraví s ním spojený. Samo opojení poskytovalo dostatečný důkaz o jeho hříšnosti.

*Nevázaný smích. Pochichtávání. Zjevení.
Možná také vědoucí úšklebek.*

Opojení je protizákonné.

Spojenec

*je to, co je
to, co to dělá
to, co neustává v cestě dopředu,
tvořivý aspekt - který tvoří to, co neustává v cestě
ven z toho, co by to býti nemělo.
Snažím se si uvědomit,
že na tom něco je
co je více než jen Thanatos - něco co prozkoumává okraje srázů,
okraje smrti, která je sama o sobě okrajem srázu.
Je na tom něco libidoidního, něco sexuálního,
co jde na okraj a tam se prochází,
něco jako cunnilingus - okraj a zapomenutí,
prostory mezi tím, víze, černá temnota, vědomí, bdění i sen,
mezi dvěma dechy, nepřestává tančit.
Člověk je vlna, je potůček.*

Protože v tomto Období je Práce Básníka Dodělána: a všechny Veliké Události času začínají a jsou počaty během takového Období v jedině chvíli: Pulsování Tepny.

- Blake

CESTA JEDŮ II

Pomocí skutečného jedu, jehož troška by zabila jakékoliv stvoření, může člověk, který jedům rozumí, zahnat jed jiný.
- Hévadžra tantra

Sanskrtské slovo pro jed je *viš*. V buddhistické nauce je náboj Kola života tvořen třemi jedy: *kámá-rága* - „žádost“ či „hrabivost“ je vyobrazena jako červený kohout:

*kvalita uchopení a přivlastnění,
natáhnout se ven a získat:
meristemické snažení za světlem,
podhoubí hledající výživu.
Nebo těž závislost, držení se zpátky a lpění.*

Dvěša - „nenávisť“ či „averze“ je symbolizována zeleným hadem a *móha* - „hloupost“, „bláznovství“ či „sebeklam“ černým vepřem. Honí jeden druhého a zakusují se vzájemně do ocasů. Každý jed souvisí s ostatními a z nich se odvíjí celý koloběh rození a umírání.

*Hadí jazyk kmitá, čich
je ochutnávání vzduchu,
to, co odpuzuje, je stejně důležité jako to,
co přitahuje:
aminy rozkladu, feromony nemoci,
hořkost v listech.*

V deštném pralese se koruny stromů vzájemně vyhýbají. Větve jednoho stromu vyplňují mezery zanechané větvemi stromu druhého. Je to jako skládačka s úzkými mezerami mezi jednotlivými kousky. Jen tak úzkými, aby orámovaly lezoucí hmyz.

Někteří říkají, že černý vepř je matkou obou ostatních.

*Jiní nesouhlasí a říkají, že žádost a nenávisť
jsou stejně tak základní.*

*Někteří říkají, že všechny rozumné bytosti mohou dosáhnout
buddhovství.*

Jiní tak shovívaví nejsou.

Pokud má ovšem shovívavost

cokoliv společného

s duchovními zákony.

Co ctnostné filosofy šokuje, to chameleonského básníka blaží.

- John Keats, dopisy Woodhousevi, 1818 (z Durra, 1970)

Cesta jedů je úzká stezka, která se kroutí. Není to stezka pro všechny. *Tobě* se to může podařit, *Ó* vznešený, můžeš to tak tak přežít, ale kdo tě bude následovat? Je lépe poslat je zpátky na širokou cestu, dobře projetou a vydlážděnou. Cesta jedů není žádná zkratka. Cesta jedů je nevhodnější pro kejklíře a mágy, kteří se, pokud můžeme těmto historkám věřit, vracejí poté, co byli zabiti, do života zpátky.

Zvláštní předání nepatřící k této knize

Jedovatá dharmá, jedovatá datura, jak by nás mohlo překvapit, že rostou dohromady. Kobra naplněná jedem, co skrývá? Medikamenty a moc, dub rostoucí na dvorku, had s želvím nosem.

I dnes, právě tady ztrácejí lidé životy uštknutí tímto hadem.

- Hekigan Roku, Zápisky z Modrého útesu

Jed vše prostupuje a otravuje cestu samu.

Sokrates přirovnával texty přinesené Faedrem k FARMAKONU: k „droze“ nebo „medicině“, k nápoji lásky, který působí současně jako lék i jed... Toto kouzlo, tato dech beroucí ctnost, tato síla fascinace může působit - buď střídavě nebo současně - dobro i zlo... FARMAKON svádí člověka z obecné, přirozené a zvykové cesty, vede ho mimo obecné zákony.

- Jacques Derrida, Platonova Farmacie

Prvotním jedem je Slovo - FARMAKOS - ten, který existenci světa předstírá. Všechny ostatní jedy působí přes tento jediný předstírající jed. Předstírající opici. Ježíš měl být ukamenován, nikoliv ukřižován.

Farmakos znamená i „jedař“, „čaroděj“ či „mág“. Plato vyhnal ze své Republiky *farmakea*, šamana, roku 480 před našim letopočtem. Číňané vyhnali v prvním století z vlády šamanku i s celou její rodinou.

Předstírání, Logos. Morfin s maskou endorfinu, tetrahydrocannabinol převlečený za anandamid. Molekuly zastupující podráždění: pocit symbolizovaný na mozkové kůře, rhodopsin jako metafora světla. Intelekt je zprostředkovaný i zprostředkující. Mapování vzorců do vzorců iontů, vzájemné poměry, koncentrace aminů, vrstvy neurotransmiterů, které jsou samy v pohybu, nabíjeny a vedeny emocemi a pamětí. Mysl vše promítá ven, pohybuje horami, mění své vlastní prostředí, mění přesně ty reakce, které vedou ke změnám.

a to je vynikající trik

Vzorce, podobnost vzorců a analogická podobnost podobnostem. Rozpínání se zvuku v adagiu a jeho neuronový odraz. Veliká hra v kuličky, poesie je jed - ozvěny fonémů, duchové předstírající duchy.

Jed jako znesvěcení: *klěša, deset poskvrnění, sedmero smrtelných hříchů, zrnka prachu, která znehodnotí dokonalé zrcadlo, Álaja, „úložiště vědomí“*. Ta moucha v pomazání je Belzebub.

V *Lankávatára-sútre* je *klěša* nevíтанým hostem, něco, co se tam nehodí, co tam nepatří. Možná Dionýsos, nebo ochlupené stvoření se špičatými ušima, Kojot či možná dva bozi, kteří v přestrojení putují mezi smrtelníky.

Kdyby tathágata-garbha nebo álaja-vidžňána nebyly tajemným smícháním čistoty a znečištění, dobra a zla, tato náhlá změna (Parávrtti) celé osobnosti by nebyla možná. To znamená, že pokud by garbha či álaja, které jsou samy o sobě naprosto bezbarvé a neutrální, neobsahovaly určitou iracionalitu, žádná vědomá bytost by se nikdy nemohla stát Buddhou, žádné lidské stvoření by nikdy nepocítilo osvícení.

- D.T. Suzuki, Lankávatára Súra

Álaja je Spojenec (angl. Ally).

Znesvěcení jsou graffiti na bílých zdech Velikého Velkoobchodu. Nebo možná jsou zdi velkoobchodu průhledné a zdánlivá graffiti jsou tvořena našim roz-

lišováním, které samo obarvuje - pigmenty, makeup - Empedoklův prohnáný umělec míchající a nanášející svá mnohobarevná *farmaka* na obětní dary a tvořící muže, ženy i stromy. Stvořitel stvořil Svět z jedů.

*Krankheit ist wohl der letzte Grund
Des ganzen Schöpferdrangs gewesen;
Erschaffend konnte ich genesen,
Erschaffend wurde ich gesund.*

*Nemoc je v hloubce pravou inspirací,
příčinou tvoření a jeho hnací silou.
Když tvořím, bolest odtéká mi žilou,
Když tvořím, zdraví se mi vrací.*

- Heinrich Heine (z Freuda, „O narcisismu“)

James Ensor,
„Vlastní podobizna s demony“, 1898

Nemá žádný smysl nazývat to, co je definováno jako nečisté, čistým. Nebo snad je? „Všechna ta vnitřně čistá znečištění.“ Všechna společně stvořená, vzájemně závislá znečištění mysli a mozku, která na nás nalétávají jako andělé, nebo která se vynořují ze svého vlastního vynořování. List, roh, sen, hlas, který prošel kolem a utrousil slovo.

Nepokoušíme se tvrdit, že jsou hodné, ty jedy. Nicméně „hodný“ je relativní pojem, neznamená dobrý.

*Jedovaté oči, jedovaté uši,
jedovaté popěvky.
Sny ve snění.*

Doufáme, že jsme svět neotrávili zbytečně.

Smysl našeho učení se podobá bubnu potřenému jedem. Jakmile zazní, ti, co ho uslyší zblízka či z dále, jsou ztraceni. Že ti, co ho uslyší, jsou ztraceni, je jisté. Ale co ti hlouší?

- Zenový mistr Ši-čchi Šin-iüe, „Kamenná řeka“ (z Clearyho, 1990)

DEFINICE POJMŮ

Toto je pracovní seznam pojmů:

acetylát: definice
albedo: definice
alembik
alkaloid
amygdalin
analgetikum
anandamid
aneiomancie
angiospermy
anhydričký
anodyn
anoxie
anthelmintikum
antropofilický
antijatrogenní
antimykotikum
antitusikum
arytmie
athanor
autonomní systém
bicyklický
bifázový
butan
cholinergický
chloroplast
cyanogenický
cytáza
diastáza
diploidní
destilace

diterpeny
 diuretikum
 ektomorfni
 eidetický
 emetikum
 endogenni
 endomorfni
 entheogen
 epinefrin
 ethanolfilický
 euforie
 exoterický
 flavinoid
 genotyp
 glykosid
 halothan
 harmin
 hermetismus
 hexan
 homeostáze
 hydrolýza
 hydroxyl
 hydrofyt
 hyosciamin
 izomer
 isochinolin
 kavalakton
 kefir
 kapnomancie
 klonidin
 kultigen
 laktifer
 laetril
 ligand
 lipofilní
 lytický
 Mazatékové

meristomatický
 mezomorfni
 metabolit
 methionin
 moxa
 nepenthe
 nervin
 neurohormon
 neuropatie
 neurotoxin
 neurotransmitter
 nigredo
 nor-nikotin
 opium
 organoleptický
 papaverin
 parasympatetický systém
 peptid
 perikarp
 farmakokinetika
 fenanthrin
 fenolický
 fenotyp
 fylogenese
 Poaceae
 proteinový
 protoplazmatický
 psychoanaleptika
 psychodysleptika
 psychoeuleptika
 psycholeptika
 psychonaut
 psychomimetický
 psychotropní
 putrefakce
 pyridin
 pyrolace

rtuť
 Radiolaria
 refluxe
 sádhu
 saponin
 skopolamin
 sedativum
 Solanaceae
 somatický
 soporifikum
 spasmolytikum
 spodomancie
 stupefianty
 sympatethikum
 synergismus
 synoptický
 taxonomie
 terpen
 tetraploidní
 thalamus
 thujon
 toluen
 transdermální
 uhlovodík
 vas deferens
 vatický
 xerický
 zazen

ODKAZY NA LITERATURU

(ještě se na tom pracuje)

I. Poznámky

O přirozenosti jedu

Základním textem je publikace de Angula (1926). Více podrobností o šamanismu od Pit River je možno najít v publikaci de Angula (1950), která byla znovu vydána nakladatelstvím Turtle Island v roce 1973. Dodatečný materiál je možno nalézt v de Angulových nepublikovaných zprávách na Kalifornské univerzitě v Santa Cruz, včetně anglické verze části *La psychologie Religieuse des Achumawi*.

Viz též Freeland (1923).

O jedu a duchovních praktikách: předpokládáme, že čtenář je dostatečně seznámen s nejrůznějšími varováními, předsudky a odsuzováními používání drog v rámci duchovních disciplín. Z toho vycházíme. Že je v rámci duchovních cvičení užitečné vycházet z tradičních metod a učitelů považujeme za tak zřejmé, že je to zbytečné opakovat.

Citáty z Boehmeho pocházejí z publikace Boehme (1969).

Rostlinní lidé

Prusinkiewicz (1990) pokrývá téma matematického generování rostlin. Jeho publikace obsahuje vyčerpávající bibliografii. Goethe by tuto knihu shledal jako velice zajímavou.

Aitkenova gatha pochází z publikace Aitken (1990).

Riedlinger (1982) předkládá fascinující přehled Sartrových meskalinových experimentů a jejich dopad na *Nauseu*.

Rostliny jako učitelé

Většina materiálu pochází od Mamallacty (1990), Millera (1990), Gallegona (1988), Luny (1984, 1986) a Luny a Amaringa (1991).

Kečuánský šamanismus je probírán ve Whittenovi (1976, 1982). Druhá z obou publikací obsahuje i kapitolu o úloze keramiky v ženském šamanismu.

Obecnější úvody do této problematiky lze nalézt v mnohých etnografických publikacích z celého světa, kterých je příliš mnoho na to, aby zde byly citovány. Etnografické publikace, které se soustřeďují na určité rostliny, jako je například *Lophophora*, budou citovány u kapitol, zabývajících se těmito rostlinami. Další dvě publikace, které se zabývají jihoamerickým šamanismem jsou Reichel-Dolmatoff (1975) a Taussig (1987). Nicméně s Taussigem nesouhlasím v tom, že považuje „magic aids hegemony“ za přírodní zákon. Pozice magie a magů je mnohem dvojnásobnější, něco jako pozice advokátů.

Povaha spojení

Textů, které se týkají šamanismu a pomocných duchů je mnoho, Nicméně nejvíce jsem čerpal z publikací Lommela (1967) a Coyote Mana (1973b).

Pokud se týče „spojence“, nelze obejít Castanedu (1968, 1971, 1972), a to i přes všechnu jeho problematičnost (viz De Mille (1976), Noel (1976) a Fikes (1993)). Nejlepší je považovat Castanedovo pojetí „Yaqui“ a „Meskalita“ za ujetí v jeho jinak inspirované fikci. Totéž platí o partiích, které se týkají durmanu. Literární paralelu můžeme vidět v *Ossiánských* básních Jamese Macphersona, které měly veliký vliv na romantiku, včetně Goetheho.

Slivňoň vykrajovaná (*Prunus emarginata*)

Co se týče farmakognozie, dávám přednost Evansovi (1980) před Tylerem (1981). Zcela povinné jsou Lewis a Elvin-Lewis (1977). Stuhra (1933) je velmi těžké sehnat, ale obsahuje tolik anekdotických narážek na vlastnosti nejrůznějších rostlinných druhů, že se každému opravdovému bylináři ze západních států U.S. vyplatí se s ním seznámit. Duke (1985) je drahý, ale spolehlivý, ze všeho, co znám, je nejbližší tomu, co by se dalo nazvat „konečným“ textem. Nicméně žádná z těchto knih se o slivňoň vykrajovanou nezmiňuje.

Veliké dílo

Zanech vši naděje, ty, který vcházíš.

Sluneční a měsíční medicína

Základní alchymické texty jsou dnes daleko dostupnější, než tomu bylo před dvaceti lety, ale co z toho?

Několik dobrých: Paracelsus (1967): Hermetické a alchymické texty. Weiser nabízí *The Hermetic Museum* (Waite, 1990). Existuje několik překladů Herma Trismegista. Chambers (1975), který vyšel původně v roce 1882, obsahuje in-

dex a více poznámek o Řecích než Mead (1964), jehož překlady jsou nicméně přesnější a lepší. Vynikající je nová kniha od Copenhavera (1992). Copenhaver přeložil *Corpus Hermeticum* a *Asclepia* na zhruba devadesáti stránkách, ale jeho dílo obsahuje i sto padesát stránek velmi učených poznámek (velmi podobných mým), osmdesát stránek úvodu a bibliografie a šedesát stránek rejstříků (jeden řecký, druhý latinský a třetí obecný). Pouze díky eleganci Meadova stylu není kniha tohoto velikého překladatele zcela zastaralá.

Od sedmáctého století ztratila alchymie své experimentální ostří a začala sklouzávat do pythagorského racionalismu postrádajícího praktickou stránku. Což je to, kde se ocitla dneska, kdy je zcela pythagorská. Maierova *Atalanta Fugiens* byla znovu publikována vydavatelstvím Phanes Press (Maier, 1989). A to i s kazetou s nahranými Maierovými alchymickými fugami. Fludd byl pythagorec. Dee byl spiritualista, ale také vědec, matematik, kartograf a vynálezce. Podle Paula Lee se podstatně zasloužil o porážku Armady.

Pythagorsko/okultní alchymickou tradici oživil Carl Jung (Jung 1968, 1967, 1976), který ji aplikoval na proces individuace. Vycházeje z Junga, vydal Fabricius (1989) nádhernou kolekci středověkých tabulí a kreseb, doprovázených rejstříkem a bohatými poznámkami založenými na hlubinné psychologii včetně zážitků s LSD.

Okultně/magická tradice je shrnuta v Burkhardtovi (1967) a Burlandovi (1967). McLean vysvětluje alchymické mandaly kabbalisticky. Fulcanelli (1971) spojuje alchymii s gotickým zpěvem a katedrálami. O židovské alchymii existují dvě historické knihy, a to Waite (1970) a nověji Patai (1994).

Posledním proudem alchymie jsou experimentalisté. Dnes se vyskytují především mezi Rosikruciany a Steinerovci, či v odnožích, jako je třeba „Paracelsus Research Society“ bratra Alberta v Salt Lake City. Jedna skupina (Hauschka, 1966 a Kervan, věří v biologickou transmutaci. Hauschka tvrdí, že kvantitativní analýza zapečetěných semen před a po vyklíčení prokázala, že, pokud si vzpomínám, že fúzí dusíku a hořčiku vzniká potaš (a to bylo dlouho před Pottsovými experimenty s chladnou fúzí, které proběhly na universitě v Utahu). Skupina Steinerovců také vynalezla „senzitivní krystalizaci“, což je technika sloužící věštění, zda dvě rostliny, které jsou si podobné, jsou „spojenci“. Do každé ze dvou Petriho mističek, v nichž je přesycený roztok chloridu či síranu měďnatého, je kápnuta kapka šťávy z jedné ze dvou zkoumaných rostlin. Do další mističky jsou přidány kapky z obou rostlin. Říkají, že každá rostlina vtiskne jasný krystalový podpis do struktury, kterou krystaly následně vytvoří. A pokud na třetí mističce vznikne vzor symetričtější, vznešenější

a silnější, pak jsou ony rostliny „spojenci“. Naopak, jestli ve výsledném vzoru potlačují rostliny jedna druhou, je nutno je sázet od sebe odděleně.

Jedná se první zmínku o „rostlinném spojenci“, o které vím. Za nejlepší knihu o rostlinné práci, o umění spagyrickém, považuji Juniuse (1985). Druhý díl této knihy můžeme využít k pochopení spagyrických technik i ku sebezmatení.

Scirpus atrovirens

Bye (1979) cituje monografii o *Bakaně*, kterou připravuje společně s Burgesem pro periodikum Harvard Botanical Museum Leaflets. Pokud vím, tato práce publikována nebyla.

Ott (1993) ve své publikaci *Pharmactheon* uvádí, že na *piripiri* parazituje houba *Balansia cyperi*. Plowman aj. (1990) našel v *Balansii* sebrané v Amazonii a Spojených státech ergotové alkaloidy. Je docela možné, že *Balansia* infikuje i skřípínu *Scirpus atrovirens*. Raffauf (1970) našel ve skřípíně karboliny harmalinového typu. Kombinace entheogenních aminů s MAO-I může být velice účinná.

Metodologie I

Metodologie II

Dvě velmi důležité knihy o halucinogenních (Schultes)/ entheogenních (Ott) rostlinách jsou publikace od Schultese a Hofmanna (1980) a Otta (1993). Schultes a Hofmann představují starý standard. Ottova kniha je modernější a obsahuje o některých rostlinách podrobnosti, které ve starší knize nenaleznete. Znalosti pana Otta jsou encyklopedické a excentrické a jeho *Farmactheon* zahrnuje patrně nejrozsáhlejší bibliografii, jaká kdy byla shromážděna.

Ratsch (1992) má širší záběr a zahrnuje mnoho psychoaktivních rostlin, které nejsou halucinogenní (entheogenní) a uvádí u nich prameny pro další studium. Velice hezká kniha, která byla nedávno znovu vydána jako paperback.

Jako užitečného pro bylinářství obecně jsem už uvedl Dukeho (1985), který je sice drahý, ale lze ho nalézt ve všech lepších knihovnách. Grieve (1971) představuje výborný pramen informací a lidovém využívání rostlin a folkloru. Rose (1983) je více současný. V oboru divokých rostlin Západních států důvěřují Moorovi (1979, 1989, 1993). Slyšel jsem, že dobrá kniha je také *Herbal Bounty* od S. Fostera, ale neviděl jsem ji. Budete potřebovat i knihu o jedovatých rostlinách, například knihu od Fullera a McClintocka (1986).

Rinzler (1990) pokrývá oblast léčivých vlastností rostlin používaných v kuchyni.

Vyvažování základního stavu

Světovými experty v tomto oboru jsou patrně buddhisté. Zvláště škola dhjány (zenu) věnovala tisíc let vychytávání much své vyvažovací techniky. Základním textem je *Satipatthána-sútra* (Rozmluva o cvičení soustředění) z Pálijského kánonu. Současné knihy o začátečnických technikách jsou velice rozšířeny, kvalifikovaní učitelé už méně. Základní techniky uvádějí Aitken (1982), Hanh (1987), Beck (1989), Kapleau (1965) nebo Suzuki (1970). Podobné přístupy lze nalézt i ve vipašjaně (vhledu) a tantrických textech.

O výkladu Dhjána-sútry

Musím se naučit, že všem substancím chybí pravá substance.

Že lpění na odstranění všech zbytků vytváří zbytek nový.

*Zapomeň na Svět i v okamžiku, když o něm mluvíš,
a nebude nic, čemu bys nerozuměl.*

Vyprávět svůj sen, když stále ještě sníš, je kupením marnosti na marnost.

Jak můžeš od vzdušné květiny očekávat, že uzraje v plod?

Jak můžeš chytit rybu ve vodách faty morgany?

Dhjána je potlačení pohybu a přitom sama Dhjána je pohyb.

„Žádná Dhjána, žádný pohyb“ – to je to, jak to je.

– Po Čchu-i

Thanatopatika

Tabák

Pituri

Zabíjení času

Píseň *Macumbú* je od Bramleye (1975). Bramley je novinář a ne antropolog a měl dostatek intergrity na to, aby se do celé věci zapojil osobně.

Vynikající kniha o tabáku v šamanismu je od Wilberta (1987). Všele ji doporučuji. Některá dříve citovaná fakta pocházejí od Schleifferra (1973).

Farmakologií nikotinu se zabývá Julien (1988) nebo Lewis a Elvin-Lewis (1977). Rociův příběh pochází z Gallegona (1990).

Klien (1993) představuje pronikavou studii s vhladem do naší lásky/nenávisti k tabáku, navíc mající příchuť podivínství. O vynálezu stroje na výrobu cigaret viz časopis *Scientific American* (- -).

Reklamní slogany a pár úžasných plakátů najdete v Hellerovi (1994).

Nejlepší statě o pituri jsou ve Watsonovi (1983a, 1983b).

Fenomenologická taxonomie psychotropních rostlin

Eddington (1928) analyzuje hranice vědeckého poznání. Nemyslím, že by nějaké nové knihy o kvantové fyzice či mysticismu překonaly tyto přednášky, které Eddington proslavil v roce 1972. Ve stejném roce, kdy Heisenberg publikoval teorii neurčitosti.

Díazův systém je popsán v Díazově (1972) vynikajícím článku, který se zabývá mexickými „psychodysleptickými“ rostlinami. Základní práci v tomto oboru je Lewin (1931). Lewin publikoval první chemický článek o peyotlu. Ale byl to Arthur Heffter, kdo poté, co nebyl schopen rozlišit při pokusech se zvířaty, který z alkaloidů izolovaných z kaktusu je psychoaktivní, provedl experiment sám na sobě. Stal se tak prvním člověkem, který zažil účinky čistého meskalinu a označil ho za hlavní aktivní alkaloid peyotlu.

Systematikou se zabývají Emboden (1979), Fischer (1971), Govinda (1981) a Metzner (1971).

Okultní souvislosti jsem čerpal z tolika zdrojů, že je nemožno uveřejnit. Nicméně lze začít s Govindou (1960), Trungpou, Jamblichem (1988) a Crowleyovou prací *Liber 777* (Crowley, 1973).

Inebrianty, Kvasinky, Víno, Pivo, Aqua vitae, Alkoholická múza

Rouche (1960) představuje celistvé a dobře podložené obecné dějiny používání alkoholu. Podrobnější studie týkající se vína lze nalézt v Youngerovi (1966). Lze doporučit i McCarthyho (1959), zvláště pokud se týká vína a jeho pití v dobách klasiky. Wykes (1979) obsahuje populární historii piva a pivovarnictví, a to obzvláště v Anglii. Velice dobré knihy s odkazy na pití jsou od Mortlocka & Williamse (1947) a Digbyho (1988). Hannum & Blumberg (1976) představují ucelenou historii pálenek a likérů. Ohledně alkoholismu spisovatelů je možno se obrátit na Goodwina (1990).

Objev sedlin v sumerských urnách je uveden v San José Mercury News.

Intoxikace zvířat je popsána v Siegelovi (1989), v knize, se kterou lze jinak těžko souhlasit. Siegel svou kariéru postavil na sledování „táhnutí“ zvířat k intoxikaci. Bez nejmenších morálních zábran popisuje experiment, během kterého byly dvě opice umístěny do nádoby ve tvaru pyramidy, která byla naplněna vodou. Pouze u vrcholu pyramidy byla trocha vzduchu – tak právě jen pro jednu opici. Siegel popisuje boj opic o přežití, který skončil utonutím jedné z nich. Následující experiment spočíval v tom, že oběma dalším opicím bylo předtím, než byly umístěny do smrtelné pasti, podáno LSD. Pod vlivem LSD nepřežila

ani jedna opice. Jedna druhé dávala přednost. Něco jako „ne, ty si to vezmi“, „ne, ty, prosím“ atd. Morální poučení, které z toho Siegel vyvodil, zní: „s LSD nikdo nepřežije“. Patrně na své „vědecké“ experimenty nesehnal dost peněz, a tak své příjmy vylepšoval tím, že se objevoval jako znalec obžaloby v případech týkajících se drog.

Rčení z Louisiany bylo zaznamenáno Marianou Bokelmanovou.

O vzniku zemědělství viz Anderson (1952) a Renfrew (1973). Watkins (1978) rozebírá roli ječmene v rámci indo-evropského rituálního pití. Přípouští, že mohl obsahovat i amidy kyseliny lysergové, jak uvádí Greene (1992).

O blínu v pivu viz Rättsch (1992).

Úplné vylíčení účinků alkoholu na Irokézy a Hurony v sedmnáctém století uvádí Edmonds (1968). Práci o pijáckých zvycích kmene Ajmarů publikoval William E. Carter (v Du Toit, 1977).

Blakeovo „z čertovy družiny“ je z *Marriage of Heaven and Hell* (*Svatba nebe s peklem*).

Timor Mortis: William Dunbar. Srovnej též s „Thou Shalt Not Kill (Nezabiješ)“ Kennetha Rexrotha (*In defense of the Earth*, 1956, New Directions).

Éter, Fosilní palivo

Většina farmakologie je z Blumgartena (1944). Historii používání éteru najdete v Brecherovi (1972), Blumovi (1969) a v High Times (1978). Báseň Allen Ginsberga je ze sbírky *Reality Sandwiches*, Ginsberg (1966).

Monografie NIDA 129 uvádí nejmodernější chápání toxicity uhlovodíkových rozpouštědel.

Medovina a boží šilenství.

Gimbutas (1974) zmiňuje včelí královnu. Kerenyi (1976) píše o včelách, medu a medovině podrobněji. Younger (1966) uvádí několik odstavců o metheglinu. Viz též Virgilius, *Georgics. IV.*

Svádění andělů

Píseň Nahuatlů je z Leon-Portilly (1992).

Metafory poesie: Yeats, *A Vision* (*Vize*).

Citace z Rilkeho je ze „Druhé Elegie.“ Sammael/Sam-el viz Davidson (1967).

Absint

Nejlepší knihu o absintu napsal Conrad (1988). Kniha je plná historie, anekdot a reprodukcí kreseb inspirovaných *La Feé Verte*. Pokud si chcete koupit jenom jednu knihu, kupte si tuto.

Pelyňku se týká krásná báseň od Snydera „Earrings dangling and Miles of Desert (Houpající se náušnice a míle pouště)“, Snyder 1991. Dosud není publikována, ale objeví se v periodiku *Mountain and Rivers Without End* a je výrazným příkladem poetické konvergentní evoluce. Více o mythologii pelyňku lze nalézt v článku Albert-Puleoa (1978).

Myslím, že teorie publikovaná Arnoldem (1988, 1989) o tom, že Van Gogh se pitím absintu stal závislým na terpenech a proto olizoval štětce, kterými maloval, není opodstatněná. Neexistuje žádný jasný důkaz o tom, že zvyk pít absint (Arnolds užívá slova „závislost“) vede k touze po ostatních terpenech. Nic na Van Goghových malbách nepřipomíná vizuální představy vyvolané absintem, ale kroužící barvy skutečně mohou být výsledkem otravy těžkými kovy. Na druhou stranu si myslím, že impresionismus jako směr vskutku mohl odrážet barevné vnímání po absintu, kdy se barvy jeví jasnější a kropenaté.

Další recepty lze nalézt v Dickovi (1903), Rackovi (ND) a Delahayeovi (ND).

Zcela nedávno jsem se dozvěděl, že ve Spojených státech existuje Společnost absintu, jejíž členové se čas od času scházejí a vyměňují si recepty a zkušenosti s domácí výrobou likéru. To, co jsem slyšel o portugalském absintu naznačuje, že jeho kvalita je nízká. Je pravděpodobně vyráběn mícháním čistého alkoholu a základních rostlinných olejů. Poznal jsem absinty vzniklé pouhým louhováním pelyňku v alkoholu, takové, které vůbec neprošly destilací. Na druhou stranu absint, který je dnes podáván v Praze, vypadá jako opravdový. I když můj informátor nespatriil žádné absintové lžičky a pil ho neředěný.

Calea zacatechichi**Euforika;****Opium;****Heroin a podstata návyku**

Thomas De Quincey představuje v podstatě klišé, nicméně užitečné. Jeho *Zpověď* existuje ve dvou verzích. Verze nakladatelství *Heritage Press* (De Quincey 1950) odpovídá vydání z roku 1822 a ve srovnání s přepracovaným vydáním z roku 1856 (Dent, Everyman 1902, 1982) je zhruba poloviční, co do roz-

sahu. Nicméně skoro ve všech případech je z obou dvou výstižnější. Baudelaire (Baudelaire 1971) věnuje rozboru Quinceyho práce druhou polovinu svého *Umělého ráje*. Důstojným následníkem obou autorů je Cocteau (1958).

Prehistorii pěstování máku se zabývá Merlin (1984). Velmi dobré botanické zpracování rodu *Papaver*, včetně taxonomie, najdeme v Grey-Wilsonovi (1993).

Chemické vlastnosti opiových alkaloidů najdeme v Bentleyovi (1954) a Smallově (1932). Atalova (1982) práce obsahuje články o chemii, biochemii, farmakologii, extrakci alkaloidů i pěstování máku. Pěkná kniha. V Indii byla také publikována kniha od Husaina (1983), která se zabývá pěstováním, mezinárodním trhem, sklizením, extrakcí makové slámy a extrakcí alkaloidů z opia. Addens (1939) se zaměřuje na legitimní opiový trh, nicméně uvádí i nějaké podrobnosti o extrakci. Z neoficiálně vydaných knížek se kultivací a sklizením máku zabývají Drake (1974), Griffith (1993), „O“ (1979) a zcela nedávno publikovaná knížka od Hogshirea (1994).

Sociální historii najdeme v Aldrichovi (1979), který uvádí výstřižky z novin z let 1856 až 1950 týkajících se narkotik a marihuany. Berridge (1987) se zabývá stavem v Anglii během devatenáctého století. Courtwright (1982) tvrdí, že průměrný ekonomický status morfinistů klesal již před tím, než bylo morfium postaveno mimo zákon. Hayter (1988) je klasickou studií o básnících romantismu, kteří užívali laudanum. Palmer & Horowitz (1982) shrnují drogové zkušenosti žen. Latimer (1982) obsahuje obecnější historii.

McCoy (1972) se zabývá rolí Spojených států v obchodu s heroinem v Jiho-východní Asii. V této knize je popsána i acetylace. Ramparts & Browning (1972) uvádějí úvahy o jiných aspektech obchodu s heroinem. Westermeyer (1982) představuje zajímavou a dobře výzkumem podloženou zprávu o užívání opia v Laosu.

Detzer (1988) je příběhem sociálního pracovníka, který si vypěstuje návyk na makovice. Obsahuje dobrý popis pídění se za makovicemi po celém Severozápadě. Detzer prostě mixoval makovice v mixéru.

V případě návyku a zbavení se jej, mám rád knihu od Lyndona (1993). Je plná scének a příběhů z šedesátých a sedmdesátých let, které v těch, kteří tuto epochu přežili, vyvolávají silné vzpomínky. Problém závislosti v obecnějším kontextu se objevuje i v Leonardovi (1989) a dalších knížkách uvedených v bibliografii. Další zmínky o problémech s narkotiky najdeme v Brecherovi (1972), Blumovi (1969), Kohnovi (1987) a Krivankovi (1988).

Jsou zde také zcela fiktivní (Algren, 1949), polofiktivní (Burroughs, 1959) a skutečné (Pepper, 1979) biografie. Všechny jsou dobré.

Kava kava

„Kava, pacifická droga“ od Lebota, Merlina a Lindstroma je nejlepší existující kniha o kavě. Tato kniha představuje druhý díl chystané série nazvané „Psychoaktivní rostliny světa“, kterou publikuje nakladatelství Yale University Press a jejímiž hlavními editory jsou Richard Evans Schultes a Robert F. Raffa. Tato kniha o kavě je příkladným dílem etnobotanického výzkumu, stejně jako jím je první díl uvedené série Yalské university, kterým je Wilbertův *Tabák a šamanismus v Jižní Americe*. Kéž tato série pokračuje.

Pěkná knížka týkající se polynéské etnobotaniky je *Ostrov, rostliny a Polynézané*, kterou editovali Paul Alan Cox a Sandra Anne Banacková z nakladatelství Dioscorides Press.

Ska Pastora

Od té doby, co byl zpracován rukopis této knihy se objem publikací o rostlině *Ska Pastora* téměř zdvojnásobil. Přesto *Ska Pastora* zůstává tajemstvím. Dostupnost salvinorinu A bezpochyby vyvolává veliký pohyb mezi těmi, kteří hledají nové psychonautické zkušenosti. Nicméně lidé, vedle novin, hledají především příjemnější zážitky. Snad autority do běhu událostí zasahovat nebudou.

Co není naprosto třeba, to jsou články jako ten od Valdese (1994), který mává poplašnou červenou vlajkou, že, „jak šalvěj věštecká (*S. divinorum*), tak i salvinorin A jsou horkými kandidáty na to, aby se staly rozšířenou drogou ... mnohem atraktivnější než syntetické LSD nebo deriváty fenocyklidinu ...“. Valdesova práce je příkladem problémů inherentních v přístupu „ruce pryč“ aplikovaném na studium posvátných rostlin. Není schopen rozlišovat mezi rostlinnými spojenci patřícími do tříd existenty a fantastika. Varuje před poplachem dřívě, než nějaký nastal. Z pouhé skutečnosti, že salvinorin A představuje značně mocnou drogu, usuzuje na nebezpečí toho, že se stane populární drogou, přestože mu je jasné, že on sám o podobné zkušenosti nestojí. Tedy, plně s Valdesem souhlasím v tom, když usuzuje, že „extremní síla salvinorinu A může snadno vést k předávkování a s ním spojeným problémům“. I když ony „s ním spojené problémy“ jsou zatím spíše vágní. Nicméně člověka měnícího se v medvěda není možné brát na lehkou váhu.

Názvy článků o šalvěji věštecké (*Salvia divinorum*) samy označují, o co v těchto člancích jde. Hofmann (1980, 1990) popisuje své návštěvy u Marie Sabinny, které vykonal se svou ženou a Gordonem Wassonem. Ve Valdesovi (1983, 1987, 1994) je o něco více etnofarmakologie. Valdes (1984, 1994), Ortega

(1982) a Siebert (1994) se zabývají i chemií salvinorinu. Siebert byl první, kdo publikoval psychoaktivní účinky salvinorinu na člověka. A. Reisfield (1993) se zabývá botanikou a taxonomií této rostliny.

Marihuana

Literatura o konopí je obsáhlá. Obecné diskuze najdeme v Schultesovi (1979) a Embodenovi (1979). Nejlepší obecnou historii obsahuje Abel (1980). Starověká historie je obsažená v Aldrichovi (1977) a v článku od téhož autora uveřejněném v High Times (1978). Sloman (1979) uvádí některá fakta o Anslingerovi a pozadí zákazu marihuany.

Lékařské aspekty marihuany, o nichž jsme se sotva zmínili, je možno nalézt v Grinspoonovi a Bakalarovi (1993). Sociologický pohled na marihuanu je v Novakovi (1980), jehož kniha obsahuje i dobře zpracovanou bibliografii. Farmakologie je probírána v Nahasovi (1984). Je však dobré se seznámit i s jinými pohledy, které uvádějí Brecher (1972), Conrad (1993), Goode (1993) a Peterson (1977).

Gold (1993) a Starks (1990) pokrývají chemii. Gold se soustřeďuje na chemické modifikace CBD a THC. Nejlepší kniha o pěstování konopí je od Francka (1990).

Rubin (1976) představuje výbornou sbírku úvah o sociálních a kulturních aspektech užívání marihuany. Podstata zkušenosti intoxikace je probírána v Tartovi (1971) a Berkeovi (1974). Ebin (1961) a Solomon (1966) uvádějí antologii literárního zpracování tématu konopí a dalších psychotropních látek.

Oxid dusný

Nejlepší kniha na toto téma je Shedlin, Wallechinski a Salyer (1973, přetisk 1992). Vedle historie a bohatých vlastních zážitků svých autorů obsahuje tato publikace podstatné výňatky z Davyho a Blooda, jejichž knihy lze jen velmi těžko sehnat.

Nebezpečí pro zdraví jsou více méně zpracována v monografii NIDA. Dobrá je bibliografie.

Dobrym zdrojem těchto informací se ukázal být i internet.

Stezka jedů II

„Had s želvím nosem“ viz Hekigan Roku, svazek 22. O lécích a chorobách viz svazek 87. Viz též svazky 6 a 37 v Mumonkanovi. Citace z Derridy pochází z publikace Derrida (1981). Farmaka zmiňuje Empedokles (1992): 27/23. Heineho básnička je citována Freudem v „Narcisismu“. Báseň od Šin-čchi Šin-iüeho je přeložena Clearym (1990).

II. Literatura

Knihy vztahující se k etnobotanice

- Magic and Medicine of Plants*; Reader's Digest.
- Anderson, Edgar; 1952; *Plants, Man, and Life*; University of California Press.
- Blackwell, Will H.; 1990; *Poisonous and Medicinal Plants*; Prentice-Hall.
- Blosser, Bret; 1994; *Lessons in Mazatec Curanderismo*; mss.
- Blum, Richard, a spol.; 1969; *Society bad Drugs; Drugs I: Social and Cultural Observations*; Jossey-Bass Inc., San Francisco.
- Blumgarten, A.S.; 1944; *Textbook of Materia Medica, Pharmacology and Therapeutics*; Seventh Edition; Macmillan, New York.
- Blunt, Wilfrid, a Sandra Raphael; 1979; *The Illustrated Herbal*; Thames and Hudson.
- Bodley, John H.; 1978; *Preliminary Ethnobotany of the Peruvian Amazon*; WSU Laboratory of Anthropology Report No. 55.
- Brecher, Edward M. a ed. Consumer Reports; 1972; *Licit and Illicit Drugs; The Consumer Union Report on Narcotics, Stimulants, Depressants, Inhalants, Hallucinogens, and Marijuana including Caffeine Nicotine, and Alcohol*; Little, Brown, & Co.
- Budavari, Susan, ed.; 1989; *The Merck Index; an encyclopedia of chemicals, drugs, and biologicals*; Merck, Rayway, N.J., 11th ed., výroční ed..
- Bye, Robert A. Jr.; 1979; *Hallucinogenic Plants of the Tarahumara*; Journal of Ethnopharmacology 1(1).
- Cole, John N.; 1979; *Amaranth; From the Past, For the Future*; Rodale Press.
- Cooke, Mordecai C.; 1990; *The Seven Sisters of Sleep; A Popular History of the Seven Prevailing Narcotics of the World*; [1860] Quarterman Publ., Lincoln, Mass..
- Cooper, Jack R., Floyd E. Bloom, and Robert H. Roth; 1991; *The Biochemical Basis of Neuropharmacology*; Sixth Edition; Oxford University Press.
- De Ropp, Robert S.; 1976; *Drugs and the Mind*; nově upravené vydání; Delta.
- DeKorne, Jim; 1994; *Psychedelic Shamanism; The Cultivation, Preparation and Shamanic Use of Psychotropic Plants*; Loompanics. česky: DeKorne, Jim; Psychedelický šamanismus, VOLVOX GLOBATOR, 1997.
- Diaz, Jose Luis; 1979; *Ethnopharmacology and Taxonomy of Mexican Psychodysleptic Plants*; Journal of Psychedelic drugs 11 (1,2): 71-101.
- Dick, W.B.; 18- ; *Dick's Encyclopedia of Practical Receipts and Processes*; New York, Dick & Fitzgerald.
- Du Toit, B., editor; 1977; *Drugs, Rituals, and Altered States of Consciousness*; Balke-ma, Amsterdam.
- Duke, James A.; 1985; *CRC Handbook of Medicinal Herbs*; CRC Press.
- Efron, Daniel H., editor; 1967; *Ethnopharmacologic Search for Psychoactive Drugs*; Public Health Service Pub. 1645.
- Elferink, Jan G.R.; *Some Little-Known Hallucinogenic Plants of the Aztecs*; Journal of Psychedelic Drugs 20 [4]: 427-435.
- Emboden, William; 1979; *Narcotic Plants; Hallucinogens, Stimulants, Inebriants, and Hypnotics, their Origins and Uses*; Macmillan, upravené a rozšířené vydání.
- Escotado, Antonio; 1992; *Historia de las Drogas*; 3 vols.; Alianza Editorial, Madrid, Třetí vydání.
- Escotado, Antonio; 1990; *El Libro de los Venenos; Guia de Drogas, Las Licitas Y las Otras*; Omnibus Mondadori, Madrid, Spain.
- Estrada, Alvaro, přel. Henry Munn, esej od R. Gordona Wassona; 1981; *Maria Sabina: Her Life and Chants*; Ross-Erikson, Santa Barbara.
- Evans, William Charles; 1989; *Trease and Evans' Pharmacognosy*; 13th ed.; Bailliere Tindall, London.
- Flattery, David Stophglet a Martin Schwartz; 1989; *Haoma and Harmaline; The Botanical Identity of the Indo-Iranian Sacred Hallucinogen „Soma“*; University of California Press, Univ. of California Publications in Near Eastern Studies, Volume 21.
- Foster, Nelson, a Linda S. Cordell, editors; 1992; *Chillies to Chocolate; Food the Americas Gave the World*; University of Arizona Press.
- Fuller, Thomas C. a Elizabeth McClintock; 1986; *Poisonous Plants of California*; University of California Press.
- Furniss, B.S., A.J. Hannaford, P.W.G. Smith, A.R. Tatchell; 1991; *Vogel's Textbook of Practical Organic Chemistry*; Fifth Edition; Longman Scientific & Technical/Wiley.
- Furst, Peter T., editor; 1972;
- Furst, Peter T.; 1976; *Hallucinogens and Culture*; Chandler and Sharp. česky: Furst, Peter T.: Halucinogeny a kultura, MĀTA a DHARMAGAIA, Praha, 1997
- Gallegon, Rocio Alarcon; 1990; osobní sdělení; Jatun Sacha, Ecuador.
- Ginzburg, Carlo; 1991; *Ecstasies; Deciphering the Witches' Sabbath*; Pantheon.

- Goode, Erich; 1993; *Drugs in American Society*; Fourth Edition; McGraw-Hill.
- Greene, Mott T.; 1992; *Natural knowledge in preclassical antiquity*; Johns Hopkins University Press.
- Grieve, Mrs.M.; *A Modern Herbal*; ve dvou dílech; Dover.
- Harner, Michael J.; 1973; *Hallucinogens and Shamanism*; Oxford University Press.
- Heffern, Richard; 1974; *Secrets of the Mind-Altering Plants of Mexico*; Pyramid.
- Heiser, Charles B.; 1969; *Nightshades: The Paradoxical Plants*; Freeman.
- Helfand, William H.; 1980; *Vin Mariani*; Pharmacy in History, Vol. 22, no. 1.
- Heywood, V.H., editor; 1978; *Flowering Plants of the World*; Mayflower Books.
- High Times; 1978; *High Times Encyclopedia of Recreational Drugs*; Stonehill Publishing Co., New York
- Hobhouse, Henry; 1987; *Seeds of Change; Five Plants that Transformed Mankind*; Perennial.
- Hodgman, Charles D., ed.; 1961; *Handbook of Chemistry and Physics*; 42. vydání; Chemical Rubber Company.
- Hofmann, Albert, přel. Jonathan Ott; 1980; *LSD: My Problem Child*; McGraw Hill. česky: Hofman, Albert: LSD, mé nezvedné dítě, Profess, Praha, 1997
- Johns, Timothy; 1990; *With Bitter Herbs They Shall Eat It; Chemical Ecology and the Origins of Human Diet and Medicine*; University of Arizona Press.
- Julien, Robert M., M.D.; 1988; *A Primer of Drug Action; A concise, nontechnical guide to the actions, uses, and side effects of psychoactive drugs*; Fifth Edition; W.H. Freeman, New York.
- Krochmal, Arnold & Connie; 1979; *A Guide to the Medicinal Plants of the United States*, Quadrangle.
- La Barre, Weston; 1970; *Old and New World Narcotics: A Statistical Question and an Ethnological Reply*; Economic Botany, 24: 73-80.
- Lehane, Brendan; 1977; *The Power of Plants*; McGraw-Hill Book Co.
- Lewin, Louis; 1931; *Phantastica, Narcotic and Stimulating Drugs; Their Use and Abuse*; Kegan Paul, Trench, Trubner & Co., London.
- Lewis, Walter H. a Memory P.F. Elvin-Lewis; 1977; *Medical Botany: Plants Affecting Man's Health*; John Wiley & Sons.
- Li, Hui-Lin; 1978; *Hallucinogenic Plants in Chinese Herbals*; Journal of Psychedelic Drugs 10 (1) 17-25.
- Mamallacta, Mercedes; 1990; osobní sdělení; Jatun Sacha, Ecuador.
- Miller, Jonathan Sparrow; osobní sdělení; Jatun Sacha, Ecuador.
- Montgomery, Rob; 1991; *Botanical Preservation Corps Field Training Manual*; Botanical Preservation Corps, Sebastopol.
- Montgomery, Robert; 1990; osobní sdělení; Jatun Sacha, Ecuador.
- Moore, Michael; 1989; *Medicinal Plants of the Desert and Canyon West*; Museum of New Mexico Press.
- Moore, Michael; 1979; *Medicinal Plants of the Mountain West*; Museum of New Mexico Press.
- Moore, Michael; 1993; *Medical Plants of the Pacific West*; Red Crane Books.
- Muenschler, Walter Conrad; 1951; *Poisonous Plants of the United States*; upravené vydání; Macmillan.
- Munz, Philip A.; 1970; *A California Flora*; University of California Press.
- Muse, Maude B.; 1936; *Materia Médica, Pharmacology, and Therapeutics*; 2. vydání; W.B/ Saunders, Philadelphia.
- Nabhan, Gary Paul; 1989; *Enduring Seeds; Native American Agriculture and Wild Plant Conservation*; North Point Press.
- Nabhan, Gary Paul; 1987; *Gathering the Desert*; University of Arizona Press.
- Nabhan, Gary Paul; 1982; *The Desert Smells Like Rain; A Naturalist in Papago Indian Country*; North Point Press.
- Ortiz de Montellano, Bernard; 1990; *Aztec Medicine, Health, and Nutrition*; Rutgers University Press.
- Ott, Jonathan; 1976; *Hallucinogenic Plants of North America*; Wingbow.
- Ott, Jonathan; 1993; *Pharmacotheon; Entheogenic Drugs, Their Plant Sources and History*; Natural Products Co.
- Plowman, Timothy, a j.; 1990; *Significance of the fungus Balansia cyperi infecting medicinal species of Cyperus (Cyperaceae) from Amazonia*; Economic Botany 44 (4): 452-462.
- Prusinkiewicz, Przemyslaw, and Aristid Lindenmayer; 1990; *The Algorithmic Beauty of Plants*; Springer-Verlag.
- Raffauf, Robert F.; 1970; *A Handbook of Alkaloids and Alkaloid-containing plants*; Wiley Interscience, New York.
- Ratsch, Christian; 1992; *The Dictionary of Sacred and Magical Plants*; ABC-CLIO, Santa Barbara.
- Ratsch, Christine; 1989; *Gateway to Inner Space; Sacred Plants, Mysticism, and Psychotherapy*; Prism Press, Dorset, UK.
- Reichel-Dolmatoff, Gerardo; *Amazonian Cosmos; the sexual and religious symbolism of the Tukano Indians*; Chicago.
- Reichel-Dolmatoff, Gerardo; 1975; *The Shaman and the Jaguar; A Study of Narcotic Drugs Among the Indians of Colombia*; Temple University Press, Philadelphia.
- Renfrew, J.M.; 1973; *Paleoethnobotany; The Prehistoric Food Plants of the Near East and Europe*; Methuen, London, Columbia Univ..
- Ricciuti, Edward R.; 1978; *The Devil's Garden; Facts and Folklore of Perilous Plants*; Walker & Co., New York.
- Riedlinger, Thomas, ed.; 1990; *The Sacred Mushroom Seeker; Essays for R. Gordon Wasson*; Dioscorides Press.

- Rinzler, Carol Ann; 1990; *The Complete Books of Herbs, Spices, and Condiments; from garden to kitchen to medicine chest*; Facts on File.
- Rose, Jeanne; 1972; *Herbs and Things: Jeanne Rose's Herbal; A Compendium of Practical and Exotic Herbal Lore*; Perigee Books, Putnam Publ. Co..
- Rudgley, Richard; 1994; *Essential Substances; A Cultural History of Intoxicants in Society*; Kodansha.
- Schenk, Gustav, přel. Michael Bullock; 1955; *The Book of Poisons*; Rinehart & Co..
- Schleiffer, Hedwig; 1979; *Narcotic Plants of the Old World; Used in Rituals and Everyday Life: An Anthology of Texts from Ancient Times to the Present*; Lubrecht & Cramer, Monticello, New York.
- Schleiffer, Hedwig; 1973; *Sacred Narcotic Plants of the New World*; Haffner Press (Macmillan), (paper).
- Schultes, R.E. a Albert Hofmann; 1980; *The Botany and Chemistry of Hallucinogens*; druhé vydání; Charles C. Thomas, Springfield, Illinois.
- Schultes, Richard Evans a Albert Hoffmann; 1979; *Plants of the Gods; Origins of Hallucinogenic Use*; McGraw-Hill. česky: Schultes, Richard Evans a Albert Hoffmann: Rostliny bohů, VOLVOX GLOBATOR a MAŤA, Praha, 1996.
- Schultes, Richard Evans a Robert F. Raffauf; 1990; *Healing Forest; The Medicinal and Toxic Plants of the Northwest Amazonia*; Dioscorides Press.
- Schultes, Richard Evans; 1977; *Avenues for Future Ethnobotanical Research into New World Hallucinogens and their Uses*; in *Drugs, rituals, and Altered States of Consciousness*; DuToit, ed..
- Schultes, Richard Evans; 1979; *Hallucinogenic Plants: Their Earliest Botanical Description*; *Journal of Psychedelic Drugs* 11 (1,2): 13-24.
- Schultes, Richard Evans; 1976; *Hallucinogenic Plants*; Golden Press.
- Schultes, Richard Evans; 1969; *Hallucinogens of Plant Origin*; *Science* 163: 245-254.
- Schultes, Richard Evans; 1979; *Phytochemical Gaps in our Knowledge of Hallucinogens*; *Progress in Phytochemistry*: 301-331.
- Schultes, Richard Evans; 1977; *The Botanical and Chemical Distribution of Hallucinogens*; [1970] *Drugs, Rituals, and Altered States of Consciousness*, Du Toit, ed..
- Scully, Virginia; 1970; *A Treasury of American Indian Herbs; Their Lore and their Use for Food, Drugs, and Medicine*; Bonanza.
- Shulgin, Alexander T.; 1992; *Controlled Substances; Chemical & Legal Guide to Federal Drug Laws*; Ronin, druhé vydání.
- Shulgin, Alexander a Ann Schulgin; 1991; *Pihkal; A Chemical Love Story*; Transform Press; Berkeley.
- Siegel, Ronald K.; 1989; *Intoxication; Life in Pursuit of Artificial Paradise*; E.P. Dutton, New York.

- Stafford, Peter; 1992; *Psychedelic Encyclopedia*; třetí rozšířené vydání; Ronin, Berkeley. česky: Stafford, Peter: *Psychedelická encyklopedie*, VOLVOX GLOBATOR, Praha, 1997
- Stuhr, Ernest T.; 1933; *Manual of Pacific Coast Drug Plants; A consideration of the medicinal plants thriving throughout the Pacific slope states*; Science Press Printing Co., Lancaster, Pa..
- Swain, Tony, ed.; 1975; *Plants in the Development of Modern Medicine*; Harvard University Press.
- Touchstone, Joseph C. a Murrell F. Dobbins; 1983; *Practice of Thin Layer Chromatography*; druhé vydání; Wiley.
- Tyler, Varro E.; 1981; *Pharmacognosy*; osmé vydání; Philadelphia: Lea & Febiger.
- Wagner, H., a S. Bladt a E.M. Zgainski; 1948; *Plant Drug Analysis*; Springer-Verlag.
- Wasson, R.Gordon; 1963; *Notes on the Present Status of Ololiuhqui and the Other Hallucinogens of Mexico*; *Botanical Museum Leaflets* 20 (6): 161-193.
- Whitten, Norman E., Jr.; 1976; *Sacha Runa; Ethnicity and Adaptation of Ecuadorian Jungle Quichua*; University of Illinois Press.
- Whitten, Norman E., Jr.; 1985; *Sicuanga Runa; The Other Side of Development in Amazonian Ecuador*; University of Illinois Press.
- Zennie, Thomas M., a C. Dwayne Ogzwalla; 1977; *Ascorbic Acid and Vitamin A Content of Edible Wild Plants of Ohio and Kentucky*; *Economic Botany*, 31: 76-79.
- Zubrick, James W.; 1988; *The Organic Chem Lab Survival Manual; A Student's Guide to Techniques*; druhé vydání; John Wiley and Sons.

Knihy vztahující se k cestě jedů

- Úvod od Roberta Gravesa; 1971; *New Larousse Encyclopedia of Mythology*; Hamlyn. přel. Talph T.H. Griffith; 1976; *The Hymns of the Rig Veda; With a Popular Commentary*; Motilal Banarsidass, Delhi.
- Cary-Yale Visconti Tarocchi Deck; patnácté století; U.S. Games.; 1984
- Lenormand Astro Mythological Tarot Deck; Grimaud.
- Tarocchi del Mantegna Deck; [1465] Edizione del Seleone; 1981
- The Book of Lambspring; A Noble Philosopher concerning the Philosophical Stone; Sacred Wisdom Science*, Los Angeles; 1936
- Abhayadatta, přel. James B. Robinson; 1979; *Buddha's Lions; The Lives of the Eight Siddhas*; Dharma.
- Agrippa, Henry Agrippa; 1978; *Fourth Book Of Occult Philosophy*; [1655] faksimile, Askin Publ., London.
- Aitken, Robert; 1982; *Taking the Path of Zen*; North Point Press.

- Aitken, Robert; 1990; *The Dragon Who Never Sleeps; Verses for Zen Buddhist Practice*; Larkspur Press, Monterey, Ky.
- Aitken, Robert; 1990; *The Gateless Barrier; The Wu-Men Kuan*; North Point Press.
- Aitken, Robert; 1984; *The Mind of Clover; Essays in Zen Buddhist Ethics*; North Point Press.
- Aldrich, Michael; ed. Gary Silver; 1979; *The Dope Chronicles; 1850-1950*; Harper and Row.
- Anderson, William, foto Clive Hicks; 1990; *Green Man; The Archetype of our Oneness with the Earth*; Harper Collins.
- Applegate, Richard B.; 1978; *Atishwin: The Dream Helper in South-Central California*; Ballena Press Anthropological Papers, No. 13; Ballena Press, Socorro, New Mexico.
- Barron, Frank, Murray Jarvik, Sterling Bunnell a další; 1972; *Altered States of Awareness; Readings from Scientific American*; W.W. Freeman.
- Bataille, Georges; 1992; *On Nietzsche*; Paragon House.
- Baudelaire, Charles, přel. Ellen Fox; 1971; *Artificial Paradise; On Hashish and Wine as Means of Expanding Individuality*; Herder and Herder.
- Beck, Charlotte Joko; 1989; *Everyday Zen; Love & Work*; Harper & Row.
- Bergland, Richard; 1988; *The Fabric of Mind*; Penguin.
- Bharati, Agehananda; 1982; *The Light at the Center; Context and Pretext of Modern Mysticism*; Ross-Erikson, Santa Barbara.
- Blake, William, ed. David V. Erdman; 1982; *The Complete Poetry and Prose of William Blake*; nově upravené vydání; University of California.
- Boehme, Jacob; 1969; *The Signature of All Things*; James Clark & Co., Cambridge.
- Bohm, David; 1980; *Wholeness and the Implicate Order*; Routledge & Kegan Paul.
- Bourguignon, Erika; 1977; *Altered States of Consciousness, Myths, and Rituals; in Drugs, Rituals, and Altered States of Consciousness*, Du Toit, ed..
- Bourguignon, Erika; 1989; *Trance and Shamanism: What's in a Name?*; *Journal of Psychedelic Drugs* 21 (1): 9-15.
- Braden, William; 1967; *The Private Sea; LSD & the Search for God*; Quadrangle.
- Bramly, Serge; 1975; *Macumba; The Teachings of Maria-Jose, Mother of Gods*; St. Martin's Press.
- Bravo, Gary, and Charles Grob; 1989; *Shamans, Sacraments, and Psychiatrists*; *Journal of Psychedelic Drugs* 21 (1): 123-128.
- Brown, Norman O.; 1991; *Apocalypse And/Or Metamorphosis*; University of California.
- Brown, Norman O.; 1966; *Love's Body*; Random House.
- Buchanan, Scott; 1991; *The Doctrine of Signatures; A Defense of Theory in Medicine*; University of Illinois Press, druhé vydání.
- Budge, E.A. Wallis; 1978; *Herb-Doctors and Physicians in the Ancient World; The Divine Origin of the Craft of the Herbalist; Ares*; Chicago [1927].
- Burckhardt, Titus, přel. William Stoddart; 1967; *Alchemy; Science of the Cosmos, Science of the Soul*; Stuart & Watkins.
- Burkert, Walter; 1987; *Ancient Mystery Cults*; Harvard University Press.
- Burland, C.A.; 1967; *The Art of the Alchemists*; Weidenfeld and Nicolson, London.
- Burroughs, William; 1959; *Naked Lunch*; Grove Press/Castle Books. česky: Burroughs, William: Nahý oběd, Arcadia, Praha, 1995.
- Camporesi, Piero, přel. David Gentilcore; 1989; *Bread of Dreams; Food and Fantasy in Early Modern Europe*; University of Chicago.
- Castaneda, Carlos; 1971; *A Separate Reality; Further Conversations with Don Juan*; Simon & Schuster. česky: Castaneda, Carlos: Oddělená skutečnost, VOLVOX GLOBATOR a PANORAMA, Praha, 1995
- Castaneda, Carlos; 1968; *The Teachings of Don Juan; A Yaqui Way of Knowledge*; University of California Press. česky: Castaneda, Carlos: Učení dona Juana, VOLVOX GLOBATOR, Praha, 1997
- Chambers, John D., překladatel; 1882, 1975; *Divine Pyramider, The; and other Writings of Hermes Trismegistus*; Samuel Weiser.
- Chand, Devi, překladatel; 1990; *The Atharvaveda; Sanskrit Text with English Translation*; Munshiram Manoharlal Publishers, New Delhi.
- Cleary, J.C.; 1990; *A Time Beyond the Clouds; Zen Teachings from Old China*; Asian Humanities Press, Berkeley.
- Cleary, Thomas, a J.C. Cleary; 1992; *The Blue Cliff Record*; Shambala.
- Cleary, J.C., překl.; 1993; *The Flower Ornament Scripture; The Avatamsaka Sutra*; Shambala.
- Clulee, Nicholas H.; 1988; *John Dee's Natural Philosophy; Between Science and Religion*; Routledge, London.
- Conze, Edward; 1959; *Buddhist Meditation*; George Allen and Unwin, London.
- Copenhaver, Brian P.; 1992; *Hermetica; The Greek Hermeticum and the Latin Asclepius in a new English translation, with notes and introduction*; Cambridge University Press.
- Cowley, Abraham; 1662; *Book of Plants*;
- Coyote Man a Brother William; 1972; *Get the Buzzon*; Brother William Press.
- Coyote Man; 1973; *Sun, Moon, and Stars*; Brother William Press, Berkeley.
- Coyote Man; 1973; *The Destruction of the People*; Brother William Press, Berkeley.
- Crowley, Aleister; *Magic In Theory and Practice*; Castle Books, New York.
- Crowley, Aleister; 1969; *The Book of Thoth*; Kashmirian Press/Shambala.
- Crowley, Aleister; 1973; *The Qabalah of Aleister Crowley; Three Texts*; Samuel Weiser.

- Dali, Salvador; 1983; *Tarot Universal Dali Deck*; Talleres Graficos Soler, Barcelona.
- Danielou, Alain, přel. K.F. Hurry; 1984; *Shiva and Dionysus; The Religion of Nature and Eros*; Inner Traditions International.
- Danielou, Alain; 1964; *Hindu Polytheism*; Bollingen 73, Pantheon.
- Darwin, Erasmus; 1978; *The Botanic Garden; The Love of the Plants*; Garland Publishing.
- David-Neel, Alexandra; 1937; *Magic and Mystery in Tibet*; Crown Publishers, New York.
- Davidson, Gustav; 1967; *A Dictionary of Angels, Including the Fallen Angels*, Free Press, Collier/Macmillan.
- De Angulo, Jaime; 1974; *Coyote's Bones*; Turtle Island, San Francisco.
- De Angulo, Jaime; 1957; *Indian Tales*; Hill and Wang.
- De Angulo, Jaime; 1950; *Indians In Overalls*; Hudson Review 3 (3): 237-77.
- De Angulo, Jaime; 1974; *The Lariat*; Turtle Island, San Francisco.
- De Angulo, Jaime; nedatováno; Nepublikované práce; University of California Santa Cruz Special Collections.
- Derrida, Jacques, přel. Barbara Johnson; 1981; *Dissemination*; University of Chicago Press.
- Detienne, Marcel, přel. Arthur Goldhammer; 1989; *Dionysos At Large*; Harvard University Press.
- Deutsch, Helene; 1969; *A Psychoanalytic Study of the Myth of Dionysus and Apollo; Two Variants of the Son-Mother Relationship*; International Universities Press.
- Diamond, Stanley; 1974; *In Search of the Primitive; A Critique of Civilization*; Transaction Book/Dutton.
- Dobkin de Rios, Marlene, a Michael Winkelman; 1989; *Shamanism and Altered States of Consciousness; An Introduction*; Journal of Psychedelic Drugs 21 (1): 1-7.
- Dodds, E.R.; 1973; *The Greeks and the Irrational*; University of California Press.
- Duerr, Hans Peter, přel. Felicitas D. Goodman; 1985; *Dreamtime; Concerning the Boundary Between Wilderness and Civilization*; B. Blackwell, Oxford, New York, NY.
- Duke, Steven B., a Albert C. Gross; 1994; *America's Longest War; Rethinking Our Tragic Crusade Against Drugs*; Jeremy P. Tarcher.
- Duran, Fray Diego, přel. Fernando Horcasistas a Doris Heyden; 1975; *Book of the Gods and Rites and The Ancient Calendar*; University of Oklahoma Press.
- Durr, R.A.; 1970; *Poetic Vision and the Psychedelic Experience*; Syracuse University Press.
- Ebin, David; 1961; *The Drug Experience; First-person accounts of Addicts, Writers, Scientists, and others*; Orion, New York.

- Eddington, A.S.; 1928; *The Nature of the Physical World; The Gifford Lectures, 1927*; Macmillan.
- Edmonds,; 1959; *The Fragments of Attic Comedy*; Vol. II; Brill, Leiden.
- Eliade, Mircea, přel. Williard R. Trask; 1964; *Shamanism; Archaic Techniques of Ecstasy*; Bollingen Series LXXVI, Pantheon.
- Emerson, Ralph Waldo; 1944; *Emerson's Essays*; Illustrated Modern Library.
- Empedocles, přel. Brad Inwood; 1992; *The Poem of Empedocles; A Text and Translation*; University of Toronto.
- Erfurt, Birgit Boline; *Karma Tarot Deck*; US Games.
- Euripides, ed. E.R. Dodds; 1944; *Bacchae*; Oxford, Clarendon Press.
- Evans, Rod L., a Irwin M. Berent, ed.; 1992; *Drug Legalization: For and Against*; Open Court, La Salle, Ill.
- Fabricius, Johannes; 1989; *Alchemy; The Medieval Alchemists and their Royal Art*; Aquarian Press.
- Feininger, Andreas; 1975; *Roots of Art*; Viking.
- Fikes, Jay Courtney; 1993; *Carlos Castaneda, Academic Opportunism, and the Psychedelic Sixties*; Millenia Press, Victoria.
- Fischer, Roland; 1971; *A Cartography of the Ecstatic and Meditative States*; Science, 174: 897-904.
- Flaherty, Gloria; 1992; *Shamanism and the Eighteenth Century*; Princeton University Press.
- Folkard, Richard, Jr.; 1884; *Plant Lore, legends, and lyrics; Embracing the myths, traditions, superstitions, and folklore of the Plant Kingdom*; London, S. Low..
- Fox, Matthew; 1988; *The Coming of the Cosmic Christ; The Healing of Mother Earth and the Birth of a Global Renaissance*; Harper San Francisco.
- Frazer, James George; 1923; *The Golden Bough; A Study in Magic and Religion*; Macmillan, 1. vol., zkrácené vydání.
- Freeland, L.S.; *Pomo Doctors and Poisoners*, UC Publ. Arch. and Anthro. 20:62.
- Freud, S.; 1964; *Complete Works*; Vol XXIII; [1937-39] Hogarth, London.
- Fulcanelli, přel. Mary Sworder; 1971; *Fulcanelli: Master Alchemist; Le Mystere des Cathedrales*; Neville Spearman. česky: Fulcanelli: Tajemství katedrál, TRIGON, Praha, 1995
- Gampopa, přel. Herbert V. Guenther; 1971; *Jewel Ornament of Liberation*; Shambhala, Clear Light Series.
- Gifford, Edward Winslow, a Gwendoline Harris Block; 1990; *Californian Indian Nights Entertainments*; [1930] University of Nebraska.
- Gimbutas, Marija; 1974; *The Gods and Goddesses of Old Europe 7000 to 3500 BC; Myths, Legends, and Cult Images*; University of California Press.
- Ginsberg, Allen; 1961; *Kaddish and Other Poems 1958-1960*; City Lights Books.
- Ginsberg, Allen; 1966; *Reality Sandwiches*; City Light Books.

- Godwin, Joscelyn; 1991; *Robert Fludd; Hermetic Philosopher and Surveyor of Two Worlds*, Phanes Press.
- Goethe, Johann Wolfgang von, přel. Walter Kaufman; 1963; *Faust*; Anchor.
- Govinda, Lama Anagarika; 1960; *Foundations of Tibetan Mysticism*; Dutton, New York.
- Govinda, Lama Anagarika; 1976; *Psycho-cosmic Symbolism of the Buddhist Stupa*; Dharma Press.
- Govinda, Lama Anagarika; 1981; *The Inner Structure of the I Ching; The Book of Transformations*; Wheelwright/Weatherhill.
- Graves, Robert; 1971; *Difficult Questions, Easy Answers*; Doubleday & Co., New York.
- Graves, Robert; 1960; *Food for Centaurs; Stories, Talks, Critical Studies, Poems*; Doubleday & Co., New York.
- Graves, Robert; 1956; *The Crowning Privilege*; Doubleday & Co., New York.
- Graves, Robert; *The White Goddess*;
- Guenther, Herbert V.; 1969; *Yuganaddha; The Tantric View of Life*; druhé upravené vydání; Chowkhamba Publication, Varanasi, India.
- Gupta, Shakti M.; 1970; *Plant Myths and Traditions in India*; Brill.
- Hall, Manly P.; 1978; *The Tarot; An Essay*; Philosophical Research Society.
- Hanh, Thich Nhat; 1987; *The Miracle of Mindfulness*, upravené vydání; A Manual on Meditation; Beacon, Boston.
- Hansen, Harold A., přel. Muriel Crofts; 1983; *Witch's Garden, The*; Weiser (1978, Unity Press).
- Hauschka, Rudolf; 1966; *The Nature of Substance*; Vincent Stuart, London.
- Heninger, S.K., Jr.; 1974; *Touchees of Sweet Harmony; Pythagorean Cosmology and Renaissance Poetics*; The Huntington Library.
- Hildegard of Bingen, ed. Matthew Fox; 1987; *Book of Divine Works; with Letters and Songs*; Bear & Co., Santa Fe.
- Hildegard of Binden, ed. Matthew Fox; 1985; *Illuminations*; Bear & Co., Santa Fe.
- Hudson, Travis a Ernest Underhay; 1978; *Crystals in the Sky; An Intellectual Odyssey Involving Chumash Astronomy, Cosmology and Rock Art*; Ballena Press Anthropological Papers, No. 10, Ballena Press, Socorro, New Mexico.
- Huxley, Aldous, ed. Michael Horowitz and Cynthia Palmer; 1977; *Moksha; Writings on Psychedelics and the Visionary Experience (1931-1963)*; Stonehill Publishing.
- Huxley, Aldous; 1960; *Brave New World Revisited*; [1958] Chatto & Windus, London.
- Huxley, Aldous; 1956; *Heaven and Hell*; Harper & Bros.
- Huxley, Aldous; 1962; *Island*; Harper & Bros.
- Huxley, Aldous; 1954; *The Doors of Perception*;

- Huxley, Laura; 1975; *The Timeless Moment; A Personal View of Aldous Huxley*; Celestial Arts.
- Iamblichus, přel. Robin Waterfield; 1988; *The Theology of Arithmetic; On the Mystical, Mathematical and Cosmological Symbolism of the First Ten Numbers*; Phanes Press.
- Jaeger, Edmund C.; 1972; *A Source-Book of Biological Names and Terms*; třetí vydání; Charles C. Thomas, Springfield, Il..
- Jaffe, Bernard; 1957; *Crucibles: The Story of Chemistry; From Ancient Alchemy to Nuclear Fission*; Fawcett/Premier.
- James, William; 1902; *The Varieties of Religious Experience; A Study in Human Nature*; Longmans, Green, and Co., New York.
- Jeffers, Robinson; 1941; *Be Angry at the Sun and Other Poems*; Random House.
- Jung, C.G.; 1967; *Alchemical Studies*; Bollingen XX, Princeton University Press.
- Jung, C.G.; 1976; *Mysterium Coniunctionis; An Inquiry into the Separation and Synthesis of Psychic Opposites in Alchemy*; Bollingen/Princeton, Series XX, No. 14, druhé vydání.
- Jung, C.G.; 1968; *Psychology and Alchemy*; druhé vydání; Bollingen XX, Princeton University Press.
- Kaplan, Stuart; 1980; *The Encyclopedia of Tarot; Vol. I*; U.S. Games.
- Kaplan, Stuart; 1985; *The Encyclopedia of Tarot; Vol. II*; U.S. Games.
- Kaplan, Stuart; 1990; *The Encyclopedia of Tarot; Vol. III*; U.S. Games.
- Kapleau, Philip; 1965; *The Three Pillars of Zen; Teaching, Practice, Enlightenment*; Beacon, Boston.
- Kerenyi, C.; 1959; *Asklepios; Archetypal Image of the Physicians's Existence*; Pantheon/Bollingen.
- Kerenyi, C.; 1967; *Eleusis; Archetypal Image of Mother and Daughter*; Pantheon (Bollingen LXV-4).
- Kerenyi, C.; 1962; *The Religion of the Greeks and Romans*; E.P. Dutton.
- Kerenyi, Carl; 1976; *Dionysos; Archetypal Image of Indestructible Life*; Bollingen, Princeton University Press.
- Kervran, C.L.; 1972; *Biological Transmutations*; Crosby Lockwood, Bristol.
- Kluckhohn, Clyde; 1968; *Navaho Witchcraft*; Beacon (1944).
- Kramer, Heinrich, a James Sprenger, přel. Montague Summers; 1971; *The Malleus Maleficarum*; Dover.
- La Barre, Weston; 1979; *Shamanic Origins of Religion and Medicine*; Journal of Psychedelic Drugs II (1,2): 7-11.
- La Barre, Weston; 1970; *The Ghost Dance; The Origins of Religion*; Doubleday.
- Las Casas, Bartolome de, přel. Herma Briffault; 1992; *The 2Devastation on the Indies; A Brief Account*; John Hopkins University Press.

- Lehner, Ernst a Johanna; 1973; *Folklore & Odysseys of Food & Medicinal Plants; An Illustrated Sourcebook of Therapeutic, Magical, Exotic & Nutritional Uses*; Farrar, Straus, Giroux.
- Lennard, Henry L., aj.; 1972; *Mystification and Drug Misuse; Hazards in Using Psychoactive Drugs*; Harper & Row/Perennial.
- Leon-Portilla, Miguel; 1970; *Aztec Thought and Culture; A Study of the Ancient Nahuatl Mind*; University of Oklahoma Press (1963).
- Leon-Portilla, Miguel; 1992; *Fifteen Poets of the Aztec World*; University of Oklahoma.
- Leon-Portilla, Miguel; 1962; *The Broken Spears; The Aztec Account of the Conquest of Mexico*; Beacon, Boston.
- Leonard, Linda Schierse; 1989; *Witness to the Fire; Creativity and the Veil of Addiction*; Shambala.
- Lessing, Ferdinand D. a Alex Waymann; 1968; *Mkhas Grub Rje's Fundamentals of Buddhist Tantras*; Mouton, the Hague, Vol. VIII Indo-Iranian Monographs.
- Loeb, E.M.; 1929; *Shaman and Seer*; American Anthropologist 31: 60-84.
- Lommel, Andreas; 1967; *The World of the Early Hunters; Medicine-men, Shamans, and Artists*; Evelyn, Adams, & Mackay, London.
- Luck, Georg; 1985; *Arcana Mundi; Magic and Occult in the Greek and Roman Worlds*; Johns Hopkins University Press.
- Luna, L.E.; 1984; *The Concept of Plants as Teachers Among Four Mestizo Shamans of Iquitos, Northeastern Peru*; Journal of Ethnopharmacology II: 135-156.
- Luna, Luis Eduardo; a Pablo Amaringo; 1991; *Ayahuasca Visions; The Religious Iconography of a Peruvian Shaman*; North Atlantic Books.
- Luna, Luis Eduardo; 1986; *Vegetalismo; Shamanism Among the Mestizo Population of the Peruvian Amazon*; Stockholm Studies in Comparative Religion 27, Almqvist & Wiksell International.
- MacLeod, Barbara; 1980; *Sensory Isolation and Vision Quest*; ms.
- Maier, Michael, přel. Joscelyn Godwin; 1989; *Atalanta Fugiens; An Edition of the Emblems, Fugues and Epigrams*; Phanes Press, Grand Rapids, MI.
- Mamallacta, Mercedes; 1990; osobní sdělení; Jatun Sacha, Ecuador.
- Martinez, Dieter, and Karlheinz Lohs; 1987; *Poison: Socery and Science, Friend and Foe*; Edition Leipzig.
- Masson, Marcelle; 1966; *A Bag of Bones; Legends of the Wintu Indians of Northern California*; Naturegraph.
- Matsunaga, Alicia; 1969; *The Buddhist Philosophy of Assimilation; The Historical Development of the Honji-Suijaku Theory*; Tuttle.
- May, Gerald G.; 1991; *Addiction & Grace; Love and Spirituality in the Healing of Addictions*; Harper Collins.

- McLean, Adam; 1989; *The Alchemical Mandala; A Survey of the Mandala in the Western Esoteric Traditions*; Phanes, Grand Rapids.
- Mead, G.R.S.; 1964; *Thrice-Greatest Hermes; Studies in Hellenistic Theosophy and Gnosis*; Watkins.
- Merivale, Patricia; 1969; *Pan the Goat-God; His Myth in Modern Times*; Harvard University Press.
- Metzner, Ralph; 1974; *Maps of Consciousness*; Collier.
- Meyer, Marvin W.; 1987; *The Ancient Mysteries; A Sourcebook; Sacred Texts of the Mystery Religions of the Ancient Mediterranean World*; Harper & Row.
- Minty, Park; 1978; *Interpretation and Dionysos; Method in the Study of a God*; Mouton, The Hague.
- Mooney, James; 1973; *The Ghost-Dance Religion and Wounded Knee*; Dover, (1896).
- Murti, T.V.I.; 1974; *The Central Philosophy of Buddhism; A Study of the Madhyamika System*; George Allen and Unwin, London.
- Musto, David F.; 1987; *The American Disease; rozšířené vydání*; Oxford University Press.
- Mylonas, George E.; 1974; *Eleusis and the Eleusinian Mysteries*; Princeton.
- Nebesky-Wojkowitz, Rene de; 1956; *Oracles and Demons of Tibet*; Oxford.
- Nietzsche, Friedrich, přel. Walter Kaufmann; 1992; *Basic Writings*; Modern Library.
- Nietzsche, Friedrich, přel. Walter Kaufmann; 1974; *The Gay Science; With a Prelude in Rhymes and an Appendix of Songs*; Vintage.
- Noel, Daniel C.; 1976; *Seeing Castaneda; Reactions to the „Don Juan“ Writings of Carlos Castaneda*; Capricorn, J.P. Putnam's Sons.
- O'Flaherty, W.D.; 1973; *Ascetism and Eroticism in the Mythology of Shiva*; Oxford.
- Otto, Walter F.; 1973; *Dionysus; Myth and Cult*; Indiana University Press.
- Ouspensky, P.D.; 1974; *The Psychology of Man's Possible Evolution*; Vitage, druhé vydání.
- Ouspensky, P.D.; 1976; *The Symbolism of the Tarot; Philosophy of Occultism in Pictures and Numbers*; Dover.
- Ovid, přel. Horace Gregory; 1960; *The Metamorphosis*; Mentor.
- Pagels, Elaine; 1988; *Adam, Eve, and the Serpent*; Random House.
- Palmer, Cynthia a Michael Horowitz, ed.; 1982; *Shaman Woman, Mainline Lady; Women's Writings on the Drug Experience*; William Morrow, New York.
- Paracelsus, ed. A.E. Waite; 1967; *The Hermetic and Alchemical Writings of Paracelsus*; 2 vols.; University Books.
- Patai, Raphael; 1994; *The Jewish Alchemists; A History and Source Book*, Princeton.
- Pendell, Dale, ed.; 1975; *Kuksu: Journal of Backcountry Writing*; Kuksu (4).
- Plato; 1928; *Euthyphro, Apology, Crito, Phaedo, Phaedrus*; Putnams/Loeb Library.
- Pliny; 1968; *Natural History*; Vol IV (XII-XVI); Harvard Loeb.

- Porter, Bill; 1993; *Road to Heaven; Encounters with Chinese Hermits*; Mercury House.
- Radin, Paul; úvod Stanley Diamond; 1984; *The Trickster; A Study in American Indian Mythology*; Schocken Books.
- Radin, Paul; 1957; *Primitive Man as Philosopher*; Dover (1927).
- Reiter, Rayna R., ed.; 1975; *Toward an Anthropology of Women*; Monthly Review Press.
- Riedlinger, Thomas J.; 1982; *Sartre's Rite of Passage*; Journal of Transpersonal Psychology 14 (2): 105-123.
- Rose, Ronald; 1956; *Living Magic; The Realities Underlying the Psychical Practices and Beliefs of Australian Aboriginies*; Rand McNally.
- Rozsak, Theodore; 1986; *From Satori to Silicon Valley; San Francisco and the American Counterculture*; Don't Call It Frisco Press.
- Sanders, N.K.; 1969; *The Epic of Gilgamesh*; Penguin.
- Sanfield, Steve; 1983; *A New Way; Hoops & Reports: 1976-82*; Tooth of Time.
- Sartre, Jean Paul; *Nausea*.
- Serres, Michel; 1982; *The Parasite*; John Hopkins University Press.
- Shakespeare, W., ed. G.B.Harrison; 1952; *Complete Works*; Harcourt, Brace and Co.
- Shibayama, Zenkei; 1974; *Zen Comments on the Mumonkan*; Harper & Row.
- Snellgrove, David L.; 1967; *The Nine Ways of Bon*; Oxford.
- Snyder, Gary; 1972; *Manzanita*; Four Seasons, Bolinas.
- Snyder, Gary; 1992; *No Nature; New and Selected Poems*; Pantheon.
- Snyder, Gary; 1970; *Six Sections from Mountains and Rivers Without End; Plus One*; Four Seasons Foundation.
- Snyder, Gary; 1990; *The Practice of the Wild*; Eseeje Garyho Snyder; North Point Press.
- Snyder, Gary; 1980; *The Real Work; Interviews & Talks 1964-1979*; New Directions.
- Soothill, William Edward a Lewis Hodous, 1972; *A Dictionary of Chinese Buddhist Terms; with Sanskrit and English Equivalents and a Sanskrit-Pali Index*; Ch'eng Wen, Taipei.
- Staal, Fritz; 1975; *Exploring Mysticism; A Methodological Essay*; University of California.
- Strong, James; 1990; *The New Strong's Concordance of the Bible*; Thomas Nelson.
- Suzuki, Daisetz Teitaro; 1930; *Studies in the Lankavatara Sutra*; G. Routledge & Sons, London.
- Suzuki, Daisetz Teitaro; 1978; *The Lankavatara Sutra*; Prajna Press, Boulder.
- Suzuki, Shunryu; 1970; *Zen Mind, Beginner's Mind; Informal Talks on Zen Meditation and Practice*; Weatherhill.
- Szasz, Thomas; 1974; *Ceremonial Chemistry; The Ritual Persecution of Drugs, Addicts, and Pushers*; Doubleday/Anchor.

- Szasz, Thomas; 1992; *Our Right to Drugs; The Case for a Free Market*; Praeger.
- Tabor, Edward; 1970; *Plant Poisons in Shakespeare*; Economic Botany, 24(1): 81-94.
- Tart, Charles T., ed.; 1969; *Altered States of Consciousness; A Book of Readings*; John Wiley & Sons.
- Taussig, Michael T.; 1987; *Shamanism, Colonialism, and the Wild Man; A Study in Terror and Healing*; University of Chicago.
- Taylor, Thomas; 1991; *The Theoretic Arithmetic of the Pythagoreans*; Samuel Weiser.
- Thorwald, Jurgen; 1963; *Science and Secrets of Early Medicine; Egypt, Babylonia, China, Mexico, Peru*; Harcourt, Brace, and World.
- Thurman, Robert A.F., překl.; 1994; *The Tibetan Book of the Dead; Liberation Through Understanding in the Between*; Bantam.
- Thurman, Robert A.F.; 1976; *The Holy Teaching of Vimalakirti; A Mahayana Scripture*; Pennsylvania State University Press.
- Turner, Alice K.; 1993; *The History of Hell*; Harcourt Brace & Co..
- Underhill, Ruth Murray; 1968; *Singing for Power; The Song Magic of the Papago Indians of Sothern Arizona*; University of California Press (1938).
- Waite, Arthur Edward; 1970; *Alchemists through the Ages*; Rudolf Steiner Publications.
- Waite, Arthur Edward; 1990; *The Hermetic Museum*; Samuel Weiser.
- Waley, Arthur; 1965; *The Way and its Power; A Study of the Tao Teh Ching and Its Place in Chinese Thought*; George Allen & Unwin.
- Wasson, R. Gordon, Albert Hofmann a Carl A.P. Ruck; 1978; *Road to Eleusis; Unveiling the Secret of the Mysteries*; Harcourt, Brace, Javanovich, Ethno-mythological Studies, No 4.
- Wasson, R. Gordon, Stella Kramrisch, Jonathan Ott, a Carl A.P. Ruck; 1986; *Persephone's Quest; Entheogens and the Origins of Religion*; Yale University Press.
- Wasson, V.P., a R. Gordon Wasson; 1957; *Mushroom, Russia, and History*; Pantheon.
- Watkins, Calvert; 1978; „Let Us Now Praise Famous Grains“; Proceedings of the American Philosophical Society 122 (1), 9-17.
- Watson, Burton; 1968; *The Complete Works of Chuang Tzu*; Columbia University Press.
- Watts, Alan; 1962; *Joyous Cosmology; Adventures in the Chemistry of Consciousness*; Vintage. česky: Watts, Alan: Radostná kosmologie, VOLVOX GLOBATOR, Praha, 1996.
- Weil, Andrew a Winifred Rosen; 1983; *Chocolate to Morphine; Understanding Mind-Active Drugs*; Houghton Mifflin.
- Weil, Andrew; 1980; *Marriage of the Sun and Moon, The; A Quest for Unity in Consciousness*; Houghton Mifflin.

- Weil, Andrew; 1972; *Natural Mind, The; A New Way of Looking at Drugs and the Higher Consciousness*; Houghton Mifflin.
- Wieger, L.; 1965; *Chinese Characters; Their origin, etymology, history, classification and signification*; Dover.
- Wind, Edgar; 1968; *Pagan Mysteries in the Renaissance*; upravené a rozšířené vydání; Norton.
- Woiche, Istet, ed. C. Hart Merriam; 1992; *Annikadel; The History of the Universe as Told by the Achumawi Indians of California*; University of Arizona Press reprint [1928].
- Yeats, W.B.; 1961; *Essays and Introductions*; Macmillan.
- Yensen, Richard; 1988; *From Mysteries to Paradigms: Humanity's Journey From Sacred Plant to Psychedelic Drugs*; ReVision 10(4): 31-50.
- Zaehner, R.C.; 1972; *Zen, Drugs & Mysticism*; Pantheon.
- Zinberg, Norman E., ed.; 1977; *Alternate States of Consciousness; Multiple Perspectives on the Study of Consciousness*; Free Press/Macmillan.
- Zoja, Luigi; 1989; *Drugs, Addiction and Initiation; The Modern Search for Ritual*; Si-go Press, Boston.
- Zukofsky, Louis; 1987; *80 Flowers*; pirátské vydání.

Knihy vztahující se k thanatopatikám

- Dunhill, Alfred H.; 1961; *The Gentle Art of Smoking*; Max Reinhardt, London, 1972.
- Elferink, J.G.R.; 1983; *The Narcotic and Hallucinogenic Use of Tobacco in Pre-Columbian Central America*; Journal of Ethnopharmacology 7: 111-122.
- Gallegon, Rocio Alarcon; 1990; osobní sdělení; Jatun Sacha, Ecuador.
- Heller, Steve; 1994; *Smoke and Mirrors*; U&Ic, International Typeface Corporation 21 (1): 34-37.
- Janiger, Oscar, a Marlene Dobkin de Rios; 1973; *Suggestive Hallucinogenic Properties of Tobacco*; Medical Anthropology Newsletter, 4: 6-11.
- Julien, Robert M., M.D.; 1988; *A Primer of Drug Action; A concise, nontechnical guide to the actions, uses, and side effects of psychoactive drugs*; páté vydání; W.H. Freeman, New York.
- Klein, Richard; 1993; *Cigarettes Are Sublime*; Duke University Press.
- Schleiffer, Hedwig; 1973; *Sacred Narcotic Plants of the New World*; Hafner Press (Macmillan).
- Sherman, Milton M; 1970; *All About Tobacco*; Sherman National, New York.
- Vickery, Hubert Bradford, a j.; 1933; *Chemical Investigations of the Tobacco Plant*; Carnegie Institution of Washington.
- Watson, Pamela; 1983a; *The Ethnopharmacology of Pituri*; J. Ethnopharmacology 8: 303-311.

- Watson, Pamela; 1983b; *The Precious Foliage; A Study of the Aboriginal Psycho-active Drug Pituri*; University of Sydney Press.
- Wilbert, Johannes; 1987; *Tobacco and Shamanism in South America*; Yale University press.

Knihy vztahující se k inebriantům & alkoholu

- Alcohol Distiller's Handbook*; Desert Publikations, Cornville, Az.; 1980
- The Holiday Drink Book*; Peter pauper Press.; 1951
- Abel, Ernest L.; 1987; *Alcohol: Wordlore and Folklore*; Prometheus Books.
- Anderson, Edgar; 1952; *Plants, Man, and Life*; University of California Press.
- Ardussi, John A.; 1977; *Brewing and Drinking the Beer of Enlightenment in Tibetan Buddhism; The Doha Tradition in Tibet*; Journal of the American Oriental Society 97.2: 115-124.
- Austin, Gregory A.; 1985; *Alcohol in Western Society from Antiquity to 1800*;
- Babor, Thomas; 1986; *Alcohol, customs and rituals*; Chelsea House.
- Barrios, Virginia B. de; 1971; *A Guide to Tequila, Mezcal and Pulque*; Minutae Mexicana, Mexico, D.F.
- Barrows, Susanna a Robin Room, ed.; 1991; *Drinking: behavior and belief in modern history*; University of California Press.
- Berry, C.J.J.; 1971; *Home Brewed Beers and Stouts*; Amateur Winemaker.
- Blumgarten, A.S.; 1944; *Textbook of Materia Medica, Pharmacology and Therapeutics*; sedmé vydání; Macmillan, New York.
- Bravery, H.E.; 1969; *Home Brewing Without Failures; How to Make Your Own Beer, Ale, Stout, and Cider*; Arc Books.
- Butterfield, Roger; 1947; *The American Past; A History of the United States from Concord to Hiroshima, 1775-1945*; Simon a Schuster.
- Carter, William E.; 1977; *Ritual, The Aymara, and the Role of Alcohol in Human Society*; in *Drugs, Rituals, and Altered States of Consciousness*; Du Toit, ed.
- Chase, Edithe Lea a Capt. W.E.P. French, U.S.A.; *Toasts for All Occasions*; Barse & Co.4, New York.
- Digby, John; 1988; *Inspired to Drink; An Anthology*; Morrow.
- Doran, Roxana B.; 1930; *Prohibition Punches; A Book of Beverages*; Dorrance & Co., Philadelphia.
- Du Toit, B., ed.; 1977; *Drugs, Rituals, and Altered States of Consciousness*; Balkema, Amsterdam.
- Edmonds, Walter D.; 1968; *The Musket and the Cross; The Struggle of France and England for North America*; Little, Brown & Co., Boston.
- Emboden, William; 1977; *Dionysus as a Shaman and Wine as a Magical Drug*; Journal of Psychedelic Drugs 9(3): 187-192.

- Emerson, E.R.; 1908; *Beverages, Past and Present*; Vol. 2, 176-177.
- Engelmann, Larry; 1979; *Intemperance; The Lost War Against Liquor*; The Free Press.
- Faith, Nicholas; 1987; *Cognac*; Godine.
- Forbes, R.J.; 1948; *Short History of the Art of Distillation*; Brill.
- Gautier, Theophile a Charles Baudelaire, přel. Maurice Stang; 1972; *Hashish, Wine, Opium*; Calder & Boyars, London, Signature Series.
- Gilmore, Thomas B.; 1987; *Equivocal Spirits; Alcoholism and Drinking in 20th Century Literature*; University of North Carolina Press, Chapel Hill.
- Goodwin, Donald W.; 1990; *Alcohol and the Writer*; Penguin.
- Green, Mott T.; 1992; *Naturale knowledge in preclassical antiquity*; John Hopkins University Press.
- Hannum, Hurst a Robert S. Blumberg; 1976; *Brandies and Liguers of the World*; Doubleday & Co..
- Hunt, Peter; 1961; *Eating and Drinking; An Anthology for Epicureans*; Ebury Press, London.
- Jackson, Douglass Ewing; 1960; *Stumbling Block; A study of alcohol and Christian Resposibility*; Board of Missions, Methodist Church, New York.
- James, William; 1902; *The Varieties of Religious Experience; A Study in Human Nature*; Longmans, Green and Co., New York.
- Kerenyi, Carl; 1976; *Dionysos; Archetypal Image of Indestructible Life*; Bollingen, Princeton University Press.
- McCarthy, Raymond G., ed.; 1959; *Drinking and Intoxication! Selected Readings in Social Attitudes and Controls*; Free Press, Glencoe, Illinois/Yale Center of Alcoholic Studies.
- Mortlock, Geoffrey a Stephen Williams; 1947; *The Flowing Bowl; A Book of the Blithe Spirits and Blue Devils*; Hutchinson & Co., London.
- Nashe, Thomas; *Selected Writings*;
- Pliny; 1968; *Natural History*; Vol IV; Harvard Loeb.
- Rae, Simon, ed.; 1991; *The Faber Book of Drink, Drinkers and Drinking*; Faber and Faber.
- Renfrew, J.M.; 1973; 1973; *Paleoethnobotany; The Prehistoric Food Plants of the Near East and Europe*; Methuen, London, Columbia Univ.
- Roueche, Berton; 1960; *Neutral Spirit, The; A Portrait of Alcohol*; Little, Brown and Co., Boston.
- Saint-Exupery, Antoine de; 1943; *The Little Prince*; Harcourt, Brace and World.
- Sanfield, Steve; 1983; *A New Way; Hoops & Reports: 1976-82*; Tooth of Time.
- Simmonds, P.L.; 1877; *Hops; Their Cultivation, Commerce, and Uses in Various Countries*; E. & F.N. Spon, London.
- Sournia, Jean-Charles; 1990; *A History of Alcoholism*; Basil Blackwell.

- Sui, Shu-sen, přel. Jerome P. Seaton; 1991; *Wine of Endless Life; Taoist Drinking Songs*; White Pine Press.
- Thomas, Jerry; úvod a ed. Herbert Asbury; 1930; *The Bon Vivant's Companion; or How to Mix Drinks*; Knopf.
- Toye, Nina a A.H. Adair; 1925; *Drinks - Long & Short*; William Heinemann, London.
- Trawick, Buckner B.; 1978; *Shakespeare and Alcohol*.
- Vaillant, George E.; 1983; *The Natural History of Alcoholism; Causes, Patterns, and Paths to Recovery*; Harvard University Press.
- Wasson, Edmund Atwill; 1914; *Religion and Drink*.
- Watkins, Calvert; 1978; „Let Us Now Praise Famous Grains“; Proceedings of the American Philosophical Society 122 (1), 9-17.
- Waugh, Alec; 1959; *In Praise of Wine; and Certain Noble Spirits*; William Sloane.
- Wykes, Alan; 1979; *Ale and Hearty; Gleanings from the History of Brews and Brewing*; Jupiter, London.
- Younger, William; 1966; *Gods, Men and Wine*; World Publishing.

Knihy vztahující se k éteru, inhalantům, N₂O

- Blood, Benjamin Paul (1832-1919); 1874 *The Anesthetic Revelation and the Gist of Philosophy*; Amsterdam, New York
- Blum, Richard a spol.; 1969; *Society and Drugs; Drugs I: Social and Cultural Observations*; Jossey-Bass Inc., San Francisco.
- Blumgarten, A.S.; 1944; *Textbook of Materia Medica, Pharmacology and Therapeutics*; Seventh Edition; Macmillan, New York.
- Brecher, Edward M. a editoři Consumer Reports; 1972; *Licit and Illicit Drugs; The Consumers Union Report on Narcotics, Stimulants, Depressants, Inhalants, Hallucinogens, and Marijuana including Caffeine Nicotine, and Alcohol*; Little, Brown & Co.
- Clark, Xenos; citováno v James (1902); dopis;
- Davy, Humphrey; 1799; *Researches Chemical and Philosophical*; citováno v Shedlin (1992).
- Ginsberg, Allen; 1966; *Reality Sandwiches*; City Lights Books.
- Hayter, Alethea; 1988; *Opium and the Romantic Imagination; Addiction and Creativity in De Quincey, Coleridge, Baudelaire, and Others*; Crucible, England, upravené vydání.
- High Times; 1978; *High Times Encyclopedia of Recreational Drugs*; Stonehill Publishing Co., New York.
- Irving, John; 1985; *The Cider House Rules*; Morrow.

- James, William; 1902; *The Varieties of Religious Experience; A Study in Human Nature*; Longmans, Green & Co., New York.
- Lewin, Louis; 1931; *Phantastica, Narcotic and Stimulating Drugs; Their use and abuse*; Kegan, Paul, Trench, Trubner & Co., London.
- Nunn, J.F.; 1987; *Clinical Aspects of the Interaction between Nitrous Oxide and Vitamin B₁₂*; British Journal of Anaesth. 59 (1): 3-13, Jan.
- Sharp, Charles W., Fred Beauvais a Richard Spence; 1992; *Inhalant Abuse; A Volatile Research Agenda*; NIDA Research Monograph No. 129.
- Sharp, Charles W., L. Thomas Carroll; 1978; *Voluntary Inhalation of Industrial Solvents*; NIDA, DHEW Publ. No. (ADM) 79-779.
- Sharp, Charles W., Mary Lee Brehm; 1977; *Review of Inhalants; Euphoria to Dysfunction*; NIDA Research Monograph No. 15.
- Shedlin, Michael, David Wallechinsky a Saunie Salyer; 1992; *Laughing Gas; Nitrous Oxide*; Ronin.

Knihy vztahující se k rapsodikám a absintu

- Albert-Puleo, Michael; 1978; *Mythobotany, Pharmacology, and Chemistry of Thujone-Containing Plants and Derivatives*; Economic Botany 32: 65-74.
- Arnold, Wilfred Niels; 1989; *Absinthe*; Scientific American, June: 113-117.
- Arnold, Wilfred Niels; 1988; *Vincent van Gogh and the Thujone Connection*; Journal of the American Medical Association (260) 20: 3042-3044.
- Castillo, J. Del. aj.; 1975; *Marijuana, Absinthe and the Central Nervous System*; Nature 253: 365-366.
- Conrad, Barnaby, III; 1988; *Absinthe; History in a Bottle*; Chronical Books.
- Delahaye, Marie-Claude; *L'Absinthe: Histoire de la Fee Verte*; Berger-Levrant.
- Dick, W.B.; 1903; *Dick's Encyclopedia of Practical Receipts and Processes*; New York, Dick & Fitzgerald.
- Fenaroli, Giovanni; 1971; *Handbook of Flavor Ingredients*;
- Kenyon, Michael; 1990; *A Bottle of Absinthe*; Gourmet, October: str. 144.
- Meilach, Dona a Mel; 1979; *Homemade Liqueurs*; Contemporary Books, Chicago.
- Rack, John; *The French Wine and Liquor Manufacturer*; Dick & Fitzgerald, New York.
- Snyder, Gary; 1991; „Earrings Dangling and Miles of Desert“; nepublikovaná zpráva.
- Sournia, Jean-Charles; 1990; *A History of Alcoholism*; Basil Blackwell.
- Vogt, Donald D. a Michael Montagne; 1982; *Absinthe: Behind the Emerald Mask*; The International Journal of the Addictions 17(6): 1015-1029.
- Vogt, Donald D.; 1981; *Absinthium: A Nineteenth-Century Drug of Abuse*; J. Ethnopharmacology 4: 337-342.

- Zafar, M.M., M.E. Hamdard, A. Hameed; 1990; *Screen of Artemisia Absinthium for Antimalarial Effects on Plasmodium Bergei in Mice; A Preliminary Report*; Journal of Ethnopharmacology 30: 223-226.
- Zolotow, Maurice; 1971; *Absinthe*; Playboy, June: 169-174.
- Knihy vztahující se k euforiantům**
- ; 1988; *Narcotics Anonymous*; páte vydání; World Service Office.
- Addens, T.J.J.; 1939; *The Distribution of Opium Cultivation and the trade in Opium*; Joh. Enschede en Zonen, Haarlem.
- Aldrich, Michael, ed. Gary Silver; 1979; *The Dope Chronicles, 1850-1950*; Harper a Row.
- Algren, Nelson; 1949; *The Man with the Golden Arm*.
- Anon.; 1968; *Extraction of alkaloids from Papaver species*; Institut National de Recherche Chimique Appliquee Brit.1: 128-130.
- Atal, C.K. a B.M.Kapur, ed.; 1982; *Cultivation and Utilization of Medicinal Plants*; Council of Scientific & Industrial Research, Jammu-Tawi, India.
- Baudelaire, Charles, přel. Ellen Fox; 1971; *Artificial Paradise; On Hashish and Wine as means of Expanding Individuality*; Herder a Herder.
- Bentley, K.W.; 1954; *The Chemistry of the Morphine Alkaloids*; Oxford/Clarendon, Monographs on the Chemistry of Natural Products.
- Berridge, Virginia a Griffith Edwards; 1987; *Opium and the People; Opiate Use in Nineteenth-Century England*; Yale University Press.
- Blum, Richard a j.; 1969; *Society and Drugs; Drugs I: Social and Cultural Observations*; Jossey-Bass Inc., San Francisco.
- Blumgarten, A.S.; 194; *Textbook of Materia Medica, Pharmacology and Therapeutics*; sedmé vydání; Macmillan, New York.
- Brecher, Edward M. a editoři Consumer Reports; 1972; *Licit and Illicit Drugs; The Consumers Union Report on Narcotics, Stimulants, Depressants, Inhalants, Hallucinogens, and Marijuana including Caffeine Nicotine, and Alcohol*; Little, Brown & Co.
- Bruhn, J.G. a U. Nyman; 1982; *Papaver bractatum as a Source of Thebaine; in Cultivation and Utilization of Medicinal Plants*, C.K. Atal, ed.
- Burroughs, William; 1959; *Naked Lunch*; Grove Press/Castle Books. česky: Burroughs, William: Nahý oběd
- Cocteau, Jean, přel. Margaret Crosland a Sinclair Road; 1958; *Opium: the Diary of a Cure*; Grove Press, Evergreen.
- Cooke, Mordecai C.; 1990; *The Seven Sisters of Sleep; A Popular History of the Seven Prevailing Narcotics of the World*; [1860] Quarterman Publ., Lincoln, Mass.
- Courtwright, David T.; 1982; *Dark Paradise; Opiate Addiction in America before 1940*; Harvard University Press.

- Darwin, Erasmus; 1978; *The Botanic Garden; The Loves of the Plants*; Garland Publishing.
- De Quincey, Thomas; 1950; *Confessions of an English Opium Eater*; [1822] Heritage Press. česky: De Quincey, Thomas: Vzpomínky anglického požívače opia, VOLVOX GLOBATOR, Praha, 1993.
- De Quincey, Thomas; 1982; *Confessions of an English Opium Eater*; [1856] Dent, Everyman's Library.
- Delgado, Jaime N. a William A. Remers, ed.; 1991; *Wilson and Gisvold's Textbook of Organic, Medicinal, and Pharmaceutical Chemistry*; deváté vydání; Lippincott, Philadelphia.
- Detzer, Eric; 1988; *Poppies: Odyssey of an Opium Eater*; Mercury House.
- Drake, William Daniel Jr.; 1974; *The International Cultivator's Handbook*; Wingbow.
- Ebin, David; 1961; *The Drug Experience; First-person accounts of Addicts, Writers, Scientists, and others*; Orion, New York.
- Edmonds; 1959; *The Fragments of Attic Comedy*; Vol II; Brill, Leiden.
- Gampopa, přel. Herbert V. Guenther; 1971; *Jewel Ornament of Liberation*; Shambhala, Clear Light Series.
- Gautier, Theophile a Charles Baudelaire, přel. Maurice Stang; 1972; *Hashish Wine Opium*; Calder & Boyars, London, Signature Series.
- Grey-Wilson, Christopher; 1993; *Poppies; The Poppy Family in the Wild and in Cultivation*; Timber press.
- Griffith, William; 1993; *Opium Poppy Garden; The Way of a Chinese Grower*; Ronin, Berkeley.
- Hayter, Alethea; 1988; *Opium and the Romantic Imagination; Addiction and creativity in De Quincey, Coleridge, Baudelaire, and Others*; Crucible, England; upravené vydání.
- Hazum, E., a j.; 1981; *Morphine in cow and human milk*; Science 213: 1010-1012.
- Hoffmann, F., La Roche & Co.; 1937; *Morphine and Codeine from poppies*; Chemical Abstracts 31: 2360.
- Hogshire, Jim; 1994; *Opium for the Masses; A Practical Guide to Growing Poppies and Making Opium*; Loompanics.
- Husain, Akhtar a J.R. Sharma; 1983; *The Opium Poppy; Central Institute of Medicinal and Aromatic Plants*; Lucknow, India.
- Jeffers, Robinson; 1941; *Be Angry at the Sun and Other Poems*; Random House.
- Kohn, Marek; 1987; *Narcomania; On Heroin*; Faber & Faber.
- Krivanek, Jara; 1988; *Heroin: Myths and Reality*; Allen & Unwin, Sydney.
- Latimer, Dean a Jeff Goldberg; 1981; *Flowers in the Blood; The Story of Opium*; Franklin Wats.

- Levinthal, Charles F.; 1988; *Messengers of Paradise: Opiates and the brain; The Struggle over Pain, Rage, Uncertainty and Addiction*; Anchor Press, Doubleday.
- Lewin, Louis; 1931; *Phantastica, Narcotic and Stimulating Drugs; Their use and abuse*; Kegan Paul, Trench, Trubner & Co., London.
- Lydon, Susan Gordon; 1993; *Take the Long Way Home; Memoirs of a Survivor*; Harper.
- Madyastha, K. Madhava a Surendra P. Bhatnagar; 1982; *Chemical and Biochemical Aspects of Opium Alkaloids*; in *Cultivation and Utilization of medicinal Plant*; C.K. Atal, ed.
- McCoy, Alfred W.; 1972; *The Politics of heroin in Southeast Asia*; Harper & Row.
- Merlin, Mark David; 1984; *On the trail of the Ancient Opium Poppy*; Fairleigh Dickinson University Press.
- Opium Poppy Cultivation*; Real Concepts, Seattle; 1979.
- Palmer, Cynthia a Michael Horowitz, ed.; 1982; *Shaman Woman, Mainline Lady; Women's Writings on the Drug Experience*; William Morrow, New York.
- Pepper, Art a Laurie Pepper; 1979; *Straight Life; the Story of Art Pepper*; Schirmer.
- Ramanathan, V.S.; 1980; *Study on the Deterioration of Morphine and its Preservation by chemical in the fresh late of opim poppy*; Part II, Indian Journal Agricultural Research 13:85.
- Ramanathan, V.S.; 1966; *Progress in Production of opium in India*; Sci. Cult. 32(1): 3-8.
- Ramanathan, V.S.; 1982; *Utilization of Opium and its Alkaloids in Medicine*; in *Cultivation and Utilization of Medicinal Plants*; C.K. Atal, ed.
- Ramparts ed. a Frank Browning; 1972; *Smack*; Harrow Books/Harper & Row.
- Schelling, Andrew; 1984; *Some Notes on Drinking a Pipe*; rukopis.
- Schmid, H. a P. Karrer; 1945; *On Water Soluble substances from papaver s.*; Helv.Chim. Acta 28: 722-740.
- Singh, H.G.; 1982; *Cultivation of Opium Poppy*; in *Cultivation and Utilization of Medicinal Plants*; C.K. Atal, ed.
- Small, Lyndon F. a Robert E. Lutz; 1932; *Chemistry of the Opium Alkaloids*; U.S. Gov. Printing Office.
- Trebach, Arnold S.; 1982; *The Heroin Solution*; Yale Univ. Press.
- Westermeyer, Joseph; 1982; *Poppies, Pipes, and People; Opium and Its Use in Laos*; University of California Press.
- Zackon, Fred; 1988; *Heroin: The Street Narcotic; The Encyclopedia of Psychoactive Drugs*; Burke Publishing, London.

Knihy vztahující se k pacifikům & kavě

- Cox, Paul Alan a Sandra Anne Banack; 1991; *Islands, Plants, and Polynesians*; in *Introduction to Polynesian Ethnobotany*; Dioscorides Press.
- Fackelmann, Kathy A.; 1992; *Pacific Cocktail; The History, Chemistry, and Botany of the Mind-altering kava Plant*; Science News 141: 424-425.
- Glassman, Sidney F.; 1950; *Ponape's National Beverage*; Research Reviews, Office of Naval Research, Dept. Navy.
- Lebot, Vincent, Mark Merlin a Lamont Lindstrom; 1992; *Kava; The Pacific Drug*; Yale University Press.
- Lindstrom, Lamont; 1991; *Kava, Cash, and Custom in Vanuatu*; Cultural Survival Quarterly 15(2): 28-31.

Knihy vztahující se k existentům & Ska Pastoře

- Blosser, Bret; 1994; *Lessons in Mazatec Curanderismo*; rukopis.
- Epling, Carl a Carlos D. Jativa-M.; 1962; *A New Species of Salvia from Mexico*; Botanical Museum Leaflets 20(7): 75-76.
- Hofmann, Albert, přel. Jonathan Ott; 1980; *LSD: My Problem Child*; McGraw Hill.
- Hofmann, Albert; 1990; Ride Through the Sierra Mazateca in Search of the Magic Plant 'Ska Maria Pastora'; in *The Sacred Mushroom Seeker*; Thomas J. Riedlinger, ed. Dioscorides Press.
- Montgomery, Rob; 1993; osobní sdělení.
- Nichols, David; 1993-1994; osobní sdělení.
- Nichols, David; 1993; *Screening Report; Salvinorin, a New trans-Neoclerodane Diterpene from Salvia divinorum (Labiatae)*; J. Chem. Soc. Perkin Trans. I: 2505-2508.
- Ott, Jonathan; 1992, 1994; osobní sdělení; Xalapa, Vera Cruz, Mexico.
- Ott, Jonathan; 1993; *Pharmacotheon; Entheogenic Drugs, Their Plant Sources and History*; Natural Products Co..
- Reifsfeld, Aaron S.; 1993; *The Botany of Salvia Divinorum (Labiatae)*; SIDA 15(3): 349-366.
- Rooke, Steve; 1993; osobní sdělení.
- Siebert, Daniel J.; 1993-1994; osobní sdělení.
- Siebert, Daniel J.; 1994; *Salvia divinorum and Salvinorin A: new pharmacologic findings*; Journal of Ethnopharmacology 43: 53-56.
- Valdes, Leander J. III, G.M. Hatfield, M. Koreeda, A.G. Paul; 1987; *Studies of Salvia divinorum (Lamiaceae), an Hallucinogenic Mint from the Sierra Mazateca in Oaxaca, Central Mexico*; Economic Botany 41(2): 28-291.

- Valdes, Leander J. III, Jose Luis Diaz, Ara G. Paul; 1983; *Ethnopharmacology of Ska Pastora (Salvia Divinorum, Epling and Jativa-M)*; Journal of Ethnopharmacology 7: 287-312.
- Valdes, Leander J. III, W.M. Butler, G.M. Hatfield, A.G. Paul, M. Koreeda; 1984; *Divinorin A, a Psychotropic Terpenoid, and Divinorin B from the Hallucinogenic Mexican Mint Salvia Divinorum*; Journal Organic Chemistry 49: 4716-4720.
- Valdes, Leander J. III; 1994; *Salvia divinorum and the Unique Diterpene Hallucinogen, Salvinorin (Divinorin) A*; Journal of Psychoactive Drugs 26(3): 277-283.
- Wasson, R. Gordon; 1962; *A New Mexican Psychotropic Drug from the Mint Family*; Botanical Museum Leaflets 20(1): 77-84.
- Wasson, R. Gordon; 1963; *Notes on the Present Status of Ololiuhqui and the Other Hallucinogens of Mexico*; Botanical Museum Leaflets 20(6): 161-193.

Knihy vztahující se k euestetikám & konopí

- Marihuana: A Signal of Misunderstanding*; First Report of the National Commission on Marihuana and Drug Abuse; U.S. Government Printing Office, 1972.
- Abel, Ernest L.; 1980; *Marihuana: The First Twelve Thousand Years*; Plenum Press, London.
- Aldrich, Michael R.; ND; Notes on Brunner (1977); nepubl. zpráva.
- Aldrich, Michael R.; 1977; *Tantric Cannabis Use in India*; Journal of Psychedelic Drugs 9(3): 227-233.
- Aldrich, Michael R.; 1994; osobní sdělení.
- Aldrich, Michael R.; nepublikované poznámky k Brunnerovi (1977).
- Aldrich Michael, ed. Gary Silver; 1979; *The Dope Chronicles, 1850-1950*; Harper a Row.
- Angulo, Jaime de; nepubl. zpráva; University of California, Santa Cruz, Special Collections.
- Baudelaire, Charles, přel. Theophile Gautier; 1971; *The Poem of Hashish; The Hashish Club*; Harper Perennial, česky: Baudelaire, Charles: Báseň o hašiši, VOLVOX GLOBATOR, Praha, 1992
- Baudelaire, Charles, přel. Ellen Fox; 1971; *Artificial Paradise; On Hashish and Wine as Means of Expanding Individuality*; Herder a Herder.
- Benet, Sula; 1976; *Early Diffusion and Folk Uses of Hemp; in Rubin: Cannabis and Culture*, Mouton Press, The Hague.
- Berke, Joseph; 1974; *The Cannabis Experience*; (3): 221-225.
- Bloomquist, Edward R.; 1972; *Marijuana: the Second Trip*; Glencoe Press.
- Boire, Richar Glen; 1993; *Marijuana Law*; Ronin.
- Brecher, Edwar M a editoři Consumer Reports; 1972; *Licit and Illicit Drugs; The Consumers Union Report on Narcotics, Stimulants, Depressants, Inhalants,*

- Hallucinogens, and Marijuana including Caffeine Nicotine, and Alcohol*; Little Brown & Co..
- Brunner, Theodore F.; 1977; *Marijuana in Ancient Greece and Rome? The Literary Evidence*; *Journal of Psychedelic Drugs*: 221-225.
- Conrad, Chris; 1993; *Hemp; Lifeline to the Future*; Creative Xpressions, Los Angeles.
- Devane WA, Mechoulam R. a j.; 1992; *Isolation and structure of a brain constituent that binds to the cannabinoid receptor*; *Science*, Dec 18, 1992; 258 (5090): 1946-9.
- Dorje, K. Tendzin; 1994; *Soma, Amrita, and Dutsi; Psychotropic Plants in Indian Religions from the Vedas to Vajrayana*; nepubl. zpráva.
- Ebin, David; 1961; *The Drug Experience; First-person accounts of Addicts, Writers, Scientists, and others*; Orion, New York.
- Emboden, William; 1979; *Narcotic Plants; Hallucinogens, Stimulants, Inebriants, and Hypnotics, their Origins and Uses*; Macmillan, upravené a rozšířené vydání.
- Fackelmann, Kathy A.; 1993; *Marijuana and the Brain; Scientists Discover the Brain's own TCH*; *Science News* 143: str. 88.
- Flattery, David Stophlet a Martin Schwartz; 1989; *Harma and Harmaline; The Botanical Identity of the Indo-Iranian Sacred Hallucinogen „Soma“ and its Legacy in Religion, Language, and Middle Eastern Folklore*; University of California Press, Univ. of California Publications in Near Eastern Studies, Volume 21.
- Frank, Mel a Ed Rosenthal; 1990; *Marijuana Grower's Guide*; revidované exkluzivní vydání; 1990; Red Eye Press, Los Angeles.
- Gautier, Theophile a Charles Baudelaire, přel. Maurice Stang; 1972; *Hashish Wine Opium*; Calder & Boyars, London, Signature Series.
- Gold, D.; 1993; *Cannabis Alchemy; The Art of Modern Hashmaking*; Ronin/Twentieth Century Alchemist.
- Goode, Erich; 1993; *Drugs in American Society*; čtvrté vydání; McGraw-Hill.
- Grinspoon, Lester a James B. Bakalar; 1993; *Marihuana: The Forbidden Medicine*; Yale University Press.
- Grinspoon, Lester; 1971; *Marihuana Reconsidered*; Harvard Univ. Press.
- High Times; 1978; *High Times Encyclopedia of Recreational Drugs*; Stonehill Publishing Co., New York.
- Hoye, David, ed.; 1974; *Hasheesh: the Herb Dangerous*; Level Press.
- Li, Hui-Lin; 1978; *Hallucinogenic Plants in Chinese Herbals*; *Journal of Psychedelic Drugs* 10(1): 17-25.
- Li, Hui-Lin; 1976; *Origin and Use of Cannabis in Eastern Asia; Their Linguistic-Cultural Implication*; in Rubin: *Cannabis and Culture*; Mouton Press, The Hague.
- Ludlow, Fitz Hugh; 1979; *The Hasheesh Eater; Being passages from the Life of a Pythagorean*; City Light Books.

- Mezzrow, Milton „Mezz“ a Bernard Wolfe; 1946; *Really the Blues*; Random House.
- Nahas, Gabriel G.; 1984; *Marihuana in Science and Medicine*; Raven Press, New York.
- Nietzsche, Friedrich; 1954; *The Philosophy of Nietzsche*; Random House.
- Novak, William; 1980; *High Culture; Marijuana in the Lives of Americans*; Knopf.
- Petersen, Robert C., Ph.D., ed.; 1977; *Marihuana Research Findings: 1976*; NIDA Research Monograph 14, July 1977.
- Rosenthal, Franz; 1971; *The Herb; Hashish Versus Medieval Muslim Society*; Brill.
- Rubin, Vera; 1976; *Cannabis and Culture*; Mouton Press, The Hague.
- Schultes, R.E., W.M. Klein, T. Plowman, T.E. Lockwood; 1976; *Cannabis: An Example of Taxonomic Neglect*; in Rubin: *Cannabis and Culture*; Mouton Press, The Hague.
- Schultes, Richard Evans a Albert Hofmann; 1979; *Plants of the Gods; Origins of Hallucinogenic Use*; McGraw-Hill. česky: *Rostliny bohů, VOLVOX GLOBALTOR a MAŤA*, Praha, 1996.
- Slovan, Larry; 1979; *Reefer Madness; The History of Marijuana in America*; Bobbs-Merrill.
- Solomon, David, ed.; 1966; *Marijuana Papers*; Bobbs-Merrill.
- Starks, Michael; 1990; *Marijuana Chemistry; Genetics, Processing & Potency*; Ronin, druhé vydání.
- Szasz, Thomas; 1974; *Ceremonial Chemistry; The Ritual Persecution of Drugs, Addicts, and Pushers*; Doubleday/Anchor.
- Tart, Charles T.; 1971; *On Being Stoned*; Science and Behavior Books, Palo Alto.
- Thompson, D'Oud; 1994; osobní sdělení.
- Wieger, L.; 1965; *Chinese Characters; Their origin, etymology, history, classification and signification*; Dover.
- Zinberg, Norman E.; 1979; *On Cannabis and Health*; *Journal of Psychedelic Drugs* II(1,2): 135-144.

ILUSTRACE

Většina ilustrací z této knihy byla procesem digitální reprodukce upravena, a to včetně změny velikosti. Několik z nich pak bylo změněno velmi výrazně. [Pozn.: tato část není ještě dokončena, některá povolení k reprodukci jsou ještě v řízení]

První stránky

TITULNÍ STRÁNKA: Simon de Colines, ilustrace z titulní stránky knihy *De natura stirpium libri tres*, 1536. OBSAH: „Milenec v lese“ z publikace *Hypnerotomachia Poliphili*, 1499 (jediná ilustrovaná kniha z nakladatelství Alduse Manutia - pro tuto knihu použil Aldus písmo navržené Francescem Griffem, které slouží za vzor řezu písma zvaného Bembo; které bylo použito i v předložené knize); „Blázen a jeho berla“ pochází z publikace Johna H. Towse na, *Klauni*, 1976 (originální zdroj nezjištěn). PŘEDMLUVA AUTORA: „Korény zla“ z publikace *Bible en Francoys*, 1505.

Mocné rostliny

O PŘIROZENOSTI JEDU: alchymické symboly nakresleny Thomasem Christensenem; Martin Johann Schmidt, „Alchymista“, 18. stol. ROSTLINNÍ LIDÉ: „Žena - strom“, Jacqueline Bellonová; „Mikuláš Koperník“, archiv autora (původní zdroj neznámý). ROSTLINY JAKO UČITELÉ: „Kresba guambijských indiánů znázorňující domorodou ženu pod barracherovým stromem“ z Richarda Evanse Schultese a Alberta Hofmanna, *Rostliny Bohů*. POVAHA SPOJENCE: „Sibiřská skalní kresba šamana s hlavou korunovanou houbou“ z publikace Richarda Evanse Schultese a Alberta Hofmanna, *Rostliny Bohů*. PRUNUS EMARGINATA: „Prunus emarginata“ z publikace Willise Linna Jepsona, *A Manual of the Flowering Plants of California*, 1925. VELIKÉ DÍLO: „Rostlina a krystaly“, dřevoryt od Victora Hammera z publikace Otto Reichera *Thauernreise*, 1938. SLUNEČNÍ A MĚSÍČNÍ MEDICÍNA: „Tarotové karty“ (Slunce, Měsíc a Penízová dvojka) z publikace Arthura Edwarda Waiteho, *The Pictorial Key to the Tarot*. SCIRPUS ATROVIRENS: „Scirpus californicus“ z publikace Willise Linna Jepsona, *A Manual of the Flowering Plants of California*, 1925. METODOLOGIE I: „Bodhidharma s čajovou rostlinou“, z publikace Ernsta a Johanny Lehnerových, *Folklore and Odysseys of Food and Medicinal Plants*, 1962, kde je ten-

to obrázků označen jako „stará čínská kresba“. METODOLOGIE II: „Le Marquis de Force-Nature en Habit de Laboratoire“, 1716, archiv autora (původní zdroj neznámý).

Thanatopatika

THANATOPATIKA: „Smrt na koni“, 1463, TK. NICOTIANA TABACUM: „Mayský bůh“ ... ; „Květ tabáku Xochipilli“ ... ; „Rostlina tabáku“ z publikace Nicolase Monardeho „Joyfull Newes out of the Newe Founde Worlde“, 1577; „Nosní dýmka“ z Ovieda a Valdése, 1547; „Nicotiana“, L'Ovel z publikace *Stirpium Adversaria Nova*, 1576; „Širokolisté petum“ z L'Ecluse, 1579. DU-BOISIA HOPWOODII: „Duboisia hopwoodii“, kresba od Carolyn Knightové z publikace Pamelý Watsonové *The Precious Foliage*. ZABÍJENÍ ČASU: José Guadalupe Posada: „Calavera“, z *El Gran Pantéon Amoroso* (Veliký hřbitov milovníků, kolem 1850); z *Tance smrti*, 1500; z *Ars Moriendi*, 1450.

Inebrianty

INEBRIANTY: „Přípitek“, Aubrey Beardsly, 1893; SACCHAROMYCES CEREVISIAE: „Přípitek“, Ingold, *Das Golden Spiel*, 1472; „Hrací karta“, Amman, *Charta Lusoria*, 1588. VITIS VINIFERA: Crescenzi, *Libro della Agricoltura*, 1511; „Vinná réva“ z publikace Mattioliho, *Commentaires*, 1579; „Obraz milenců a blázna v sadu“, překreslil Thomas Christensen z originálu od Alarta du Hameela, pozdní 15. stol.; z publikace Crescenziho, *Opus Commodorum Ruralium*, 1493. HORDEUM VULGARE: „Ochutnávači piva“ z pečeti Chamurabiho, 1913 př.n.l.; „Chmelnice“ z publikace Scotta, *A Perfite Platforme*, 1576; „Bohyně pulque“ z *Laudského Kodexu*; „Chmelová rostlina“ z Dodonaese, *Purgantium*, 1574. AQUA VITAE: „klasické opilství“, malíř z Brygu, 5. stol. př. n.l.; William Hogarth, „Gin Lane“, 1753; „Studentská pitka“ z publikace *Directorium statutuum*, 1489; Andreas Zorn „Přípitek“, 1893. ALKOHOLICKÁ MÚZA: Hans Baldung Grien, *Opilý Silén*, 1510. STEZKA JEDŮ I: Mečová desítka, Arthur Edward Waite, *The Pictorial Key to the Tarot* (1910). ÉTER: vdechovací přístroj a zubařská scénka z 19. stol. z publikace *The High Times Encyclopedia of Recreational Drugs*. FOSILNÍ PALIVO: kreslil autor podle publikace Guy Murchieho, *The Seven Mysteries of Life: An Exploration of Science and Philosophy*, 1978. MEDOVINA A BOŽÍ ŠÍLENSTVÍ: Renesanční včelařství, publikace Anne Denieul-Cormiérové, *La France de la Renaissance 1488-1559* (původní zdroj neznámý); sběr medu z Mattioliho *Commentaires*, 1579.

Rapsodika

SVÁDĚNÍ ANDĚLŮ: hermafroditní anděl z publikace *Rosarium Pilosorum*, druhé části díla *De Alchimia Opuscula*, 1550; turecká miniatura otiskovaná v publikaci Petera Lamborna Wilsona *Angels*, zde velmi pozměněna; Alchymista a anděl z publikace *Musaeum Hermeticum Reformatum et Amplificatum...*, 1678. ARTEMISIUM ABSINTUM: *Artemisia tridentata* z publikace Willise Linna Jepsona, *A Manual of the Flowering Plants of California*, 1925; *Artemisia absintum* z publikace Mattioliho *Commentaires*, 1579; Manet, *George Moore at the Café de la Nouvelle Athènes*, 1878; anonym, „Pijáci absintu“, 70. léta 18. stol.; Toulouse-Lautrec, *Piják*, 1889; Manet, *Piják absintu*, 1862. CALEA ZACATECHICHI: „Calea zacatechichi“, kresba od I. Bradyho z publikace Schultes a Hofmann, *Botany and Chemistry of Hallucinogens*.

Euforika

EUFORIKA: „Bohyně noci“ z publikace Ernsta a Johanny Lehnerových, *Folklore and Odysseys of Food and Medicinal Plants*, 1962, kde je označena jako antic-ká kamej. PAPAVER SOMNIFERUM: „Papaver somniferum“ z publikace Kohlera, *Medizal-Planzen-Atlas*, 1887; „Komisař Lin dohlíží na pálení opia“, TK; „Papaver somniferum“ z Mattioliho *Commentaires*, 1579; „Papaver rhoeas“, dtto. HEROIN A PODSTATA NÁVYKU: „Pomozte místnímu fetiškovi přestat“, Michael Myers, 70. léta tohoto stol.

Pacifika

PIPER METHYSTICUM: Piper methysticum, Lebot a j., *Kava, the Pacific Drug*.

Existenty

SALVIA DIVINORUM: „Salvia Melliflora“, Willis Linn Jepson, *A Manual of the Flowering Plant of California*, 1925; „Prvotní lístky v bodě svého růstu“, George Adams a Olive Wchicher, *The Plant Between the Sun and Earth*, 1980 (je zde označen jako „z kostela“, bez dalšího vysvětlení); „Šalvěj“, Valentin, *Kreuterbuch*, 1719; „Salvinia divinorum“, kresba I. Bradyho z publikace Schultese a Hofmanna, *Botany and Chemistry of Hallucinogens*; „Vlkodlak“, K.Voelkner, *Von Werwölfen und anderen Tiermenschen*, 1924; „Hun Hunahpu získává rostlinné vědomí“, mayská váza z publikace Mary Milerové a Karlá Tauba, *The Gods and Symbols of Ancient Mexico and the Maya: An Illustrated Dictionary of Mesoamerican Religion*, 1993.

Euesteika

O ROSTLINÁCH NÁSLEDUJÍCÍCH LIDSKÁ SÍDLIŠTĚ: „Apollón a Dafné“, pravděpodobně od Jacopa Ripandy, působícího v letech 1490 až 1530; CANNABIS SATIVA: „Cannabis“, Leonard Fuchs, *Kreuterbuch*, 1543; Cannabis, Peter Schöffer, *German Herbarius*, 1485; „Cannabis“, Dioscorides, *Anicia Juliana*, 512 n.l.; „Cannabis sativa L.“, TK; dva obrázky Šen Nunga, TK. JE-DOVÁ KUCHYNĚ: P. Weiditz, *Alchymista při práci*, archiv autora.

Metafyzika

OXID DUSNÝ: Karikatura Sira Humphreye Davyho z publikace *The High Times Encyclopedia of Recreational Drugs*. STEZKA JEDŮ II: žertovný Uroboros pochází od Thomase Christensena; James Ensor, „Vlastní podobizna s Démony“, 1898.

O AUTOROVI

Dale Pendel je básník, programátor a dlouholetý student etnobotaniky. Jeho básně se objevily v mnoha časopisech. Je zakládajícím editorem KUKSU: *Journal of Backcountry Writing*. V rámci společnosti Naropa Institute a Botanical Preservation Corps vedl semináře o etnobotanice a etnopoésii.

Gary Snyder je autor mnoha knih poesie a povídek. V roce 1975 obdržel Pulitzerovu cenu za knihu *Turtle Island* (Želví ostrov). Už léta zaujímá antropologický a poetický postoj ke vztahům mezi přírodou a lidskou kulturou.

„Autorův portrét“

OBSAH

Předmluva Garyho Snydera	10
Předmluva autora	12
MOCNÉ ROSTLINY	14
zelení spojenci	
Noste je na stůl ty mocné ty mocné byliny	16
O přirozenosti jedu	17
Rostlinní lidé	20
Rostliny jako učitelé	23
Povaha spojence	26
Slivoň vykrajovaná	30
Veliké Dílo	33
Sluneční a měsíční medicína	36
Skřípina	39
Metodologie I	41
Vyvažování základního stavu	43
Metodologie II	44
THANATOPATIKA	47
ochutnávání smrti	
Thanatopatika	48
Tabák viržinský	50
Fenomenologická taxonomie psychotropních rostlin	63
Duboisia	68
Zabíjení času	71

INEBRIANTY	77
vztažení se k opilosti	
Inebrianty	78
Kvasinka pивní, kvasinka vinná	80
Réva vinná	86
Ječmen obecný	94
<i>Aqua vitae</i>	101
Alkoholická múza	111
Stezka jedů I	114
Éter	116
Fosilní palivo	124
Medovina a boží šílenství	129
RAPSODIKA	135
kde jsou zaseta semena písňe	
Svádění andělů	136
Pelyněk pravý	140
<i>Calea zacatechichi</i>	154
EUFORIKA	157
rostliny přinášející potěšení	
Euforika	158
Mák setý	160
Heroin a podstata návyku	182
PACIFIKA	191
mírotvárci	
Vůně jedu	192
Pepřovník opojný	193

• PHARMAKO/POEIA

EXISTENTY	203
předzákladní postoj	
O otravování studní	204
Šalvěj věštecká	205
EUESTETIKA	233
smysly potěšující	
O divokosti v rostlinách	234
O rostlinách, které následovaly lidská sídliště	235
Konopí seté	237
Jedová kuchyně	274
METAFYZIKA	277
náznak podstaty věcí	
Snění o Zeleném muži	278
Oxid dusný	296
Stezka jedů II	308
Definice pojmů	313
Literatura	317
O autorovi	361